

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI

**6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI
ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN KAPSAMINDA
HAKİM TARAFINDAN VERİLEN TEDBİR KARARLARI**

Yüksek Lisans Tezi

Sema TARKAN

Danışman

Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZCAN

SAMSUN
2021

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım yüksek lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

İmza
28/06/2021
Sema TARKAN
Öğrenci

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı : 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Hakim Tarafından Verilen Tedbir Kararları

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 28/06/2021 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 26
Tek kaynak oranı : % 3 çıkmıştır.

İmza
28/06/2021
Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZCAN
Danışman

ÖZET

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN KAPSAMINDA HAKİM TARAFINDAN VERİLEN TEDBİR KARARLARI

Sema TARKAN

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans, 06/2021

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZCAN

Türkiye'nin uzun yıllardır yaşadığı sorunlardan bir tanesi olan aile bireylerine ve kadına karşı şiddetin önüne geçmek amacıyla, Türkiye'nin sonradan tek taraflı olarak çekildiği kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak ifade edilen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası sözleşmelerden hareketle 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe konulmuştur. Bu kanun ile şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi bulunan başta kadın ve çocuklar olmak üzere aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının, şiddet uygulayandan ve diğer birtakım tehlikelerden korunması ve şiddet uygulayanın şiddetinin önlenmesi amaçlanmaktadır.

Kanunda, söz konusu şiddet veya tehlikenin varlığının haber alınması durumunda mülki amir, kolluk amiri ve hâkim tarafından ne tür koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının alınacağı başlıklar halinde ve örneksime yolu ile düzenlenmiştir.

Bu çalışmada öncelikle şiddetin ne olduğu ve hangi halleri kapsadığı, kanunun hangi bireyleri kapsamına aldığı, konu hakkında taraf olduğumuz Uluslararası metinler ve yasal düzenlemelerin nelerden ibaret olduğu açıklanmıştır. Çalışmanın ana konusu olan 6284 Sayılı Kanun'da örneksime yoluyla düzenlenerek yer alan tedbirler, incelenmekle beraber gerçekleşen somut olaya uygun ve orantılı tedbirlere karar verilmesinin önemine temas edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Şiddet, aile bireyleri, 6284 Sayılı Kanun, tedbir kararları.

ABSTRACT

THE INJUNCTIONS GIVEN BY THE JUDGE WITHIN THE SCOPE OF THE CODE OF 6284 THE LAW NO ON PROTECTION OF THE FAMILY AND THE PREVENTION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN

Sema TARKAN

Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Private Law

Master, 06/2021

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Zeynep ÖZCAN

The The Code Of 6284 The Law No On Protection Of The Family And The Prevention Of Violence Against Women has been put into effect steering from the international conventions which we are a party to such as briefly expressed Turkey has withdrawn unilaterally afterwards İstanbul Convention Council of Europe Convention on Prevention and Combating Violence Against Women and Domestic Violence at first in order to prevent the violence against Family Members and Women which is the one of the problems our country faces long years. With this act, the protection of first in to be women and children, family members and victims of one-sided persistent stalking violent and some other dangers which are subject to violence or at risk to be subject to violence and the prevention of the violator's violence have been aimed.

In the scope of the act, in case of the getting news of the aforesaid violence or danger, which measures will be taken by civilian authority, law enforcement chief and judge have been regulated in the form of titles and by the method of exemplifying.

In this study, what the violence is and which situations it cover, which persons have been taken in the scope by the law, what the international texts and legal regulations which we are a party to are have been explained. While the injunctions which took place organized by analogy in The Code Of:6284 which is the main subject of the work are examined, at the same time the importance of taking injunctions which are suitable and proportional to the concrete case taking place has been touched.

Keywords: violence, family members, The Code Of:6284, injunctions.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bu yüksek lisans tez çalışmasında ülkemizde güncel sosyal ve hukuki konulardan birisi olma özelliğinde bulunan ve hâlâ mevzuat çalışmalarına konu olan aile bireylerine ve kadına karşı şiddet ve bu şiddetin önlenmesine dair mevzuatın başında gelen 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun incelenmiştir. Bu çalışma, güncelliği ile beraber çalışmanın özünü oluşturan anılan Kanun kapsamındaki şiddetten korumaya ve şiddeti önlemeye yönelik tedbirlerin uygulanması ile birlikte değerlendirildiğinde daha da önemli hale getirmektedir.

Ülkemizin son dönem sosyal ve hukuki ana konularından biri haline gelen ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesinde uygulanacak tedbirlerin seçilip uygulanmasına ilişkin çalışmanın aile kurumu için faydalar getirmesini diler, bu vesileyle lisans ve lisansüstü eğitimimiz boyunca yol göstericiliğini ve rehberliğini esirgemeyen, bizleri kendimiz ve milletimiz için faydalı çalışmalara yönelten ve her daim desteğini hissettiğimiz saygıdeğer Hocam Sayın Prof. Dr. Mustafa TİFTİK'e, tez çalışmamız boyunca yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen, tezimizi başarı ile bitirme hususunda bizi teşvik eden değerli tez danışmanı Hocam Sayın Dr. Öğretim Üyesi Zeynep ÖZCAN'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her alanında ve tez yazım sürecinde her zaman beni destekleyen ve yanımda olan değerli hayat arkadaşım Safa TARKAN'a, rehberliğiyle kendimi güvende hissettiğim, beni yetiştirip bu günlere gelmeme en büyük vesile gördüğüm, maddi-manevi desteklerini esirgemeyen, dualarıyla yanımda olan başta babam Mustafa ÖZER, annem Zehra ÖZER ve abim Rahmi ÖZER olmak üzere tüm aileme sonsuz teşekkürler.

Sema TARKAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x

GİRİŞ

1. Konunun Takdimi	1
2. Konunun Önemi	2
3. Konunun Sınırlandırılması	3

BİRİNCİ BÖLÜM

AİLE, ŞİDDET VE AYRIMCILIK KAVRAMLARI

I.AİLE VE İLGİLİ KAVRAMLAR	5
A.Genel Olarak.....	5
B.Aile ve Bireyleri	6
1.Genel Anlamda Aile	6
2. Dar Anlamda Aile.....	9
3. Geniş Anlamda Aile.....	10
4. En Geniş Anlamda Aile	11
II.ŞİDDET KAVRAMI VE TÜRLERİ.....	12
A.Genel Olarak.....	12
B.Şiddet Kavramı	13
C.Şiddet Türleri ve Biçimleri	15
1.Şiddet Türleri	15
a. Aile İçi Şiddet.....	15
b. Ev İçi Şiddet.....	19
c.Kadına Yönelik Şiddet	23
(1).Genel Olarak	23
(2). Dünyada Kadına Yönelik Şiddet.....	25
(3). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet	29
2.Şiddet Biçimleri	31
a.Fiziksel Şiddet	31
b.Psikolojik Şiddet	34
c.Ekonomik Şiddet.....	37
d.Cinsel Şiddet	39
III.Şiddetin Sebepleri	39
A.Bireysel Sebepler.....	39
B.Toplumsal Sebepler	41
C.Ekonomik Sebepler.....	42
IV.AYRIMCILIK KAVRAMI	42
A.Genel Olarak.....	42
B.Ayrımcılık Türleri.....	43
1.Doğrudan Ayrımcılık.....	43
2.Dolaylı Ayrımcılık.....	44

İKİNCİ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR ULUSLARARASI VE ULUSAL HUKUKİ DÜZENLEMELER

I. ULUSLARARASI HUKUKİ DÜZENLEMELER	46
A. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	47
B. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	49
C. Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW)	52
1. CEDAW Ek İhtiyari Protokol ve CEDAW Komitesinin 19 ve 35 Nolu Genel Tavsiye Kararları (1999)	56
D. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)	58
1. İstanbul Sözleşmesinden Çekilmeye Dair Cumhurbaşkanı Kararı'nın İncelenmesi	63
E. Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu Belgesi	65
II. ULUSAL HUKUKİ DÜZENLEMELER	66
A. Anayasa	67
B. Türk Medeni Kanunu	72
C. Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun	75
D. Türk Ceza Kanunu	76
E. 4857 Sayılı İş Kanunu	78
F. 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu	80
G. Çocuk Koruma Kanunu	82
H. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Mülga Kanun	82
III. 6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN	85
A. Kanunun Amacı	86
B. Kanunun Kapsamı	88
1. Genel Olarak	88
2. Kadının Yeri	89
3. Çocukların Yeri	90
4. Aile Bireylerinin Yeri	91
5. Tek Taraflı Israrlı Takip Mağdurları	93
C. 6284 Sayılı Kanun'da Yer Alan Tanımlar	95
D. 6284 Sayılı Kanun'un Uygulanma Şartları	97
1. Şiddete Uğrama veya Uğrama Tehlikesinin Bulunması	97
2. Mağdurun Kanunda Sayılan Kişilerden Biri Olması	98
3. Mağdur veya Üçüncü Kişilerin İhbar ya da Şikâyette Bulunması	98
4. Hâkim, Mülki Amir ya da Kolluk Amiri Tarafından Karar Verilmesi	99
E. 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Verilebilecek Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları	99
1. Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler	99
a. Tedbir Kararlarının Hukuki Niteliği	99
b. Tedbir Kararlarının Çeşitleri	100
c. Tedbir Kararlarının Verilmesinde Usul	101
(1). İhbar ve Şikâyet	101
(2). Talep	103
(3). Yetki	103
(4). Süre	104
(5). Delil ve Belgelerin Değerlendirilmesi	105
(6). Gizlilik	106
2. Mülki Amir ve Kolluk Amiri Tarafından Verilecek Tedbir Kararları	107
a. Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları	107
(1). Barınma Yeri Sağlanması	108
(2). Geçici Maddi Yardım Yapılması	111

(3). Rehberlik ve Danışma Hizmeti Verilmesi	112
(4). Geçici Koruma Altına Alınması.....	113
(5). Kreş İmkanının Sağlanması	114
(6). Benzer Koruyucu Tedbirler	115
b.Kolluk Amiri Tarafından Verilecek Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları.....	115
(2). Kolluk Amiri Tarafından Verilen Koruyucu Tedbir Kararları.....	115
(2). Kolluk Amiri Tarafından Verilen Önleyici Tedbir Kararları.....	117

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN KAPSAMINDA HÂKİM TARAFINDAN VERİLEBİLECEK TEDBİR KARARLARI

I.HAKİM TARAFINDAN VERİLEBİLECEK KORUYUCU TEDBİR KARARLARI	119
A.İş Yerinin Değiştirilmesi	121
B.Evlilik Birliği Devam Ettiği Durumlarda Müşterek Yaşam Yerinden Ayrı Yaşam Yeri Belirlenmesi.....	122
C.Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması.....	123
D.5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu Gereğince Kimlik ve İlgili Diğer Belgelerin Değiştirilmesi.....	125
E.Benzer Koruyucu Tedbirler	127
II.HAKİM TARAFINDAN VERİLEBİLECEK ÖNLEYİCİ TEDBİR KARARLARI.....	128
A.6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları	128
1.Şiddet Uygulayan Kişinin Şiddet Mağduruna Karşı Belirli Söz ve Davranışlarda Bulunmaması	130
2.Şiddet Uygulayan Kişinin Müşterek Konuttan veya Bulunduğu Yerden Derhal Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsis Edilmesi.....	132
3.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişilere ve Buldukları Yerlere Yaklaşmaması	134
4.Şiddet Uygulayan Kişinin Çocuklarla Kişisel İlişkinin Refakatçi Eşliğinde Yapılması, Sınırlandırılması veya Kaldırılması	137
5.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişinin Yakınlarına, Tanıklarına, Çocuklarına Yaklaşmaması.....	138
6.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişinin Eşyalarına Zarar Vermemesi	140
7.Şiddet Uygulayan Kişinin, Korunan Kişiyi İletişim Araçlarıyla veya Sair Surette Rahatsız Etmemesi	140
8. Şiddet Uygulayan Kişinin Kanunen İzin Verilen Silahları Kolluğa Teslim Etmesi ...	142
9.Şiddet Uygulayan Kişinin Görev Nedeniyle Zimmetinde Bulunan Silahı Kuruma Teslim Etmesi	144
10.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişilerin Buldukları Yerde Alkol, Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmaması, Bu Maddelerin Etkisi İle Korunan Kişilere ve Buldukları Yerlere Yaklaşmaması, Bağımlılığın Hastaneye Yatmak Dâhil Muayene ve Tedavisinin Sağlanması	145
11.Şiddet Uygulayan Kişinin Muayene veya Tedavi İçin Sağlık Kuruluşuna Başvurma ve Tedavisini Sağlama.....	148
B.5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda Yer Alan Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararları.....	149
C.4721 sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Velayet, Kayyım, Nafaka ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin Hâkim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları	151
III.TEDBİR KARARI VERİLDİKTEN SONRA YAPILACAK İŞLEMLER.....	155
A.Kararların Tefhim ve Tebliği.....	155
B.Tedbir Kararlarına İtiraz	156

C.Tedbir Kararlarının Bildirimi ve Uygulanması	157
D.Tedbir Kararlarına Aykırılık ve Zorlama Hapsi	158
IV. ŞİDDETİ ÖNLEME VE İZLEME MERKEZLERİ VE DESTEK HİZMETLERİ	161
SONUÇ	165
KAYNAKÇA	172
ÖZGEÇMİŞ	179

KISALTMALAR

4320 sayılı Kanun : Ailenin Korunmasına Dair Kanun

AİHS : Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Ay : Anayasa

AYM : Anayasa Mahkemesi

B. : Bası

BAM : Bölge Adliye Mahkemesi

Bkz : Bakınız

BM : Birleşmiş Milletler

C. : Cilt

CD : Ceza Dairesi

CEDAW : Kadınlara Karşı Her türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

CGK : Ceza Genel Kurulu

CMK : Ceza Muhakemesi Kanunu

ÇKK : Çocuk Koruma Kanunu

D. İş : Değişik İş

E. : Esas

ed. : Editör

haz. : Hazırlayan

HD. : Hukuk Dairesi

HMK : Hukuk Muhakemeleri Kanunu

İHEB : İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

İS : İstanbul Sözleşmesi

K. : Karar

KKAIHY : Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi
Hakkında Yönetmelik

İHEB : İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

m. : Madde

s. : Sayfa

S . : Sayı

ŞÖNİM : Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi

T. : Tarih

T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TKK	: Tanık Koruma Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve Diğer
Y.	: Yıl
Yarg.	: Yargıtay
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

1.Konunun Takdimi

Dünyada ve Türkiye’de kadına ve cinsiyet ayrımı olmaksızın zayıf görülen aile bireylerine karşı şiddet süregelen bir sorundur. Uluslararası alanda bu soruna çözümler getirmek amacıyla hukuki düzenlemeler yapılmakta; üye ülkelerce de bu metinlerden hareketle kendi iç hukuklarında bir takım hükümlere yer verilmektedirler. Avrupa Birliği ile uyum süreci kapsamında sonradan sözleşmeden çekilmekle birlikte kısaca İstanbul Sözleşmesi olarak ifade edilen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’ne Türkiye taraf olmuştur. Taraf olunmaya devam edildiği dönemde sözleşmeye paralel uygulanması pek de görülmeyen 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’un yürürlüğüne son verilerek 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak aynı tarihte yürürlüğe sokulmuştur.

6284 Sayılı Kanun’un en genel amacı hiç şüphesiz kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin önlenmesidir. Ancak kanunun kapsamı bu kadarla sınırlı değildir. Öncelikle kanun yalnızca şiddeti değil şiddet tehlikesini de önlemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca Kanun başta kadın ve çocuklar olmak üzere aile bireylerinin yanında tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarını da koruması altına almıştır.

Kanun, ailenin ve kadının korumasına ilişkin düzenlemeler içermekle birlikte; kanunun amacının gerçekleşmesi ancak kanun kapsamında alınacak önleyici ve koruyucu tedbirlerle sağlanabilir. Öncelikle belirtmek gerekir ki, Kanunda düzenlenen alınabilecek koruyucu ve önleyici tedbir kararları bentler halinde sayılanlarla sınırlı değildir. Tedbir kararını verecek makam tedbirlerden birine veya birkaçına hükmedebileceği gibi uygun göreceği bir benzer tedbire de karar verebilecektir. Kanun şiddet mağdurlarının şiddetten ve şiddet tehlikesinden nasıl ve ne şekilde korunacağını koruyucu tedbirlere ilişkin düzenlemeleri ile açıklarken; şiddet uygulayanların önlenmesini de önleyici tedbir kararları ile belirlemiştir. Kanun verilen tedbir kararlarına karşı yasa yolu olan itirazlara ve tedbir kararlarının nasıl uygulanıp yerine getirileceğine ilişkin düzenlemelere de yer vermektedir.

Kanun şiddetin önlenmesini ve aile bireylerinin nasıl korunacağını düzenlemekle birlikte kanunun yürürlüğe girmesi ile kurulan Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) sürece katkısını ve sağlayacağı faydaları ve teşkilat yapısını da öngörmüştür. ŞÖNİM'in kurulması ile devlet kurumlarının kurumsal bütünlük içerisinde şiddetle olan mücadele ve korumanın etkinliği ve gücü artırılmıştır. Böylece başvuru kişinin başvurusunun atıl kalmasının önüne geçilmeye çalışılmış devletin tüm imkânlarının kontrollü ve hızlı bir şekilde şiddet mağduru kişiye aktarımı sağlanmıştır.

2.Konunun Önemi

Şiddet, toplumun temelini oluşturan aileyi dağılmaya götüren böylelikle de toplumsal dayanışma ve uzlaşmayı tahrip eden bir eylemdir. Bu sebeple ailenin, aileyi oluşturan bireyin ve toplumun korunması için şiddeti ve şiddet tehlikesini önlemek ve de şiddete karşı mağdurları korumak büyük önem ifade etmektedir. Bu noktada şu anda Türkiye'de en faal ve etkin önlemler olarak 6284 Sayılı Kanun ve kanunun uygulamaları bulunmaktadır.

Şiddetin önlenmesi için büyük önem taşıyan 6284 Sayılı Kanun hükümlerinin amacına uygun ve doğru kullanımı beklenen faydanın kazanılmasına hizmet edecektir. Bu sebeple Kanun hükümlerinin amacına uygun şekilde anlaşılması ve uygulanması gerekir. Hükümlerin yanlış şekilde ve amacına aykırı kullanılması; şiddet mağdurunun Kanunun getirdiği başvuru yollarına müracaatının şiddetten korunmaya ve şiddeti önlemeye olan etkisini azaltır. Sonuç olarak, Kanun kendisinden beklenen faydayı veremez ve getirilen hükümler uygulaması etkisiz düzenlemelere döner.

Bu çalışma ile şiddet mağdurlarının korunması ve hak ve özgürlük kısıtlaması ile şiddet uygulayanın önlenmesine dair tedbirler içeren kanunun doğru uygulanmasına ve tarafların mağduriyetlerine ve hak kayıplarına sebep olabilecek bir takım belirsizliklere ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Bu kapsamda Kanunda yer alan özellikle şiddete uğrama tehlikesinin sınırlarının ne olduğu, tedbir kararlarında aranacak delilin niteliği ve tedbir kararlarının ne kadar süre ile verilebileceği hususlarındaki belirsizlikler bulunmaktadır.

Kanundan beklenen faydanın elde edilebilmesi için durum hal ve şartlara uygun tedbirin görevli makamlarca seçilip uygulanması gerekir. Aksi halde mesela hafif

nitelikteki bir tedbir ile giderilebilecek bir durumda daha ağır bir tedbirin seçilmesi hak ve özgürlüklerin orantısız ve ölçsüz kısıtlanması sonucunu doğururken, ağır bir tedbirin uygulanması gerektiği halde hafif nitelikte bir tedbirin seçilmesi şiddet mağdurunun şiddet uygulayandan korunmasına hizmet edemeyeceğinden aile bireylerinin veya kadının korunmasından bahsedilemeyecektir. Bu nedenle bu çalışmanın da esas konusunu oluşturan 6284 Sayılı Kanun kapsamındaki tedbirlerin iyi anlaşılması ve tedbirlerin uygulanmasına karar verilmesi halinde bunun etkilerinin ve doğuracağı sonuçların neler olacağı önem taşımaktadır. Ayrıca hangi tedbire hükmedilirse edilsin uygulanacak her tedbirin aile bireylerini, kadını, çocuğu ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunu şiddetten veya şiddet tehlikesinden korumaya elverişli olup olmadığının irdelenmesi gerekmektedir.

3.Konunun Sınırlandırılması

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde aile, şiddet ve ayrımcılık kavramları türleri ve biçimleri ile birlikte açıklanmıştır. Özellikle aile ve şiddet kavramlarının anlaşılması kanunun kapsamının belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Tanım ve kavramlar, kanunun tanımlar kısmında yer verilen kavramlara ilişkin açıklamalar merkeze alınarak doktrindeki farklı tanımlamalarla birlikte incelenmiştir. Şiddet kavramının türleri, biçimleri ve ortaya çıkış nedenleri incelenerek kanunun kapsamı ve düzenlemelerin çıkış noktaları incelenmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ailenin korunmasına ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair uluslararası ve ulusal düzenlemeler ele alınmıştır. Anılan düzenlemelerin kadına ve aile bireylerine karşı şiddete yönelik bakış açılarına değinilmiş ve bu noktadaki özellikleri incelenmiştir. Bölümün devamında ulusal düzenleme mahiyetinde olan 6284 Sayılı Kanun, amacı, kapsamı, kanunun yer verdiği tanımlar, kanunun hangi şartlarda uygulanabileceği, kararların verilmesinde takip edilecek usul ve mülki amir ve kolluk amiri tarafından verilebilecek tedbirler ve Kanun'daki belirsiz ve farklı uygulamalara sebep olan hükümler gerek doktrin ve uygulama gerekse olması gereken hukuk açısından ele alınmıştır.

Çalışmanın son bölümü olan üçüncü bölümde hâkim tarafından karar verilebilecek koruyucu ve önleyici tedbir kararları kanuna uygun olarak maddeler halinde gerek doktrin ve uygulama gerekse olması gereken hukuk açısından

incelenmiştir. Üçüncü bölümün son kısmında ise tedbir kararlarından sonra yapılacak iş ve işlemler, tedbir kararlarına karşı başvurulacak kanun yolu ile tedbir kararlarına aykırı davranılmasının yaptırımını düzenlenmiştir. Son başlıkta ise kanun ile kurulan ve mücadelede kurumsallaşmaya büyük katkıları bulunan ŞÖNİM'e değinilmiş ve burada hizmeti sunulan hususlar ve bunlara erişim açıklanmıştır.

Çalışmada genel olarak, incelenen konu başlıklarında, ana temelini 6284 Sayılı Kanun'un oluşturması sebebiyle doğrudan uygulamaya etkisi bulunan hususlara Kanun çerçevesinde değinilmiş, olması gereken uygulamalar açıklanmış, Kanun'daki belirsizliklere temas edilerek bu belirsizliklerin nasıl giderileceği açıklanmış ve yoğun doktrinsel tartışmalara sınırlı olarak değinilerek ilgili konularda kanaatlere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AİLE, ŞİDDET ve AYRIMCILIK KAVRAMLARI

I.Aile ve İlgili Kavramlar

A.Genel Olarak

İnsan doğasının gerektirdiği bir özellik olarak sosyal ve medeni bir varlıktır. İnsanların ilk defa sosyal olarak var olmaları ve kişiler arasındaki ilişkileri "aile" denilen kutsal bir kurum içerisinde gerçekleşmektedir. Belirtmek gerekir ki bu kurum bireylerin kendine varış, geliş ve ilk öğreniş yeridir. Ayrıca bireylerin topluma hazır hale getirilmesinde ailenin önemi çok büyüktür. Bu kapsamda aile bireylerinin değer sistemlerinin, davranış kalıplarının ilk yoğrulduğu ve şekillendiği yer olarak aile; toplumda bir hayli önem taşımaktadır¹. Yine aile, bireylerin toplumsal bir varlık olmasını, onların toplum içinde yaşamalarını gerekli kılar. Bunun içindir ki aile, toplumun yapı taşıdır². Nasıl ki bir insan vücudu hücre, doku ve organ gibi bir zerreler topluluğundan meydana geliyorsa toplum da aile denilen küçük sosyal birimlerin bir araya gelmesiyle oluşur. Ailelerin bir araya gelmesi ile oluşan toplum, aynı topraklar üstünde birlikte yaşayan ve temel ihtiyaçlarını karşılamak için iş birliği yapan kişilerin tamamıdır³.

Aile kurumu evrenseldir. Yeryüzünde ve hatta gökyüzünde, deniz altında yaşayan hayvanlar âleminde dahi topluluklar vardır. Yani her toplum nezdinde aile kurumu var olmak durumundadır. Aile sadece bireylerin sosyal varlıklar olması nedeniyle oluşmuş bir bağ değildir. Aynı zamanda hukuk alanında var olması nedeniyle bir hukuki bağı da ifade eder⁴.

Aile kurumunun manası ve yapısı benzer olmayan toplumlarda, ailenin zamanla benzer olmayan şekiller ve görünümleri ortaya çıkmıştır. Tarih süresince ailenin

1 Akif Durğun, "Türkiye'de Aile İçi Sorunlara Yönelik Sosyal Politikalar ve Şiddetin Önlenmesi", Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2018, s. 2.

2 Bilge Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2006, s. 1.

3 Esra Günay İnan, *Aile Hukukunda Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s. 3.

4 Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 2. ; Gizem Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" , *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:1, Ankara 2017, s. 540.

biçimden biçime girmesi toplumun ürünüdür ve bu biçimsel değişim toplumun kültürünü göstermektedir. Aile, toplumsal ve tarihsel açıdan incelendiğinde ailenin, akrabalık bağıyla varlığını sürdüren birimler olduğu görülmektedir⁵.

B.Aile ve Bireyleri

1.Genel Anlamda Aile

Aile kelimesinin aslı Arapçadır. Aile bir evde var olan karı koca, çocuklar ve akrabalarından oluşan topluluk anlamına gelmektedir. Arapçada kişinin iâşe ve ibate ihtiyaçlarını gidermekle mükellef olduğu kimseler anlamına gelen "*iyal*", tekil anlamı "*ayyil*" kelimesi aile kelimesinin yerine kullanılmaktadır. Ayrıca aile kelimesinin karşılığı olarak "*usra*" kelimesi de kullanılmaktadır⁶.

Aile kurumunun anlamı ve yapısı, değişik toplumlarda zaman içerisinde farklı görünümler almıştır⁷. Bu değişen görünümler toplumun kültür şekillerinin de farklı olduğunu göstermektedir⁸.

Türk Dil Kurumu'na göre, toplum içindeki en küçük birim olarak aile, kan ve kayın hısımlığına dayanan, karı koca, kardeş ve çocuklar arasındaki etkileşimin oluşturduğu bir kurumdur⁹. Anayasa m.41'de Türk toplumunun temelini aile olduğu belirtilmiştir. Yine İHEB m.16/3'de toplumun temel unsurunun aile olduğu ifade edilmiştir¹⁰. Ayrıca aile, aynı cinsten olmayan kişilerin bir araya gelip oluşturdukları en küçük insan topluluğudur¹¹. TMK'ye göre de aile kavramı esasen çekirdek aile

5 Gülaser Çelik Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2019, s. 3.

6 Vildan Duman, *İslam Aile Hukuku ve Türk Aile Hukukunda Kadın- Erkek Eşitliğinin İstisnaları*, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Bursa 2015, s.17.

7 Ayşe Aydın Şafak, *Yargıtay Kararları Işığında Türk Aile Hukukunda Kadın Bedeninin Ele Alınışının Feminist Bir Perspektifle İncelenmesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2013, s. 40.

8 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.3.

9 Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, (30/03/2020)

10 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 3.

11 Mustafa Dural, vd., *Türk Özel Hukuku*, Filiz Kitabevi, C.3, B.7, İstanbul 2013, s. 1; Tan Tahsin Zapata, *Medeni Hukuk*, Savaş Yayınevi, B.12, Ankara 2012, s. 113; Turgut Akıntürk ve Derya Ateş Karaman, *Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku*, Beta Yayınevi, C.2, B.15, İstanbul 2013, s. 3; Hüseyin Hatemi, *Aile Hukuku(Evlilik Hukuku)*, Vedat Kitabevi, İstanbul, 2015, s. 1; Bilge Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, Turhan Kitabevi, 38. Baskı, 2013, s.403; Serap Helvacı ve Fulya Erlüle, *Medeni Hukuk*, Legal Kitabevi, B.2, İstanbul 2011, s. 127; Hüseyin Hatemi ve Burcu Kalkan

şeklinde ele alınmış, geniş ve en geniş anlamda ailenin temel kavramları da hükümde belirtilmiştir¹².

Toplumsal sürecin en eski yapıtlarından olması sebebiyle toplumun çekirdeğini oluşturan aile kavramına Anayasa ve Türk Medeni Kanununda da yer verilmesine rağmen aile kurumunun tanımı bakımından ortak ve tartışmasız bir kanı oluşturulmamıştır. Bu ortak kanının oluşturulamamasının önemli bir sebebi, aile anlayışının ve aile yapısının zamanla değişmesi ve toplumsal farklılıkların meydana gelmesidir¹³. Değişen toplumsal yapı, tarihsel dönem, ailenin bulunduğu yer ve toplumsal algı gibi etmenler aile kavramının farklı tanımlarının yapılması sonucunu doğurmuştur. *Yılmaz' a göre*¹⁴, en küçük toplumsal birlik olan aile, karı, koca ve çocuklardan oluşur. *Ozankaya'ya göre*¹⁵ aile, içerisinde insan türünün üretildiği, toplumsal hazırlanma sürecinin ilk olarak ortaya çıktığı, eşler, anne, baba ve çocuklar arasında samimi, güven verici ilişkinin olduğu, içinde var oldukları toplumsal düzen bakımından ekonomik faaliyetlerin bir ölçüde olduğu sosyal bir kurumdur. *Gökçe'ye göre*¹⁶ aile, Anne, baba, çocuklar ve bunların kan bağı ile bağlı olan akrabalarından meydana gelmiş ve gelecek ekonomik, toplumsal bir oluşumdur. *Feminizme göre*¹⁷ aile, ataerkil düzeni destekleyen, kadın erkek eşitsizliğine dayanan, sosyal işlevleri dayatan bir kurumdur ve erkeğin şiddetinin ve sömürü duygusunun varlığını devam ettiren, kadının baskı altında tutulduğu bir ortamdır. Kanaatimizce, feminizme göre yapılan aile tanımı çalışmada yer verilen tanımlardan farklıdır ve medeni toplumlarda bu tanımın kabulü mümkün değildir. Sırf farklı olmak, farkındalık oluşturmaya

Oğuztürk, *Aile Hukuku*, Oniki Levha Yayıncılık, B.2, İstanbul 2013, s. 1; Yahya Deryal, *Medeni Hukuk Bilgisi*, Seçkin Yayınevi, B. 4, Ankara 2010, s. 20; Aydın Zevkliler, vd., *Medeni Hukuk*, Turhan Yayınevi, B. 6, Ankara 2000, s. 665-666.

12 Şebnem Nebioğlu Öner, “Aile Konutunun Özellikleri, Unsurları, Koruma Süresi ve Koruma Nedenleri,” *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 2011/97, s.126.

13 Şevkiye Berfin Işık, “Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali”, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2013, s. 5.

14 Ejder Yılmaz, *Hukuk Sözlüğü*, Ankara 2003, s. 35.

15 Özer Ozankaya, *Toplum Bilimine Giriş*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayınları, Ankara 1996, s.66. ; Kemal Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hazine ve Satışına Etkisi*, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli 2018, s. 5.

16 Birsen Gökçe, *Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme*, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara 1991, s. 207. ; Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hazine ve Satışına Etkisi*, s. 5.

17 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.4.

çalışmak, aile kavramını feminist kalıplara sokmak, Batı kökenli sığ bir bakıştan ibarettir. Nitekim kadın da dâhil olmak üzere ailedeki her üye bir fonksiyon icra eder ve bu sayede aile ayakta kalır, nihayetinde toplum oluşur. Ayrıca ailenin kuruluş gayelerinden birisi de ahlaki bozgunluğu yok etmek ve toplumu sağlam, ahlaki temellere dayandırarak oluşturmaktır. Ahlaki temellere dayandırılarak oluşturulan bir toplumdaki bahsedebilmek için de feminizmin aile tanımını kabul etmek mümkün değildir. Ayrıca bu tanım "*Kadınların haklarına riayet etme konusunda Allah'tan korkun! Zira siz onları Allah'ın emaneti olarak aldınız onların namus ve iffetlerini Allah adına söz vererek helal ettiniz. Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, onların da sizin üzerinizde hakları vardır.*" hadis-i şerifi¹⁸ nazara alındığında İslam Medeniyetince de kabul edilebilir bir tanım değildir.

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un dayanaklarından bir tanesi de yukarıda değinilen Anayasa m.41'deki ailenin önemine dair yapılan vurgudur. Nitekim 6284 sayılı Kanun'un korumayı amaçladığı kişilerin başında aile bireyleri vardır. Fakat aile bireylerinin tanımı 6284 sayılı Kanun'da, Anayasa'da ve Türk Medeni Kanunu'nda mevcut değildir¹⁹.

6284 Sayılı Kanun'da "*aile bireyleri*" denilmekle yetinilmiş, bu kavramın içeriği doldurulmamıştır. Gerek 6284 Sayılı Kanun gerek Türk Medeni Kanunu'nda aile ve aile bireylerinin içeriği doldurulmamış ve kasıtlı olarak kanun koyucu susmuştur. Çünkü kanun koyucu aileyi toplumsal gerçeklik olarak görmüş ve bu şekilde kabul etmiştir. Toplumsal olarak önemli bir yeri olan aile ve aile bireylerinin içerik ve kapsamının kanun hükmüyle belirlenmesi imkânsızdır. Bunun nedeni aile ve aile kavramının içerik ve kapsamının zamandan zamana, yerden yere ve ülkeden ülkeye değişiklik göstermesidir. Her millet, her devir kendine has aile kavramına sahiptir²⁰.

Her toplumda olduğu gibi Türkiye'de de ailenin içeriği, kapsamı ve yapısı birey sayısı farklılık arz eder. Bahsedilen farklılıklar kapsamında *bazı yazarlar* aileyi küçük aile ve büyük aile olarak bir ayrıma tabi tutmuşlardır. Küçük aile kavramı, eşler ile

18 Acluni, *Keşfu'l-Hafa*, s. 1351.

19 Özge Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s. 27; Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, s. 403.

20 Mehmet Şerif Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, Legal Yayıncılık, Mart 2013, s. 30.

birlikte henüz evlenmemiş çocuklardan oluşan aileyi ifade ederken; büyük aile ise bağımlı çocuklar ile birlikte onların kendi çocuklarından ve kan bağı olmayan yardımcılarından meydana gelen aileyi kapsar. *Bazı Yazarlar* da aileyi; dar, geniş ve en geniş anlamda aile olmak üzere üç gruba ayırır²¹.

Bu çalışmada 6284 Sayılı Kanun kapsamında aile üç sınıfa tabi tutularak aile ve aile bireyleri dar, geniş ve en geniş anlamlarıyla incelenmiştir.

2. Dar Anlamda Aile

Halen toplumun modern aile tipini dar anlamda aile oluşturur²². Dar anlamda aile, hayatını birlikte yaşamaya karar veren eşlerden oluşan aile tipidir ve yalnızca eşlerin oluşturduğu yapısal birlikteliği ifade eder²³. Dar anlamda aile, şekillenmiş toplumsal yapıların en küçüğü olmasıyla modern toplumlarda akraba birliklerinden uzak küçük ve dar aileleri beraberinde getirmiştir. Fakat belirtmek gerekir ki küçük aile ve dar anlamda aile birbirinden farklı kavramlardır. Küçük aile, eşler ve bekâr çocuklardan oluşur. İlk önce kadın ve erkekten oluşan aile birliği zamanla çocukların dünyaya gelmesi ile küçük aileye dönüşmektedir. Daha sonra çocukların evlenip evden ayrılmaları neticesinde zaten dar anlamda aileyle iç içe geçmiş aile birliği başlangıç noktasına döner ve tekrar dar anlamda aile oluşur²⁴.

Türk Medeni Kanunu, dar anlamda aile tipini esas alır. Nitekim TMK m.185, eşlerin arasındaki evlilik birliğinin evlenmeyle sağlanacağını belirterek bu durumu

21 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 28.

22 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 28. , Fersu Ege Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019, s. 119.

23 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 8. ; Duman, *İslam Aile Hukuku ve Türk Aile Hukukunda Kadın- Erkek Eşitliğinin İstisnaları*, s. 18.

24 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 8.; Serkan Ayan, *Evlilik Birliğinin Korunması, Türkiye Barolar Birliği Yayınları*, Ankara 2004, s. 18.; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 28.; Turgut Akıntürk, *Aile Hukuku*, Seçkin Yayıncılık, İstanbul 2008, s. 6.

ortaya koymuştur²⁵. TMK m.185 ve devamında evlilik birliği düzenlenmiş ve evlilik birliğini meydana getiren eşlere belirli sorumluluklar yüklenmiştir²⁶.

3. Geniş Anlamda Aile

Eşlerden ve onların çocuklarından oluşan bütünü ifade eden yapıya geniş anlamda aile denir²⁷. Yani geniş anlamda aile, anne ve baba ile birlikte çocuklardan oluşan bir aile tipidir. Geniş aile kavramını dar aileden ayıran temel özellik anne babaların çocuk sahibi olmalarıdır²⁸. Geniş anlamda aileye yönelik düzenlemeler Türk Medeni Kanunu'nun 282 ve 363. maddeleri arasında bulunmaktadır.²⁹ Bahsi geçen hükümlerde kocanın babalığı, velayet, evlat edinme, soy bağının kurulması, tanıma, çocuk malları, babalık hükmü ile ilgili açıklamalar mevcuttur³⁰. Geniş anlamda aile; anne ve babanın çocuklara karşı, çocukların anne babalarına karşı, eşlerin birbirlerine karşı hak ve yükümlülüklerinin olduğu bir aile tipidir. Doktrinde bu aile tipine Türk Medeni Kanunu'nda da düzenlenen maddeler çerçevesinde "velayet ailesi" de denilmektedir³¹. Geniş anlamda aile, çekirdek aile anlamına da gelmektedir. Hukuki ve fiili bakımdan birbirlerine bağlı olan kadın ve erkeğin evlilik içinde doğan çocukları ile oluşan aile çekirdek aileyi ifade eder³².

25 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 28.

26 Bilge Öztan, *Aile Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara 2004, s.3; Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 5.

27 Öztan, *Aile Hukuku*, s. 4; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 29; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 119.

28 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 119.

29 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 29; Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 9.

30 Öztan, *Aile Hukuku*, s. 3-4; Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 6; Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, s. 404; Dural vd., *Türk Özel Hukuku*, s. 2; Akıntürk ve Karaman, *Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku*, s. 3; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 114; Zevkliler vd., *Medeni Hukuk*, s. 666.

31 *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 29; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 119; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi aile kurumunun eşler ve onların çocuklarından meydana geldiğini kabul etmekle birlikte; büyükbaba, büyükanne ve onların torun ilişkisi gibi yakın sayılabilecek hısımların arasındaki ilişkilerin de AİHS m.8 gereği aile olarak kabul edilmesi gerektiğini açıklamıştır: Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 5.

32 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 9.

4. En Geniş Anlamda Aile

6284 Sayılı Kanun' da koruma altına alınan aile bireylerinin kapsamını meydana getiren asıl unsur, en geniş anlamda aileyi meydana getiren bireylerdir. Çünkü en geniş anlamda aile üst bir kavramdır ve hem geniş anlamda aileyi hem de dar anlamda aileyi içine alır.³³

En geniş anlamda aile, ev başkanının otoritesine bağlı olmak şartıyla aynı çatıyı paylaşan eşler ve çocuklar haricinde aileye kan bağı veya kayın bağı ile bağlı olan kişiler ya da sözleşme ilişkisi çerçevesinde bir arada yaşayan hizmetçi, bahçıvan, bakıcı ve sair insanların oluşturduğu topluluktur³⁴. Yani esasen en geniş anlamda aileyi, kanuna, sözleşmeye, örf ve âdete göre ev reisinin idaresi altında bir arada yaşayan aile bireyleri oluşturur³⁵.

TMK m.367-369 arasında düzenlenen "*ev düzeni*" veya "*ev topluluğu*" denilen aile tipi en geniş anlamda aileyi tanımlamaktadır³⁶.

Ay m.41'de ailenin korunmasının esasları düzenlenmiş ve aile birliğini koruma hususunda devlete bir takım yükümlülükler yüklenmiştir. Ancak dikkat edilmelidir ki bu madde resmi evliliğe sahip olmayan yani evlilik birliği içinde korunamayan anne ve çocukları da kapsamaktadır³⁷.

TMK m.367'ye göre "*ev halkı*" kapsamında değerlendirilebilmek için "*bir arada yaşama*" koşulu gerçekleşmelidir. Bu madde ile bağlantılı olarak 6284 Sayılı Kanun bakımından değerlendirme yapılacak olursa; 6284 Sayılı Kanun ile korunacak aile bireyleri, geniş anlamda aileyi oluşturan bireylerdir. Yani eşler ve çocuklar ile aynı

33 Zevkliler vd., *Medeni Hukuk*, s. 666; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 29.

34 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 10.; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 29.; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 120.; Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 6.

35 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 10.

36 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 119.

37 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 11.

çatıyı paylaşan hısım ya da yardımcıları 6284 Sayılı Kanun kapsamındaki korumadan yararlanabilen bireylerdir³⁸.

II.Şiddet Kavramı ve Türleri

A.Genel Olarak

İnsanların çeşitli sebeplerle birbirlerine iradeli olarak zarar vermeleri şeklinde görünen yıkım "şiddet" olarak adlandırılmaktadır³⁹. Şiddet, insanlık geçmişinin ilk zamanlarına kadar uzanarak, nicelik ve nitelik bakımından sosyal yapı ve zaman gibi çeşitli unsurlara bağlı olarak değişim göstermektedir⁴⁰. Yani şiddet kavramının ortaya çıkışı insanlık tarihi kadar eskidir denilebilir⁴¹.

Şiddet yaşamın her alanında sözel, duygusal, cinsel, siyasal ve sair birçok şekilde karşılaşılan bireysel ve sosyal öğeler ile beraber karmaşık bir yapıya ortaya koyan eylemdir. Dolayısıyla tanımlanması zordur. Çünkü şiddet esnektir, zamana ve güç ilişkilerine göre değişiklik gösterir⁴². Ayrıca şiddet, nasıl ki insanın var olmasıyla başlamışsa gelecekte de devam edecektir⁴³.

Şiddet her alanda varlığını sürdürdüğü gibi aile içerisinde de artmakta ya da esasen mevcut olan şiddet toplumsal duyarlılığın artmasıyla daha çok görünür hale gelmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında aile yapısında oluşan şiddet, aile bireylerinin kendilerine ya da birinin diğerine fiziksel ya da duygusal bakımdan saldırıya maruz kalması olarak ifade edilir⁴⁴.

38 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 30.

39 Sedat Akkuş ve Şeyda Yıldırım, *Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Makalesi, 2018, s. 1368- 1369.

40 Hale Nur Seval, "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi konusunda Temel Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler", *Türk Hukukunda Kadın*, Necla Öztürk, vd.(ed.), Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 106.

41 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 56.

42 Kibar Seyhun Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2010, s. ; Akkuş ve Yıldırım, *Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi*, s. 1369.

43 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 1.

44 Melike Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014, s. 5.

Şiddet kavramı, farklı uygulama metotları ve boyutları ile dünya genelinde bir sorunun oluşmasına meydan vermiştir. Halen yayılımcı bir şekilde var oluşunu sürdüren şiddeti, evde, toplu taşıma araçlarında, okullarda, meydanlarda, iş yerlerinde kısacası özel kamu ayrımı olmaksızın yaşamımızın her kademesinde görmek mümkündür. Bu nedenle gündelik yaşantının parçası olan şiddet, insanların var olduğu tüm alanlarda ortaya çıkmaktadır⁴⁵.

Şiddet ne sebeple olursa olsun insan onuruna yapılan bir harekettir. Şiddete uğrayan ve şiddet uygulayan aynı insan onuruna sahiptir. Dolayısıyla tıpkı şiddet uygulayan gibi şiddete uğrayan kişi de onurlu bir yaşam sürdürme hakkına sahiptir⁴⁶.

B.Şiddet Kavramı

Şiddet; ülkelerin ve kişilerin, birbirleri üzerinde otorite kurmak, birbirlerine güçlerini ispatlamak, egemenliği altına alarak zorla istediklerini yaptırmak amacıyla başvurdukları bir yöntemdir⁴⁷.

Şiddet kavramı bir davranışı ifade eder. Davranış, kişinin dıştan veya içten gelen etkilere karşı iradeli olarak yansıttığı tepkidir⁴⁸. Belirtmek gerekir ki davranış ve hareket farklı kavramlardır. Hareket, bilinç dışı gerçekleşirken; davranış, iradeli bir tepkidir⁴⁹. Davranış, bir hedefe özgüdür. Davranış, hareketten farklı olarak kişilerin iradesini yansıtır⁵⁰.

Şiddet, Arapça kökene sahip bir sözcüktür. Bir eylemin veya gücün seviyesi ve kaba kuvvet anlamlarına gelir⁵¹. Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre ise şiddet, bir gücün

45 Esin Bozkurt Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, Ankara 2011, s. 9.

46 Handan Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 83.

47 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 43. ; Ümran Cihan ve Handan Karakaya, "Kadın Erkek Kavramları Bağlamında Şiddet ve Şiddetle Mücadelede Sosyal Hizmetin Rolü", *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017, s. 299.

48 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 81.

49 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 81.

50 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 81.

51 Serpil Ayaç, vd. , "Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını" , *Sosyoloji Konferansları Bursa Uludağ Üniversitesi*, Bursa 2016, s. 276

veya bir hareketin derecesi, yeğlilik, sertlik anlamlarına gelmektedir⁵². Şiddet sosyal hayatta yerleşik anlamıyla kırma, vurma gibi eylemlerle algılansa da esasen sadece bu eylemlerden ibaret olmayıp, ruhsal sıkıntı veren, ıstırap veren, huzur bozan her türlü fiildir⁵³. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti, bir yaralanma tehlikesi veya yaralanma, psikolojik tahribat, ölüm ya da yoksunlukla neticelenen, birine, bir kişinin kendisine, bir topluma ya da gruba iradeli olarak duygusal ya da fiziksel olarak zor kullanması, tehdidi ya da güç uygulaması olarak tanımlamıştır⁵⁴. Bir başka tanıma göre şiddet, insanların yasaya uymayıp, kişilere zarar verip, hakaret edip, rencide edip, huzurunu bozup, birinin hakkını gasp edip, incitip, canını acıtıp zarar vermek için zor kullanarak yüksek derecede öfke ile kendini gösteren fiillerdir⁵⁵.

Medeni Hukuka göre şiddet, kişilerin geri adım atması için iradelerine baskı yapılmasıdır⁵⁶. Şiddet kavramı hukukumuzda ilk defa resmi olarak 6284 Sayılı Kanunu m.2’de tanımlanmıştır. 6284 Sayılı Kanunda, şiddet; “*Kişinin fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik bakımdan zarara uğramasıyla ya da acı çekmesiyle neticelenen veyahut da neticelenmesi ihtimal dâhilinde olan hareketleri, bunlara yönelen baskı ve tehdidi ya da özgürlüğün keyfi olarak engellenmesini de barındıran, sosyal, kamusal ya da özel alanda ortaya çıkan psikolojik, cinsel, fiziksel, sözlü ya da ekonomik her türlü tutum ve davranışlar*” olarak ifade edilmiştir⁵⁷.

52 Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, (02/04/2020)

53 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 43.

54 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 43; Sarı, “Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, s. 2; Merve Akın, “Aile İçi Şiddet” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İstanbul 2013, s.27; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 56; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 40- 41; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 10-11; Ramazan Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s. 43; Aytac, vd., “Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını”, s.276; Melike Tekindal, vd., “Şiddet Mağduru Kadına Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi: Aysen ve Zehra Vakası”, *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 2018, s. 47.

55 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 14.

56 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 14.

57 Özge Tuçe Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul 2014, s. 4; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 6; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı*

Şiddet, çok erken dönem araştırmalarında genellikle fiziksel bakımdan eylemlere gönderme yapılarak tanımlanmıştır. Mesela, Suzanne Steinmetz, şiddeti "*Bir başkasına fiziksel olarak zarar vermek*" biçiminde tanımlamıştır. Güncel araştırmalarda ise şiddet; fiziksel olan eylemlerinin yanında zarara neden olan eylemler, niyetler, tehditler, psikolojik baskılar, ekonomik baskılar ve benzeri durumlar olarak kendini göstermektedir⁵⁸. Şiddet, kuvvetli olanın zayıf olana zarar vermesi şeklinde de tanımlanabilmektedir.⁵⁹ Bu halde çeşitli özellikleri dolayısıyla güçsüz, zayıf olan kesimlerin şiddete maruz kaldığı anlaşılmaktadır. Bu kişiler şiddet mağduru olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu mağdurlar çoğu zaman fiziksel olarak güçsüz olan kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler olmaktadır⁶⁰.

Geçmişten bu güne sürekli araştırılan şiddet kavramının sonuçları, sebepleri, türleri, biçimleri ve failleri vardır. İşte bu öznenin en geniş oranını kadınlar oluşturmaktadır. Sosyal cinsiyet algısı ile cinsiyete dair her türlü eşitsizlikler kadını şiddet mağduru olmaya itmiştir. Kadın, çoğu zaman zayıf ve savunmasız sıfatlarını aldığı için baba, koca, erkek kardeş ve sairleri tarafından kontrol altında tutulmak amacıyla şiddete maruz bırakılmıştır. Dünya genelinde kadınlar, eğitim, yaş, ırk, gelir, dil ve din farkı olmaksızın genellikle şiddetin mağdur tarafı olmaktadır⁶¹.

C.Şiddet Türleri ve Biçimleri

1.Şiddet Türleri

a. Aile İçi Şiddet

Şiddet, her oluşum ve mekânda görüldüğü gibi aynı şekilde aile yapısında da kendisini göstermektedir. Aslında mevcudiyeti bilinen şiddet, toplumsal hassasiyetin artmasıyla daha da çok görünür hale gelmiştir. Belirtmek gerekir ki aile yapısında

ve *Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 44; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.41. 58 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 1- 2.

59 Akkuş, *Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi*, s.1369.

60 Akkuş, *Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi*, s.1369.

61 Aytaç, vd. , "Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını", s. 276

meydana gelen şiddet, aile üyelerinin birbirlerine veya üyelerden birinin diğer üyeler tarafından duygusal ya da fiziksel bakımdan saldırıya uğramasıdır⁶².

Aile içi şiddet, ulusal ve evrensel olarak günden güne varlığını yoğunlaştırarak hissettiren büyük bir biyolojik, psikolojik, toplumsal sorun halini almıştır. Bu sorun gitgide kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerini çok meşgul eden bir konu olmakla birlikte medyada çok yer verilen, güncelliğini koruyan bir konudur. Sosyal medyada, haber kanallarında, gazete manşetlerinde yani yazılı ve görsel basında kendine yer bulan aile içi şiddet olayları, şiddetin şekil değiştirip ve taklit edilerek daha belirgin hale getirilmesine sebep olacak şekilde gösterilmektedir. Fakat medyada sık sık paylaşılan özellikle aile içi şiddet olgusu, toplumda bazı fert ya da gruplar tarafından sıradan karşılanmaya ve normal bir davranış biçimi olarak algılanmaya sebep olmaktadır⁶³.

Aile içi şiddet, aile bireylerince ailede yer alan diğer bireyin hayatını, fiziksel, ekonomik, psikolojik bakımdan varlığını, bağımsızlığını tehdit eden, psiko-sosyal gelişimine önemli boyutlarda zarar veren hareket veya hareketlerin ihmali şeklinde tanımlanmaktadır⁶⁴. Yani birçok tanımı olmakla birlikte aile içi şiddeti, aile fertleri arasında çoğunlukla kan bağı ya da kayın hısımlığı yoluyla birbirlerine bağlı olan aile üyeleri arasında oluşan şiddet olaylarının bir kısmı olarak da ifade edilmektedir⁶⁵.

Dünya Sağlık Örgütü, eşlerin veya aile fertlerinin birbirlerine uyguladıkları şiddeti, fiziksel, cinsel, ya da psikolojik olarak yakın bir ilişkiye zarar veren farklı eylemler olarak ifade etmiştir⁶⁶.

62 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 5.

63 Yasemin Davarcı ve Hasan Kayıklık, "Çocukların Aile İçinde Şiddete Maruz Kalmaları ve Dindarlıkları Üzerine Ampirik Bir Araştırma", *Bilimname: Düşünce Platformu*, 2016, s. 110; Durğun, "Türkiye'de Aile İçi Sorunlara Yönelik Sosyal Politikalar ve Şiddetin Önlenmesi", s. 6.

64 Akın, "Aile İçi Şiddet", s. 29; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.5; Nilay Ercan, vd. "Aile İçi Şiddetin Önlenmesi İçin Bir Model Önerisi: Halk Sağlığı Hemşiresinin Ev Ziyareti İle Aile İzlemi", *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, Cilt:5, Sayı:3, 2018, s. 249.

65 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 53; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 41; Ercan, vd. "Aile İçi Şiddetin Önlenmesi İçin Bir Model Önerisi: Halk Sağlığı", s. 249.

66 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 53; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden*

Aile içi şiddet, bazen görünen bir gaye için çok önceden belirlenip planlanırken bazen de aniden kendini gösterebilir. Aynı zamanda şiddet, toplumlarda ve ailelerde sorun çözme yöntemi olarak kuşaktan kuşağa geçer ve gitgide alışkanlığa dönüşür.⁶⁷

Aile içi şiddetin en çok görülen sonuçları; sakatlık, işlev kaybı veya bozukluğu, organ tahribatı, psikolojik rahatsızlık, depresyon, uyku düzensizliği, kişilik bozuklukları, intihar ve ölüm şeklindedir⁶⁸.

Aile içi şiddetin mağdurları genellikle yapılan araştırmalara göre üç kesimdir.⁶⁹ Bu mağdurlar kadınlar, çocuklar ve yaşlılardır. Kadın ve çocuklara genellikle eşleri ya da babaları tarafından şiddet uygulandığı görülmektedir⁷⁰. Aile içindeki şiddetin engellenmesi amacıyla ilk yasal düzenleme mahiyetinde olan 4320 Sayılı Ailenin Korunması Kanun 1998 yılında yürürlüğe girmiştir⁷¹. Fakat Kanun' da aile içi şiddetin tanımına yer verilmemiştir. Aynı Kanun'un gerekçe kısmında aile içi şiddetin tanımı, aile içinde bir üyeye yönelen sözel, duygusal, fiziki davranışlar olarak yapılmıştır⁷². Ancak bu tanımda imam nikâhı ile aynı evde yaşayan kişileri ve boşanmış olan çiftlerle ilgili çözüm getirmediği için yetersiz kalmıştır. Çünkü 4320 Sayılı Kanun'daki tanım Türk Medeni Kanunu'na uygun olarak evlenmiş, evlilik bağı kurmuş kişileri kapsamaktadır. Ama hem Türkiye'de hem dünyada bilenen bir gerçek şudur ki; boşanmış eşleri tarafından öldürülen, yaralanan birçok kişi vardır. Ve bu boşluk

Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği, s. 6.

67 Hüseyin Yılmaz, "Aile İçi Şiddet ve Huzur", *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, s. 95.

68 Yılmaz, "Aile İçi Şiddet ve Huzur", s. 95

69 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 53.

70 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 53; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 8; Gözde Yirmibeşoğlu ve Aycan Demir, "Aile İçi Şiddet ve Koruma Mekanizmaları: Antalya Örneği", *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2016, s. 660; Emine Öğük, *Aile Eksenli Şiddetten Sosyal Travmalara: Ankara.*; Mehmet Gür, vd., (ed.), Samsun Valiliği, Hegem Yayınları, 2018, s. 119.

71 17/01/1998 tarih ve 23233 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak aynı gün yürürlüğe girmiştir. 8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Kanunun 23 üncü maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.5.4320.pdf>, (28.12.2020)

72 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 53; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 42; Ashhan Okan İbilioğlu, "Aile İçi Şiddet", *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 2012, s. 205.

şiddetle mücadelenin önünde engeldir⁷³. Aynı Kanun'da ki bir başka boşluk da şiddet eylemlerinin tahdidi olarak sayılarak kapsamının daraltılması olmuştur⁷⁴.

4320 Sayılı Kanun, 6284 Sayılı Kanun' un kabulü⁷⁵ ile birlikte mülga olmuştur. 6284 Sayılı Kanun'da aile içi şiddet kavramı yerine daha kapsayıcı ve çatı hükmünde olan ev içi şiddet kavramı kullanılmıştır⁷⁶.

Toplumumuzda aile içi şiddete sebep olan birçok olgu vardır. Mesela sürekli alkol kullanımı, uyuşturucu madde kullanımı, aile bağlarının zayıflığı, depresyon, katı düşünme biçimleri, empati kurma becerisindeki eksiklikler, aile içine dıştan müdahale gibi sebepler aile içi şiddete yol açan faktörlerdendir⁷⁷.

Aile içi şiddette, anne ve çocuğun birlikte mağdur oldukları görülmektedir. Anne korumacı tavrıyla şiddetten çocuğunu korurken, çocuk ise küçük kardeşine de aynı muamelenin yapılacağı endişesiyle aile içinde zihinsel bir mahkûmiyet yaşamaktadır⁷⁸. Şiddete uğrayan kişideki bu zihin mahkûmiyeti şiddet olaylarını bilinçaltına yerleştirir ve kişinin gelecekte yaşayacağı olaylarda tahammülsüzlük, öfke kontrolünün sağlamaması ve nihayetinde şiddet olarak kendini gösterir⁷⁹. Böylelikle şiddet kısır döngü haline gelir. Bu döngüden kurtulabilmek çok kolay olmasa da, şiddetin önlenmesi; eğitim, empati, ahlak, ilgili kanunların yerinde uygulanması ve Kur'an ve İslam'ın doğru anlaşılması ile mümkündür⁸⁰. Kanaatimizce şiddetin sebeplerinden birisi de İslam'ın şiddet bakımından emir ve tavsiyelerinin İslam

73 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 53.

74 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 54.

75 20 Mart 2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>, (28.12.2020).

76 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 42; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 54.

77 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 56.

78 Yirmibeşoğlu ve Demir, "Aile İçi Şiddet ve Koruma Mekanizmaları: Antalya Örneği", s. 660; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 56.

79 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 41.

80 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 41.

topluluklarında gerektiği kadar uygulanmamasıdır. Çünkü kimileri için toplumun bazı kesiminde şiddetin kaynağı olan örf ve adetler daha önemlidir.

Evde aile içi şiddete maruz kalan çocuklar davranışsal, duygusal, psikolojik, fiziksel sorunlar yaşarlar. Bu sorunlarla mücadele eden şiddete şahit olan çocukların şahit olmayan çocuklara göre yirmi bir değişik davranış bozukluklarının olduğu ispatlanmıştır⁸¹. Şiddete şahit olan çocukların⁸² saldırgan eylemler, uyku bozuklukları, depresyon, anksiyete bozuklukları ve başarısızlık gibi sorunları çocuklukla olmaktadır⁸³.

Aile içi şiddetin bir diğer mağduru olan yaşlılara uygulanan şiddet ve istismarın biçimlerinin saptanması için Yaşlıların Durumu ve Ulusal Eylem Planı tertiplenmiştir⁸⁴. Bu planda yaşlılara yönelik şiddetin çoğunlukla ölümle neticelendiği ifade edilmiştir⁸⁵.

b. Ev İçi Şiddet

İnsanlık ömründe edinilen tecrübeler ve deliller, aile kavramının sahip olduğu güç ve devamlılığa rağmen ailenin iç ilişkilerinde yaş, cinsiyet ve iş üstünlüğüne bağlı sorunlar yaşandığını göstermektedir. Zamanla ev içinde yaşanan bu sorunlar toplumsal bir sorun haline gelmiştir. Önceleri aile içindeki tartışma, şiddet ve sair unsurlar gizli kalmaktayken sonraları şiddete maruz kalanlar bu durumu özel hayat alanı dışında anlatmaya başlamışlardır. Sonrasında şiddet mağduru olan kişilere ilişkin hareketlerin temelleri atılmaya başlanmıştır⁸⁶.

Mülga 4320 Sayılı Kanun, gerekçesinde aile içi şiddeti, aynı çatı içinde yaşayan kişiler bakımından ele almakta ve şiddetin genel tanımına ev içi şiddetin karşılığı

81 Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", s. 132.

82 Ayrıntılı bilgi için bakınız: Feyza Dinçer ve Müge Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 2018, s. 132

83 Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", s. 132.

84 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 58.

85 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 58.

86 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukeviden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 5.

olarak yer vermektedir. 6284 Sayılı Kanun ise aile içi şiddete tanımlar kısmında yer vermemiş; şiddetin genel tanımını ev içi şiddet tanımı kısmıyla tamamlamıştır⁸⁷.

6284 Sayılı Kanun m.2’de ev içi şiddet; “*Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler imzalanan, arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddettir.*” şeklinde tanımlanmıştır.

Sonradan sözleşmeden çekilmekle birlikte Türkiye’nin 11.05.2011 tarihinde taraf olduğu⁸⁸ Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) m.3-b bendine göre aile içerisinde veya hanede ya da şiddete uğrayan şiddet uygulayanla aynı evi paylaşsın ya da paylaşmasın önceki ya da şuanda ki eşler ya da partnerler arasında ortaya çıkan tüm fiziksel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemlerine aile içi şiddet denir⁸⁹.

6284 Sayılı Kanun' da, 4320 Sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesi’nden ayrı bir şekilde “*ev içi şiddet*” terimi kullanılmıştır⁹⁰. Bu farklılığın sebebi tam olarak 6284 Sayılı Kanun'un gerekçesinde ifade edilmemiştir. Kanun koyucu ev içi şiddet tabirini kullanırken daha kapsamlı, çatı hükmünde bir tanım yapmak istemiştir. Çünkü aynı evde olan kişiler aile olmayacağı gibi aile bireyleri de aynı evde olmayabilir. Bu terimsel farklılık öğretide de görüş ayrılıklarının sebep olmuştur. *Bir görüşe göre*; her iki kavramın aynı olmadığı, kanun koyucunun bilerek ev içi şiddet tabirini kullandığı

87 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 23, Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 42.

88 Söz konusu sözleşme onay kararı 28227 mükerrer sayılı Resmi Gazetede 08.03.2012 tarihinde yayınlanmıştır: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.htm>, (28.12.2020). Türkiye 20 Mart 2021 Tarih ve 31429 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 3718 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile sözleşmeyi kendisi bakımından feshetmiş ve sözleşmedeki taraf konumu son bulmuştur: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210320-49.pdf>, (29.04.2021).

89 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 23; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 342; Hüsamettin Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", *TBB Dergisi*, 2012, s.339; Fatma İrem Çağlar Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", *Ankara Barosu Dergisi*, 2015, s. 63.

90 Arif Barış Özbilen ve Mualla Buket Soygüt Arslan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Değerlendirilmesi", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2011, Sayı:22, s.369.

ileri sürülür⁹¹. Ev içerisinde gerçekleşin her şeyin aile içerisinde olmayabileceği veya aile içerisinde olan bir şeyin ev içerisinde olamayacağını belirterek iki kavramın mana itibarıyla farklı olduğunu savunulur⁹². *Diğer görüşe göre ise*; İstanbul Sözleşmesi'ndeki aile içi şiddet kavramının daha geniş olduğu savunularak 6284 Sayılı Kanun'da ki ev içi şiddet tanımının dar olduğu, birlikte yaşayan partnerleri kapsamadığı ifade edilir⁹³. Ayrıca 6284 Sayılı Kanun'un şiddet mağdurlarını sınırladığı da bu görüş tarafından benimsenmektedir. Mesela eski eşlerin ve özellikle Türkiye'de sayıları hiç de azımsanmayacak kadar olan resmi nikâhsız beraber yaşayan şiddet mağduru olan kadınların 6284 Sayılı Kanun'dan yararlanamayacakları savunulur⁹⁴. Kanaatimizce, söz konusu kanun bilinçli olarak ev içi şiddet tabirini kullanarak kanunun uygulanma alanını genişletmek istemiştir. Çünkü evlilik birliği olmadan aynı evde yaşayan kişilerin de kanun kapsamında korunması amaçlanmıştır.

4320 Sayılı Kanun'da düzenlenerek tanımlar kısmında yer alan aile içi şiddet terimi, 6284 Sayılı Kanun' da yer alan ev içi şiddetten daha dardır. Zira 4320 Sayılı Kanun'da resmi nikâhı olmadan birlikte yaşayan kişilere karşı aile içi şiddet hükümleri uygulanıp uygulanmayacağı net değildir ve tartışmalara sebep olmuştur⁹⁵. Nitekim Yargıtay 7. Ceza Dairesi, ortak çocuk ve mağdurun babası ile devamlı birlikte hayatını devam ettiren resmi nikâhı olmayan ancak aynı çatı altında yaşayan eşin 4320 Sayılı Kanun' un koruması altına girip girmeyeceğini tartışmıştır. Yargıtay ilgili Ceza Dairesi gerekçeli kararında⁹⁶, "*aile hayatı*" terimini AİHM' in çoğu kararında tanımlandığını,

91 Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 348.

92 Funda Kaya, vd., "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları: Kadına Yönelik Şiddet ve Ev-İçi Şiddet", Ankara, Ekim 2014, s. 1-3.

93 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 19-20. ;Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 348.

94 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 19-20. ; Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 348.

95 Özbilen ve Arslan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Değerlendirilmesi", s. 370.

96 Yarg. 7. CD., 7.4.2009, 2006/3351 E., 2009/4849 K.; " *Konumuz açısından öncelikle tartışılması gereken husus; aynı çatı altında müşterek çocuk ve mağdurun babası ile sürekli birlikte yaşayan nikahsız eş hakkında da bu kanun kapsamında koruma kararı verilip verilemeyeceğidir. 4721 sayılı Türk Medenî Kanununda "aile" tanımlanmamış ve aile fertlerinin kimlerden oluştuğuna dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Aynı şekilde 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunda da açıklayıcı bir tanım bulunmamaktadır. 4320 sayılı kanun ve gerekçesinde ise kanunun nikâhsız beraberlikleri de kapsadığına dair bir açıklamaya rastlanmamaktadır. Bu durumda Anayasa kurallarına ve milletlerarası andlaşma hükümlerine bakılmasında zorunluluk bulunmaktadır...* ", " ... Dosya kapsamına göre sanık'in nikahsız olarak mağdure ile evlenip aynı çatı altında birlikte

ayrıca Türkiye'nin Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmana İlişkin Sözleşme'yi (CEDAW) imzaladığını, söz konusu sözleşmenin kadınlara karşı ayrımcılığı tanımlayan 1. ve evlenme ve aile ilişkileri alanındaki hakları düzenleyen 16. maddeleri incelendiğinde ise 4320 Sayılı Kanun'un sadece resmi nikâhlı aileleri koruduğu kabulünün anılan sözleşmeye aykırı olduğunu belirtmiştir. Kanaatimizce, 6284 Sayılı Kanun'da bu tartışmalar giderilmiş ve aynı çatı altında yaşayanların birbirine uyguladıkları şiddet ev içi şiddet olarak kabul edilmiştir. Dolayısıyla resmi nikâh olamadan birlikte yaşayan kişilerin ve hizmet gerekçesiyle aynı evde yaşamak zorunda olan kişilerin uğradıkları şiddet de ev içi şiddet kapsamında değerlendirilmelidir.

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun, düzenledikleri aile içi şiddet ve ev içi şiddet kavramları bakımından paralellik göstermektedir. Farklılık sadece adlandırmaya ilişkindir. Ayrıca 6284 Sayılı Kanun'un m.1/2-a'da; "*Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır*" denilerek uygulanacak hükümlerde boşluk olması halinde İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanacağı belirtilerek sözleşmeye atıf yapmıştır. Bu durumda İstanbul Sözleşmesi'ndeki "*partner*" ifadesinin 6284 Sayılı Kanun bakımından değerlendirilmesi yapıldığında resmi nikâhı olmadan aynı evde yaşayan kişilerin, iki arkadaşın, hizmetçinin aynı evde kalması gibi örneklerle özdeşleştiği belirtilmelidir⁹⁷.

Hem İstanbul Sözleşmesindeki düzenlemelerde hem de 6284 Sayılı Kanunun kapsamında korumadan yararlanmak için şiddete uğrayanın ve şiddeti uygulayanın aynı evde yaşama zorunluluğu bulunmamaktadır. Böylece uygulama alanı bakımından

yaşadıkları ve bir çocuklarının da olduğu anlaşılmaktadır. Bir başka ifadeyle hukuken evli görünmeseler de fiilen normal bir evliliğe dayalı ve bütün yönleriyle aileden ayırt edilemez şekilde, istikrarlı bir aile hayatı yaşadıkları görülmektedir. Bu durumda İHAS'nin 8.maddesi ve AİHM'nin yerleşmiş kararlarına göre taraflar arasında korunmaya değer bir aile hayatı olduğunda kuşku bulunmamaktadır..." www.uyap.gov.tr. (Erişim tarihi: 05.04.2020)

⁹⁷ Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 20; Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 341.

genişleme meydana gelmiştir⁹⁸. Mesela, bir evdeki aile bireyleri dışındaki hizmetçi, bahçıvan, bakıcı aynı çatıyı paylaştıkları süreçteki şiddet olaylarında ev içi şiddet kapsamına dâhil edileceklerdir⁹⁹.

Sonuç olarak, ev içi şiddet (İstanbul Sözleşmesine göre aile içi şiddet) eyleminin gerçekleşmesi için aşağıdaki üç şarttan birinin gerçekleşmesi yeterlidir¹⁰⁰.

- Şiddete uğrayan ile şiddet uygulayan kişinin aynı evi paylaşması gibi mekânsal bir bağ,

- Şiddete uğrayan ile şiddet uygulayan kişi arasındaki aile bağı,

- Aileden sayılma gibi bir bağın varlığı.

Ayrıca ifade etmek gerekir ki; 6284 Sayılı Kanun'da yer alan ev içi şiddetten etkilenen mağdurun kapsamına kadınlar, erkekler, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve sair kişiler de dâhildir¹⁰¹.

c.Kadına Yönelik Şiddet

(1).Genel Olarak

Kadınlara yönelik şiddet, dünyanın çoğu yerinde sıkça rastlanan ve çözümü halen tam olarak bulunamayan insan hakları ihlallerinden birisidir. Kadınlar, cinsiyet temelli çeşitli şiddet türleriyle mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar¹⁰². Kadına yönelik şiddetin küresel boyutta bir tanımı bulunmamaktadır. Bazıları geniş bir yorum yaparak yoksulluk ve eğitim hizmetlerine erişememe gibi yapısal şiddet türlerini de kapsayacak şekilde şiddeti tanımlarken bazıları da daha sınırlı tanımlar kullanmışlardır. Bu konu hakkında Birleşmiş Milleler Genel Kurulu'nda 1993 Aralık

98 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 24; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 43.

99 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 24.

100 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 21; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 5.

101 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 21; Akın, "Aile İçi Şiddet", s. 30; Ögük, *Aile Eksenli Şiddetten Sosyal Travmalara: Ankara*, s. 119; İbilioglu, "Aile İçi Şiddet", s. 206; Davarcı ve Kayıklık, "Çocukların Aile İçinde Şiddete Maruz Kalmaları ve Dindarlıkları Üzerine Ampirik Bir Araştırma", s. 111.

102 Serpil Ayaç, vd., "Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını", s. 282; , "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 537.

ayında Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi¹⁰³ yayınlanmıştır. Bu belge kadına yönelik şiddeti tanımı ile birlikte değerlendirmesi bakımından ilk uluslararası belgedir. Bu bildiri daha sonraki çalışmalara öncülük etmiştir¹⁰⁴.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirisi m.1'e göre kadına yönelik şiddet; kamuya ait alanda veya kişilerin özel yaşam alanlarında gelişen, kadınlara psikolojik, cinsel ya da fiziksel acı veren ya da verme ihtimali olan, cinsiyet ayrımına dayalı bir hareket ve bu gibi hareketlerle tehdit etme, zorlama ya da özgürlükten yoksun bırakma olarak tanımlanmıştır¹⁰⁵.

Kadına yönelik şiddetin tarihi bilinmese de kadınların uğradığı her türlü şiddetle ilgili çalışmalar zamanla artmıştır. Kadınların toplumsal ve siyasal bakımdan daha etkin olması, kültür ve eğitim seviyelerinin artması ile kadına karşı şiddetin konuşulması ve araştırılması da artmıştır¹⁰⁶. Kadına uygulanan şiddet, özel veya kamusal alanda kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik olarak zarara uğramasına sebep olan ya da olabilecek baskı, tehdit, zorlama, özgürlüğünü elinden alma gibi her türlü cinsiyet temelli hareketlerdir¹⁰⁷. Kadına yönelik şiddetin varlığı konusunda, kadının medeni durumu, kültür seviyesi, ekonomik durumu ve mesleği önem arz etmemektedir. Kadın bunların varlığına rağmen yine de şiddet mağduru olabilmektedir¹⁰⁸.

103Bildirge metnine ulaşmak için bakınız: https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/belge/uluslararası_belgeler/kadına_karsi_siddet/BM%20Kad%C4%B1na%20Kar%C5%9F%C4%B1%20%C5%9Eid-detin%20Ortadan%20Kald%C4%B1r%C4%B1lmas%C4%B1na%20Dair%20Bildirgesi%2020.12.1993.pdf, (02.01.2021).

104 Kasım Tatlılıoğlu, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015'in Genel Bir Değerlendirilmesi", *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014, s.57.

105 Ayhan Uçar, "İstatistiki Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, s. 321.

106 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 25; Aytaç, vd., "Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını", s. 282.

107 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 18; Elif Özlem Aşkın ve Umur Aşkın, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Yoksulluk İlişkisi: Aile İçi Şiddet Mağduru Kadınlar Üzerine Bir Araştırma", *Kapadokya Akademi Bakış Dergisi*, 2017, s. 18.

108 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 31.

Her toplumun, bölgelerin, ailelerin dahi erkek kadın cinslerine olan yaklaşımı farklılık göstermektedir. Yetişme tarzı, inançlar, örf ve adetler algı düzeyi çoğu zaman olaylara yaklaşımı farklılaştırmaktadır¹⁰⁹. Zamanla kalıp haline gelen kökleşen bu tür uygulamalar töre veya kanun haline gelir ve toplulukların diline, eserlerine, tutum ve davranışlarına yansır. Kadına yönelik şiddet bakımından da töre veya kanun haline gelen kalıplar vardır ve bu kalıpların mağdurları ne yazık ki çoğu zaman kadınlardır¹¹⁰.

Kalıpların çokça olduğu İslamiyet öncesi cahiliye devrinde, bazı kesimlerde kız çocuklarının utanç kaynağı olarak görülmesi ve kadınlara isim dahi verilmemesi uygulamalarının, şundaki toplumlarda sıklıkla rastlanan kadınlara canice davranılması ve şiddet uygulanması ile farkının olmadığı açıktır¹¹¹.

(2). Dünyada Kadına Yönelik Şiddet

Hak ihlali ve ayrımcılık biçimi olarak görünen kadına yönelik şiddet kavramı ekonomik, coğrafi ve kültürel sınır tanımadan dünyada varlığını sürdürmektedir¹¹². Dünya genelinde yapılan araştırma ve çalışmalara göre birçok kadın beraber yaşadığı erkeklerden veya kocalarından gelen şiddet eylemleriyle karşı karşıya kalmışlardır. Uygulanan şiddet de etnik köken, ekonomik düzey, eğitim düzeyi ve sınıf ayrımı gözetilmeksizin uygulanmaktadır. Eşler arasında meydana gelen aile içi şiddet, bir eşin diğerine uyguladığı şiddet olarak tanımlansa da Dünya genelinde yapılan araştırmalarda eşler arasındaki şiddet vakalarında mağdur tarafın %90'nının kadın olduğu tespit edilmiştir¹¹³.

Dünya'da ve Türkiye'de kadın hareketlerinin artması ve kadına karşı şiddetin insan hakkı ihlali olduğunun belirtilmesiyle birlikte, hukuk sistemleri değişime geçmiş ve ev içinde gerçekleşen cinsiyete dayanan şiddet uluslararası hukukun konusu haline

109 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 31.

110 Hürol Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019, s. 3

111 Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", s. 6.

112 *Kadına Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020)*, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2016, s. 2.

113 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 22.

gelmiştir¹¹⁴. Dünya genelinde ülkeler, kadına uygulanan şiddeti önlemek amacıyla pozitif yükümlülük altına girmiştir¹¹⁵. Ülkeler, pozitif yükümlülük bakımından çeşitli çalışmalar yapmaya başlamıştır. Birinci Dünya Savaşından sonra barış ve güvenliği sağlamak için Birleşmiş Milletler Örgütü kurulmuştur¹¹⁶. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile birlikte Birleşmiş Milletler Antlaşmasında da yer verilen yaşama hakkı, seçme ve seçilme hakkı, özel mülkiyet hakkı ve eğitim hakları gibi haklar kadınlar için de tanınmıştır¹¹⁷.

İkinci Dünya Savaşından sonra kadına karşı şiddet, kadının insan hakları¹¹⁸ kapsamında gündeme gelmiştir. Birleşmiş Milletler 1975-1985 yılları arasındaki zaman dilimini "*Kadının On Yılı*" ilan etmiştir¹¹⁹. Sonrasında uluslararası toplumda birçok kadın örgütleri kurulmuş ve bu örgütler çeşitli konferanslar yapıp konuyla ilgili raporlar hazırlamışlardır¹²⁰.

8 Mart günü 1975 yılında Birleşmiş Milletler Örgütü'nün kabulü ile Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanmaya başlanmıştır. Danimarka'da 1980 yılında İkinci Dünya Kadınlar Konferansı yapılmıştır. Bu konferansta kadına yönelik şiddetin aile

114 The World's Women 2010: Trends and Statistics, Key Findings For Asia and Pacific, Un Statics Division, 2010, s. 24; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuş Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 23.

115 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuş Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 23; Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", s. 62; Catharina A. MacKinnon, *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, çev: Türkan Yöney, Sabir Yücesoy, İstanbul: Metis Yayınları, 2003, s. 183-197; Elizabeth Blake, "Rawls and Feminism: What Should Feminists Make of Liberal Neutrality?", *Journal of Moral Philosophy*, cilt 1, sayı 3, 2004, s.294-295.

116 Birleşmiş Milletler, 1945'te kurulmuş uluslararası bir örgüttür. Şu anda 193 Üye Devletten oluşmaktadır. Birleşmiş Milletler şu anda barış ve güvenlik, iklim değişikliği, sürdürülebilir kalkınma, insan hakları, silahsızlanma, terörizm, insani yardım gibi konularda dünya devletlerinin amaçlarını gerçekleştirmeyi amaçlar, <https://www.un.org/en/sections/about-un/overview/index.html>, (02.01.2021)

117 Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", s. 10; Seher Kırbas Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat(İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", *Ankara Barosu Dergisi*, 2015, s. 360.

118 Ayrıntılı bilgi için bakınız: Şükran Ertürk ve Demet Özdamar, "Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2009, s.1171 vd.; Mary WOLLSTONECRAFT; *Kadın Haklarının Gereçlendirilmesi*, (Çev: Deniz Hakyemez), B. 4, İstanbul, 2017, s. 273.

119 *Kadına Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı* (2016-2020), s. 14.

120 Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", s. 62; Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", s. 8; Uçar, "İstatistiki Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", s. 322.

içerisinde işlenmesinin önlenmesine dair İlke Kararı alınmış ve Hareket Planı¹²¹ kabul edilmiştir¹²².

Danimarka'da gerçekleşen İkinci Kadın Konferansından sonra 1980'de Birleşmiş Milletler, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni (CEDAW) kabul etmiş ve Birleşmiş Milletler Örgütü'ne üye olan ülkelerin imzasına açmıştır¹²³. Türkiye birlikte bu sözleşmeyi 11 Haziran 1985 tarihinde kabul etmiştir¹²⁴. Üçüncü Kadın Konferansı ise Kenya'nın Nairobi kentinde gerçekleşmiştir. Bu konferansa 197 devletin temsilcileri katılmıştır. Söz konusu konferansta Birleşmiş Milletler Kadın On Yılı etkinliğinin sonuçları değerlendirilmiş ve Birleşmiş Milletler CEDAW Komitesi'nin kadına karşı şiddetin cinsiyete dayanan ayrımcılığın neticesi olduğu 19 No'lu Tavsiye Kararıyla 1992'de beyan edilmiştir¹²⁵.

Viyana'da 1993 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Dünya İnsan Hakları Konferansı yapılmıştır. Bu konferansta kadınlar için özellikle belirtilen insan hakları kavramı Birleşmiş Milletler'in insan haklarına dair metinlerine dâhil olmuştur. Ayrıca Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Bildirge Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1993 yılında yayınlanmıştır. Bildirge'nin sonuncu maddesinde "*Devlet, ev içindeki sistemli şiddete tarafsız kalamaz*" denilerek özel alandaki şiddetten de Devleti

121 https://www.tbmm.gov.tr/komiyon/kefe/belge/uluslararasi_belgeler/pekin5%20Kad%C4%B1n%202000%2021.Y%C3%BCzy%C4%B1%20%C4%B0%C3%A7in%20Toplumsal%20Cinsiyet%20E%C5%9Fitli%C4%9Fi.%20Kalk%C4%B1nma%20ve%20Bar%C4%B1%C5%9F.pdf, (02.01.2021); Şuan itibari ile sözleşmeye 189 ülke taraf konumundadır: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV8&chapter=4&lang=en (02.01.2021)

122 Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", s. 62.

123 Sözleşme metnine ve Türkiye'de kabulünü yayınlayan resmi gazeteye ulaşmak için bakınız:

<https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/media/uploads/2015/08/03/KadinlaraKarsiAyrımcılığınOnlenmesiSozlesmesi.pdf>, (02.01.2021).

124 Gülriz Uygur ve F.İrem Çağlar Gürgey, "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet", *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddet*, Funda Kaya vd. , (ed.) , Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 19.

125 Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)",s. 360; Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", s. 62-63; Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", s. 8-9; Uçar, "İstatistiki Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", s. 322-323; Tatlılıoğlu, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015'in Genel Bir Değerlendirilmesi", s. 58; İlknu Y. Kaptanoğlu ve Armağan Tarım, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" , *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması: Ankara*, Ayşe Gül Ustaoglu, (ed.) , Elma Teknik Basım Matbaacılık, 2015, s. 31; Yasemin Güleç, "Ergenlik ve Gençlik Döneminde Kadına Şiddete Karşı Dini, Ahlaki, Sosyal Bir Model Denemesi", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2015, s. 125.

sorumlu tutmuştur. 1995 yılında Birleşmiş Milletler tarafından Pekin Deklarasyonu¹²⁶ ve Eylem Platformu kurulmuş, kız çocuklarına ve kadınlara yönelik şiddetin insan haklarının ihlali niteliğinde olduğu vurgulanmıştır¹²⁷. 1999 yılında Birleşmiş Milletler, Dominik Cumhuriyeti'nde şiddete uğrayarak öldürülen tüm kadınlar anısına 25 Kasım gününü Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü ilan etmiştir¹²⁸. 2000 yılında yapılan Pekin+5 Konferansında kadınlara uygulanan şiddet bakımından Devletlerin sorumluluğu vurgulanmıştır¹²⁹.

Kadına dair uluslararası düzenlemelerden birisi de İstanbul Sözleşmesi'dir. Bu sözleşmenin adının bu şekilde anılmasının sebebi İstanbul'da imzalanmasıdır. Orijinal adı; Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Edilmesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir¹³⁰. Türkiye sonradan sözleşmeden çekilmekle¹³¹ birlikte sözleşmeyi 11 Mayıs 2011 de imzalamıştır¹³². Bu sözleşmenin en önemli özelliği, sözleşmede, hukuki, fiili veya ailevi bir bağ olup olmadığına bakılmaksızın kadınlara karşı işlenen her türlü şiddetin önlenmesinin hedeflenmesidir. Türkiye'nin ayrıldığı söz konusu sözleşme, insan haklarına dair kadına yönelik şiddete yönelik doğrudan düzenlemeler içererek sözleşmenin düzenlendiği tarihe kadar yapılmış, bağlayıcılığı olan ilk ve tek sözleşmedir¹³³.

126 Deklarasyon ve eylem planına ilişkin metne ulaşmak için bakınız: <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/pekin.pdf>, (02.01.2021).

127 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 44.

128 Güleç, "Ergenlik ve Gençlik Döneminde Kadına Şiddete Karşı Dini, Ahlaki, Sosyal Bir Model Denemesi", s. 126.

129 Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", s. 361; Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", s. 62-63; Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", s. 9; Uçar, "İstatistik Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", s. 323; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 60; *Kadına Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı* (2016-2020), s. 16; Şadiye Özcan ve Nurcan Kırca, "Çözülemez Sorun: Aile içinde Kadına Yönelik Şiddet ve Hemşirenin Rolü", *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6/2, Balıkesir 2017, s. 90; Seval, "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi konusunda Temel Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler" s. 111.

130 Sözleşme metnine ulaşmak için bakınız: <https://rm.coe.int/1680462545>, (02.01.2021).

131 Türkiye 20 Mart 2021 Tarih ve 31429 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 3718 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile sözleşmeyi kendisi bakımından feshetmiş ve sözleşmedeki taraf konumu son bulmuştur: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210320-49.pdf>, (29.04.2021).

132 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 45.

133 Gürgey, "Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı", s. 63; Erbay, "Tarihsel Süreçte Dünyada ve Türk Toplumunda Kadın Algısı ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme", s. 9; Uçar, "İstatistik Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet", s. 323; Seval, "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi konusunda Temel Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler" s. 111.

Merkezi İsviçre'de olan Dünya Ekonomik Forumu, 144 ülkenin katılımıyla 2017'de Küresel Cinsiyet Eşitsizliği Raporu hazırlamıştır. Bahsi geçen rapora göre 2017'de kadın erkek eşitliğinin en çok sağlandığı 7 ülke belirlenmiştir. Bu ülkeler; İzlanda, Norveç, Finlandiya, Ruanda, İsveç, Nikaragua ve Slovenya'dır¹³⁴.

Kadına yönelik şiddetin kadınlar için bir hak ihlali olduğuna vurgu yapan Dünya Sağlık Örgütü'nün hazırlamış olduğu rapora göre; Dünya'daki kadınların % 30'u yakınında bulunan erkeklerce şiddete maruz kalmıştır¹³⁵. Yine kadın cinayetlerinin %38'i yakın ilişkide bulunulan erkekler tarafından işlenmiştir. Ev içinde kadınların fiziksel şiddete uğrama oranlarına bakılacak olursa; Uganda'da % 42.7, Kenya' da %37, Hindistan' da %35.1, Mısır'da %33.2, Türkiye'de %36'dır. Bu oranların daha düşük olduğu veya daha düşük gösterildiği ülkeler ise Avrupa Ülkeleri'dir¹³⁶.

(3). Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet

Kadın hareketlerinin Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren artması ve Avrupa Birliği'ne uyum süreci kadınlar karşı ayrımcılıkla mücadelede devletlere sorumluluk yüklenmiştir¹³⁷. 1980'den itibaren Türkiye'de kadınlara uygulanan ayrımcılık ve şiddet bakımından kadın hareketleri kamu alanlarında şiddete karşı dikkat çekmeye başlamışlardır. 1990'lı yıllarda şiddet konusunda kurumsallaşma meydana gelmiş ve Başbakanlığa bağlı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Şiddete uğrayan kadınların ve çocuklarının barınması için konukevleri açılmıştır. Türkiye'de kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, sivil toplum örgütleri, belediyeler, valilikler ve kaymakamlıklar halen konukevi hizmetlerini sunmaktadır¹³⁸.

134 Evren İpek ve Özlem Ayvaz Kızılgöl, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadının İşgücüne Katılımına İlişkin Mikroekonometrik Analiz: Türkiye", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19/2, 2019, s. 457.

135 İpek ve Kızılgöl, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadının İşgücüne Katılımına İlişkin Mikroekonometrik Analiz: Türkiye", s.457.

136 İpek ve Kızılgöl, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadının İşgücüne Katılımına İlişkin Mikroekonometrik Analiz: Türkiye", 457.

137 Ayşe Alican Şen, "Türkiyede Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kurumlararası İşbirliği Süreci ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği", *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 2018, s. 146.; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 22.

138 Ayten Buket Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri. Çanakkale*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2016, s. 23.

Aile içi şiddet terimi Türkiye’de ilk defa 1998 tarihli 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun’da kullanılmıştır¹³⁹. Kadına Karşı şiddetle mücadele çerçevesinde 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi yayınlanarak kadına karşı şiddetle mücadele devletin politikası olarak ifade edilmiştir¹⁴⁰. 2001 ve 2010 yıllarında yapılan değişikliklerle Ay. m.41’e "*Her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirler alma görevi ve ailenin eşler arası eşitliğe dayandığı*" hükmü eklenerek bu hususta devlete yükümlülük getirilmiştir¹⁴¹. Uygulamada duyulan ihtiyaç ve eksiklikler sebebiyle ve kadınlara uygulanan şiddet bakımından kapsayıcı bir kanun olan 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 2012’de yürürlüğe girmiştir¹⁴². 6284 Sayılı Kanun ile kadına karşı şiddetle mücadele, aile içi şiddet gibi kavramlardan vazgeçilip; ev içi şiddet kavramı getirilerek kapsayıcı bir terime yer verilmiştir. Kanunda; şiddete uğrayan, şiddet uygulayan ve uygulama tehlikesi bulunan bireyler açısından tedbirlerle birlikte usul kuralları detaylı olarak düzenlenmiştir¹⁴³.

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nca yapılan araştırmada eşinden en az 1 defa fiziksel şiddet görmüş kadınların tüm yaşayan kadınlara oranının %35 olduğu açıklanmıştır. Ayrıca her yüz aileden 34’ünde kadına karşı fiziksel şiddetin varlığı, 53’ünde ise sözel şiddetin varlığı tespit edilmiştir¹⁴⁴.

Türkiye’de son yıllarda kadına karşı şiddeti önlemek amacıyla çeşitli Eylem Planları hazırlanmış ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, kadına karşı uygulanan şiddet bakımından basılı görsel sunumlar hazırlayarak kamuya paylaşmıştır. Ayrıca

139 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri. Çanakkale*, s. 23.

140 Söz konusu genelgeye ulaşmak için bakınız: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/07/20060704-12.htm>, (02.01.2021).

141 Melih Öden, *Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi, Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddet*, Funda Kaya vd. , (ed.) , Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 79.

142 6284 Sayılı Kanun 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir. Kanun metni için bakınız: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>, (02.01.2021) Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri. Çanakkale*, s. 23-24; Seval, " Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi konusunda Temel Uluslararası ve Ulusal Düzenlemeler" s. 113.

143 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 45.

144 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 23.; Songül Tamgoç Yıldız, *Kadına Yönelik Şiddetin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: İğdir*, İğdir Üniversitesi Felsefe ve Din Bilimleri Yüksek Lisans Tezi, 2019, s. 8.

şiddete uğrayan kişiler için ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Engelli Danışma Hattı kurulmuştur¹⁴⁵.

2.Şiddet Biçimleri

a.Fiziksel Şiddet

Dünya genelinde şiddet konusundaki araştırmaların başında fiziksel şiddet gelmektedir. Fiziksel şiddet, bir kişinin başka bir kişi tarafından fiziksel olarak çeşitli eylemlerle saldırıya maruz kalması durumudur¹⁴⁶. Şiddetin yaygın ve en çok görülen çeşidi olan fiziksel şiddet, kişinin vücut bütünlüğüne zarar verme ile uygulanan bir şiddet türüdür¹⁴⁷. Vurmak, itmek, dövmek, tokat atmak, boğazını sıkmak, eve kapatmak, tedavisine engel olmak, günlerce aç ve susuz bırakmak gibi eylemler fiziksel şiddete örnek olarak verilebilir¹⁴⁸. Ancak Türkiye’de fiziksel şiddet en çok bir nesne fırlatma veya tokat atma şeklinde gerçekleşir¹⁴⁹.

Fiziksel şiddetin diğer şiddet türlerine göre kişi üzerinde ve dış dünyadaki etkileri daha çok görüldüğünden ve şiddet kalıcı izler bırakabildiğinden fiziksel şiddet; en çok görülen, duyulan ve konuşulan bir şiddet türüdür¹⁵⁰. Güç kullanmayı gerektiren, uygulandığı kişide fiziksel bir zarar meydana getiren her türlü saldırma eylemini

145 Yıldız, *Kadına Yönelik Şiddetin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: İğdir*, s. 9.

146 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 45.

147 Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 87.

148 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 45; Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 87; Ahsen Şirin, "Kadın İstismarı ve Kadına Yönelik Şiddet", *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 1998, s. 13.

149 Türkiye Büyük Millet Meclisi 22. Dönem Araştırma Komisyon Raporu, no: 10/148, s.91, 2005, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.tutanak_sonuc, (14/04/2020). Ülke genelinde fiziksel şiddet en çok tokat atma veya bir şey fırlatma olarak görülmektedir. Bu saldırgan davranış biçimi Dünya Sağlık Örgütü’ nün 2005 Tarihli raporunda " orta kademeli (dereceli) şiddet" ifadesiyle kendine yer bulmuştur. Neticesi pek ağır yaralanmalarla biten eylemler ise Dünya Sağlık Örgütü’ nün 2005 Tarihli raporunda " ağır kademeli (dereceli) şiddet" olarak tanımlanmıştır. Türkiye’de ise raporunda " orta kademeli (dereceli) olan fiziksel şiddet eylemlerinin çokça tekrar ettiği açıktır.

150 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 61; Özge Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 49; Türkiye Büyük Millet Meclisi 22. Dönem Araştırma Komisyon Raporu, no:10/148, s.91: https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.tutanak_sonuc, (14/04/2020); Şükran Danık, "Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet", *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 2000, s. 80.

fiziksel şiddet kapsamında değerlendirmek gerekir¹⁵¹. Bazen uygulanan bu saldırgan davranışların neticesi ölümle sonuçlanabilmekte, bazen de ağır fiziksel hasarlara yol açabilmektedir¹⁵². Kişilerde oluşan söz konusu fiziki zararlar genel olarak sırta, kollarda, bacaklarda, yüzde gözükmetedir¹⁵³. Fiziksel şiddet uygulayan kişinin şiddet uygulamadaki amacı, genellikle güç kullanarak karşısındaki bireyi denetimi altına almak ve her istediğini yaptırmak için can acıtma ve korkutmaktır¹⁵⁴.

İS m.35, fiziksel şiddetin önlenmesi bakımından üye devletlere hukuki ve diğer tedbirlerin alınması için sorumluluk vermiştir. İS m.35; “*Taraflar, bir başka kişiye yönelik bilerek uygulanan fiziksel şiddet fiillerinin cezalandırılmasını sağlamak için gereken hukuki veya diğer tedbirleri alır*” diyerek taraf devletlere yükümlülük yüklemiş ve şiddeti önlemeye karşı ülkeleri zorunlu tutmuştur¹⁵⁵.

Fiziksel şiddetin en önemli mağdurları kadınlar ve çocuklardır¹⁵⁶. Özellikle de gebe kadınların ve çocukların zayıf durumları onları başlıca şiddet mağduru yapmaktadır. Ülke genelinde her on gebe kadından birisi gebelik döneminde eşinden fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Özellikle on beş ila yirmi dört yaş arasındaki gebe

151 Bazı yazarlar, fiziksel şiddeti uygulanış şekli bakımından iki kategoride incelemektedir:

- Aletli Saldırıları; Aletli saldırılar, bir alet kullanılarak kişinin vücut bütünlüğünü bozup yaralar oluşturmaktır. Bu aletlere örnek olarak ütü, sigara, kaynar su, bıçak, kezzap verilebilir.

- Aletsiz Saldırıları; Aletsiz saldırılar, herhangi bir alet kullanmadan kişinin vücut bütünlüğünü bozan eylemlerdir. Mesela tokat atmak, tekmelemek, boğazı sıkmak, nefessiz bırakmak için ağzını ve burnunu el ile kapatmak. Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 87.

152 Sağroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 61; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 46.

153 Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 87.

154 Sarı, ""Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet"" , s. 28-29; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 43; Gül den Kılıç, "Kadın Akademisyenlerin Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet Algısı: Düzce Üniversitesi Örneği", *Muhakeme Dergisi*, 2019,s.3.

155 Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 88.

156- Türkiye’de hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı % 39, - Türkiye’de bölgeler arasındaki fiziksel şiddete uğrayan kadınların oranı %25- %53,

- Türkiye’de 2009 yılında fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranı % 10’ dur. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü, *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, Ankara 2009, s. 46.; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele 2016-2020 Yılları Ulusal Eylem Planı’na göre Ülke genelinde hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların oranı %36, son 12 ayda ise %8’dir. Başka bir ifadeyle, her 10 kadından yaklaşık dördü eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. Söz konusu rapor için bakınız: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/ksgm/yayinlar/>, (02.01.2021).

kadınların % 11'i fiziksel şiddete uğradıklarını ifade etmişlerdir¹⁵⁷. Belirtilmelidir ki fiziksel şiddete sadece kadınlar maruz kalmamakta erkekler de kadınlar tarafından şiddete maruz kalabilmektedir. Nitekim Yargıtay bir kararında kadın eşin erkek eşe su bardağı ve cam sürahiyle yüzüne vurmasını fiziksel şiddet olarak kabul etmiştir¹⁵⁸.

Kadına uygulanan fiziksel şiddetin en ağırı töre ve namus adına uygulanan şiddettir. Araştırmalara göre; kasten öldürme suçundan cezası infaz edilenlerin % 10'u ailelerinin onurunu ve namusunu korumak için suç işlediği ifade etmiştir¹⁵⁹.

Kadına karşı aile içi şiddet araştırmalarında fiziksel şiddet çeşidi Türkiye'de çeşitli oranlardadır. Tüm fiziksel şiddetlerin çeşitlerine göre oranı:¹⁶⁰

- Tokat atma ya da nesne fırlatma oranı % 33.3
- İtme, tartaklama oranı % 18.4
- Yumruk vurma oranı % 12.7
- Dövme, tekmeleme, sürüklenme oranı % 10.4
- Boğaz sıkma ya da yakma oranı % 5.7
- Bıçak ve silahla tehdit oranı % 3.2 şeklindedir.

Fiziksel şiddet sonunda oluşan yaralama, ölüm gibi vücut bütünlüğünü bozma şeklinde gerçekleşen eylemler Türk Ceza Kanunu bakımından suç oluşturmakta ve bu fiillerin eşe veya gebe kadına karşı işlenmesi ise nitelikli hal olup sanığın cezasında artırım yapılmaktadır¹⁶¹.

157 T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü, *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 91.

158 Yarg. 2HD, 2019/3833 E, 2019/10394 K, T. 21.10.2019 "... davacı-karşı davalı erkeğin alınına su bardağı ile vuran, daha sonra yüzünü temizlemeye giden erkeğin bu seferde kafasının arkasına cam sürahi ile vuran, erkeğin bu darbeye yere düşmesinden sonra vurma eylemlerine yerde de devam eden davalı-karşı davacı kadının fiziksel şiddet eyleminin varlığı dikkate alınmaksızın... "www.uyap.gov.tr, (12/04/2020).

159 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 12.

160 T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü, *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 87.

161 Emel Baydur ve Burcu Erken, "Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları; Ceza Kanunu, Medeni Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme", *TBB Dergisi*, 2006, s. 94-96.

b.Psikolojik Şiddet

Psikolojik şiddet, fiziksel şiddetten ayrı olarak bireyin vücut bütünlüğüne bir saldırı içermemekle birlikte, bireyin ruh sağlığını bozmaktadır¹⁶². Yani psikolojik şiddet, şiddet eyleminin psikolojik baskı ile uygulanması şeklindedir¹⁶³. Bağırarak, alay etmek, hakaret etmek, gurunu incitmek, aşırı kıskançlık, devamlı eleştirmek, korkutmak, sevgiden mahrum bırakmak, eve kilitlemek, kişileri psikolojik olarak evden çıkamaz duruma getirmek¹⁶⁴, kişinin dışarı yalnız çıkmasını engellemek ve bazı insanlarla iletişimini engelleme şeklindeki eylemler psikolojik şiddetin görünümüdür¹⁶⁵.

Psikolojik şiddetin en yoğun görünüm şekilleri tehdit¹⁶⁶ ve hakarettir. Hakaret kişinin şeref ve haysiyeti esas alınan bir saldırı şeklidir. Tehdit ise bir kişinin bir davranışı yapmaya ya da yapmamaya yönelik olan iradesinin kısıtlanmasıdır¹⁶⁷.

Bir şiddet türü olan psikolojik şiddet, şiddet çeşitleri arasında sık rastlanan bir türdür. Bu sık rastlanmanın da bir sonucu olarak kişiler çoğunlukla psikolojik şiddete uğradıklarını dahi fark etmezler. Aşırı boyutlara ulaşmadan fark edilmesi zor olan ve

162 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 46.

163 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 83; Danık, "Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet", s. 80.

164 Alanya 2. Aile Mahkemesi 2019/510 D.ış, 2019/510 K; "...karşı taraf olan şahısların karşı binasında oturduklarını, yaklaşık 2 ay önce şahıslarla münakaşalarının olduğunu, o şahısların babaları ile birlikte bahçesine girerek eşyalarına zarar verdiğini, konu ile ilgili şikâyetinin olduğunu, kendi taşınmazı içerisinde bulunan küçükbaş hayvanlarının geçişi esnasında karşı tarafların tehdit ve hakaret içerikli sözler sarf ettiklerini, bunun dışında kendisinin, eşinin, çocuklarının ve hayvanlarının görüntülerini aldıklarını, bu olaylardan dolayı müşterek konutuna giriş çıkışının zorlaştığını, her an can ve mal güvenliğine karşı bir zarar verilmesi ihtimaliyle karşı karşıya kaldığını, psikolojik şiddet uyguladıklarını..." www.uyap.gov.tr, (08.07.2020)

165 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 46.; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 51; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 62; Ümran Demir, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2000, s. 59.

166 YCGK, 2001/4-165 E, 2001/195 K, T.: 2.10.2001 "Resmi nikahlı eşi katılanı olay günü ve öncesinde sürekli döverek evden kovan ve atmaya çalışan, evin kapı kilitlerini değiştirerek eve girmesini engelleyen, "ölümün benim elinden olacak, başımı taşla ezdireceğim..." diye tehdit eden sanığın eylemi "aile bireylerine kötü muamele" suçundan başka sarf ettiği tehdit içeren sözlerin TCY.nın 191/son maddesi ve fıkrasının dışında bir fıkrasına uyması, aile bireylerini korumaya yönelik düzenlemenin aynı fiillere daha az ceza verilmesi ve bireyleri mağdur etme sonucunu doğuracak olması, aynı durumda cezanın ağırlaştırılmasını öngören ya da ailenin korunmasını amaçlayan düzenlemelere ters düşmesi nedenleriyle ayrı bir suç oluşturur.", www.uyap.gov.tr; (14/04/2020)

167 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 46.

o zamana kadar tedbir alınmayan bir şiddet türü olan psikolojik şiddet kendini gizlemektedir¹⁶⁸. Psikolojik şiddet, fiziksel şiddetten farklı zaman ve zeminlerde ortaya çıksa da her vakit fiziksel veya diğer bir şiddet türüne dönüşebilir. En yaygın şiddet türlerinden birisi olan psikolojik şiddet, kadının psikolojik yönden sıhhatini ve bütünlüğünü zedelemektedir. Psikolojik şiddetin riski aslında şiddetin normalleştirilmesinde saklıdır. Çünkü çoğu hallerde şiddetin bu türü meşrulaştırılmaktadır. Bu şiddet türü esasen, kadının kendine olan inancını, güvenini kaybetmesine yol açar niteliktedir¹⁶⁹.

Psikolojik şiddeti diğer şiddet türlerinden ayıran iki özellik vardır. İlk olarak, psikolojik şiddette somut deliller, bulgular yoktur¹⁷⁰. İkinci olarak ise aslında diğer şiddet türlerine maruz kalan birey psikolojik şiddete de maruz kalmaktadır.¹⁷¹ Fakat çoğu zaman diğer şiddet türlerinin görünen eziciliğinin gerisinde kalarak dikkat çekmemektedir¹⁷². Psikologlar, psikolojik şiddetin fiziksel şiddete göre daha uzun süreler etkisini devam ettirdiğini ayrıca devamlı hakaret edilen, aşağılanan, değersiz olduğu belirtilen kişilerin zamanla bu sözleri içselleştirip kendilerini artık öyle görmeye başlayacaklarını belirtirler¹⁷³.

Psikolojik şiddete sebep olan davranışlar, çalışmalar sonucunda şöyle belirlenmiştir:

Sözel şiddet: Sözlerin kişileri sindirme, korkutma amaçlı kullanılmasıdır¹⁷⁴.

168 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

169 Kılıç, "Kadın Akademisyenlerin Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet Algısı: Düzce Üniversitesi Örneği", s. 3.

170 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

171 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

172 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

173 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 52. ; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 545. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 48.

174 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 47; Ayaç, vd., "Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını" s. 280.

Duygusal şiddet: Duygular ile duygusal ihtiyaçların istismar edilmesidir¹⁷⁵.

Tek başına bırakmak: Şiddet uygulanan kişinin sosyal ortamlardan soyutlanmasıdır¹⁷⁶.

Aşağılama: Bir kişinin değerini küçük düşürmesi, onurunu incitmek için davranışlarda bulunmasıdır¹⁷⁷.

Yıldırma: Bir kişinin korkutularak, baskı uygulanarak kendi düşüncelerinden soyutlayıp iradesini baskı altına almaktır¹⁷⁸.

Psikolojik şiddete uğrayan kişiler bakımından Türkiye ve Dünya'daki gelişmeler şiddet türünden en çok kadınların etkilendiğini göstermektedir. Çünkü kadınlar duygu ve hislerine daha çok değer verilsin isterler tersi durumda ise yıpranırlar. Yine ifade etmekte fayda var ki erkekler de bu şiddet türünden etkilenebilmektedir¹⁷⁹.

Türkiye'de evli kadınların %44'ü hayatında en az 1 kere psikolojik şiddete maruz kalmıştır. Bölgeler arasındaki psikolojik şiddet oranları ise %35-%54 arasında değişmektedir¹⁸⁰. Kültürel yaşantılar farklı olsa da kadına yönelen her türlü şiddet sonucunda, kadınlarda benzer psiko-travmatik etkiler oluşmaktadır. Yapılan çalışmalar, psikolojik şiddet mağduru kadınların daha çok kaygı, depresyon, intihar girişimi, kâbus görme ve yaşanan travmadan sonra stres gibi psikolojik rahatsızlıklar yaşadıklarını göstermektedir¹⁸¹. Psikolojik şiddetin devamlı hale gelmesi; kadınların aşağılanmasına, sağlıklı iletişim kurmanın zayıflamasına yol açmasının yanında gelecek kuşaklara uygulanan şiddet bakımından da besleyici bir kaynak olmaktadır¹⁸².

175 Yıldız, *Kadına Yönelik Şiddetin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: İğdir*, s. 11.

176 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

177 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

178 Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 84.

179 Kaptanoğlu ve Çavlin, "Duygusal Şiddet", s. 92.

180 Kaptanoğlu ve Çavlin, "Duygusal Şiddet", S. 92.

181 Güleç, "Ergenlik ve Gençlik Döneminde Kadına Şiddete Karşı Dini, Ahlaki, Sosyal Bir Model Denemesi", s. 130.

182 Güleç, "Ergenlik ve Gençlik Döneminde Kadına Şiddete Karşı Dini, Ahlaki, Sosyal Bir Model Denemesi", s. 130.

Psikolojik şiddete, şiddetin bir türü olarak kabul edilmesinin yanında ne İstanbul Sözleşmesinde ne de 6284 Sayılı Kanun'da doğrudan yer verilmemiş¹⁸³, diğer konuların içinde değerlendirilmiştir¹⁸⁴.

c.Ekonomik Şiddet

Ekonomik şiddet para, mal veya gelir getirecek kaynakların bir kişi üzerinde baskı ve kontrol vasıtası olarak sistematik biçimde kullanılmasıdır. Ekonomik şiddet güçlü olan kişinin zayıf kişi üstünde baskı kurma biçimidir fakat buradaki baskı fiziksel anlamda bir baskı olmayıp ekonomik imkânlarla ulaşmakla ilgilidir. Belirtilmelidir ki bu ekonomik imkânlar çoğu zaman kadınlar üzerinde baskı sistemi olarak kullanılmaktadır¹⁸⁵. Ekonomik şiddet, kadının para kazanacak işleri yapma haklarının sınırlandırılması, elinden alınması veya tersi bir durum olarak bir işi yapmaya zorlanması, kazandığı parayla izinsiz tasarrufta bulunulması, istemediği işlerde çalışmaya zorlanması, kadının maaş kartının zorla elinden alınması¹⁸⁶, evin masraflarının tamamını karşılamaya zorlanması, kadına gerekli olan giderler için para verilmemesi¹⁸⁷, kadının şahsına ait olan taşınır veya taşınmaz mallarının kontrol

183 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 10.

184 İstanbul Sözleşmesi m. 33: "Taraflar devletler, tehdit veya zorlama yoluyla kişinin psikolojik bütünlüğüne ciddi biçimde zarar veren kasıtlı eylemlerin, cezai suçlar olarak değerlendirilmesini sağlamak üzere hukuki veya diğer önlemleri alacaklardır." İstanbul Sözleşmesi m. 34: "Taraflar devletler, başka bir kişiyi hedef alan ve kişinin kendi güvenliği için korku duymasına neden olacak şekilde tekrar eden, kasıtlı ve tehditkâr davranışların cezalandırılmasını sağlamak üzere gerekli hukuki veya diğer önlemleri alacaklardır." ; Merve Çiftçi, Bazı Uluslararası Sözleşmelerde Kadına Tanınan Haklar: Genel Bakış, s. 219.

185 Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 49.

186 Yarg. 2HD, 2019/6314 E, 2019/10368K, T : 17.10.2019, "Davacı-karşı davalı erkeğin eşinin maaş kartını aldığı, kadına ekonomik şiddet uyguladığı, ailesinin müdahalesine sessiz kaldığı... " gerekçesiyle boşanmaya sebep olan olaylarda davacı-karşı davalı erkeğin ağır kusurlu olduğu kabul edilerek tarafların boşanmalarına karar verilmiş ancak bu olayın kadının kişilik haklarına saldırı niteliğinde bulunmadığı gerekçesiyle kadının manevi tazminat (TMK m.174/2) talebi reddedilmiştir. Davacı-karşı davalı erkeğin mahkemece kabul edilen ve gerçekleşen bu kusurlu davranışı kadının kişilik haklarına saldırı teşkil eder. Toplanan delillerden, evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına sebep olan olaylarda tazminat isteyen kadının ağır ya da eşit kusurlu olmadığı anlaşılmaktadır. O halde mahkemece, tarafların sosyal ve ekonomik durumları, tazminata esas olan fiilin ağırlığı ile hakkaniyet kuralları (TMK m. 4, TBK m. 50 ve 51) dikkate alınarak davalı-karşı davacı kadın yararına uygun miktarda manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir. " www.uyap.gov.tr, (17/04/2020).

187 Alanya 2 Aile Mahkemesi 2015/313 E, 2020/224 K, T: 04.09.2020 "...davalı karşı davacı kocanın davacı karşı davalı kadını kilidi değiştirerek eve almadığı, çocukları ve torunlarıyla görüşmesini engellediği, sık alkol kullanımının bulunduğu, davacı kadına hakaret ettiği, tehdit ettiği ve kadını darpettiği, davacı kadına harçlık bırakmayarak ekonomik şiddet uyguladığı..." www.uyap.gov.tr (03.06.2020).

edilmesi gibi fiillerle meydana gelen şiddet türüdür¹⁸⁸. Yine kadını mirastan yoksun bırakmak, ziynet eşyalarını elinden almak da ekonomik şiddet olarak kabul edilmektedir¹⁸⁹.

Kadınların maruz kaldığı ekonomik şiddet, şiddet türlerinden etkisi önemli olanlardandır. Kadının içinde olduğu ruh ve beden sağlığını kötü etkileyen şartlara karşı çıkma gücü ekonomik bağımsızlıkla doğrudan alakalıdır. Ekonomik bağımlılık kadının diğer şiddet türlerine maruz kalma konusundaki en hassas ve zayıf noktasıdır¹⁹⁰.

Türkiye’de eve ekonomik katkı sağlayan kişinin genelde erkek olması, kadının daha çok şiddete maruz kalmasına yol açabilir. Ancak unutulmamalıdır ki ekonomik şiddet sadece aile birliği için gelir getirmeyen kadınlara uygulanan bir şiddet türü değildir. Zira yüksek meblağlarda ücret veya maaş alıp eşinden ekonomik şiddet gören kadınların sayısı da oldukça fazladır¹⁹¹.

Türkiye’de yapılan araştırma sonucunda Türkiye geneli ekonomik şiddet oranları şu şekildedir¹⁹²:

- Hayatları boyunca en az 1 defa ekonomik şiddete maruz bırakılan kişilerin oranı %30,

-Son 12 ayda ekonomik şiddete dair eylemlerden en az birine maruz kalan kadınların oranı %15,

-Kadının çalışmasını engelleme veya bir işi bırakmasına engel olma oranı %24,

-Hayatı boyunca evli kadınların ekonomik şiddete uğrama oranları %10,

188 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, ; Demir, "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s.59. ; Türkiye Büyük Millet Meclisi 22. Dönem Araştırma Komisyon Raporu, no: 10/148, s.91, 2005, [https:// www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.tutanak_sonuc](https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/td_v2.tutanak_sonuc), (16/04/2020).

189 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s.32; Yıldız, *Kadına Yönelik Şiddetin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: İğdir*, s.12.

190 Rana Eşkinat, "Türkiyede Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013, s. 292.

191 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme, s. 545; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 62.

192 Kaptanoğlu ve Çavlin, "Ekonomik Şiddet", s. 97.

-Kırda yaşayan evli kadınların ekonomik şiddete maruz kalma oranı % 17,

-Kentlerde yaşayan evli kadınların ekonomik şiddete maruz kalma oranı % 26. Bölge olarak bir değerlendirme yapıldığında ise ekonomik şiddete uğramış kadınların en çok Batı Anadolu Bölgesinde en az ise Ortadoğu Anadolu Bölgesinde olduğu görülmektedir¹⁹³.

d.Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, her tür cinsel saldırı veya her türlü fiziksel ya da sözel taciz şeklinde gerçekleşir¹⁹⁴.

Cinsel şiddet istisnai durumlarda erkeklere yönelik olarak vuku bulsa da çoğu zaman kadınlara uygulanan bir şiddet türüdür. Bu şiddet biçiminde, bir kişinin cinselliği araç olarak kullanılarak kişinin üstünde egemenlik kurma, ceza verme ve kişiyi küçük düşürücü amaçlarıyla kişinin beden ya da psikolojik bütünlüğünü ihlal eden davranışlardır vardır¹⁹⁵.

Cinsel şiddet çoğunlukla fiziksel şiddet ve psikolojik şiddeti de içeren geniş kapsamlı bir şiddet türüdür. Cinsel şiddetin uygulanma biçimi de fiziksel olabileceği gibi hiç bir fiziksel eylem olmadan tehdit, korkutma, psikolojik esaret şeklinde de görülebilir¹⁹⁶.

II. Şiddetin Sebepleri

A.Bireysel Sebepler

Bireysel nedenler, şiddete başvuran kişinin kendi psikolojik durumundan ortaya çıkan nedenlerdir¹⁹⁷. Bireysel sebeplerin başında şiddet uygulayan kişinin

193 Ayten Buket Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, 2016, s. 20; İstatistikler için bakınız: <http://www.hips.hacettepe.edu.tr/>, (02.01.2021).

194 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 14; Danık, "Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet", s. 80. ;

195 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 50; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 544.

196 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 50.

197 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 27.

çocukluğunda içinde bulunduğu aile ortamında şiddeti tanınması, şiddeti yaşaması gelmektedir¹⁹⁸. Sevgiyle yetiştirilen, saygı çerçevesi gözetilen, özgüveni olan, kendi ayakları üzerinde durabilen kişilerin oluşturduğu aile ortamında şiddet vakası yok denecek kadar azdır¹⁹⁹. Şiddet aileden, birlikte hayatlarını idame edilen kişilerden öğrenilen bir davranış biçimidir. Doğru zamanda doğru şekilde tedbirler alınıp müdahale edilmediği takdirde şiddet, uzun vadede sosyal yapıda zararlar ve bozukluklara sebep olmaktadır²⁰⁰. Bireysel nedenlerden olan, kişinin psikolojik durumu, alkol, uyuşturucu, kumar gibi kötü alışkanlıkların varlığı da şiddeti artırmakta, aileleri dağıtmaktadır²⁰¹.

Şehirleşmeyle beraber kişilerde oluşan psikolojik bunalım, kişileri sorunların çözümünde şiddeti araç olarak görmeye sevk etmektedir. Farklı yaşam şekillerinin ortaya çıkması sonucunda kişilerin uyum sorunu yaşaması, kişisel ve ailevi sorunların da artmasına neden olur. Bu sorunlar aile içinde eşlerin tartışarak birbirlerine şiddet uygulamaları ile daha da artmaktadır²⁰².

198 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 26; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 24; Yıldız, *Kadına Yönelik Şiddetin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi: İğdir*, s. 14; Sinem Somunğlu İkinci, "Toplumun Kanayan Yarası; Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kavramı ve Yansımaları", *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2014, s. 25; Eray Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, Ankara, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008, s. 29.

199 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 27.

200 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 27; Özcan ve Kırca, "Çözümlemeyen Sorun: Aile içinde Kadına Yönelik Şiddet ve Hemşirenin Rolü", s. 92.

201 Ancak Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı Kronik Ruhsal Bozukluklar Şubesinin TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonuna verdiği raporda " Kadına karşı uygulanan şiddetin bir ruh sağlığı hastalığı olmadığı, asıl sorunun sosyal cinsiyet eşitliğinin sağlanamamasından ve geleneksel rollerin devam ettirilmesinden kaynaklandığı ifade edilmiştir." TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, *Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Mevzuattaki Ve Uygulamadaki Noksanlıkların Tespitine İlişkin Komisyon Raporu*, Ankara 2010, TBMM Basımevi, s. 29 vd.; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 27; İkinci, "Toplumun Kanayan Yarası; Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kavramı ve Yansımaları", s. 25; Eray Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, Ankara 2010, TBB Yayınları, s. 15.

202 Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", s. 20; Banu Akadlı Ergöçmen, *Kadınların Aile İçi Şiddetle Mücadelesi*, Ankara 2009, s. 84.

Kadına yönelen fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik şiddet eylemleri toplumda daha çok bireysel ilişki seviyesinde görülmektedir²⁰³. Şiddet eylemlerini tetikleyen sebepler arasında boşanma sonucu eşin yakınlarının şiddete maruz kalması²⁰⁴, aldatma eylemleri²⁰⁵, dedikodular²⁰⁶, kitle iletişim araçları²⁰⁷, kültürel etkileşimler²⁰⁸ yer almaktadır.

B.Toplumsal Sebepler

Sosyal veya kültürel nedenler olarak bilinen toplumsal nedenler toplumun yapısı, dini inançlar, örf ve adetler, toplumsal cinsiyet algısı ve benzeri olarak bilinmektedir²⁰⁹.

Şiddet algısı ve tanımı çoğu zaman toplumun ve kişilerin kültürlerine göre değişkendir. Kimileri tarafından kabul edilen görüş kişilerin görev ve sorumluluklarının toplum tarafından belirleneceği algısıdır²¹⁰.

Toplum üç sınıfta incelendiğinde ilk olarak; geleneksel toplumlar, toplumsal hareketliliğin az olduğu, inançların önemli yeri olduğu, sosyal ilişkilere dayanan toplum modelidir. Modern toplumlar, sosyal ilişkilerde çatışmanın çok olduğu, bireyselleşmenin ön planda olduğu toplum modelidir. Post modern toplumlar ise birey ve bireylerin kimliklerinin ön planda olduğu toplumsal yapılardır²¹¹.

203 Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", s. 21.

204 Detaylı bilgi için bakınız: Zahir Kızmaz, "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım", *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, s. 251; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 65-66.

205 Detaylı bilgi için bakınız: Kızmaz, "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım", 2006, s. 251; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 65-66.

206 Detaylı bilgi için bakınız: Kızmaz, "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım", s. 252; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 65-66.

207 Detaylı bilgi için bakınız: Kızmaz, "Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım", s. 252; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 65-66.

208 Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", s. 21; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 65.

209 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 27.

210 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 28-29.

211 Dinçer ve Yüksel, "Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar", s. 22.

C.Ekonomik Sebepler

Ekonomik nedenler, maddi darlık ve çalışma hayatının kişiler üzerinde uyguladığı baskılardan oluşmaktadır²¹². Kişilerin işsiz kalmaları, ekonomik olarak sıkıntı yaşamaları ve benzeri sebepler bireyler üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılmakta ve kişiler bu ruhsal sıkıntılarını şiddetle dışa yansıtmaktadır²¹³.

Evin ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü kişi genellikle erkek olmakla birlikte aile birliği içinde yaşanan ekonomik sıkıntıların aslında erkek eşler için bir şiddet nedeni olması mantığa aykırıdır. Çünkü aile birliğinin ekonomik bakımdan sıkıntı yaşaması sadece erkeği etkilememekte kadını da etkilemektedir. Ekonomik sıkıntı ailedeki tüm fertler tarafından hissedilmekte ve bu sorunla birlikte baş edilmeye çalışılmaktadır²¹⁴.

III.Ayrımcılık Kavramı

A.Genel Olarak

Ayrımcılık, haklı veya haksız olup olmadıklarına bakılmaksızın kişilere aynı olmayan muamele yapılması ya da bir kişi ya da gruba başka kişi ya da gruptan daha dezavantajlı şekilde muamele edilmesidir²¹⁵. Başka bir tanıma göre ise ayrımcılık, aynı olduğu düşünülen şeylerden birisinin ötekinden farklı bir davranış tarzına tabi tutulması ya da esasen öyle olmadığı halde öyle düşünülmesi halidir²¹⁶.

Ayrımcılığı tanımının yapıldığı ilk uluslararası sözleşme niteliğinde olan 111 No'lu İstihdamda ve Meslek Alanında Ayrımcılık Yasağı Hakkında Uluslararası

212 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 26.

213 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 24; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 26.

214 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 26-27.

215 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s.26; Zeynep İspir, "Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık", *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara 2016/3, s. 168.

216 İspir, "Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık", s. 168; Ceylan, *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 58; Melek Göregenli, "Ayrımcılığın Meşrulaştırılması", *Ayrımcılık-Çok Boyutlu Yaklaşımlar*, Yay. Haz. Kenan Çayır ve Müge Ayan Ceyhan, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2012, s. 62.

Çalışma Örgütü Sözleşme'si²¹⁷ ayrımcılığı şu şekilde tanımlamıştır: “Ayrımcılık, iş veya meslek edinmede veya edinilen meslekte tabi olunacak muamelede eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan ırk, renk, cinsiyet, din, politik inanç, sosyal köken bakımından yapılan her türlü ayrılık gözetme, dışlama veya üstün tutmadır”²¹⁸.

Günümüzde ayrımcılık istenmeyen bir hal olarak görülerek eşitlik arayışıyla ayrımcılığın önlenmesine çalışılmaktadır. Fakat tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de etnik, dini, siyasal, mezhepsel ayrımcılık mevcuttur. İnsanların cinsiyetleri, cinsel tercihleri, engelli olup olmadıkları, eğitim ve gelir durumu gibi haller de ayrımcılık nedeni olabilmektedir. Kadınlara yönelen ayrımcılık, günümüzde daha da artmaktadır ve kadına yönelen ayrımcılık cinsiyete dayanan ayrımcılığı da beraberinde getirmektedir²¹⁹.

Kadınlara karşı yapılan ayrımcılıkla ilgili en açıklayıcı tanım ayrımcılıkla mücadeleyi hedef edinen uluslararası belge niteliğinde olan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme'nin 1. maddesinde yapılmıştır. Söz konusu maddedeki tanım; “Kadınlara karşı ayırım kavramı; kadınların, medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelmektedir”²²⁰.” şeklindedir.

B.Ayrımcılık Türleri

1.Doğrudan Ayrımcılık

Gerçek veya tüzel bir kişinin ya da grubun, hak ve özgürlüklerden benzer şartlardakilere oranla aynı şekilde istifadesine imkân vermeyen veya güçleştiren çeşitli

217 Sözleşmeye ulaşmak için bakınız: https://www.ilo.org/ankara/conventions-ratified-by-turkey/WCMS_377273/lang--tr/index.htm, (03.01.2021).

218 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s . 26.

219 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s . 25.

220 Aksu Bora, *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık*, İnternet Makalesi, www.secbir.org, s. 3 ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 25 ; Gizem Tunay Aksaç, *Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları*, AB Türkiye Delegasyonu Sivil Düşün Programı, s. 3.

muameleler doğrudan ayrımcılık halidir²²¹. Doğrudan ayrımcılık, ayrımcılık kavramının en tipik türüdür. Doğrudan ayrımcılıkta, kişiler yaş, cinsiyet, dil, din, etnik kökenleri ve benzeri durumlarına bağlı olarak dışlanmaya tabi tutulmasıdır²²².

Avrupa Konseyi'nin 05.07.2006 tarihindeki direktifine²²³ göre doğrudan ayrımcılık, cinsiyet temelli olarak kişilerin kıyaslanabilir durumdaki başka kişilere nazaran daha dezavantajlı işlemlere tabi tutulması ya da tutulmasının muhtemel olmasıdır²²⁴. Doğrudan ayrımcılıkta haklı bir sebep olmadan aynı veya benzer şartlardaki kişilere farklı muamele yapılması esastır. Herhangi bir etnik gruba ait kişilerin restorana alınmaması, aynı işte çalışan erkeklere kadınlara nazaran daha yüksek ücret verilmesi doğrudan ayrımcılığa örnektir²²⁵.

2.Dolaylı Ayrımcılık

Bireylerin sahip oldukları farklı özellikler farklı şartlarda değişik muameleye tâbi olmalarını gerektirebilir. Böyle hallerde ayrımcılık, farklı durumdakilere kendi durum ve şartlarına uygun davranılmaması sebebiyle dolaylı olarak meydana gelebilir. Dolaylı ayrımcılık, görünüşte tarafsız olmayan bir durumun veya ölçütün belli bir gruba ait bireyleri diğer bireylere göre daha az avantajlı bırakmaktır²²⁶. Dolaylı ayrımcılıkta, esasen görünürde hiç kimse farklı bir muameleye tabi tutulmazken ayrıntılarda bazı kişileri ötekileştiren hususların var olması söz konusudur²²⁷.

221 Aksaç, Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları, s.5.

222 İspir, "Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık", s. 169. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 29.

223 Direktife ulaşmak için bakınız s.231 vd.: <https://ailevecalisma.gov.tr/media/1324/%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fma-mevzuat%C4%B1-ile-ilgili-avrupa-birli%C4%9Fi-direktifleri.pdf>, (03.01.2021).

224 Benzer bir hükmü Avrupa Konseyi'nin 29 Temmuz 2000 tarihinde yayınladığı insanlar arasında ırk ve etnik kökene bakılmaksızın eşit muamele ilkesinin uygulanmasını sağlayan direktifinin 2. maddesinde de görmek mümkündür. Söz konusu maddeye göre; "İrk ve etnik kökene dayalı olarak doğrudan ayrımcılık, bir kişinin, benzer durumdaki bir diğerine oranla daha az tercih edilir bir muameleye tâbi tutulması, şimdiye kadar tutulmuş olması veya tutulabilme ihtimali olmasıdır." şeklinde ifade edilmiştir. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bakınız: İspir, "Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık", s. 169; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 29.

225 Aksaç, Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları, s.4 ; İspir, "Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık", s. 170.

226 Aksaç, Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları, s. 5.

227 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 29.

05.07.2006 tarihinde yayınlanan Avrupa Konseyi Direktifi'ne göre dolaylı ayrımcılık, dış görünüş itibariyle tarafsız görülen bir düzenlemenin veya uygulamanın, kişilerin cinsiyetinden ötürü uygulanan farklı durumlarla dezavantajlı bir duruma düşmesi halidir²²⁸.

Bazı işverenlerin çalıştıracakları kişiler için belirledikleri şartlar da dolaylı ayrımcılığa neden olabilmektedir. Mesela bir işe girmek için boy ve/veya yaş şartının getirilmesi ya da sürücü belgesine sahip olunmasının istenmesi gibi hallerde belli zümreler için ayrımcılık ortaya çıkabilmektedir. Fakat işverence aranan koşullar işletmenin faaliyetinin devamı için gerekli ise ayrımcı bir muameleden bahsedilemez. Mesela, sürücü belgesi şartı taksi şoförü için gerekli olmakla birlikte sekreter için aynı şartın aranması ayrımcı bir muamele oluşturabilir²²⁹. Yine mülakat ile işe alımlarda, diksiyonun düzgün olması şartının varlığı işçinin işe alınacağı iş için gerekli değilse konuşma bozukluğu yaşayan engelliler bakımından bu durum ayrımcılık oluşturabilir²³⁰. Esasen dolaylı ayrımcılıkta, doğrudan ayrımcılığın aksine yapılması lazım olan farklı muamelenin yapılmaması söz konusu ayrımcılığı oluşturmaktadır²³¹.

228 Benzer bir düzenlemeyi Konsey'in 29 Temmuz 2000 tarihinde yayınladığı insanlar arasında ırk ve etnik kökene bakmaksızın eşit muamele ilkesinin uygulanmasını sağlayan direktifinin 2. maddesinde de görmek mümkündür. Buna göre, dolaylı ayrımcılık, görünüşte tarafsız olan bir hüküm, kriter veya uygulamanın; ırksal veya etnik kökeninden dolayı kişiyi diğer kişilerle karşılaştırıldığında belirli dezavantajlı bir konuma düşürmesi halinde, bu tarafsız hüküm, kriter veya uygulama; meşru bir amaçla nesnel olarak haklılık kazanmamışsa ve söz konusu amacı gerçekleştirmek için kullanılan araçlar uygun ve gerekli değilse gerçekleşmiş olacaktır. Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bakınız: İspir, "Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık", s. 169.

229 Aksaç, Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları, s. 5.

230 Aksaç, Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları, s. 5.

231 Aksaç, Ayrımcılık ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizmaları, s. 5.

İKİNCİ BÖLÜM

AİLENİN KORUNMASI ve KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR ULUSLARARASI ve ULUSAL HUKUKİ DÜZENLEMELER

I.Uluslararası Hukuki Düzenlemeler

Kadınlara yönelen şiddet uzun yıllardan beri Dünya'nın gündeminde yer alan sorunlardan birisidir. Birleşmiş Milletler (BM) gibi küresel örgütlerin bu konuda Dünya'da bir bilincin oluşmasına ve kadınlar için bir dayanışmanın oluşmasına büyük etkileri olmuştur. Ailenin korunması ve kadına karşı şiddet konularında Dünya genelinde bilinçlenmenin artmasıyla ülkelerin iç hukuklarında da kadınları ve aileyi korumak ile ilgili birçok ekonomik, sosyal ve siyasal düzenlemeler yapılmıştır²³². Kadın hakları hareketlerinin de artarak devam etmesi, insan hakları bakımından değişen bakış açıları, kadınlara karşı uygulanan şiddetin önlenmesini esas alan uluslararası metinlerin kabul edilmesini ve ayrımcılığı kabul etmeyen birçok düzenlemelerin de yapılmasını sağlamıştır²³³.

Uluslararası sözleşmelerle yapılan ailenin korunması, kadına karşı şiddet ve ayrımcılık gibi hususlardaki düzenlemeler, Türk iç hukukunu da önemli derecede etkilemiştir. Bu sözleşmelerin iç hukuktaki normatif gücü bakımından değerlendirme yapılacak olursa; Ay. m.90/5'e göre; *"Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesi'ne başvurulamaz."* hükmü ile uluslararası sözleşmeler ile kanunlar normlar hiyerarşisinde eşit konumda kabul edilmiştir. 2004 yılında Anayasa'da yapılan değişiklikle²³⁴ temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası

232 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 139.

233 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 547.

234 Ay. m. 90/5; *"(Ek cümle: 7/5/2004- 5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır."*

sözleşmelerle kanun hükümleri çatıştığında üstünlüğün uluslararası sözleşme hükümlerinde olacağı düzenlenmiştir²³⁵.

A. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

Ülkelerin kadına karşı şiddete dair görevlerinin insan haklarına ve evrensel kurallara uyumlu bir şekilde konumlanmasında asgari şartların net olarak belirlenmesi noktasında Birleşmiş Milletler'in özel bir yeri vardır. Türkiye'nin de üye olduğu Birleşmiş Milletler, 1945 yılında kurulmuştur. Birleşmiş Milletler'in Kuruluş Anlaşması, ayrımcılık yasağını ve eşitliği esas almış ve herkes bakımından insan haklarına saygı gösterilmesi için mücadele etmiştir²³⁶. Devletler, Birleşmiş Milletler'e üye olup kendi iç hukuklarındaki yasalarını Birleşmiş Milletler ilkelerine uygun hale getirerek eşitlik ve ayrımcılık yasağı gibi önemli konularda sorumluluk üstlenmişlerdir²³⁷.

Birleşmiş Milletler'in kuruluşu ile beraber Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey bünyesinde Kadının Statüsü Komisyonu kurulmuştur. Komisyonun kurucu üyeleri arasında Türkiye de yer almıştır. Komisyon, Birleşmiş Milletler Kuruluş Antlaşması ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne dayanarak uluslararası alanda birçok sözleşme hazırlamıştır²³⁸.

İnsan hak ve özgürlüklerine dair en temel belge olan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 10.12.1948 tarihinde yürürlüğe girmiştir.²³⁹ Bu beyanname 27.05.1949 tarihinde 7217 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak Türkiye tarafından kabul

235 Ali İbrahim Akkutay, *Uluslararası Antlaşmaların Türk İç Hukukundaki Konumu ve Etkileri*, Yrd. Doç. Dr. İbrahim Ongün'e Armağan, C. 11, Ankara 2007, s. 418; Ergun Özbudun, *Türk Anayasa Hukuku*, 13. Basım, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Ankara 2012, s. 78; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 142; Erdoğan Teziç, *Anayasa Hukuku*, 14. Basım, Beta Yayınları, İstanbul 2012, s. 45.

236 BM Kuruluş Antlaşması m. 1/3; "*Ekonomik, sosyal, kültürel ve insancıl nitelikteki uluslararası sorunları çözüme ve ırk, cinsiyet, dil ya da din ayrımı gözetmeksizin herkesin insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygının geliştirilip güçlendirilmesinde uluslararası işbirliğini sağlamak.*" BM Kuruluş Antlaşması m. 55/c; "*İrk, cinsiyet, dil ya da din ayrımı gözetmeksizin herkesin insan haklarına ve temel özgürlüklerine bütün dünyada etkin bir biçimde saygı gösterilmesini, kolaylaştıracaktır.*" ; Ayça Kurtoğlu vd. , *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli*, Cem Soydemir, (haz.), Ankara, Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği Yayınları, 2014, s. 49.

237 Kurtoğlu vd. , *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli*, s. 49.

238 Kurtoğlu vd. , *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli*, s. 50.

239 Bildirgeye ulaşmak için bakanız: <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>, (03.01.2021).

edilmiştir²⁴⁰. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, insanın özgür biçimde ve güven içinde hayatını sürdürmesinin güvencesi olmuştur. Beyannamenin en önemli konuları ise herkes için eşitlik, özgürlük ve ayrımcılık olmadan şiddetsiz bir yaşamdır. Beyanname genel bir nitelik taşısa da söz konusu eşitlik, özgürlük ve şiddetsiz bir yaşam gibi konularıyla kadınlar için ayrıca bir öneme sahiptir²⁴¹.

Beyannamenin 1. ve 2. maddesinde bütün insanların eşit olduğundan bahsedilerek aslında kadın ve erkeğin de eşit olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca ırk, renk, cinsiyet, dil, din gibi konularda ayrımcılık yapılamayacağı da ifade etmiştir. Dolayısıyla cinsiyetinden dolayı bir kadın herhangi bir ayrımcılığa tabi tutulmamalıdır²⁴².

Beyannamenin 3. maddesinde yaşam, özgürlük ve güvenlik haklarının tüm insanların hakkı olduğu ifade edilerek birçok üye devletlerde varlığını sürdüren kadın haklarının kısıtlanması, güvenliklerinin hiçe sayılması, en önemlisi de yaşama haklarının ellerinden alınması gibi meselelere açıklık getirilmiştir. Beyannamenin 5. maddesinde hiç kimseye işkence yapılamayacağı, onur kırıcı davranışta bulunamayacağı düzenlenmiştir. Beyannamenin önemli maddelerinden olan 7. maddede ise eşitlik, ayrımcılık yasağı ve herkesin eşit korunma haklarının olduğu açıkça ifade edilmiştir²⁴³.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde düzenlenen tüm hak ve özgürlükler herkes tarafından kullanılabilir ve kullanılabilen bu haklara karşı her türlü ihlalde kendi ülkelerindeki mahkemelere herkes müracaat edebilecektir²⁴⁴.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, bireysel hakları korumakla beraber toplumun yapı taşı olan ailenin korunması ve kurulması bakımından da bazı haklar tanımıştır²⁴⁵. Beyanname, insan haklarını uluslararası düzlemde belirleyen ve güvence

240 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 39.

241 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 40. ; Kurtoğlu vd. , *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli*, s. 50.

242 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 75.

243 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 75. ; Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s.55-56.

244 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 75.

245 Ertürk ve Özdamar, "Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık", s. 1171- 1172.

altına alan ilk metin olmanın yanında aile kurumunu da sağlam temellere oturtan bir niteliğe sahiptir²⁴⁶. Ancak İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler genel kurulunca yalnızca oylama yapılarak kabul edildiği için sadece tavsiye niteliğindedir ve Bildirgenin herhangi bağlayıcılığı yoktur²⁴⁷.

B. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra 20. yüzyılın ortalarında insan haklarında ihlaller ciddi boyutlara gelerek insan hakları, eşitlik, özgürlük konuları utanç verici düzeylere gelmiştir²⁴⁸. Herkeste var olduğu kabul edilen dokunulamaz, devredilemez ve vazgeçilemez olan hakların korunması ve geliştirilmesi amacıyla uluslararası sözleşmelere ihtiyaç duyulmuştur. Bu sebeple İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile çerçevesi çizilen insan haklarının korunması silsilesine Avrupa Konseyi de katılmıştır. Ardından Avrupa Konseyi'ne üye olan devletlerin katılımı ile 04.11.1950 tarihinde Roma'da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) imzalanmıştır²⁴⁹. Bu sözleşme 03.09.1953 tarihinde 5 tane ek protokol ile birlikte yürürlüğe girmiştir. Türkiye de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni kabul etmiş ve sözleşme 19.03.1954 tarihinde 8662 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanarak yürürlüğe girmiştir²⁵⁰.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, temel bir insan hakları belgesi olması nedeni ile doğrudan kadınlara dair hükümlere yer vermemiş, dolaylı olarak düzenlemeler getirmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi genel olarak yaşam hakkını, özgürlük hakkını, güvenlik hakkını, işkence yasağını, özel hayatı ve aile hayatının korunmasını düzenlemiştir. Taraf devletler, bu sözleşmede belirtilen hakları ihlal ettiğinde AİHS

246 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 75.

247 Rona Aybay, Açıklamalı İnsan Hakları Evrensel Bildirisi, <http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/iheb.pdf>, (03.01.2021); S. 6; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 40.

248 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 143.

249 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 143; Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 76. ; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 66; Sözleşmenin Türkçe metnine ulaşmak için bakınız: https://www.echr.coe.int/documents/convention_tur.pdf, (03.01.2021)

250 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 144. ; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 40.

m.46²⁵¹ ile yükümlülük altına girecekler ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin kesinleşmiş kararlarına uyacaklardır. Çünkü Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları, sözleşmenin 46. maddesinde bağlayıcı olarak düzenlenmiştir²⁵².

Sözleşmedeki hak ve hürriyetlerin taraf devletlerce ihlalinden ihlalinden sözleşmenin diğer taraf devletleri görevli ve yetkili kılınmıştır. Taraf devletler diğer taraf devletlerin sözleşmeye riayet edip etmediklerini teftişle yükümlüdürler. Dolayısıyla Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile bir kamu düzeni oluşturulmaya çalışılmıştır²⁵³.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin amacı cinsiyet temelli ayrımcılıklar, kadın erkek eşitliği gibi konular değildir yani şiddet ve ayrımcılık sözleşmede özel olarak esas alınan konular arasında değildir. Hakların ele alınması bakımından çerçeve bir sözleşmedir ancak sözleşmede geçen herkes, hiç kimse gibi ibareler kadın-erkek eşitliğine atıf olarak değerlendirilebilir²⁵⁴. 22.11.1984 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Ek 7 No'lu Protokol eklenerek "*Eşler Arasında Eşitlik*" başlıklı 5. maddesinde özel bir düzenleme yapılmıştır. Söz konusu maddede evlilik birliğinde kadının erkek şiddetinden korunması açık bir şekilde ifade edilmiştir²⁵⁵.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ayrımcılık yasağı ile ilgili olarak 2000 yılında Ek 12 No'lu Protokol'ün 1. maddesi²⁵⁶ eklenmiştir.

Yaşama hakkı, işkence yasağı, ayrımcılık yasağı ve aile hayatının korunması gibi konular Avrupa İnsan Hakları sözleşmesinde yer verilen kadına yönelik şiddet

251 AİHS m. 46 ; "*Yüksek Sözleşmeciler Tarafından, tarafı buldukları herhangi bir vakada Mahkemenin kesin/nihai hükmü ile bağlı olmayı üstlenirler. Mahkemenin kesin/nihai hükmü, bunun icrasını denetleyecek olan Bakanlar Komitesi'ne iletilecektir.*"

252 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 66.

253 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 146.

254 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 145.

255 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 66.

256 Ek 12 No'lu Protokol m. 1 ; "*Yasa ile öngörülmüş olan tüm haklardan yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensup olma, servet, doğum veya herhangi bir diğer statü bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır. Hiç kimse, hangisi olursa olsun hiçbir kamu makamı tarafından özellikle 1. fıkrada belirtilen gerekçelere dayalı bir ayrıma maruz bırakılamaz.*"

kapsamında değerlendirilmesi gereken hükümlerdir²⁵⁷. Bu tür hakların ihlal edilmesi ile başvuru, öncelikle iç hukuk yollarına başvurular tüketildikten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurabilecektir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi olayda ihlal olup olmadığına karar verecek, eğer Mahkeme sözleşmede yer alan hakların ihlal edildiğine karar verirse hak ihlaline uğrayan kişi lehine tazminata hükmedecektir²⁵⁸.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından kadına karşı aile içi şiddet konusunda birçok karar²⁵⁹ verilmiştir. Bunlardan birisi de Opuz/ Türkiye kararıdır²⁶⁰. Mahkeme, kadının şiddetten korunmadığı gerekçesiyle ilk mahkûmiyet kararını Türkiye aleyhine vermiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi söz konusu kararda boşanma olgusuna önem atfetmemiş ve eski eş şiddetinden de kadının korunması gerektiğine vurgu yapmıştır. Aile içi şiddet bakımından Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre halen evli olunmaması ve resmi nikâh olup olmaması önemli değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ayrımcılık ve şiddet mevzubahis ise kadının evli olmasına, dul olmasına, bekâr olmasına bakmamaktadır. Nitekim söz

257 Gülay Arslan Öncü, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu ve Bununla Mücadele Araçları", *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 2012, s. 16.

258 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadına Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 41.

259 Çeşitli Kararlar için bakınız: Nisan Kuyucu, *AİHM İçtihadında Ayrımcılık Yasağı Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 96 vd.

260 Söz konusu kararda; "*Diyarbakır'da yaşayan N.O evlendikten sonraki üç yıl süresince annesiyle birlikte H.O.'nun darplarına, bıçaklı saldırısına ve bir kez de araçla ezme girişimine maruz kalmıştır. Darp ve ağır yaralama ve cinayete teşebbüsten hakkında dava açılan H.O. "kanıt yetersizliği" gerekçesiyle yaptırımla karşılaşmamış, iki kez gözaltına alınan H.O. tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır. Araçla ezme girişimiyle ilgili sadece üç ay hapse mahkûm edilen H.O.'nun cezası ardından paraya çevrilmiştir. 11 Mart 2002'de kızını yanına alarak İzmir'e yerleşmeye karar veren annesi, yolda taşıma aracının önünü kesen H.O.'nun açtığı ateşle ölmüş. H.O aleyhine 13 Mart 2002 tarihinde kamu davası açılmıştır. N.D'nun açtığı boşanma davası annesinin öldürülmesinden sonra sonuçlanmış ve çift boşanmıştır. Annesinin öldürülmesinden sonra AİHM'e başvuran N.O, başvurusunda, yetkililerce yaşam haklarının korunmadığını, annesiyle maruz kaldıklarını şiddet ve tehditlere yerel makamların duyarsız kaldıklarını bildirmiştir. Başvuru, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "yaşam hakkı"nı güvence altına alan 2. maddesi ile "işkence ve insanlık dışı ve onur kırıcı muamele yasağı"nı düzenleyen 3. maddesiyle "mahkemelere etkin başvuru hakkı"na dair 13. maddesine dayandırılmıştır. Başvuruda, kadınları aile içi şiddetten koruyan bir düzenleme bulunmadığı gerekçesiyle de ve ayrımcılık yapıldığı gerekçesiyle de AİHS'nin "ayrımcılık yasağı"nı düzenleyen 14. maddenin de çiğnendiği belirtilmiş ve AİHM oybirliğiyle, Türkiye'nin şiddet gören bir kadını, savcılığa başvurduğu halde, kocasından koruyamayarak ayrımcılık yaptığına hükmetmiştir. AİHM, Türkiye'nin şiddet gören bir kadını, savcılığa başvurduğu halde, kocasından koruyamayarak ayrımcılık yaptığına hükmetmiş ve Türkiye'yi tazminata mahkûm etmiştir. Bu karar ile AİHM, tarihinde ilk defa aile içi şiddete karşı vatandaşını koruyamadığı gerekçesiyle bir devleti mahkûm etmiştir."; Kuyucu, *AİHM İçtihadında Ayrımcılık Yasağı Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet*, s. 98 vd.*

konusu başvuruda da başvurucu resmi nikâhın vermiş olduğu haklardan yararlanmayı değil yaşama hakkına müdahale edilmemesini istemiştir²⁶¹.

Nihayetinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi' nde kadının ve aile bireylerinin korunmasına, kadına yönelik şiddet konularına ayrıca değinilmese de sonraki tavsiye kararlarında kadına karşı şiddeti önleme bakımından geniş bir strateji oluşturmuştur.²⁶²

C.Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW)

Birleşmiş Milletler'in en önemli görevi devredilemez, dokunulamaz ve vazgeçilemez olan insan haklarını korumak için çeşitli işlevsel eylemlerde bulunmaktır. Bu amaçla Birleşmiş Milletler Antlaşması'nda insan onuru ve eşitlik sağlanmaya çalışılmakta ve ayrımcılığın engellenmesi için düzenlemeler yapılmaktadır. BM Kuruluş Antlaşması'ndan sonra İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ile insan haklarının korunması için kurallar dizisi getirilmiştir. Daha sonra kadın erkek eşitliğinin sağlanması bakımından Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme (CEDAW) inşa edilmiştir. CEDAW, 1979 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilmiştir²⁶³. Türkiye ise sözleşmeyi 19.01.1986 tarihinde kabul etmiştir²⁶⁴. Esasen bu sözleşmenin amacı eşitliğin sağlanması değil ayrımcılığın ortadan kaldırılmasıdır²⁶⁵.

1970'li yıllar da dâhil olmak üzere kadınların sadece kadın olmalarından dolayı yüzleştikleri tehlikeler, insan hakkı ihlali olarak görülmemiştir. Fakat CEDAW, toplumsal cinsiyete dayanan ayrımcılığı ilk olarak ele alan bir metin olmakla kadınların sırf kadın olmalarından dolayı yaşadıkları tehlikeleri insan hakkı ihlali

261 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 109. ; Uygur ve Gürgey, "Kadınların ve Kız Çocuklarının İnsan Hakları İhlali ve Bunun Bir Örneği Olarak Kadına Yönelik Şiddet", s. 51.

262 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 66.

263 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 149; Sözleşmenin Türkçe metnine ulaşmak için bakınız: <https://www.ihd.org.tr/kadinlara-kar-her-tlayrimcilin-lenmesuluslararasi-slees/>, (03.01.2021).

264 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 149. ; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 42. ; Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 126.

265 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 42. ; Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 39.

olarak kabul etmiştir. Sözleşme, kadın haklarının evrenselliği ve kadınların haklarının birey olarak ayırım olmaksızın her kadına tanınması gerektiğine vurgu yapmıştır²⁶⁶.

Önceki insan hakları sözleşmeleri ve metinlerinde tüm insanlar için güvence altına alınması gereken haklardan bahsedilirken CEDAW da güvence altına alınan haklar kadınlar için ayrıca vurgulanmıştır²⁶⁷. Sözleşmenin bazı maddelerinde kadınların hakları bakımından en çok ihlal edilen alanlar tespit edilmiş ve her kadının sahip olduğu haklar açıkça ifade edilmiştir²⁶⁸. Sözleşmeyi imzalayan ve onaylayan tüm üye devletler sözleşme tarafından kadınların haklarını korumakla pozitif bir sorumluluk yüklenmiştir²⁶⁹. Sözleşmeyi onaylayan devletlerce bağlayıcı olan bu sözleşme devletlerin yükümlülüklerinin ciddiyetinin farkına varmalarını sağlamaktadır²⁷⁰.

CEDAW, kadınların siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel hayatta eşit olarak var olmaları ve bu alanlarda eşitliğin sağlanması amacıyla pozitif ayrımcılığı savunmaktadır²⁷¹. CEDAW, başlangıç bölümü ve 30 maddesi ile birlikte 6 kısımdan oluşmaktadır²⁷². Sözleşme'nin başlangıç kısmı kadınlara karşı ayrımcılığı kınamaktadır. Sözleşme m.1'de ise kadınlara yönelik ayrımcılığın tanımı yapılmıştır. Bu tanım; "*Kadınlara karşı ayrımcılık terimi siyasal, ekonomik, sosyal, kültürel, kişisel veya diğer alanlardaki kadın ve erkek eşitliğine dayanan insan haklarının ve temel özgürlüklerin, medeni durumları ne olursa olsun kadınlara tanınmasını, kadınların bu haklardan yararlanmalarını veya kullanmalarını engelleme veya hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran cinsiyete dayalı her hangi bir ayırım, dışlama veya kısıtlama anlamına gelir*"²⁷³.” şeklindedir. Ayrıca Sözleşme, üye devletlere, kadın ve erkeklerin fiilen de eşitliğinin sağlanması için anayasaları

266 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 79- 80.

267 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 549.

268 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 549.

269 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 80; Akın, "Aile İçi Şiddet" s. 37.

270 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 80.

271 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 150.

272 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 150.

273 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 549.

başta olmak üzere eşitliğe aykırı her türlü kanunların değiştirilmesi, örf ve adetlerinin eşitliğe aykırı olanlarının kaldırılması görevini yüklemiştir²⁷⁴. Bu kapsamda Türkiye’de Anayasa Mahkemesi sözleşmenin hükümlerine atıf yaparak kararlar vermiştir²⁷⁵. Ayrıca ilk derece yargı organlarıca verilen kararlarda, boşanan veya

274 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 549.

275 AYM, 23.09.1996, E. 1996/15, K. 1996/34 sayılı kararında konuya ilişkin olarak şu ifadelere yer vermiştir: “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi’ nin ilkelerin genel hatlarıyla belirlendiği ilk bölümünde Birleşmiş Milletler Yasası ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin temel hak ve özgürlükler ile bunların cinsiyete bağlı olanlar dâhil hiçbir ayırımıya bağlı tutulmaksızın kullanılmasını öngören hükümlerine atıf yapıldıktan sonra erkekler ve kadınlar arasında eşitliğin olması için kadınlarla erkeklerin toplumdaki geleneksel rollerinde bir değişiklik ihtiyacı bulunduğu işaret edilerek Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Beyannamesinde yer alan ilkeleri uygulamak ve bu amaçla bu tür ayrımcılığın her şekil ve belirtisinin ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri almak konusundaki kararlılık dile getirilmektedir. Kadınlara karşı her türlü ayırımın kınandığı, tüm uygun yollardan yararlanarak ve gecikmeksizin kadınlara karşı ayırımı ortadan kaldırıcı bir politika izlemenin kabul edildiği 2. maddenin (a) bendinde “Kadın ile erkek eşitliği ilkesini kendi ulusal anayasalarına ve diğer ilgili yasalara, henüz girmemişse dâhil etmeyi ve yasalar ile ve diğer uygun yollarla bu ilkenin uygulanmasını sağlamayı”, (f) bendinde “Kadınlara karşı ayrımcılık teşkil eden mevcut yasa, yönetmelik, adet ve uygulamaları, tadil veya feshetmek için yasal düzenlemeler de dâhil gerekli bütün uygun önlemleri almayı”, (g) bendinde de: “Kadınlara karşı ayrımcılık teşkil eden bütün ulusal cezai hükümleri ilga etmeyi” Taraf Devletlerin taahhüt ettikleri açıklanmaktadır. Taraf Devletler 5. maddenin (a) bendine göre, “Her iki cinsten birinin aşağılığı veya üstünlüğü fikrine veya kadın ile erkeğin kalıplaşmış rollerine dayalı ön yarguların, geleneksel ve diğer bütün uygulamaların ortadan kaldırılmasını sağlamak amacıyla kadın ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarını değiştirmek” hususunda bütün uygun önlemleri alacaklardır. Taraf Devletler, 15. maddenin (a) bendine göre, “kadınlara, kanun önünde erkeklerle eşit haklar tanıyacaktır. Kadınlara karşı evlilik ve aile ilişkileri konusunda ayırımı önlemek için gerekli bütün önlemlerin alınacağını belirtildiği 16.maddede kadınlara sağlanacak haklar arasında (c) bendinde “Evlilik süresince ve evliliğin son bulmasında aynı hak ve sorumluluklardan söz edilmektedir. Anayasa’ya uygunluk denetiminde dayanılmamakla birlikte değerlendirmede gözetilen uluslararası belgelerin, cinsiyete dayalı ayırımı ya da eşitsizliği reddeden bu hükümleri ile Anayasa’nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10. maddesi arasında özde bir farklılık bulunmamaktadır. Ulusların ortak insanlık ideallerini yansıtan bu belgelerde, hak ve özgürlüklerden yararlanmada ortak çıkış noktasını “eşitlik” ilkesi oluşturmaktadır. Uluslararası metinlerde temel bir ilke olarak yerini koruyan eşitliğin zaman içinde insana verilen değerin artmasına bağlı olarak hak ve özgürlükler listesinin genişlemesiyle soyuttan somuta indirgenerek birçok alanda düzenlemelerin kaynağını oluşturduğu görülmektedir. Çağdaş hukuk anlayışında görülen bu gelişmeler ulusların hukuk düzenlerinin yeniden gözden geçirilmesini, saptanan ayırılıkların giderilmesini gerektirmektedir. İtiraz yoluna başvuran Mahkeme, karının zinasına ilişkin 440. madde karşısında kocanın zinasına ilişkin 441. maddenin eşitlik ilkesine aykırı düştüğünü ileri sürmektedir. Başvurunun konusu, 441. madde ise de; bu maddenin “kanun önünde eşitlik” ilkesine aykırı olup olmadığı incelenirken, konuya ilişkin hükümlerin birlikte değerlendirilmesi zorunludur. Çünkü kanun önünde eşitlik, aynı konumda bulunanlardan yalnız birisine ilişkin bir düzenleme ile bozulabileceği gibi, her ikisi için farklı düzenleme yapılmasıyla da bozulabilir. İlk durumda, yalnız bir hükmün incelenmesiyle sorunun çözümü olanaklı olduğu halde ikinci durumda aynı yöntemle doğru sonuca ulaşılamaz. Bu nedenle, kocanın zinasına ilişkin 441. madde hükmünü kanun önünde eşitlik ilkesi yönünden değerlendirirken, evlilik birliği içinde aynı hukuksal konumda bulunan karının zinasının düzenlendiği 440. maddenin de göz önünde bulundurulması gerekir... Yasa koyucu kuşkusuz, toplumsal gelişme ve özellikleri göz önünde bulundurarak zınayı suç olmaktan çıkarabileceği gibi onun gerçekleşmesini belli koşullara da bağlayabilir. Ancak, bunu yaparken evlilik birliğinin tarafları olarak aynı konumda bulunan karı, koca arasında ayırım yaratacak bir düzenlemeyi gerçekleştiremez. Açıklanan nedenlerle, Türk Ceza Yasası’nın 441. maddesi, Anayasa’nın 10. maddesine aykırıdır; iptali gerekir.”

nikâhsız birlikte yaşayan kadınların haklarının korunması Sözleşme m.1 kapsamına dâhil edilerek kararların gerekçelerinde CEDAW ilkelerine atıflar yapılmaktadır²⁷⁶.

Sözleşme m.2’de kanuni hakların kullanılmasına imkân oluşturacak biçimde fırsat eşitliği ve hususi tedbirlerin alınmasının gerektiği belirtilmiştir. Sözleşme m.3 ve 5’te, üye devletlere yükümlülük yükleyerek ayrımcılık olmaması bakımından kanuni, kültürel, siyasal, sosyal ve benzeri önlemlerin alınması gerektiği ifade edilmiştir. Zaten CEDAW’ın amacı da kadınların erkeklerle eşit haklara sahip olması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıdır²⁷⁷.

CEDAW’ın 16. maddesinin başlığını taşıyan evlenme ve aile ilişkileri alanındaki haklara ilişkin düzenlemeye göre üye devletlerin aile ilişkileri ve evlilikleri ile alakalı alanlarda kadınlara uygulanan ayrımcılığı yok etmek için lazım olan tedbirlerin alınması gerekir²⁷⁸.

CEDAW’ın uygulanabilmesi bakımından gelişmeleri incelemek için Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesi Komitesi kurulmuştur²⁷⁹. Bu komite 23 konu hakkında ehil kişilerden oluşmaktadır. Sözleşmeye üye olan ülkeler sözleşmedeki hükümler gereği iç hukuklarındaki yaptıkları düzenlemeleri, faaliyetleri açıkça ifade eden rapor hazırlayıp dört yılda bir kez CEDAW Komitesi’ne sunmakla yükümlüdürler. Türkiye’de ise tüm hazırlıkları yapıp faaliyet ve değişiklik raporlarını CEDAW Komitesi’ne sunma görevi Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü’ndedir²⁸⁰.

276 Ankara 8. Aile Mahkemesi, 2008/108E., 2008/107K., 18.12.2008 T., www.uyap.gov.tr; (14/04/2020).

277 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 126. ; Gülay Arslan, "Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Sözleşme (Öngörülen Haklar ve Öngörülen Usuller)", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, İstanbul 2004, s. 8 vd.

278 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 29. ; Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukeviden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 38.

279 Komite Ekim 1982 yılında faaliyetine başlamış ve şu anda sözleşmeye taraf olan 191 devleti izlememektedir. Komiteye ilişkin bilgilen için bakınız: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CEDAW/Pages/Introduction.aspx>, (03.01.2021).

280 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 43.

1.CEDAW Ek İhtiyari Protokol ve CEDAW Komitesinin 19 ve 35 Nolu Genel Tavsiye Kararları (1999)

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme'nin uygulanmasını kuvvetlendirmek amacıyla Kadının Statüsü Komisyonu'nca meydana getirilen bir çalışma grubu sözleşmeye taraf olan ülkelerin onayına sunmak üzere Ek İhtiyari Protokol hazırlamıştır. Bu protokol 1999 yılında kabul edilmiş, 2002 yılında yürürlüğe girmiştir. Türkiye ise Protokol'ü 30 Temmuz 2002'de onaylamıştır²⁸¹.

Protokol'ün çok önemli iki maddesi 8 ve 9 maddelerdir. Söz konusu maddelerde üye olan devlette sistematik hak ihlallerinin olduğuna ilişkin ciddi bilgiler alınması durumunda Komite, ihlali yapan devletin izniyle o devleti ziyaret ederek gerekli gördüğü durumda görüş ve tavsiyelerini iletebilecekleri ifade edilmiştir²⁸². Protokole göre Sözleşme'de belirtilen haklarının ihlal edildiğini iddia edenler, iç hukuk yollarının tamamını tükettikten sonra komiteye başvurabilir²⁸³.

Ek İhtiyari Protokol, CEDAW'ın etkin ve sağlıklı uygulanması amacıyla kişisel başvuru hakkı ve inceleme yetkisi gibi iki önemli etmeni kadınlara sunmuştur. 21 maddeden oluşan bu Protokol, esas olarak bu iki denetim mekanizmasının işlerlik şartlarını ve CEDAW Komitesi'nin görev ve yetkisini düzenler²⁸⁴. İhtiyari Protokol ayrıca Komite'ye vahim ve sistemli kadın hakları ihlali olan hallerde resen inceleme yapma yetkisi vermiştir²⁸⁵.

281 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 551; Akın, "Aile İçi Şiddet" s. 38; Ek ihtiyari protokole ulaşmak için bakınız: <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/protokol.pdf>, (03.01.2021).

282 Komite' nin görüş ve tavsiyelerini ilgili devlete ile etmesinden itibaren altı ay içinde ilgili devletin cevap vermesi belirtilmiştir. Fakat Komite' nin görüş ve tavsiyeleri devletler açısından bağlayıcı değildir. Akın, "Aile İçi Şiddet" s. 38. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 30.

283 Komite ihlal başvurusunu kabul ederse bunu ilgili devlete iletir ve ilgili devlet 6 ay içinde yazılı bir açıklamada bulunur. Sonuç olarak Komite ihlalde bulunan devlete konu ile alakalı görüş ve tavsiyelerde bulunur. Bu görüş ve tavsiyeler bağlayıcı değildir fakat ihlalin varlığı kanıtlanırsa ülkelerin prestiji sarsılmış olacaktır. Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 551. ; Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 41.

284 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 30.

285 Feride Acar, "Cedaw' dan İstanbul Sözleşmesi' ne: Kadınların İnsan Hakları Ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi", *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddet*, Funda Kaya vd. , (ed.) , Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 63.

Türkiye'den ilk defa 2006 yılında Ek İhtiyari Protokol dâhilinde kişisel başvuru yapılmıştır. İhlal başvurusunda mesleğinde başörtülü olmak isteyen ve bundan ötürü işten çıkarılan bir kadın, ayrımcılık mağduru olduğunu iddia etmiştir. Fakat R.K'nin başvurusu iç hukuk yolları tüketilmediği için Komite tarafından reddedilmiştir²⁸⁶.

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Sözleşme, 1979'da kabul edildiği haliyle şiddet bakımından bir düzenleme içermemektedir²⁸⁷. Sonrasında CEDAW Komitesi 1992 yılında 19 No' lu Tavsiye Kararı hazırlamış, bu Tavsiye Kararı'nda kadına yönelik şiddet ilk kez ayrımcılıkla ilişkilendirilmiş ve bu kapsamda üye devletleri bir ayrımcılık biçimi olan kadına karşı şiddeti önlemekle yükümlü kılmıştır²⁸⁸. Bu kapsamda taraf devletler iç hukuklarında kanunlarını gözden geçirip kadına karşı uygulanan şiddete dair ayrımcılığın her çeşidini ortadan kaldırmakla görevlendirilmiştir²⁸⁹.

19 No'lu Tavsiye Kararının 6. paragrafında CEDAW m.1'de belirtilen ayrımcılık tanımının cinsiyete dayanan şiddeti de içine aldığı, Sözleşme hükümlerinde açık bir biçimde şiddetten söz edilmese de cinsiyete dayalı şiddeti kapsadığı ifade edilmiştir²⁹⁰. Aynı paragrafta ilk defa uluslararası bir belgede kadına yönelik şiddetin tanımı da yapılmıştır. Bu tanım; *"Ayrımcılık tanımı kadına kadın olduğu için yöneltilen veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı şiddeti kapsar. Bu fiziksel, zihinsel ve cinsel zarar ve acı çektiren bu tür eylemlerle tehdidi içermektedir. Cinsiyete dayalı şiddet, açıkça şiddetten söz etmediğine bakılmaksızın sözleşmenin özel hükümlerini ihlal edebilir"*²⁹¹. " şeklinde dir.

Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komitesi, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayanan şiddeti önlemek için hukuki dayanak oluşturmak gayesiyle

286 Detaylı bilgi için bakınız: Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 128-129.

287 Nazan Moroğlu, " Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*, 2019, s. 360.

288 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 550. ; Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 128.

289 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 551. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 31.

290 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme" s. 551. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 149.

291 Nazan Moroğlu, Birleşmiş Milletlerden Şiddetle Mücadelede Kararlı Bir Adım: CEDAW Genel Tavsiye No.35, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, 2019, s. 115. ; Akın, "Aile İçi Şiddet" s. 38.

14.07.2017' de 35 No'lu Genel Tavsiye yayınlamıştır. 35 No'lu Genel Tavsiye, 19 No'lu Tavsiye'nin amacına zarar vermeden son 25 yılda Dünya genelinde kadına karşı uygulanan şiddet bahsinde gelişmeler de dikkate alınarak hazırlanmıştır. 35 No'lu Tavsiye, 2017 yılından itibaren taraf devletlerin kadına yönelik şiddet konusunda hazırlayacakları raporda ve ülkelerin raporlarının incelenmesi sürecinde dikkate alınacaktır²⁹². Bu kapsamda 35 No'lu Genel Tavsiye'nin en önemli yönlerinden birisi de bundan sonra kadınlara karşı şiddeti önlemenin uluslararası hukuk kuralı olarak kabul edilmesi ve bu noktada taraf devletlere yol haritası olmasıdır²⁹³.

D.Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi)

Uluslararası alanda kadına uygulanan şiddeti engellemek için düzenlenen Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 30.04.2002 tarihindeki tavsiye kararı genişletilmiş ve güncelleme de yapılarak sözleşme halini almıştır²⁹⁴. Kadına yönelik şiddeti ve ev içi şiddeti detaylı bir biçimde düzenleyen bu Sözleşme; kadına yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadele'ye dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi'dir. Söz konusu sözleşme İstanbul'da imzaya açıldığı için kısa ad olarak İstanbul Sözleşmesi olarak bilinmektedir²⁹⁵. Bu çalışmada da İstanbul Sözleşmesi ifadesi tercih edilmiştir.

İstanbul Sözleşmesi, son haliyle 11.05.2011 tarihinde imzaya açılmış ve Türkiye tarafından imzalanmıştır²⁹⁶. Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'ni imzalayan ilk devlet

292 Moroğlu, Birleşmiş Milletlerden Şiddetle Mücadelede Kararlı Bir Adım: CEDAW Genel Tavsiye No.35, s. 114.

293 Moroğlu, Birleşmiş Milletlerden Şiddetle Mücadelede Kararlı Bir Adım: CEDAW Genel Tavsiye No.35, s. 114.

294 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri. Çanakkale*, s. 77. ; Begüm Özcan, Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Feminist Hareketin ve Devletin Karşılaştırmalı Yaklaşımı: İstanbul Sözleşmesi Örneği, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2019, s. 52.

295 Özcan, Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Feminist Hareketin ve Devletin Karşılaştırmalı Yaklaşımı: İstanbul Sözleşmesi Örneği, s. 52. ; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 35-36.

296 Acar, "Cedaw' dan İstanbul Sözleşmesi' ne: Kadınların İnsan Hakları Ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi", s.67. Bir sözleşme nerede imzaya açılmışsa Avrupa Konseyi tarafından belirlenen usul bakımından adet olarak o yerin adını alır. Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 60. ; Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 155. ; Ayşegül Dalkır Kahveci, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2019,

olmuştur. 01.08.2014 tarihinde de İstanbul Sözleşmesi 10 ülkenin onaylanması neticesinde yürürlüğe girmiştir²⁹⁷.

İstanbul sözleşmesi kadına yönelik aile içi şiddetin bünyesinde olduğu ve yaptırım gücü olan ilk uluslararası sözleşme olmakla ciddi öneme sahiptir. İlk defa uluslararası bir sözleşmede üye devletler bakımından bağlayıcılık bulunduğu ve kadınlara uygulanan şiddetle onların insan hakkının ihlal edilemeyeceği açık ve net bir şekilde belirtilmiştir²⁹⁸. Sözleşmede aile içi şiddet önemle vurgulanmıştır fakat aile içindeki şiddete uğrayan kişiler çoğunlukla kadınlar olduğu için kadına yönelik şiddet neredeyse her maddede yinelenmiştir²⁹⁹.

İstanbul Sözleşmesi CEDAW'ın güçlenmesini sağlamış ve CEDAW'da yer alan ayrımcılık yasağına destek olmuştur. Yine sözleşmede kadına yönelen şiddete ve aile içinde uygulanan şiddete son verilip şiddetsiz bir dünya oluşturmak amacıyla Sözleşme'nin düzenlendiği önemle belirtilmiştir³⁰⁰. Bu amaca binaen sözleşme "3p" ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Bunlar; önleme (prevention), koruma (protection) ve kovuşturmadır (prosecution)³⁰¹.

s. 48; Sözleşme metni için bakınız: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.pdf>, (03.01.2021).

297 Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 155. ; Özcan, Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Feminist Hareketin ve Devletin Karşılaştırmalı Yaklaşımı: İstanbul Sözleşmesi Örneği, s. 52. ; İstanbul Sözleşmesi' nin imzalama ve yürürlüğe girme başlıklı 75. maddesine göre söz konusu Sözleşme' nin Avrupa Konseyi tarafından yürürlüğe konulabilmesi için toplamda 10 ülkenin parlamentosu tarafından kabul edilmelidir. Sözleşme' nin yürürlük tarihi ise bağlı kılınma rızalarını açıklayan en az sekizi Avrupa Konseyi' ne üye olan on devletçe imza edilmesinden sonraki üç aylık sürenin sonunu takip eden ayın ilk günü olarak ifade edilmiştir. Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 71; Şamil Demir, "Arabuluculuk İle Aile İçi Şiddet ve Uzlaşmaya Tabi Suçların İlişkisi", *Ankara Barosu Dergisi*, 2014, s. 215.

298 Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 155. ; Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", s. 368.

299 Özcan, Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Feminist Hareketin ve Devletin Karşılaştırmalı Yaklaşımı: İstanbul Sözleşmesi Örneği, s. 52. ; Acar, "Cedaw' dan İstanbul Sözleşmesi' ne: Kadınların İnsan Hakları Ve Kadınlara Karşı Şiddete İlişkin Uluslararası Standartların Evrimi", s. 69.

300 Moroğlu, " Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", s. 367.; Tuğba Bayraktar, "İstanbul Sözleşmesi ve 2017 Türkiye Gölge Raporuna İlişkin Bir Değerlendirme," *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, s. 91-92. ; Kurtoglu vd. , Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli, s. 75.

301 Moroğlu, " Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", s. 367.; İstanbul Sözleşmesi' nin temelini oluşturduğu 6284 Sayılı Yasa da 3P ilkesi üzerine kurulmuştur. Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 62.

İstanbul Sözleşmesi, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nce Avrupa Konseyi'ne üye devletlere gönderilen tavsiye kararları, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin zamanla artan içtihat hukuku ve CEDAW gibi milletlerarası sözleşmeler dikkate alınarak metin haline getirilmiştir³⁰².

İstanbul Sözleşmesi'nin amacı m.1'de açıklanmıştır. Maddeye göre sözleşmenin en temel amacı kadını tüm şiddetlerden korumak, aile içi şiddete engel olmak, kovuşturmak ve nihayetinde ortadan kaldırmaktır. Uluslararası alanda şiddetin önlenmesi için uluslararası işbirliği yapılması da sözleşmenin amaçları arasındadır. Kadınlara karşı ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve erkeklerle eşit olunması da sözleşmenin bir diğer amacıdır³⁰³. Sözleşme, 1. madde de taraf devletleri şiddete karşı paravan olmak için işbirliğine çağırılmaktadır. Sözleşme'nin 2. maddesinde ise sözleşmenin amacının sadece kadınların şiddetten korunmasının sağlanmaya çalışılması değil amacın kadınlarla birlikte erkekler, çocukların da şiddetten korunması olduğu açıklanmaktadır. Amaç, aile içi şiddete engel olma bilhassa da aile içinde kadına uygulanan şiddete engel olmaktır³⁰⁴.

İstanbul Sözleşmesi'nin taraf olan devletlere bildirdiği yükümlülükler m.4 ve devamında düzenlenmiştir. İlk olarak m.4'te ayrımcılık yasağına değinilmiş, sonrasında devletlerin kendi kurumları aracılığıyla şiddeti önlemeye çalışırken kurumlarını uygun davranmaya yönetmeleri ve gerekli özenin gösterilmesi gerektiğine de m.5'te yer verilmiştir. 8. maddede finansal kaynaklar edinme, m.9'da sivil toplum kuruluşları ile ortak işlemler yapma, m.10'da Koordinasyon Kurumu oluşturma, m.11'de veri toplama ve araştırma düzenlenmiştir. Bu maddeler dâhilinde sözleşme taraflara şiddeti önleme ve şiddet mağduriyeti belirmeden önleme yükümlülüğü yüklemiştir³⁰⁵.

Sözleşme'nin m.3 incelendiğinde a ve b fıkralarında kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet terimlerinin tanımlarının yapıldığı görülecektir. Adı geçen fıkralarda şiddet

302 Bayraktar, "İstanbul Sözleşmesi ve 2017 Türkiye Gölge Raporuna İlişkin Bir Değerlendirme," s. 92- 93.

303 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 555- 556.

304 Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 156.

305 Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 156.

türleri olarak fiziksel şiddet, ekonomik şiddet, psikolojik şiddet tanımlanmıştır. İS m.3'te toplumsal cinsiyet tanımı da yapılmış ve İstanbul Sözleşmesi bu bağlamda bu tanımı yapan ilk uluslararası belge olmuştur³⁰⁶.

Sözleşme'nin 12. maddesinde örf, adet, kültür, din, namus adı altında şiddet eylemlerini meşru gösterecek şiddet gerekçelerinin kabul edilemez olduğu vurgulanmıştır³⁰⁷. Sözleşme m.32-37'de zorla evlendirilen 18 yaşından küçük veya büyük kişilerin durumu ele alınarak devlete bir yetişkini ya da çocuğu evliliğe zorlayan kasti eylemleri suç olarak düzenleme, zorlama ile evlilik gerçekleşmişse bu işlemin mağduruna külfet getirmeyecek biçimde söz konusu evliliği yok sayma veyahut da iptal etme yükümlülüğü yüklenmiştir³⁰⁸.

Sözleşme ile beraber gelen önemli düzenlemelerin başında denetim mekanizması gelmektedir. İmzacı devletlerce sözleşmenin faydalı bir şekilde uygulanması için Kadına Yönelik Ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO³⁰⁹) adıyla Avrupa Konseyi dâhilinde denetim mekanizması

306 İstanbul Sözleşmesi m. 3/a: “...kadına karşı şiddetten, kadınlara karşı bir insan hakları ihlali ve ayrımcılık anlaşılacak ve bu terim, ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır; İstanbul Sözleşmesi m. 3/b: “aile içi şiddet”, eylemi gerçekleştiren, mağdurla aynı ikametgahı paylaşmakta olsun veya olmasın veya daha önce paylaşmış olsun veya olmasın, aile içinde veya aile biriminde veya mevcut veya daha önceki eşler veya birlikte yaşayan bireyler arasında meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemleri olarak anlaşılacaktır.”

307 Özcan, Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Feminist Hareketin ve Devletin Karşılaştırmalı Yaklaşımı: İstanbul Sözleşmesi Örneği, s. 55.

308 Merve Çiftçi, "Bazı Uluslararası Sözleşmelerde Kadına Tanınan Haklar: Genel Bakış" s. 171.

3091 Kadınlara yönelik şiddetle ve aile içi şiddetle mücadele konusunda uzmanlar Grubu “GREVIO” bu Sözleşmenin Taraflarca uygulanmasını izleyecektir. GREVIO en az 10, en çok da 15 üyeden oluşacak, üyelerin cinsiyet ve coğrafi bölge açısından dengeli olması, ayrıca farklı konularda uzmanlaşmış olmaları gözetilecektir. Üyeler, dört yıllık bir görev süresi için Tarafların aday gösterdiği kimseler arasından Taraflar Komitesince seçilecek; üyeler ancak bir dönem daha görev yapabilecek ve Taraf ülkelerin vatandaşları arasından seçilecektir. 10 üyenin ilk seçimi bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacaktır. Diğer 5 üyenin seçimi ise 25inci ülke onayladığında veya katıldığında gerçekleşecektir. GREVIO üyelerinin seçimi şu prensiplere göre yapılacaktır: yüksek ahlaki değerlere sahip bir kişiliği olan; insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet veya mağdurlara yardımcı olma veya onları koruma konularında yetkinlikleri kabul edilmiş veya bu Sözleşme'nin kapsadığı alanlarda mesleki deneyimi olan kişiler arasından şeffaf usuller ile seçileceklerdir; GREVIO’da aynı ülke vatandaşı iki üye bulunamaz; üyeler, temel hukuk sistemlerini temsil etmelidirler; kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet alanı ile ilgili kişileri ve kurumları temsil etmelidirler; üyeler kendi kişisel özellikleriyle katılacaklar, görevlerini yerine getirirken bağımsız ve tarafsız davranacaklar ve görevlerini etkili bir şekilde yerine getirmeye müsait olacaklardır. GREVIO üyelerinin seçilme usulleri, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından, taraflara danışıldıktan ve tarafların oybirliğiyle onayı alındıktan sonra, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde belirlenecektir. GREVIO kendi çalışma esaslarını kendisi

oluşturulmuştur. Bu grup Avrupa Devletleri içinden uzman 10 ila 15 kişiden oluşmaktadır. GREVİO, taraf devletler için düzenli olarak denetim raporları hazırlar ve bu raporların içeriğinde kadına yönelik şiddetle ilgili devletlere önerilerde bulunur. Devamında önerilerin uygulanıp uygulanmadığını denetimini yapar³¹⁰. Sonra da rapor kamuoyuna açılır. GREVİO'nun bu şekildeki çalışma usulü onu bir karar mekanizmasını değil denetim mekanizması yapmaktadır³¹¹.

GREVİO'daki izleme ve teftiş yapan uzman kişiler Sözleşme'nin taraf devletlerin iç hukukunda ne şekilde uygulandığını kontrol eder³¹². Bu şekildeki bir denetim mekanizması ile hem uluslararası bağlamda şiddet kavramı tartışmaları ve yorumlamaları azalacak hem de ülkeler sözleşmeyi uygulama noktasındaki eksikliklerini görerek sözleşme imza etme amaçlarına uygun hareket etmek için çaba sarf etmiş olacaktırlar.

İstanbul Sözleşmesine, Türkiye'nin taraf olmasından sonra 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun şiddetin önlenmesinde eksik görülmüş ve çalışmalar sonucunda 20.03.2012 tarihinde 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. İstanbul Sözleşmesi'nin imzalanması ile 6284 Sayılı Kanunun kabul edilmesi arasında kısa bir süre vardır. Onaydan sonra kısa sürede hazırlanan ve kabul edilen 6284 Sayılı Kanun, İstanbul Sözleşmesi'ni referans almıştır. Zaten Kanun m.1'de de kanun hazırlanırken referans alınan uluslararası metinler açıkça ifade edilmiştir. Şüphesiz ki o metinlerden birisi de İstanbul Sözleşmesi'dir. Nitekim m.1'de de bu husus net bir biçimde ifade edilmiştir³¹³.

belirleyecektir. GREVİO üyeleri ve Madde 68'in 9. ve 14. fıkralarında belirtildiği şekilde ülke ziyareti yapacak diğer heyet üyeleri, bu Sözleşmenin ekinde belirlenmiş olan ayrıcalıklardan ve dokunulmazlıklardan yararlanacaklardır.

310 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 64.

311 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 75.

312 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 158.

313 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 82.

1.İstanbul Sözleşmesinden Çekilmeye Dair Cumhurbaşkanı Kararı'nın İncelenmesi

Türkiye Cumhuriyeti, 20 Mart 2021 Tarih ve 31429 Sayılı Resmi Gazete'de³¹⁴ yayınlanan 3718 Karar sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine karar vermiştir³¹⁵. Söz konusu karar, kararda da belirtildiği gibi yürürlükteki 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m.3'e dayanarak verilmiştir³¹⁶.

Çekilme kararının hukuka ve yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygun olup olmadığı hususunda tartışmalar vardır. Öncelikle belirtilmelidir ki; İstanbul Sözleşmesinden çekilme kararı nezdinde ortaya konulan sorunlar bu çekilme kararna mahsus değildir. Zira milletlerarası sözleşmelerden, parlamenter sistemde Bakanlar Kurulu kararı veya Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Cumhurbaşkanı kararı ile çekilebilmesi uzun süredir Türkiye'de uygulanan bir usuldür³¹⁷.

Ay. m.90'da yer alan hükümlerde yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların nasıl onaylanacağı, yayımlanacağı ve ne şekilde yürürlüğe konulacağı düzenlenmişken andlaşmalardan nasıl çekilebileneceğine değinilmemiştir. Andlaşmalardan nasıl çekileceğine dair düzenlemeler içeren 244 sayılı Kanun m.3, Anayasa'da yapılan sistem değişikliklerine ve yeni Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine uyum sağlanması amacı ile yürürlüğe konulan 703 sayılı KHK m.181 ile yürürlükten kaldırılmış, benzer düzenlemelere 9 sayılı Cumhurbaşkanı Kararnamesinde yer verilmiştir³¹⁸. Yani süregelen anlaşmalardan

314 <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/03/20210320-49.pdf>, (30.04.2021).

315 30 Nisan 2021 Tarih ve 31470 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 3928 Sayılı Cumhurbaşkanı Kararına göre Sözleşmenin Türkiye Cumhuriyeti bakımından sona erme tarihi 01/07/2021 olarak tespit edilmiştir. Bakınız: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430-13.pdf>, (06/05/2021).

316 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnemisi m.3'e göre; milletlerarası andlaşmaların hükümlerinin uygulanmasının durdurulmasına, sona erdirilmesine ve uygulanmasının sona erdiği tarihlerin tespitine Cumhurbaşkanı karar verir, bakınız: Milletlerarası Andlaşmaların Onaylanmasına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/19.5.9.pdf>, (16/05/2021).

317 Volkan Aslan, "İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye Cumhuriyeti Bakımından Feshedilmesi Hakkında Kararın 1982 Anayasası Bakımından Değerlendirilmesi", www.blog.lexpera.com.tr, (16/05/2021).

318 Anayasa Mahkemesi bir kararında, çekilme kararına dayanak gösterilen söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle yapılan iptal ve yürütmenin durdurulması başvurularının reddine karar vermiştir. AYM, 25/06/2020 T., 2018/126 E., 2020/32 K., www.lexpera.com.tr/ictihat/anayasa-mahkemesi/e-2018-126-k-2020-32-t-25-6-2020, (17/05/2021).

çekilme usulünde, herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Mesela hakkında 1043 sayılı Kanun³¹⁹ ile onaylanması uygun bulunan Vatandaşlığın Kazanılması Konusunda Karşılıklı Bilgi Verilmesi Hakkında Sözleşme'nin, 2007/12876 sayılı Bakanlar Kurulu kararı³²⁰ ile Türkiye Cumhuriyeti bakımından sona erdirilmesine karar verilmiştir³²¹. Bir görüşe göre; gerek Cumhurbaşkanlığı sisteminde gerekse parlamenter sistemde milletlerarası sözleşmeye taraf olma ve taraf olma sıfatının sona erdirilmesine karar verme yetkisi Yürütme erkindedir. Zira idare hukukunun temel ilkelerinden birisi olan ve idari işlemi yapmaya yetkili olan organın ve işlemi yaparken takip edilecek usulün o işlemi kaldırırken de yetkili ve geçerli olmasını ifade eden “yetkide paralellik” ilkesi gereğince; milletlerarası anlaşmaya taraf olma yetkisi bulunan Cumhurbaşkanı'nın bu anlaşmadan taraf olmaktan çıkma kararı verme yetkisi vardır³²². Diğer görüşe göre ise, kanun ile uygulanması uygun bulunarak yürürlüğe giren milletlerarası anlaşmaların “yetki ve usulde paralellik” ilkesi gereğince yine kanun ile sona erdirilmesi gerekir³²³. Kanaatimizce çekilme kararı yetki ve şekil unsuru yönünden hukuka uygundur. Zira Cumhurbaşkanı'nın Ay. m.104'te yer alan açık hüküm uyarınca yürütme kapsamında milletlerarası anlaşmaları onaylama ve yayımlama yetkisi vardır. Yetkide paralellik ilkesi uyarınca onaylama kararının tersi işlemi niteliğinde olan anlaşmadan çekilme kararının da Cumhurbaşkanı tarafından verilebileceği açıktır. Ay m.90'da yer alan onaylamanın uygun bulunması kanunu, yalnızca anlaşmanın yürürlüğe girmesini sağlayan bir düzenleme olup kanunun Cumhurbaşkanı'nın onaylama kararının geçerliliğine bir etkisi yoktur. Yani TBMM'nin çıkardığı kanun, onay kanunu değil onaylamayı uygun bulma

319 22 Nisan 1968 Tarih ve 12881 Sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/12881.pdf>, (17/05/2021).

320 7 Aralık 2007 Tarih ve 26723 Sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/12/20071207-5.htm>, (17/05/2021).

321 Diğer örnekler için bakınız: Tolga Şirin, “Uluslararası Sözleşmelerden Çekilme Usulü ve Başlıca Tartışmalar”, <https://www.tolgasirin.com/post/uluslararasi-sozlesmelerden-cekilme-usulu>, (17/05/2021)

322 Ali Dursun Ulusoy, “İstanbul Sözleşmesi'nden Çekilmeye Hukuksal Gerçekler”, www.t24.com.tr, (17/05/2021).

323 Kemal Gözler, “Cumhurbaşkanının Uluslararası Sözleşmeleri Feshetme Yetkisi Var mı? İstanbul Sözleşmesinin Feshi Hakkında 3718 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı Üzerine Eleştiriler”, (www.anayasa.gen.tr/ua-sozlesme-fesih.htm) (Yayın Tarihi: 20 Mart 2021), (17/05/2021); Aslan, “İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye Cumhuriyeti Bakımından Feshedilmesi Hakkında Kararın 1982 Anayasası Bakımından Değerlendirilmesi”, (17/05/2021).

niteliğindedir³²⁴. Hal böyle iken yetkide paralellik ilkesinin farklı zamanlarda ortaya çıkan ve birbirinden farklı nitelikte olan iki işlem için ileri sürülmemesi gerekir. Ayrıca çekilme kararının uluslararası hukuk açısından usulüne uygun olduğunda tereddüt yoktur³²⁵. Çünkü İS. M.80'e göre taraf devletler bildirimde bulunarak tek taraflı sözleşmeden çekilebilirler. Türkiye çekilme kararını Avrupa Konseyi Andlaşmalar Bürosu'na iletmış ve Büro 1 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla Türkiye bakımından sözleşmenin yürürlükten kalkacağını doğrulamıştır³²⁶.

Kanaatimizce, Türkiye'nin sözleşmeye taraf olma sıfatının sona ermesi, kadına ve aileye karşı şiddetin önlenmesi uygulamalarında herhangi bir değişikliğe neden olmaz. Zira yukarıda belirtildiği gibi 6284 Sayılı Kanun; sözleşme me'haz alınarak hazırlanmış ve halen yürürlükte olan doğrudan uygulamaya yönelik bir kanundur. Son olarak ifade etmek gerekirse bizce söz konusu Cumhurbaşkanlığı Kararı'na yönelik yapılan tartışmaların kaynağı hukuki olmaktan çok siyasi³²⁷.

E.Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu Belgesi

4-15 Eylül 1995'te 189 ülkenin katılımıyla Pekin'de icra edilen Dördüncü Kadın Konferansı'nda Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu gündeme alınmıştır³²⁸. Türkiye de aynı konferansta Pekin Eylem Platformu hükümlerini çekince koymaksızın kabul etmiş ve taahhütlerde bulunmuştur³²⁹.

Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planında kadına karşı şiddetin önlenmesi amacıyla tüm devletlerin sorumluluklarının farkında olması ve sorumluluk alması gerektiği ifade edilmiştir. Ayrıca platformda kadına yönelik şiddet bakımından üç

324 Şirin, "Uluslararası Sözleşmelerden Çekilme Usulü ve Başlıca Tartışmalar", <https://www.tolgasirin.com/post/uluslararasi-sozlesmelerden-cekilme-usulu>, (17/05/2021).

325 Gözler, "Cumhurbaşkanının Uluslararası Sözleşmeleri Feshetme Yetkisi Var mı? İstanbul Sözleşmesinin Feshi Hakkında 3718 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı Üzerine Eleştiriler", (www.anayasa.gen.tr/ua-sozlesme-fesih.htm) (Yayın Tarihi: 20 Mart 2021), (17/05/2021).

326 Anadolu Ajansı, <https://www.aa.com.tr/tr/politika/>, (17/05/2021).

327 Söz konusu tartışmaların siyasi nitelikte olduğuna dair açıklamalar için bakınız: Şirin, "Uluslararası Sözleşmelerden Çekilme Usulü ve Başlıca Tartışmalar", <https://www.tolgasirin.com/post/uluslararasi-sozlesmelerden-cekilme-usulu>, (17/05/2021).

328 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 131. ; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40.

329 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 131. ; Kurtoglu vd. , *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli*, s.63. ; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40; Deklarasyona ulaşmak için bakınız: <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/docs/pekin.pdf>, (03.01.2021).

stratejik amaç ve hedef kabul edilmiştir. Bunlar kadınlara verilen şiddeti engellemek ve yok etmek için bütün tedbirleri almak, kadınlara yönelen neden ve sonuçlarını engelleyen tedbirlerin ne denli etkili olduğunu incelemek, kadın ticaretinin önüne geçmektir³³⁰. Platformda bu hedefler bakımından devletlerin alması gerekli önlemler için somut eylemler gösterilmiştir³³¹.

Pekin Eylem Platformuna göre kadına yönelik şiddet, eşitliğin sağlanmasında ve barışa ulaşmada en büyük engellerden birisidir. Kadına yönelik şiddet ise fiziksel, cinsel, psikolojik zarar veya sıkıntı çekme ile sonuçlanan herhangi bir eylemdir³³².

Eylem Platformunda, kadınların özel ve kamusal alanlara eşit olarak katılımlarının engellenmesi yine kadınların ekonomik, sosyal, siyasal karar alma konumuna getirilerek ortadan kaldırılabileceği vurgulanmıştır³³³. Eylem planının uygulanması ve kontrol edilmesinin devletlerin görevi olduğu, devletlerin bu görevi yaparken BM kuruluşları, çeşitli kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ile beraber çalışacağı karara bağlanmıştır³³⁴.

Türkiye Pekin Eylem Platformu İlkelerini hiç çekince koymayarak taahhütlerini yerine getirmeye 1997'den itibaren başlamıştır. 1997 yılında 8 yıl zorunlu ve kesintisiz eğitim sistemine geçilmiştir. Ayrıca Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü'nün denetiminde barolar, üniversiteler, meslek kuruluşları ve sendikaların temsilcileri ile bir eylem planı hazırlanmıştır³³⁵.

II. Ulusal Hukuki Düzenlemeler

Türkiye'de aile içi şiddetin gündeme gelmesi daha çok 1980'li yıllarda olmuştur. Bu yıllarda kadınların yapmaya çalıştığı bazı hareketlerle aile içi şiddete dikkat

330 Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 43. ; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 553.

331 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 553.

332 Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 553.

333 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 41.

334 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 41. ; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 45.

335 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 130.

çekilmeye başlanmıştır³³⁶. 1900'lü yıllarda artarak devam eden kadın hareketlerinin yanında Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası belgelerdeki taahhütler de eklenince aile içi şiddetle mücadele çalışmaları, devlet kurumlarında hem hız kazanmış hem de kurumsallaşma meydana gelmiştir³³⁷.

Aile içi şiddet ve özellikle de kadına karşı şiddet hususunda Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası metinler, ek protokoller, tavsiye kararları, bildirgeler ve başkaca metinler söz konusu alanda iç hukukumuzda yapılması düşünülen reformlara zemin oluşturmuştur³³⁸.

Özellikle 2000'li yılların başından itibaren Türkiye'de ailenin korunması ve kadına karşı şiddetle mücadele mekanizmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Bu yıllarda Anayasa, Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu gibi önemli mevzuatlarda değişiklik yapılarak uluslararası belgelerdeki taahhüt ve yükümlülükler yerine getirilmeye çalışılmış ve bu konuda yasal altyapı güçlendirilmiştir³³⁹.

A.Anayasa

Anayasa; devletlerin temelini, yapısını, örgütlenme biçimini, iktidarı, kişilerin hak ve özgürlüklerini düzenleyen yazılı belgedir. Bu nedenle normlar hiyerarşisinde tüm metinlerin üzerinde yer alır. Üstte bir norm olması sebebiyle kanunlar da dâhil hiçbir hukuki düzenlemeler ve idari işlemler Anayasa'ya aykırı olamaz³⁴⁰.

Anayasa'mızda doğrudan doğruya kadına yönelen şiddetle ilgili bir madde bulunmamakla birlikte esasen şiddetin temelini erkek ve kadın arasındaki simetrik olmayan güç dengesi olduğu düşünüldüğünde doğrudan doğruya şiddetin temeline vurgu yapması açısından eşitlik ilkesine dair hükümler ile genel olarak Anayasa

336 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 44. ; Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 52.

337 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 44-45.

338 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 44.

339 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 42.

340 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 45-46.

hükümleri, ayrımcılığı kabul etmeyen bir bakış açısına sahiptir³⁴¹. Aile içi şiddet, kadına karşı şiddet, ayrımcılık ve ailenin korunması gibi önemli mevzular ile mücadele etmek için Anayasa'nın 5, 10, 12, 17, 19, 41, 62, 127 gibi maddeleri düzenlenmiştir³⁴².

Ay m.5'te devletin temel amaç ve görevleri düzenlenmiştir. Söz konusu hükümde; “Devletin temel amaç ve görevleri, Türk milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır” denilerek devletin kişilerin temel haklarını koruyacağı ve maddi, manevi varlıklarının gelişmesine dair engel oluşturabilecek tüm sınırlandırmaları kaldıracağı ifade edilmiştir. Ayrıca hükümde temel bir insan hakkı olması nedeniyle yaşam hakkının sağlanmasını temin ederek nihayetinde şiddeti önleme ve yok etme konusunda devlete sorumluluk yüklemiştir³⁴³.

Eşitlik hususunda asıl hüküm Ay. m.10'da düzenlenmiştir. "Kanun önünde eşitlik" başlıklı Ay. m.10 “Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz” şeklindeki hükümleriyle ayrımcılığa karşı çıkmış ve herkesin eşit olması gerektiğine vurgu yapmıştır³⁴⁴. Bu maddeye 2004 yılında bir değişiklik yapılarak şu an mevcut olan ikinci fıkra eklenerek, kadınlar ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu, devletin bu eşitliğin hayata geçirilmesini

341 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 46; Öden, *Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi*, s. 71.

342 Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 12. ; Ertürk ve Özdamar, "Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık", s. 1189.

343 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 74. ; Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 52. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 47.

344 Akın, "Aile İçi Şiddet", s. 30.

sağlamakla yükümlü olduğu ilave edilmiştir³⁴⁵. Bu düzenleme ile açık bir şekilde devlet cinsiyetler bakımından denk resmin sağlanması ile yükümlülük altına girmiştir³⁴⁶.

2004 yılında maddeye ilave edilen ikinci fıkra ile kadın erkek eşitliği hükmü ülke yönetiminde temel ilkelerden birisi olarak kabul edilerek ve Anayasa tarafından korunmuştur. Bu düzenleme devletin organları kurum ve kuruluşlar tarafından bağlayıcı olduğundan yasal düzenlemeler ve idari işlemler bakımından eşitliğin sağlanması için çok önemli bir adım niteliğindedir³⁴⁷. 2010 yılında da ikinci fıkraya bir ilave yapılarak “*bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı yorumlanamaz*” hükmü anayasal düzlemde pozitif ayrımcılığa dair düzenlemelerin kaynağını oluşturmuştur³⁴⁸. Nihayetinde Ay. m.10’da devlete iki kural açıkça yüklenmiştir. Bunlardan ilki, maddenin son fıkrasıdır. Bu fıkra da yer alan “*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.*” şeklindeki genel nitelikli bir hüküm ile devlet organlarının ve idari kurumların eşitlik esasına uygun bir şekilde hareket etmek zorunda oldukları ifade edilmiştir. İkinci yükümlülük ise 2004 yılında eklenen, kadınlar ile erkeklerin eşit hakka sahip olduğunu belirten onuncu maddenin ikinci fıkrasıdır. Bu fıkra da devletin bu eşitliği sağlamakla mükellef olduğu belirtilmektedir³⁴⁹.

345 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 46. ; Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 17.

346 Ceylan, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s.17; Ayrıca Anayasa’ nın başlangıç kısmının 6. paragrafında, Her Türk vatandaşının bu Anayasa’ daki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu ifade edilmiştir, Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 75.

347 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 47.

348 Pozitif ayrımcılık, kadın erkek eşitliğini oluşturmak için kadınlar lehine toplumsal ve kamusal alanda yapılan ayrımcılıktır. Ayrımcılığa örnek olarak, kota, öncelik, avantaj vs verilebilir. Bu ayrımcılık türü ile amaç, kadınları cinsiyet ayrımcılıkları karşısında güçlü kılmaktır. Fakat unutulmamalıdır ki; pozitif ayrımcılık sadece kadınlara özel ayrımcılık türü değildir. Yeri geldiğinde çocuklar, yaşlılar, erkekler, engelliler gibi grupların bireylerine de uygulanabilecek bir ilkedir, Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 75. ; Kemal Gözler, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Ekin Yayınları, 17. Baskı, 2014, s. 100.

349 Öden, *Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi*, s. 85.

Anayasa'da insan haklarına göre şekil alan maddelerden birisi de m.12'dir. Bu maddede, tüm bireylerin ayırım gözetmeksizin dokunulamaz, vazgeçilemez ve devredilemez haklarının olduğu vurgulanmıştır³⁵⁰. Ayrıca Ay. m.17'de de herkesin yaşama, maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkı olduğu, kimsenin eziyet işkenceye maruz kalamayacağı, ifade edilmiştir³⁵¹. Maddenin gerekçesinde, yaşam, maddi, manevi varlığın bütünlüğü ve bunların geliştirilmesi hakkının birlikte olması gerektiği ve bu hakların birbirlerini tamamladığına işaret edilir³⁵². Ay. m.19'da ise, "*herkesin hürriyeti ve güvenliği olduğu*" şeklindeki düzenleme ile kişi olarak kadının özgürlüğü de güvence altına alınmıştır³⁵³. Ay. m.12, 17 ve 19. maddeleri kadınların özgürlüğünü, temel haklarını, bunlardan daha önemlisi de şiddete maruz kalmadan yaşama hakkını Anayasa ile güvence altına almaktadır³⁵⁴.

Ay. m.20 incelendiğinde "*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*" hükmünün ailenin korunmasında dayanak düzenlemelerden birisi olduğu gözükmektedir. Esasen aile hayatı, özel hayatın içerisindedir. Hükümde açık bir şekilde aile hayatının gizli alanına dokunulmaması gerektiği belirtilmiştir. Aile fertlerinin birey olarak özel hayatlarının da aile hayatını oluşturması nedeni ile hükümdeki korumadan yararlanacağında şüphe yoktur. Bundan ötürü bireysel özel hayat ile aile hayatı ayrı düşünülemez. Aile hayatının gizliliğinin devlet tarafından ihlal edilemeyeceği, devletin aile hayatına zarar verecek bir düzenleme yapamayacağı, bunlara ilaveten aile hayatının gizliliği bakımından ihlal sonucunu oluşturacak dış müdahalelerin de devletçe engellenmesi gerekeceği madde tarafından güvence altına alınmıştır³⁵⁵.

350 Öden, Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi, s. 81.

351 Öden, Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi, s. 81. ; Akın, "Aile İçi Şiddet", s. 30.

352 Öden, Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi, s. 82.

353 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 76. ; Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 36-37. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 47-48. ; Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 53.

354 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 37.

355 Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hacine ve Satışına Etkisi*, s. 24. ; Özel hayatın gizliliği bakımından toplumda tartışmalara sebep olan 17.4.2014 tarihli ve 6532 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Millî İstihbarat Teşkilatı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yapılan düzenlemelerle ilgili açılan iptal davasında, Anayasa Mahkemesi,

Türk Hukuk Mevzuatı'nda ailenin korunmasına ilişkin temel hüküm, 1982 Anayasası'nın "Ailenin korunması ve çocuk hakları" başlıklı Ay. m.41'dir. Bu madde "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır" hükmünü barındırmaktadır³⁵⁶. Madde metninden anlaşılacağı üzere anayasa aile kavramına büyük önem affetmiş, 2001 yılında yapılan değişiklikle eşler arası eşitlik anayasal güvenceye bağlanmıştır³⁵⁷. Ayrıca ailenin huzur ve refahının sağlanmasının devlete ait olduğu ifade edilmiştir³⁵⁸. 41. maddenin gerekçesinde ise ailenin önemine vurgu yapılmış ailenin korunmasına dair hükmün anayasada olması gerektiği belirtilmiştir.³⁵⁹.

AY. m.41 resmi ve hukuka uygun evlilikleri aile olarak kabul etmektedir³⁶⁰. Fakat çocuklar bakımından gerek gerekçe gerek Anayasa Mahkemesi kararları gerek

"Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrasında, "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz." denilerek özel hayatın gizliliği hakkı güvence altına alınmıştır. Ancak aynı maddenin ikinci fıkrasında, özel hayatın gizliliğine çeşitli sebeplere bağlı kalınarak sınırlamalar getirilebileceği belirtilerek bu hakkın mutlak olmadığı kabul edilmiştir. Maddede bu sınırlama sebepleri arasında millî güvenliğin ve kamu düzeninin korunması ile suç işlenmesinin önlenmesi sebepleri de sayılmış, böylece bunlara dayalı olarak anılan hakkın sınırlandırılabilmesine imkân tanınmıştır. Ancak 20. maddenin ikinci fıkrasında söz konusu sınırlandırmanın "arama" tedbirine özgü olarak yapılabileceği belirtildiğinden, bu sebepler 20. madde bağlamında dava konusu kural yönünden meşru bir sınırlandırma nedeni olarak kabul edilmeyebilir. Bununla birlikte, özel hayatın düzenlendiği maddede dava konusu kuralda belirtilen bilgi toplama yetkisi yönünden özel sınırlama sebeplerine yer verilmediğinin kabulü halinde bile bu hakkın Anayasa'nın diğer maddelerinde devlete bir görev olarak yüklenen millî güvenliğin ve kamu düzeninin sağlanması ile suç işlenmesinin önlenmesi amaçlarıyla sınırlandırılması mümkündür." şeklinde karar vererek iptal davasını reddetmiştir. AYM, E. 2014/122, K. 2015/123, T. 30.12.2015, <http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/>, (08.05.2020).

356 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 15. ; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 76; Maddenin ikinci fıkrasında yer alan " eşler arası eşitliğe dayanır" ibaresi 2001 yılında eklenmiştir.

357 Öden, *Türk Anayasa Hukukunda Devletin Kadınları Ev İçi Şiddete Karşı Koruma Ödevi*, s. 81.

358 Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hacine ve Satışına Etkisi*, s. 26.

359 Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hacine ve Satışına Etkisi*, s. 26. ; Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 82.

360 Akın, "Aile İçi Şiddet", s. 30.

anayasanın tamamı göz önünde bulundurulduğunda Ay m.41'in geniş yorumlanması gerektiği belirtilmektedir³⁶¹. Aksi takdirde hüküm amacıyla tezat olacaktır. Yani sadece geçerli evlilik içerisinde dünyaya gelen çocuklar değil evlilik dışında doğan çocuklar ve evlat edinilen çocuklar da madde kapsamında değerlendirilmelidir³⁶².

Uluslararası alandaki metinler ve taahhütler ile Ay m.41'in Türk toplumunun temelini aile olduğunu belirtmesi, devletin ailenin huzurunu sağlması gerektiği ve özellikle anne ve çocukların korunmasının muhakkak olduğunu ifade etmesi, 4320 Sayılı Kanun'un hazırlanmasını, yürürlüğe girmesini sağlamıştır. Nitekim 4320 Sayılı Kanun'un genel gerekçesinde Ay m.41'deki anne ve çocuğun devlet tarafından korunması ilkesine atıf yapılmıştır³⁶³.

Anayasa'da bu düzenlemeler haricinde kadın erkek eşitliğini, toplumsal hayatı, ailenin korunmasını içeren hükümler mevcuttur. Temel hak ve hürriyetlerin niteliği başlıklı Ay m.12, eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi başlıklı Ay m.42, çalışma hakkı ve ödevi başlıklı Ay m.49, çalışma şartları ve dinlenme hakkı başlıklı Ay. m.50, sosyal güvenlik başlıklı Ay m.60 ve evlilik ilkesini taşıyan Ay m.174 bahsi geçen hükümlerdendir³⁶⁴.

B.Türk Medeni Kanunu

Kadın, erkek ve çocuklardan meydana gelen aile birliğinin korunmasına dair ilk hukuki düzenleme 28 Ekim 1917'de çıkarılan Hukuk-i Aile Kararnamesi'dir³⁶⁵. Bu

361 Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hacine ve Satışına Etkisi*, s. 27. ; Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 17.

362 Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hacine ve Satışına Etkisi*, s. 27. ; Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 17.

363 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 48.

364 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 48.

365 Osmanlı Devleti'nde Tazminat sonrası başlayan kanunlaştırma hareketlerinden birisi 25 Ekim 1917 tarihli Hukuk-i Aile Kararnamesi'dir. Bu kararname aile hukuku alanında Osmanlı - İslam hukuk tarihinde ilk örnektir. Osmanlı Devleti'nde bir buçuk yıl gibi kısa sürede yürürlükte kalmıştır. Fakat İslam hukuk tarihinde önemli bir yere sahip olmuştur. Kararname'nin oluşmasının hukuki sebeplerinden en önemlisi aile hukukunun o zamana kadar kanunlaştırılmasıdır, Orhan Dür, *Arabaluculuk Faaliyeti ve Arabulucuların Hak Ve Yükümlülükleri*, Adalet Yayınları, Ankara 2018, s. 68-69. ; Detaylı bilgi için bakınız; Belkıs Konan, "Hukuk-i Aile Kararnamesi 'nde Kadının Hukuki Durumu İle İlgili Düzenlemeler", *İkinci Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri*, www.cdn.istanbul.edu.tr, (Erişim Tarihi:28/10/2020), s. 325 vd.

kararname evlilik müessesesinin devlet memuru önünde kurulmaması halinde geçerli hale gelemeyeceği belirtilerek evlilik birliği korunmaya çalışılmıştır³⁶⁶.

1926 tarihinde yürürlüğe giren 743 sayılı Türk Medeni Kanunu³⁶⁷ ile kadınlar hukuk süjesi kimliği kazanmış ve sahip oldukları haklar bakımından erkeklerle eşit kılınmıştır. 1926 tarihli Medeni Kanun'la çocuklarla evlilik yasaklanmış, çok eşlilik yasaklanmış, eşit boşanma koşulları getirilmiş ve kadınlar da çocuklara üzerinde velayet hakkına sahip olmuşlardır³⁶⁸. 2002 yılında yürürlüğe giren 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda³⁶⁹, aile hukuku alanında kadın ve erkeğin eşitliğine önem verilerek çeşitli engel teşkil eden hükümlerde değişiklikler yapılmıştır³⁷⁰.

TMK m.185'de yer alan “*Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar*” şeklindeki hüküm aile hukuku açısından eşler arasında eşitliğin sağlanması noktasında önemlidir. Bu hükümle birlikte aile birliğinin yönetim işlerinde kadın ve erkek eşit olarak sorumlu tutulmuşlardır. Yine aynı maddede eşlerin birbirlerine sadakatle bağlı olmaları gerekliliği vurgulanarak sadık olma noktasında da kadın erkek eşitliği savunulmuştur³⁷¹.

Türk Medeni Kanunu'nun aile içinde kadının emeğine dikkate alın 186. Maddesi “*Eşler oturacakları konutu birlikte seçerler. Birliği eşler beraberce yönetirler. Eşler birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılırlar*” şeklindedir. Bu hükümde kadın ve erkeğin aile birliği içindeki sorumluluklarının eşit olduğuna vurgu yapılmıştır³⁷². Bu hüküm gibi kadının kocasının soyadının önünde kendi

366 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 22.

367 04.04.1926 Tarih ve 339 Sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/339.pdf>, (03.01.2021).

368 Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 14. 36908.12.2001 Tarih ve 24607 Sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/12/20011208.htm>, (03.01.2021).

370 Moroğlu, " Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, 6284 Sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi", s.27

371 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 77-78. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 83.

372 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 78. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 50.

soyadını kullanabilme yetkisini düzenleyen m.187, evlilik birliğinin eşit temsilini düzenleyen m.188, velayetin kullanılmasında kocanın üstün durumunu kaldıran m.336, kadın ve erkeğin aile hukuku kapsamında eşit olduğuna vurgu yapan düzenlemelerdir³⁷³.

TMK m.188'de düzenlenen ailenin sürekli ihtiyaçlarının karşılanmasında eşlerden her birinin aile birliği adına sorumlu olması, m.194'te³⁷⁴ yer alan aile konutu üzerinde yapılan bazı tasarruflarda diğer eşin açık rızası aranması şartının varlığı, m.202'de³⁷⁵ düzenlenen mal ayrılığı rejiminde ilişkin hükümlerin kadının boşandıktan sonra koruması gibi maddeler Türk Medeni Kanunu'nun kadının haklarına değer verip koruduğunu göstermektedir³⁷⁶. Özellikle m.202 ekonomik olarak kadını rahatlatan bir maddedir. Bu madde ile kadının ev içindeki emeği görülmüş, boşanma durumunda kişisel olmayan malların yarı yarıya paylaşılması sağlanmıştır³⁷⁷.

Türk Medeni Kanunu ile birlikte aile hukuku alanında kadın lehine önemli değişiklikler yapılmıştır. Mesela, aile reisinin koca olduğu ibaresi değiştirilip evlilik birliğini eşlerin birlikte yöneteceği hükmü getirilmiştir. Evlilik birliğini temsil hakkı bazı durumlarda kocadayken Türk Medeni Kanun'u ile evlilik birliğinin temsil hakkı eşlerin her birine verilmiştir. Eşlerin oturacakları evi kocanın seçmesi hükmü değiştirilip oturacakları evi eşlerin birlikte seçmeleri hükmü getirilmiştir. Çocukların velayeti bakımından anlaşmazlık olması halinde babanın oyunun üstünlüğü sona ermiş, eşlerin çocukların velayetini birlikte kullanacakları ilkesi getirilmiştir. Eşlerden birinin iş veya meslek seçiminde diğer eşin izni usulü sona erdirilip izin müessesesi kaldırılmıştır. Vesayetın kabul edilmesi sorumluluğunun sadece erkek için olduğu maddesi tamamen eşitliği engellediği için kaldırılmıştır. Evlenme yaşındaki

373 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 49.

374 TMK m. 194' e göre eşlerden biri diğer eşin açık rızası olmadıkça aile konutu üzerinde tasarrufta bulunamaz. Ancak böyle bir durumun ortaya çıkmasında diğer eş hâkimin müdahalesini talep edebilir. Bu düzenleme ile tek eşin aile birliği ve diğer ekonomik hakları tehlikeye sokacak işlemlerde bulunmasının önüne geçilmiştir, Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 50.

375 Mal rejimleri ile ilgili detaylı bilgi için bakınız; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 51.

376 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 77-78. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 86.

377 Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 15.

düzenlemeler kapsamında kadın ve erkek için eşit yaş şartı getirmiş, evlendirme memuruna müracaatın daha önce erkeğin yerleşim yerinde yapılması şartı varken bu ilke değiştirilmiş ve müracaatın erkek veya kadının yerleşim yerinde yapılabileceği hükmü getirilmiştir³⁷⁸.

C.Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

Esas gayesi aile hukukundan kaynaklanan sorun ve uyuşmazlıkları çözmek olan Aile Mahkemeleri 09.01.2003 tarihinde 4787 sayılı kanun ile kurulmuştur³⁷⁹. Aile Mahkemeleri, aile hukukundan kaynaklanan uyuşmazlıkların yanında 6284 Sayılı Kanun'un uygulanmasından kaynaklanan uyuşmazlıkları da çözüme kavuşturma merciidir³⁸⁰. Bu açılardan incelendiğinde aile içi şiddetin önlenmesinde eşitliğin temel alındığı aile modellerinin oluşturulmasında Aile Mahkemeleri'ne çok önemli iş düşmektedir. Çünkü 6284 Sayılı Kanun kapsamında değerlendirildiğinde Aile Mahkemeleri'nce verilecek olan tedbir kararları toplumun temeli olan aileyi etkileyecektir. Dolayısıyla aile etkilendiğinde iyi veya kötü olarak toplum da etkilenecektir. Toplumda meydana gelecek olan bu iyi veya kötü etkiler de zamanla devleti etkileyecektir³⁸¹.

Sağlam ve güçlü olan bir devlet ve toplumun yapı taşı yine sağlam ve güçlü bir aile yapısıdır. Bu sebeple aile hukukunda meydana gelecek uyuşmazlıklar özel hukuk dâhilinde olmasına rağmen devletin müdahalesi fazladır. Nitekim Ay m.41 ve taraf olunan uluslararası metinler aile hukukuna müdahaleyi gerekli kılmıştır³⁸².

Aile Mahkemeleri, kadına karşı şiddeti önlemek ve aile içinde de şiddetin uygulanmasına mani olmakla yükümlüdür. Aile Mahkemelerinin Kuruluş ve Görevleri

378 Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kuruluşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 44-45. ; Ceylan, *Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 85-88.

379 İnan, *Aile Hukukunda Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri*, s.7. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 53; 18.01.2003 Tarih ve 24997 sayılı Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030118.htm#1>, (03.01.2021).

380 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 53.

381 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 88-89.

382 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 53.

Hakkında Kanun, aile içi şiddetin engellenmesi maksadıyla hâkimlere önemli bazı yetkiler vermiştir. Mesela, Aile Mahkemeleri'nin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un 6/1-a bendinde yer alan “*Aile Mahkemesi, diğer kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere görev alanına giren konularda: Yetişkinler hakkında; a) Evlilik birliğinden doğan yükümlülükleri konusunda eşleri uyararak, gerektiğinde uzlaştırmaya karar verebilir*” şeklindeki hüküm bu durumu ifade etmektedir. Fakat ifade edilmelidir ki Kanun'un 6. maddesindeki tüm tedbirler soyut ve çerçeve hükümdür. Hâkim, tedbir kararları verirken gerek Medeni Kanun gerek diğer kanunlarda zorunlu olan şartları uygulamakla mükelleftir³⁸³. Bu hükümlerden birisi hakimin tarafları her zemin ve zamanda öncelikle sulhe teşvik edeceğine dair 4787 sayılı Kanun m.7’de yer alan “*Aile mahkemeleri, önlerine gelen dava ve işlerin özelliklerine göre, esasa girmeden önce, aile içindeki karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörünün korunması bakımından eşlerin ve çocukların karşı karşıya oldukları sorunları tespit ederek bunların sulh yoluyla çözümünü, gerektiğinde uzmanlardan da yararlanarak teşvik eder*³⁸⁴. *Sulh sağlanamadığı takdirde yargulamaya devam olunarak esas hakkında karar verilir.*” şeklindeki hükümdür.

D.Türk Ceza Kanunu

Kadınların hakları bakımından önemli değişiklikleri barındıran 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, kadını öncelikle bir birey olarak kabul etmiş ve kadınlara yönelik işlenen suçları kişilere karşı işlenen suçlar başlığı içerisinde düzenlemiştir³⁸⁵. Yine Türk Ceza Kanunu kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadın ve çocukların psikolojik fiziksel bütünlüğünün korunması gibi önemli düzenlemeler getirmiştir³⁸⁶. Fakat Kanun' da doğrudan doğruya aile içi şiddet hükmü yer almamaktadır. Bu konu ile ilgili

383 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 65. ; Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 16.

384 Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 17; Süha Tanrıver, "Aile Mahkemesi Hâkimlerinin Sulhe Teşvik ödevi", *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddet*, Funda Kaya vd. , (ed.) , Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 113.

385 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s. 86.

386 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 91. ; Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 54. ; Mülga 765 sayılı Ceza Kanunu' na nazaran 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, hem aileyi hem kadını aile içi şiddetten koruyucu çok hüküm barındırmaktadır, Yalçın, *Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar ile Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği*, s. 45.

doğrudan bir nitelendirme yoksa da kişiye yönelik suçlar ve bu suçların ağırlaştırıcı sebeplerinin belirlenmesinde "eş" kelimesine değinilmekte, böylece aile içinde eşin veya beraber yaşanan başkaca aile fertlerinin fiziksel, ekonomik, psikolojik, cinsel şiddet gibi şiddet türlerinin uygulanmasının suç olduğu ifade edilmiştir³⁸⁷.

Ceza Hukuku, aile kavramını aile bireylerinden farklı hukuki bir varlık olarak veya menfaatlerin bizatihi sahibi olarak kabul etmiştir³⁸⁸. Şiddet türlerinin kadın olan eşe karşı işlenmesi bakımından fiziksel şiddet sonucunda kadın cinayetleri meydana gelmektedir. Öncelikle yaşam hakkı kapsamında değerli olan adam öldürme suçuna bakılacak olursa; bu konu TCK m.81'de düzenlenmiştir, m.82'de ise nitelikli haller ifade edilmiştir. TCK m.82'de nitelikli hallerden bazıları öldürme fiilinin eşe karşı, aile fertlerinden belirtilen kişilere karşı işlenmesidir. Kadınlara uygulanan şiddet ölümle neticelenmezse TCK m. 86/3-a da belirtilen kasten yaralama fiilinin eşe karşı işlenmesi durumunda şikâyet aranmaksızın ceza yarı oranında artırılacaktır³⁸⁹. Türk Ceza Kanunu'nda düzenlenen kadına karşı uygulanan şiddet örneklerini çoğaltmak gerekirse; TCK m.96'da düzenlenen eziyet eyleminin eşe karşı uygulanması, TCK m.102'de düzenlenen cinsel saldırı suçunun eşe karşı işlenmesi, TCK m.109'da düzenlenen kişiyi hürriyetinden yoksun kılma eyleminin eşe veya diğer aile bireylerine karşı işlenmesi, TCK m. 89'da düzenlenen taksirle yaralama suçunun gebe bir kadına karşı işlenip de çocuğunun vaktinden önce doğması, düşüğe sebep olması gibi yapılan eylemlerin bir kadına karşı işlenmesi halleri gösterilebilir³⁹⁰.

TCK m.232 ve 233 ceza hukuku açısından ailenin korunması için düzenlenmiştir. TCK m.232'de yer alan "*Aynı konutta birlikte yaşadığı kişilerden birine karşı kötü muamelede bulunan kimse, iki aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*" şeklindeki³⁹¹ hükme göre aynı konutta birlikte yaşayan kişilerin

387 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 56.

388 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 20.

389 Akın, "Aile İçi Şiddet", s.31; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 91.

390 Yüksel, *Kadına Yönelik Şiddete ve Töre Cinayetleri: Çanakkale*, s.87. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 93. ; Detaylı bilgi için bakınız: Türkan Yalçın Sancar, "Şiddet Kültürü ve Ceza Hukuku Açısından Kadına Yönelik Şiddet", *Kadına Yönelik Şiddet ve Ev içi Şiddet*, Funda Kaya vd. , (ed.) , Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 119-137.

391 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 55.

arasındaki kötü muamele cezalandırılmaktadır³⁹². Suçun faili, mağduru, suç maddesinin düzenlendiği yer³⁹³ dikkate alındığında aynı konutta birlikte yaşayan aile bireylerinin eylemleri suçun maddi unsurunu oluşturmaktadır. Aynı konutta yaşayan fakat aile olmayan kişilerin eylemleri bu madde kapsamına girmemektedir³⁹⁴. TCK m.232/2'ye göre ise bir ailenin, yöneticinin, eğiticinin özelliklerine değinilerek terbiye hakkının kötüye kullanılmasını cezai müeyyideye bağlamıştır³⁹⁵. TCK m.233'de de aile hukukundan kaynaklanan yükümlülüğün ihlali yaptırma altına alınmıştır. Hükümde ailenin ceza hukuku açısından korunma alanı ve kapsamı genişletilmiştir³⁹⁶.

E.4857 Sayılı İş Kanunu

Kadınlara karşı şiddet eylemlerinin sıkça uygulandığı alanlardan biri de çalışma hayatıdır. Kadınlar, çalışma hayatında psikolojik, sözel, ekonomik şiddet başta olmak üzere değişik şiddet türleri ile karşı karşıya kalmaktadır³⁹⁷.

Kadın işçilerin çalışma hayatlarına doğum ve benzeri gibi sebeplerden ötürü sık sık ara vermek zorunda kaldıkları bir gerçektir. Çalışmaların kesintiye uğramasından dolayı bu durum işveren açısından daha çok maliyet gerektirmektedir. Böylece kadınların işgücünün erkeklere oranla daha değersiz bulunmakta ve bu sebeple cinsiyet ayrımı istihdam açısından kadın aleyhine sonuçlanmaktadır. Türkiye'de kanunlarda yapılan reform işlemleri ile cinsiyet ayrımının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Çalışma hayatı bakımından en önemli kanunlardan birisi olan 4857 Sayılı İş Kanunu'da kadın ve erkeğin eşit olduğuna dair 2003 yılında yapılan düzenlemeler ile ayrımcılığın önüne geçilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda kadın erkek eşitliği,

392 Yarg. 4. CD. 2006/11096 E, 2008/15555 K, 07.07.2008 T., "...aile bireyelerine kötü davranma suçu, yaralama, tehdit, sövme gibi Yasanın başka maddelerinde açıkça düzenlenmiş suçlar dışında kalan, çıplak gezdirme, aç bırakma, sürekli alay etme, korkutma gibi merhamet ve şefkatle bağdaşmayan eylemleri kapsar..."

393 TCK m.232, "Aile düzenine karşı suçlar" bölümünde düzenlenmiştir.

394 Hasan Hüseyin Çalı, "Aile İçi Şiddet: Bir Kamu Politikası Analizi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012: 1, s. 3.

395 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 20.

396 Işık, *Türk Ceza Kanununda Aile Hukukundan Kaynaklanan Yükümlülüğün İhlali*, s. 20. ; Baydur ve Ertem, "Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları; Ceza Kanunu, Medeni Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme", s. 93

397 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 107.

pozitif ayrımcılık, ayrımcılık yasağı, kadının korunması gibi konularda önemli maddeler aşağıda ifade edilecektir³⁹⁸.

İş kanununun 5. maddesinde eşit davranma ilkesi düzenlenmiştir. Bu ilke maddede “*İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz. İşveren, esaslı sebepler olmadıkça tam süreli çalışan işçi karşısında kısmî süreli çalışan işçiye, belirsiz süreli çalışan işçi karşısında belirli süreli çalışan işçiye farklı işlem yapamaz. İşveren, biyolojik veya işin niteliğine ilişkin sebepler zorunlu kılmadıkça, bir işçiye, iş sözleşmesinin yapılmasında, şartlarının oluşturulmasında, uygulanmasında ve sona ermesinde, cinsiyet veya gebelik nedeniyle doğrudan veya dolaylı farklı işlem yapamaz. Aynı veya eşit değerde bir iş için cinsiyet nedeniyle daha düşük ücret kararlaştırılmaz. İşçinin cinsiyeti nedeniyle özel koruyucu hükümlerin uygulanması, daha düşük bir ücretin uygulanmasını haklı kılmaz.*” Şeklinde düzenlenerek cinsiyet ayrımcılığı önlenmeye çalışılmıştır³⁹⁹.

İK. m.18/d ve e bentlerinde ise feshin geçerli bir sebebe dayandırılması başlığı altında kadınlar korunmuştur. Söz konusu hükümlerce işverene haklı sebeplerle sözleşmeyi sona erdirme imkânı verilmemiştir⁴⁰⁰.

İşçinin "haklı nedenle fesih başlıklı m.24/2-b’de hem sözel şiddet hem fiziksel şiddet hem de cinsel şiddetten işçinin korunduğu açıkça belirtilmiştir⁴⁰¹.

İK. m.72’de yer ve su altında çalıştırma yasağı düzenlenmiştir. Hüküm çocuk ve kadınlar için koruyucu bir kalkan niteliğindedir. İş Kanunu m73 “*Sanayiye ait işlerde on sekiz yaşını doldurmamış çocuk ve genç işçilerin gece çalıştırılması yasaktır. On sekiz yaşını doldurmuş kadın işçilerin gece postalarında çalıştırılmasına ilişkin usul ve esaslar Sağlık Bakanlığının görüşü alınarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik*

398 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 93; Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 107.

399 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 107.

Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 107.

400 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 108.

401 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 109.

Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikte gösterilir” şeklindeki hükümle 18 yaşını doldurmuş kadınların, çocukların ve genç erkeklerin gece çalışması ile ilgili düzenlemelere yer vermiştir⁴⁰². Pozitif ayrımcılığın net bir görünümü olan Kanunun 74. Maddesinde, "analık halinde çalışma ve süt izni" başlığı düzenlenmiştir. Bu madde münhasıran kadınlar için düzenlenmiştir. Ayrıca söz konusu madde kadınların çalışma hayatında var olmaları için de gerekli ve önemlidir. Bu maddede yer alan “Kadın işçilerin doğumdan önce sekiz ve doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı haftalık süre için çalıştırılmamaları esastır. Çoğul gebelik halinde doğumdan önce çalıştırılmayacak sekiz haftalık süreye iki hafta süre eklenir. Ancak, sağlık durumu uygun olduğu takdirde, doktorun onayı ile kadın işçi isterse doğumdan önceki üç haftaya kadar işyerinde çalışabilir. Bu durumda, kadın işçinin çalıştığı süreler doğum sonrası sürelerle eklenir” şeklindeki hüküm ile Ay. m.50’ye⁴⁰³ paralellik sağlanmıştır⁴⁰⁴.

İş Kanununda düzenlenen kadınları koruyan düzenlemelerin haricinde 2004 tarihli Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği'nde kadınların ne tür ağır ve tehlikeli olan işlerde çalıştırılabilecekleri düzenlenmiştir. Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik, Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılması Koşulları Hakkında Yönetmelik ve Basın İş Kanunu kadınların iş hayatlarında var olmaları için onları koruyucu hükümlere yer vermektedir⁴⁰⁵.

F.5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu

6284 Sayılı Kanun'un "*hâkim tarafından verilecek koruyucu tedbir kararları*" başlıklı m.12/1-ç’de 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu'na atıf yapılmıştır. Söz konusu bent “*Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağıının anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma*

402 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 108.

403 Anayasa' nın 50. maddesinin 1 ve 2. fıkrası: “*Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz. Küçükler ve kadınlar ile bedeni ve ruhi yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.*”

404 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 108.

405 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 108.

Kanununa göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi, şeklinde düzenlenerek ne şekilde bir koruma tedbirine karar verilebileceği belirtilmiştir⁴⁰⁶.

Gerek 6284 Sayılı Kanun'da gerek 6284 Sayılı Kanun'a İlişkin Uygulama Yönetmeliğinde yer alan hükümleri göre korunma talebinde bulunan kişinin yaşamsal tehlikesinin olması ve alınacak diğer tedbirlerin yeterli olmayacağı öngörülmesi durumunda, koruma talebinde bulunan mağdurun aydınlatılmış rızası alınarak Tanık Koruma Kanunu'na göre bireyin kimlik veya ilgili başkaca belgelerin değiştirilmesine karar verilebilir⁴⁰⁷.

5726 sayılı TKK m. 5'de tanık koruma tedbirleri yer almaktadır⁴⁰⁸. Bu madde bünyesinde birden çok tedbiri barındırmaktadır. Fakat burada dikkat edilmesi gereken bir husus vardır ki o da; 6284 Sayılı Kanun'un bahsi geçen tüm tedbirlere atıf yapmamasıdır. Çünkü hem Kanun hem Yönetmelik sadece "*kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi*" tedbirine atıf yapmıştır. Yani hâkim

406 6284 Sayılı Kanun' a İlişkin Uygulama Yönetmeliği'nin 16. maddesinin 1. fıkrasında da Tanık Koruma Kanunu' na atıf yapılmıştır. Yönetmeliğin ilgili maddesi; "*Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbiri, hâkim tarafından, korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağı anlaşılması hâlinde, ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre verilen tedbir karardır.*" şeklindedir. Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 95. ; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40. ; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 131.

407 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 95. ; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40. ; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 56.

408 Tanık Koruma Kanun' u m. 5 : "*Bu Kanun kapsamında bulunanlar hakkında uygulanabilecek tanık koruma tedbirleri şunlardır: a) Kimlik ve adres bilgilerinin kayda alınarak gizli tutulması ve kendisine yapılacak tebligatlara ilişkin ayrı bir adres tespit edilmesi. b) Duruşmada hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan dinlenmesi ya da ses veya görüntüsünün değiştirilerek özel ortamda dinlenmesi. c) Tutuklu veya hükümlü olanların durumlarına uygun ceza infaz kurumu ve tutukevlerine yerleştirilmesi. ç) Fiziki koruma sağlanması. d) Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi: 1) Adli sicil, askerlik, vergi, nüfus, sosyal güvenlik ve benzeri bilgi ve kayıtlarının değiştirilmesi ve düzenlenmesi. 2) Nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport, evlilik cüzdanı, diploma ve her türlü ruhsat gibi resmî belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi. 3) Taşınır ve taşınmaz mal varlığıyla ilgili haklarını kullanmasına yönelik işlemlerin yapılması. e) Geçici olarak geçimini sağlama amacıyla maddî yardımda bulunulması. f) Çalışan kişinin iş yerinin ya da iş alanının değiştirilmesi veya öğrenim görenin devam etmekte olduğu her türlü eğitim ve öğretim kurumunun değiştirilmesi. g) Yurt içinde başka bir yerleşim biriminde yaşamasının sağlanması. ğ) Uluslararası anlaşmalara ve karşılıklılık ilkesine uygun şekilde, geçici olarak başka bir ülkede yerleştirilmesinin sağlanması. h) Fizyolojik görünümün estetik cerrahi yoluyla veya estetik cerrahi gerektirmeksizin değiştirilmesi ve buna uygun kimlik bilgilerinin yeniden düzenlenmesi.*"

gerekli şartların varlığı halinde sadece TKK m.5/1-d'de yer alan tedbire başvurabilecektir⁴⁰⁹.

G. Çocuk Koruma Kanunu

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun amacı korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının güvence altına alınmasına dair usul ve esasları düzenlemektedir. Aynı zamanda Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan düzenlemelerle çocuklar her türlü tehlikeden korunmaya çalışılmış, onlara çeşitli haklar sağlanarak fiziki ve manevi varlıkları korunmuş, hukuki imkânları genişletilmiş, menfaatleri gözetilmiştir⁴¹⁰.

6284 Sayılı Kanun, çocuklara önem atfetmek ile birlikte yetersiz kalınan bazı hallerde veya 6284 Sayılı Kanun'daki tedbirlere ilaveten m.17/2'de yer alan hükümde Çocuk Koruma Kanunu'na atıf yapmıştır. 6284 Sayılı Kanun m. 17/2'de yer alan “*Hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar verebilir*” şeklindeki hükme göre, şiddet mağduru çocuk ise 6284 Sayılı Kanun'da yer alan tedbirler ile birlikte aile mahkemesi hâkimi⁴¹¹, ÇKK m.5'de yer alan danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbiri gibi tedbirlere de karar verebilir⁴¹².

H. 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Mülga Kanun

Dünyada ve Türkiye’de 20. yüzyılın sonlarına doğru kadına şiddet konusu çok tartışılmaya başlanmış ve bu konuda uluslararası metinlerin düzenlenmesi yoğunlaşmıştır. Türkiye’de Türk Medeni Kanunu dışında aileyi ve kadınları koruyan

409 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 95; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 41; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 91; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 133.

410 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 136.

411 Çocuk Koruma Kanunu' nun 5. maddesindeki tedbirlere, Çocuk Koruma Kanunu' nun 7. maddesinin 1. fıkrası gereğince hükmetme yetkisi çocuk mahkemesi hâkimine verilmiştir. Fakat 6284 Sayılı Kanunu' nda söz konusu koruyucu ve destekleyici tedbirlere aile mahkemesi hâkiminin de karar verebileceği düzenlenmiştir.

412 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 136.

özel bir kanun olmaması eksiklik olarak görülmeye başlanmış ve 4320 Sayılı Ailenin Korunması Hakkında Kanun 14.01.1998'de kabul edilip 17.01.1998 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁴¹³.

4320 Sayılı Kanun aile içi şiddet konusunu hüküm altına alan ve bu konulara dair düzenleme yapan 4 maddeden oluşan ilk özel kanundur⁴¹⁴.

Kanunun ilk 2 maddesinde aile içi şiddeti önlemek gayesi ile alınabilecek önlemlerin neler olduğu, kimleri kapsadığı, nasıl uygulanacağı ifade edilmiştir. Son 2 maddesinde ise şekilsel ifadeler yer almaktadır⁴¹⁵. Söz konusu kanunda tanımlara yer verilmemiş, aile içi şiddetin de tanımı yapılmamıştır⁴¹⁶. Fakat Kanun ile Türkiye'de ilk defa aile içi şiddet terimi hukuksal bir metinde ifade edilmiştir. Kanuna göre aile içi şiddetin olduğu hallerde mağdurun şikâyeti olmadan adalet mensuplarının konu ile ilgili harekete geçmesi sağlanmıştır⁴¹⁷.

Amacı, aile içerisinde şiddet uygulayanı ortak yaşanan alandan uzaklaştırmak ve gerekli önlemleri alıp aileyi koruyabilmek olan kanunda amacın gerçekleşebilmesi için eksik olan hususlar 2007 yılındaki değişiklik ile eklenmiştir⁴¹⁸.

2007 yılında yapılan değişiklikte "*kusurlu eş*" ibaresi değiştirilerek "*kusurlu eş ve diğer aile bireyleri*" söz grubu eklenmiştir. 2007'den önce korumaya ilişkin tedbirler sadece kusurlu eş aleyhine verilebilirken değişiklikte birlikte diğer aile bireyleri hakkında da tedbir kararı verilebilmesi sağlanmıştır⁴¹⁹. Ayrıca 2007'de m.1'e ilaveten "*veya mahkeme tarafından ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı*

413 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 96. ; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 181.

414 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 96.

415 Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 82.

416 Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 335.

417 Ertürk ve Özdamar, "Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık", s. 1177.

418 Bahsedilen amaç, 5636 Sayılı Kanun' la yapılan değişikliklerin gerekçesinde, "4320 Sayılı Kanun'un temel amacı, aile içinde şiddet uygulayan kişiyi ortak yaşam alanından uzaklaştırarak ve diğer tedbirleri uygulayarak ailece şiddeti önlemektir." şeklinde açıklanmıştır. Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 18-19.

419 Ceylan, *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal ve Siyasal Hayatındaki etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi*, s. 18. ; Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 202.

*olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyleri" hükmü eklenmiştir*⁴²⁰.

4320 Sayılı Kanunda sadece aile müessesesi esas alınmıştır. Dolayısıyla boşanmış kişiler bakımından durumunun ne olacağı kanunda düzenlenmemiştir⁴²¹. Yine resmi nikâh olmadan birlikte yaşayan çiftler bakımından da aynı durum söz konusudur. Bu konu ile ilgili tartışmalar gerek doktrinde gerek Yargıtay'da yapılmıştır. Ancak Kanunun yürürlükte olduğu dönemde de özellikle Yargıtay'ın verdiği kararlarda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve CEDAW dikkate alınarak resmi nikâh olmadan aynı evde yaşama hallerinde de aile içi şiddetin varlığının kabul edilmesi gerektiğine hükmetmiştir. Yine boşanmış eşlerin de 4320 Sayılı Kanun kapsamında yer alan tedbirlerden yararlandırılması gerektiği görüşü hâkim olmuştur⁴²². Yani 4320 Sayılı Kanun'dan yararlanabilecek kişilerin tek tek belirlenmesi yerine aile içinde var olan ilişkinin niteliğinin değerlendirilmesi gerektiği ve bu görevin hâkimlere bırakılması görüşü benimsenmiştir⁴²³.

4320 Sayılı Mülga Kanun'da tedbir kararı verilebilmesi için şiddetin gerçekleştiğinin ispat edilmesi gerekmektedir⁴²⁴. Bu ispat meselesi mahkemeler arasında değişik uygulamaların yapılmasına neden olmuştur. Bazı mahkemeler fiziksel şiddetin belirtisinin olmasını yeterli görürken bazı mahkemeler ise resmi sağlık kurulu raporu ile şiddetin sabit olması gerektiğini kabul etmişlerdir⁴²⁵.

4320 Sayılı Kanun'da, 6284 Sayılı Kanun'da olduğu gibi hem önleyici hem koruyucu tedbirlere yer verilmemiş, sadece önleyici tedbirlere ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Kanun uygulamasına göre bu tedbirlere de uzun bir yargılama suresi

420 Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 103.

421 Ertürk ve Özdamar, "Kadınlara Karşı Şiddet ve Ayrımcılık", s. 1176.

422 Yarg. 7.CD, 2002/14709 E, 2002/13457 K, 09.10.2002T., www.uyap.gov.tr, (22,08.2020).

423 Karınca, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, s. 73.

424 Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 335; Baydur ve Ertem, "Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları; Ceza Kanunu, Medeni Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme", s. 116.

425 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 99.

sonunda ancak karar verilebilmiştir⁴²⁶. Ayrıca söz konusu kanunda “*tek taraflı ısrarlı takip mağduru*” kavramı da düzenlenmemiştir⁴²⁷.

Mülga 4320 Sayılı Kanun m.2'ye göre, tedbir kararı vermeye yetkili olan makam sadece aile mahkemeleridir⁴²⁸. Kararların uygulanmasını ise Cumhuriyet Başsavcılıkları takip etmiştir⁴²⁹.

4320 Sayılı Kanun'a göre hâkim tarafından verilebilen tedbir kararları ihtiyati tedbir niteliğindedir. Bu nedenle temyize kabil kararlar arasında yer almazlar⁴³⁰.

III.6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun

20 Mart 2012 tarihinde Resmi Gazete' de yayınlanarak yürürlüğe giren 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, mülga 4320 Sayılı Kanun'daki düzenlemelerin çokça eleştirilmesi üzerine eleştiri konusu olan eksiklik ve belirsizlikleri gidermek amacıyla yürürlüğe konmuştur⁴³¹. 6284 Sayılı Kanun'da şiddete uğrayan mağdurların kapsamı, şiddetin engellenmesi, şiddet mağduru için koruma kararı verilebilmesi, kurumlar arasındaki etkili iletişim ve koordinasyon sağlanması, şiddet mağduruna geçici olarak maddi yardım yapılması gibi düzenlemeler bulunduğundan 4320 Sayılı Kanun'a göre daha geniş ve kapsayıcı düzenlemeler mevcuttur⁴³².

426 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 100. ; Mehmet Erdem, *Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, TBB Dergisi, Sayı: 73, 2007, s. 69.

427 6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-ş: “*Tek taraflı ısrarlı takip: Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı, ifade eder.*”

428 Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 108. ; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 183.

429 Uğur, “Kadın ve Aile Bireyelerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri”, s. 341.

430 Baydur ve Ertem, “Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları; Ceza Kanunu, Medeni Kanun ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme”, s. 116.

431 Kahveci, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü*, s. 87.

432 Kahveci, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü*, s. 87.

Kanun'un yapım sürecinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadın Örgütleri ile istişare etmiş ve Kanun tamamlanıncaya kadar örgütler ve Bakanlık arasındaki etkileşim devam etmiştir⁴³³. Kanun'un yapımı sürecinde istişare usulü uygulanmasına olmasına rağmen 6284 Sayılı Kanun'un ismi konusunda Kanun'un yapım sürecinden bugüne dek ortak bir kanıya varılamamıştır. Kadın örgütleri, söz konusu Kanun'un isminin İstanbul Sözleşmesi'ndeki gibi "*Kadına Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*" şeklinde olmasını istemişlerdir. Fakat Bakanlık, Türkiye'nin aile kurumuna verdiği önem ve hassasiyet dolayısıyla bu isimlendirmeyi kabul etmemiştir. Nihayetinde yapılan çalışmalar sonucunda Kanun'un ismi, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun olmuştur. Kanun'un isminin bu şekilde olması Devletin vermeye çalıştığı bir mesaj olarak değerlendirilebilir. Aile ibaresinin ayrıca belirtilmesi Devletin kadına şiddetin kaynağını göstererek belirtmek, dikkatleri celp etmek isteminden kaynaklı olmuştur⁴³⁴.

Kanaatimizce, kadına yönelik şiddet daha çok aile içinde yaşandığı için esasen aile içi şiddet önlenip aile bilinci oluşturulduğunda kadınlara yönelen şiddetin de önlenmesi mümkün kılınabilir. Kanun koyucunun da aile içi şiddetin ve kadına yönelik şiddetin aynı olmadığını fakat birbirini beslediğini dikkate alarak ayrı ayrı zikretmek istemiştir.

A.Kanunun Amacı

6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun' un amacı, söz konusu Kanun'un m.1/1'de "*Bu Kanun' un amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir*" şeklinde düzenlenmiştir. Hükümde de ifade edildiği gibi birey şiddete uğramasa dahi şiddet tehlikesinin varlığı halinde bu kanundan yararlanabilecektir.

433 Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", s. 370; Necla Öztürk, Güven Yarar ve Şule Arslan, Türk Hukukunda Kadın (Temel Kanunlar, Uluslararası Sözleşmeler ve Uygulama), Ankara, Adalet Yayınevi, 2017, s. 5.

434 Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", s. 370.

Ayrıca aile fertleri dışındaki tüm şiddete maruz kalan kişiler de kanunun kapsama alanındadır⁴³⁵.

6284 Sayılı Kanun m.1/1'e göre esasen kanunun iki amacı vardır. Bunlardan ilki; şiddete maruz kalan veya şiddete maruz kalma tehlikesi olan kadın, çocuk, aile fertleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunmasıdır⁴³⁶. İkincisi ise; şiddete maruz kalan ya da kalma tehlikesi bulunan maddede belirtilen kişilere dair şiddetin engellenmesi amacıyla alınan tedbirlere ilişkin esasları ve usulleri ayrıca ifade etmek, belirlemektir. Söz konusu tedbirler Kanun'da açıkça kendine yer bulmuştur⁴³⁷.

6284 Sayılı Kanun'un amacını sadece m.1'de belirtilen hususlarla sınırlı tutmak kanunun ruhuna aykırıdır. Çünkü aslında kanunun tüm maddeleriyle amaçlanan en temel korunması gereken hak, yaşama hakkıdır. Hem m.1'deki amaçlar hem de yaşama hakkı gibi temel haklardan başkaca hakların korunmasına dair uygulama hususunda sivil toplum kuruluşları ve başkaca kurumların aktif rol alması gerekmektedir⁴³⁸. Ayrıca Kanun'un uygulamasında ve lazım gelen hizmetlerin aktarılmasında Kanun'un belirttiği temel ilkelere uyulmalıdır.

Şiddete dayalı düşünce yapısının değiştirilip düzeltilmesi aynı şiddet eylemlerine başvurmama bakımından, şiddeti önlemek, şiddet mağdurunu korumak, şiddete uğrama tehlikesi olanları rehabilitasyon merkezlerinde tedavi etme amacını hedeflemektedir. Böylece şiddet uygulayan kişinin aynı durum ve koşullarda aynı eylemlere tekrardan başvurması engellenmek istenmektedir⁴³⁹.

435 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 24; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 28; Öztürk vd. , *Türk Hukukunda Kadın (Temel Kanunlar, Uluslararası Sözleşmeler ve Uygulama)*, s. 5; Hatice Kübra Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 2019, ss: 423-459, Yıl: 7 Sayı:13, s. 429.

436 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 36. ; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 28- 29.

437 6284 Sayılı Kanun' un 1. maddesinde yer alan amacın sağlanmasına dair tedbir kararları yine aynı Kanun m.3, 4 ve 5'te düzenlenmiştir.; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 36; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 28- 29.

438 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 105; Döner, *Ailenin Korunması Bağlamında Aile Konutu Şerhi ve Şerhin Konutun Hacine ve Satışına Etkisi*, s. 43.

439 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 105.

B.Kanunun Kapsamı

1.Genel Olarak

Şiddete maruz kalan ya da şiddete maruz kalma tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları 6284 Sayılı Kanun'un kapsamından faydalanmaktadır⁴⁴⁰.

Mülga 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, eşlerden birinin veya çocukların veya aynı çatı altında birlikte yaşayan diğer aile fertlerinin veya mahkeme tarafından ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı bulunan veya evli olan fakat fiilen ayrı yaşayan aile fertlerinden bir kişinin aile içinde şiddete maruz kalma hallerini kapsamaktaydı. Fakat 6284 Sayılı Kanun ile korunması amaçlanan şiddet mağdurlarının kapsamı genişletilmekle birlikte aile bireyleri dışında çocuklar, kadınlar, tek taraflı ısrarlı takip mağdurları da kapsama dâhil edilmiştir⁴⁴¹. Yine 6284 Sayılı Kanun, m.1'de belirtildiği gibi şiddete uğrama tehlikesi olanları da kapsamına almıştır⁴⁴². Bu hususlarla birlikte 6284 Sayılı Kanun şiddet mağduriyeti açısından şiddet eylemlerinden mutlaka etkilenmiş olmayı şart koşmamakta, şiddet mağdurunun şiddetten etkilenme ihtimalini kanun çerçevesinde tedbirler almak için yeterli görmektedir⁴⁴³.

440 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 105; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 33.

441 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 28-29.

442 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 7; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 105- 106; Uğur, "Kadın ve Aile Bireyelerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 16.

443 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 8; 6284 Sayılı Kanun' un hazırlık sürecinde eşcinsel olan çiftlerin korunması konusu milletvekilleri arasında görüş ayrılıklarına neden olmuştur. Bazı milletvekilleri eşcinsel olan kişilerin de kanun kapsamına dâhil edilip kanunun tam anlaşılması açısından bazı ibarelerin de metne eklenmesini savunmuşlardır. Fakat çoğunluk görüş bu öneriyi reddetmiştir ve nihayetinde metne ekleme yapılmamıştır. Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 33; *Kanaatimizce*, 6284 Sayılı Kanun kapsamı dar olan bir kanun değildir. Kanunda şiddete uğrayan ya da uğrama tehlikesi bulunan aile bireylerinin korunması da amaçlanmıştır. Bu kavramlar geniş yorumlandıklarında söz konusu kişiler de şiddetle karşılaştıklarında kanun kapsamına girebilmektedir. Ayrıca daha fazlasını bekleyip, ayrıntıya inilerek söz konusu kişiler bakımından detayların metne dâhil edilmesi Devletin aileyi koruma politikasıyla uyuşmayacaktır.

6284 Sayılı Kanun'un amacı herhangi bir insana uygulanan şiddeti önlemek olduğundan yabancı kişiler de Kanun kapsamına alınacaktır⁴⁴⁴. Nihayetinde 6284 Sayılı Kanun, sadece kadınları ve aile bireylerini korumamakta; bu kişilerle birlikte şiddete maruz kalan ya da şiddete maruz kalma tehlikesi olan kadın, çocuk, erkek, yaşlı, genç ve daha birçok kişiyi de kapsayan bir kanundur⁴⁴⁵.

2.Kadının Yeri

Evli, boşanmış, bekâr, resmi nikâhı olmayan kadın farkı gözetilmeden kadın olarak doğan ya da TMK m.40 gereğince cinsiyet değiştirip kadın olan her yaşlı ya da genç olan kadın 6284 Sayılı Kanun kapsamındadır⁴⁴⁶. Kadınların sosyal ya da siyasal statüleri, eğitim durumları, ekonomik özellikleri, inançları onları kanun kapsamından çıkarmamaktadır⁴⁴⁷. Yine 6284 Sayılı Kanun'un referans aldığı İstanbul Sözleşmesi'nde "*Kadınlar*" tanımı yapılırken on sekiz yaşından küçük kız çocukları da kadın olarak değerlendirilmiştir. 6284 Sayılı Kanun'da on sekiz yaşından küçük kişilerin de şiddete maruz kalma ya da tehlikeli halin varlığı gibi durumlarda koruma altına alınacağı kabul edilmiş fakat ayrıca belirtmeye gerek görülmemiştir⁴⁴⁸. Yani 6284 Sayılı Kanun kapsamında olmak için sadece kadın olmak yeterli görülmüş ve yaş bakımından farklılık dikkate alınmamıştır⁴⁴⁹. Ayrıca 6284 Sayılı Kanun'dan

444 Yabancılar da 6284 Sayılı Kanun' da yer alan tedbirlerden yararlanma hakkı verilmesine dair ayrıntılı bilgi için bakınız: Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 72-73.

445 Gökçalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 34.

446 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 107; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 25. ; Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", s. 372; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 29; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 9; Ali Haydar Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Üniversitesi Prof. Dr. Şeref Ertas'a Armağan, 2017, ss. 913-966, s. 919.

447 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 110; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 25; Canikoğlu, "Kadınlara Yönelik Şiddetin ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal ve Uluslararası Mevzuat (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 Sayılı Kanun)", s. 371.

448 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 9.

4496284 Sayılı Kanun m. 2/1-ç : "*Kadına yönelik şiddet: Kadınlara, yalnızca kadın oldukları için uygulanan veya kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılık ile kadının insan hakları ihlaline yol açan ve bu Kanunda şiddet olarak tanımlanan her türlü tutum ve davranışı...*"

yararlanabilecek kadınlar aile bireyi olabileceği gibi aile dışından herhangi biri de olabilir⁴⁵⁰.

Kadınlara gerek özel hayatlarında gerek kamusal alanlarda sadece kadın olmalarından dolayı ya da cinsiyet temelli bir ayrımcılık nedeniyle kendilerine uygulanan tüm şiddet eylemlerinde, kadınlar, kanunda yer alan koruyucu ve önleyici tedbirlerden faydalanabileceklerdir. 6284 Sayılı Kanun m. 1/2-ç gereğince bu kapsamda kadınları cinsiyet temelli şiddetten koruyan ve kadınlara yönelen cinsiyet temelli şiddeti önleyen hususi tedbirlerin alınması ayrımcılık olarak nitelendirilemez⁴⁵¹.

3.Çocukların Yeri

6284 Sayılı Kanun'da sadece kadınlar değil, şiddetin diğer mağduru olan ve şiddet bakımından dezavantajlı grup olan çocuklar Kanun'un koruma kapsamındadır⁴⁵². Yani söz konusu kanuna göre şiddet fiillerine maruz kalan veya bu fiillere maruz kalma tehlikesi altında olan çocuklar koruyucu ve önleyici tedbirlerden faydalanabileceklerdir⁴⁵³.

Çocuk kavramı 6284 Sayılı Kanun'da tanımlanmamaktadır⁴⁵⁴. Bu konuda ÇKK m.3/1-a ve Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin m.1'e göre; çocuk daha erken yaşta ergin olsa bile on sekiz yaşını doldurmamış kişi demektir⁴⁵⁵. Şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi olan on sekiz yaşından küçük kız ya da erkek çocuk söz konusu kanun kapsamındadır⁴⁵⁶. Çocuğun evlilik içinde ya da evlilik dışında

450 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 9; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 919.

451 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 921.

452 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 111.

453 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 921. ; Yarg. 2. H.D, 2012/5972 E, 2013/7023 K, T: 15.03.2013, www.uyap.gov.tr (11.08.2020).

454 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 9.

455 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 26; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 10; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 921; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 29.

456 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 29.

doğması, evlatlık olması, tanıma gibi hukuki statüdeki farklılıklar 6284 Sayılı Kanun'un uygulanmasında herhangi bir farklılık oluşturmamaktadır⁴⁵⁷.

Çocuklar bakımından tedbir kararı vermekle görevli mahkemeler Aile Mahkemesi ve Çocuk Mahkemesi'dir. Aile Mahkemesi 6284 Sayılı Kanun'a uygun kararlar verebilmektedir. Şartların varlığı halinde Türk Medeni Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'nda düzenlenen tedbirlere Aile Mahkemesi de karar verebilmektedir⁴⁵⁸.

4.Aile Bireylerinin Yeri

6284 sayılı Kanun m.2/1-b'de ev içi şiddetin tanımı "*Ev içi şiddet, Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddeti*" şeklinde yapılmıştır. Hükme göre şiddete maruz kalan ile şiddet uygulayanların aynı evi paylaşması, paylaşmaması daha önce boşanmış olup olmaması farklılık oluşturmamaktadır⁴⁵⁹.

Aile ve aile bireylerin bakımından 6284 Sayılı Kanun'da bir tanım bulunmamaktadır. Ailenin tanımı noktasında veya aile bireylerinin kimlerden oluşacağı Medeni Hukukta farklı şekillerde ele alınmıştır. Bunlar küçük (dar) aile, büyük (geniş) aile ve en geniş anlamda ailedir. 6284 Sayılı Kanun'un uygulama alanı 4320 Sayılı Kanun'dan daha geniş tutulmaya çalışıldığı için aile bireyleri bakımından en geniş anlamda aile esas alınmaktadır⁴⁶⁰. En geniş anlamda aile; eşler, çocuklar haricinde aynı çatı altında yaşamını devam eden kan hısımları, kayın hısımları ve sözleşme ilişkisi dâhilinde beraber yaşayan şoför, hizmetçi, dadı, bekçi gibi kimseleri

457 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 29. ; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 26.

458 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 13.

459 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 921- 923.

460 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 923; Kahveci, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü*, s. 277; Erdem, *Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, s. 53- 54.

kapsamaktadır⁴⁶¹.

Aile bireyleri kavramına resmi nikâhı olmayan birliktelikler, evliyken eşinin üzerine ikinci bir birliktelik ile aynı evde yaşayan kişiler de girmektedir⁴⁶². Yine ayrı yaşayan eşler, boşanmış eşler bakımından da 6284 Sayılı Kanun gereğince koruma altında olan kişilerdendir.

Aile içinde erkekler, çocuklar ve yaşlılar da şiddeti uğrayabilmektedir. Bu halde 6284 Sayılı Kanun şiddete maruz kalan kişileri koruma altına alacaktır. Yani sadece kadınların koruma altına alınması gibi bir durum söz konusu değildir⁴⁶³. Çünkü mağdurun cinsiyeti kanunun uygulanmasında önem arz etmemektedir.

Aynı hanede birlikte yaşanılacak veya yaşanılmasının 6284 Sayılı Kanun ile koruma altına alınan kişilerin her zaman aile bireyi sıfatına haiz olması da söz konusu kanunun uygulanmasında şart değildir. Esasen kanunda geçen aile bireyi sıfatı kişiler arasındaki duygusal, fiziksel, kişisel veya mekâna bağlı bir yakınlık ilişkisi taşıyan akrabalık ya da kan bağı gibi bağlarla birbirlerine bağlı olan bireyleri ifade etmektedir. Yani kişiler hukuki anlamda aile olarak kabul edilmese de aile fertleri arasında bir yakınlık ilişkisinin varlığı halinde de kanunun amacına uygun olarak aile içi şiddetin varlığı kabul edilir⁴⁶⁴. Yakınlık ilişkisi olarak kabul edilen durumlardan birkaç tanesi şöyledir: Eşlerin arasında resmi nikâh, dini nikâh gibi bir bağ olmadan fiili olarak birlikte yaşayan kişilerin durumu, üniversite öğrenimi için ev tutmuş, aynı evde yaşayan öğrencilerin durumu⁴⁶⁵. Evlatlık ile evlat edinen kişi arasında da aynı neviden

461Kahveci, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü, s. 277; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 31; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 119; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 14; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 29.

462 Yağcıoğlu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, s. 924.

463 Yağcıoğlu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, s. 925.

464 Yağcıoğlu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, s. 925-926; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 30; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 433.

465 Yağcıoğlu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, s. 926; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 433.

bir yakınlık ilişkisi mevcuttur⁴⁶⁶.

5. Tek Taraflı Israrlı Takip Mağdurları

Tek taraflı ısrarlı takip mağduru kavramına 6284 Sayılı Kanun'da değinilmiştir. Kanun m.1'e göre; şiddete maruz kalan veya maruz kalma tehlikesi olan tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin de korunması amaçlanmıştır⁴⁶⁷.

Tek taraflı ısrarlı takip mağduru kavramının tanımı 6284 Sayılı Kanun'da yapılmamış fakat 18.01.2013 tarihinde yürürlüğe giren 6284 Sayılı Kanuna Dair Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilmiştir⁴⁶⁸. Yönetmelik m.3/1-ş'de tek taraflı ısrarlı takip “ *Aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı, ifade eder.* ” Şeklinde tanımlanmıştır.

Israrlı takibi oluşturan fiiller incelendiğinde ısrarlı takibin üç unsurdan oluştuğu söylenebilir. Bunlardan ilki; takip mağduruna karşı rahatsız edici eylemlerde bulunmak, ikincisi; açık ya da kapalı olarak tehditkâr davranışlar, üçüncüsü ise; tehdit edici eylemler sonunda makul bir kimsenin korku veya endişe duymasıdır⁴⁶⁹.

Israrlı takibin yapılması için vasıtanın niteliği fark etmemektedir. Önemli olan ısrarlı takibin takip edilen kişi üzerinde bir şiddetin uygulanmasına yol açması ve o

466 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 31.

467 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s.121; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 434; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 30.

468 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s.121; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 434; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 30.

469 Alper Uyumaz ve İdris Akdağ, “Türk Özel Hukukunda Şiddet ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2015. s. 55; Nur Centel ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, 10. Basım, Beta Yayınları, İstanbul 2013, s. 148; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 928.

kişi üzerinde tedirginlik oluşturmaktadır⁴⁷⁰.

Israrlı takibin mağdurda fiziksel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar oluşturan mağduru acı çektiren, acı çektirmek ihtimali çok olan eylemler; tehdit, baskı, özgürlüğünü engelleyen hareketlerle gerçekleştirilmesi ısrarlı takibi oluşması için yeterlidir⁴⁷¹. İstenmeyen e-postalar göndermek, istenmeyen mesajlar göndermek, ısrarlı olarak telefon aramaları veya çaldırmaları, asılsız dedikodular yaymak, mağduru sürekli izlemek, onun gittiği yerlerde gizlenip seyretmek şeklindeki davranışlar ısrarlı takip fiillerini oluşturmaktadır⁴⁷².

Israrlı takip fiilleri aynı zamanda Türk Ceza Kanunu'nda suç olarak düzenlenen bazı eylemlerle aynı olabilir. Mesela, kişilerin huzur ve sükûnunu bozacak şekildeki ısrarlı eylemler hem TCK m. 123 tarafından yaptırım altına alınan eylemlerden hem de ısrarla takip oluşturan eylemlerdendir. Bu halde tek taraflı ısrarlı takip oluşturan eylemler aynı şekilde bir suç özelliği taşıyorsa Türk Ceza Kanunu hükümleri uygulanabilmektedir⁴⁷³.

Bir kimsenin ısrarla, rızası hilafına takip edilmesi 6284 Sayılı Kanun bakımından bir şiddet türü olarak değerlendirilir ve aynı zamanda Türk Medeni Kanunu kapsamında kişilik haklarını ihlal eden bir fiildir. Bu nedenden ötürü ısrarlı takip mağduru, TMK m.25'te düzenlenen saldırıya son verilmesini isteme, manevi tazminat ve saldırı tehlikesinin önlenmesini isteme gibi kişiliğini koruma altına alan davalara başvurabilir⁴⁷⁴.

470 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 928; E. Ebru Ceylan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler", *İstanbul Barosu Dergisi*, 2017, s. 18.

471 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 928.

472 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 39; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 34; Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 347.

473 Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 29; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s.121-122.

474 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 40; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 122; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 31.

C.6284 Sayılı Kanun'da Yer Alan Tanımlar

6284 sayılı Kanun m.2/1-a'da ifade edildiği üzere Bakanlık kavramı, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nı ifade etmektedir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın görevleri ise, sosyal hizmetlere ilişkin ulusal çerçevede stratejiler geliştirip uygulamak, yeni hizmet modellerine göre stratejileri geliştirmek, aile yapısının ve aileyi oluşturan değerlerinin korunmasını sağlayıp gelecek nesillere sağlıklı bir şekilde aktarmak, aile bütünlüğünü korumak ve aile refahının artırılması için faaliyetler yürütmektir. 6284 Sayılı Kanun m. 2/1- c bendine göre Hâkim, Aile Mahkemesi hâkimini ifade etmektedir. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun' da aile mahkemeleri hakkında hükümler yer almaktadır. Söz konusu Kanun m.2'de "*Aile mahkemeleri, Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak her ilde ve merkez nüfusu yüz binin üzerindeki her ilçede, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulur. Aile mahkemelerinin yargı çevresi, kurulduğu il ve ilçenin mülki sınırlarıyla belirlenir. Ancak yargı çevresi, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca değiştirilebilir.*" şeklindeki düzenleme ile aile mahkemelerine ilişkin usul ve esaslar ifade edilmiştir. İfade etmek gerekir ki, 6284 sayılı kanun kapsamındaki işlemlerden sorumlu olan ve gerekli tedbirleri alan Aile Mahkemesi hâkimidir.. Nitekim Yargıtay kararlarında da görev uyuşmazlığında bu hususlar vurgulanmıştır⁴⁷⁵. Aile Mahkemesi bulunmayan yerlerde Asliye Hukuk

475 Yarg. 20. HD., T: 14.06.2016, 2016/3615 E. 2016/6892 K. "...İstanbul 13. Aile Mahkemesince, talebin 5395 sayılı Kanuna ilişkin olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı verilmiştir. İstanbul Anadolu 6. Çocuk Mahkemesi tarafından ise 6284 sayılı Kanun gereğince aile mahkemesinin görevli olduğu gerekçesi ile karşı görevsizlik kararı verilmiştir. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca şiddet mağdurları Şeyhmus Akyol ve Ramazan Akyol, hakkında 6284 sayılı Kanunun 5/3 ve 5395 sayılı Kanunun 5/1-a ve c maddeleri gereğince bakım ve şüpheli şiddet uygulayan Mehmet Ali Akyol hakkında ise danışmanlık tedbirine karar verilmesi talebinde bulunulması sonucunda... 6284 sayılı Kanununun 1/1 maddesi hükmü "Bu Kanunun amacı; şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.", 2/1-d) maddesi hükmü "Şiddet: Kişinin, fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik açıdan zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel hareketleri, buna yönelik tehdit ve baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal, kamusal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözlü veya ekonomik her türlü tutum ve davranışı" 2/1-c maddesi hükmü "Hâkim: Aile mahkemesi hâkimini", 5/3. maddesi hükmü "Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirler ile 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar vermeye yetkilidir." şeklindedir. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usûllerine Dair Kanunun 6. maddesine göre bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede olan veya manen terk edilmiş durumda

Mahkemesi, Aile Mahkemesi sıfatıyla gerekli iş ve işlemleri yapar ve tedbir kararlarına hükmeder⁴⁷⁶. İlgili Kanun m.3'e göre; Aile Mahkemesi Hâkimi tercihen evli, çocuk sahibi, 30 yaşını doldurmuş, aile hukuku alanında lisansüstü eğitim almış olmalıdır. Aile Mahkemesi hâkiminin evli olması, evli olan hakimin bekar hakime nazaran aile yapısını daha iyi bilmesi ve tecrübe edinmesinden dolayı olayın mahiyetini daha iyi kavrayacağı için önemli görülmektedir. Yine Aile Mahkemesi hâkiminin çocuk sahibi olmasının önemi ise kararlarında çocuğun psikolojisini anlayıp duruma göre karar vermesi bakımından önem taşımaktadır⁴⁷⁷.

Şiddet uygulayan kavramı 6284 Sayılı Kanun m.2/1-g bendinde düzenlenmektedir. Söz konusu bende göre; şiddet uygulayan, bu Kanun'da şiddet olarak tanımlanan tutum ve davranışları uygulayan yada uygulama tehlikesi bulunan kişilerdir. Bu kişiler şiddet mağdurunun eşi, arkadaşı, çocuğu gibi yakınları olabileceği gibi hiç tanımadığı kişiler de olabilmektedir⁴⁷⁸. 4320 Sayılı Mülga Kanun'da şiddet uygulayan kişi, kusurlu eş veya diğer aile bireyleri olarak ifade edilmiştir. Fakat 6284 Sayılı Kanun'da şiddet uygulayan kişilerin kapsamı genişletilmiş ve şiddet uygulayan herkes ayırım yapılmaksızın kanuna olarak dahil edilmiştir⁴⁷⁹.

6284 sayılı Kanun m.2-son'da tedbir kararının tanımı “*Bu Kanun kapsamında, şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki*

bulunan küçüğü ana ve babadan alıp, bir aile ya da kuruma yerleştirmeye ilişkin tedbirlerin aile mahkemesince alınabileceği hükme bağlanmıştır. Benzer şekilde 2828 sayılı Kanun uyarınca korunmaya muhtaç çocuklar hakkında koruma kararı alma, koşullarının varlığı halinde korunma kararının uzatılması ve korunma kararının kaldırılmasına ilişkin karar verme 4787 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 18.01.2003 tarihinden itibaren aile mahkemesinin görev alanına girmiştir. Somut olayda, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının suç mağduru çocuklar ve şiddet uygulayan veli hakkında, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun 5/3. maddesi gereğince tedbir uygulanması talep edilmiş olup buna göre uyumsuzluğun aile mahkemesince görülüp sonuçlandırılması gerekir...”, www.uyap.gov.tr, (25.09.2020).

476 Erdal Tercan, *Türk Aile Mahkemeleri*, C. 52, Sa. 3, s. 26 <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/281/2567.pdf>, (10.01.2021); Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 57; E. Ebru Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.” *TBB Dergisi*, 2013, s. 23.

477 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 24; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 57; Tercan, *Türk Aile Mahkemeleri*, s. 27.

478 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 64; E. Ceylan, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler” s. 18.

479 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 14; Tercan, *Türk Aile Mahkemeleri*, s. 27.

amirler tarafından, istem üzerine veya resen verilecek tedbir kararlarını ifade eder” şeklinde yapılmıştır. 6284 Sayılı Kanun kapsamında tedbir kararlarına hükmetme yetkisi hakim, mülki amir ve kolluk görevlilerindedir⁴⁸⁰. Söz konusu kanun, hangi durumlarda hakimin, hangi durumlarda mülki amirin hangi durumlarda kolluk görevlilerinin yetkili olduğunu açıklamıştır. Yine 6284 Sayılı Kanun m.3, 4 ve 5’te tedbir kararları için önleyici ve koruyucu tedbir kararları olmak üzere ikili bir ayrıma gidilmiştir. Kısaca değinmek gerekirse önleyici tedbir kararları, yetkili mercilerce şiddet uygulayan veya şiddet uygulama tehlikesi olan kişiye dair hükmedilecek tedbir kararlarıdır⁴⁸¹. Koruyucu tedbir kararları ise kanunda yetkili mercilerce mağdur hakkında hükmedilebilecek tedbir kararlarıdır⁴⁸².

D.6284 Sayılı Kanun’un Uygulanma Şartları

1.Şiddete Uğrama veya Uğrama Tehlikesinin Bulunması

6284 Sayılı Kanun’da ifade edilen mağdurların korunabilmesi için şiddete uğrama veya şiddete uğrama tehlikesi mevcut olmalıdır. 4320 Sayılı Mülga Kanun’da ise şiddete uğrama tehlikesine önem atfedimemiş ve şiddet olayının gerçekleşmesi esas alınmıştır⁴⁸³. Esasen iki kanunun amacı da insanın temel hakkı olan yaşama hakkının ve vücut bütünlüğünün korunmasıdır. Ancak 6284 Sayılı Kanun şiddet henüz gerçekleşmeden önlem almayı amaçlamıştır. Ulaşılmak istenen gaye mağdur şiddete uğramadan tehlikeyi kaynaktan çözmektir⁴⁸⁴.

480 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 65. ; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 24

481 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 65; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 24

482 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 65; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 24.

483 Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 28; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 122-123.

484 Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 349; E. Ceylan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler" s. 20; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 18.

Kanaatimizce 6284 Sayılı Kanun'da şiddete uğrama tehlikesinin sınırları belirlenmediğinden uygulamada mağduriyetlere yol açmaktadır. Kanunda tedbir kararı vermeye yetkili mercilerin alanını çizdiği bu şiddete uğrama tehlikesi kavramı aslında uygulayıcıların ellerine veya vicdanlarına bırakılmıştır. Şiddete uğrama tehlikesi somutlaştırılmamıştır. Bu durum farklı uygulamalara yol açacağından mağduriyet önlenmeye çalışılırken başka mağduriyetlere de sebep olunabilmektedir.

2.Mağdurun Kanunda Sayılan Kişilerden Biri Olması

6284 Sayılı Kanun'a göre şiddete uğrayan ya da şiddete uğrama tehlikesi bulunan bireylerin, spesifik olarak Kanun'da sayılan kadın, çocuk, aile fertlerinden birisi veya tek taraflı ısrarlı takip mağduru olması gerekmektedir⁴⁸⁵.

Çalışmanın "*Kanun'un Kapsamı*" başlığı altında şiddet mağduru olarak belirtilen kişiler incelendiğinden bu başlık altında tekrardan incelenmeyecektir.

3.Mağdur veya Üçüncü Kişilerin İhbar ya da Şikâyetinde Bulunması

6284 Sayılı Kanunu Uygulama Yönetmeliği m.3'te ihbar ve şikâyetin tanımı "*İhbar, üçüncü kişiler tarafından ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir suretle bildirilmesini; şikâyet, şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesini ifade etmektedir.*" şeklinde yapılmıştır. Söz konusu maddeye göre ihbar, üçüncü kişilerin olayı yetkili makamlara bildirmesi anlamına gelirken şikâyet, mağdur tarafından bizzat yetkili makamlara yapılan başvurudur⁴⁸⁶. 6284 Sayılı Kanun m.7'de⁴⁸⁷ açıkça üçüncü kişilerin şiddet veya tehlikesinin mevcut olması halinde herkesin bu fiiller için ihbarda bulunabileceği belirtilmiştir.

485Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 123; Necla Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2017, s. 6.

486Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 124; E. Ceylan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler" s. 20.

4876284 Sayılı Kanun m. 7/1: "*Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.*"

Üçüncü kişiler veya mağdur, şiddet ya da şiddete maruz kalma tehlikesinin varlığı halinde Uygulama Yönetmeliği m.4/5'e göre; Cumhuriyet Başsavcılığına, Hâkime, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı il veya ilçe müdürlüğüne, Şönim'e veya kolluk kuvvetlerine bildirebilirler. Şiddet ya da şiddete maruz kalma tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile bu nitelikteki meslek kuruluşları olayı hemen yetkili mercilere ihbar etmek zorundadır⁴⁸⁸.

4.Hâkim, Mülki Amir ya da Kolluk Amiri Tarafından Karar Verilmesi

6284 Sayılı Kanun m.2/1-ğ'ye göre Kanun'un uygulanması için Hâkim, mülki amir veya kolluk kuvvetlerince şiddet mağduru ya da şiddet uygulayan hakkında tedbir kararları verilebilmektedir.

Tedbir kararlarına karar vermekle görevli mahkeme, 4787 Sayılı Kanun'da ifade edildiği gibi Aile mahkemesidir. Yani tedbir kararı verebilecek hâkim aile mahkemesi hâkimidir. Aile mahkemesi hâkimi resen ya da istem üzerine koruyucu ya da önleyici tedbirleri alabilir⁴⁸⁹.

E.6284 Sayılı Kanun Kapsamında Verilebilecek Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları

1.Koruyucu ve Önleyici Tedbirlere İlişkin Hükümler

a.Tedbir Kararlarının Hukuki Niteliği

6284 Sayılı Kanun'da düzenlenen tedbir kararları geçici hukuki koruma sağlama niteliğinde olan tedbirlerdir⁴⁹⁰. Geçici hukuki koruma sağlayan koruma tedbirleri aile birliği içinde aile fertlerine, aile birliği dışında kadın ve çocuklara yönelen şiddeti engelleme, durdurma ve yok etme amacı taşımaktadır. Tedbir kararları devamlı olarak sonuç doğuran, nihai nitelikte olan bir karar değildir. Hâkimin, mülki amirin ya da kolluk kuvvetlerinin takdirine göre oluşturulan kısa süreli

488 6284 Sayılı Kanun' a ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 4/1.

489 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 125; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 24.

490 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 24; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 116.

kararlardır. Söz konusu kıa ve süreli olan bu tedbir kararları hızlı, kolay bir inceleme ile alınabilen, bağlayıcı ve zorlayıcı niteliğe sahip kararlardır⁴⁹¹.

6284 Sayılı Kanun'da yer alan geçici hukuki koruma niteliğindeki koruyucu ve önleyici tedbir kararları Türk Medeni Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'ndaki koruma niteliğindeki tedbirlerden farklı özellikler taşımaktadır⁴⁹². 6284 Sayılı Kanun'da yer alan geçici hukuki koruma tedbirlerinin amacı koruma kapsamı içinde bulunan bireye karşı şiddeti önlemektir. Türk Medeni Kanunu ve Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenen geçici hukuki koruma tedbirlerinin amacı doğrudan şiddete müdahale edip onu önlemek değildir. Amaç 6284 Sayılı Kanunda olduğu gibi sınırlı değildir⁴⁹³.

b.Tedbir Kararlarının Çeşitleri

6284 Sayılı Kanun kapsamında şiddete maruz kalanlar ile şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, mülki amir veya kolluk kuvvetlerince re'sen ya da istem üzerine verilen kararlar tedbir kararları olarak ifade edilir⁴⁹⁴.

Tedbir kararları bakımından kanun koyucu ikili bir ayırım yapmıştır. Şiddete uğrayan ya da şiddete uğrama tehlikesi olan kadınlar, aile bireyleri, çocuklar ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları ile alakalı olan kararlar koruyucu tedbir kararları iken Kanun'da sayılan bu kişilere karşı şiddet uygulayan ya da şiddet uygulama tehlikesi olan kişilere uygulanacak olan kararlar önleyici tedbir kararlardır. 6284 Sayılı Kanun'da iki tedbir kararları da ayrı ayrı ve açıkça ifade edilmiştir⁴⁹⁵.

4320 Sayılı Mülga Kanun'da belirtilen tedbir kararları sadece hâkim tarafından verilebilirken 6284 Sayılı Kanun gereğince tedbir kararları sadece Aile Mahkemesi Hâkimi tarafından değil hâkimle birlikte mülki amirler ve kolluk kuvvetleri tarafından da verilebilecektir⁴⁹⁶.

491 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 116.

492 Mehmet Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler.", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 2012, s. 650.

493 Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, s. 327.

494 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 125; Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ", s. 650.

495 Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ", s. 650.

496 E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 29.

c.Tedbir Kararlarının Verilmesinde Usul

(1). İhbar ve Şikâyet

6284 Sayılı Kanun m.7’de; “*Şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin varlığı hâlinde herkes bu durumu resmi makam veya mercilere ihbar edebilir. İhbarı alan kamu görevlileri bu Kanun kapsamındaki görevlerini gecikmeksizin yerine getirmek ve uygulanması gereken diğer tedbirlere ilişkin olarak yetkilileri haberdar etmekle yükümlüdür.*” şeklinde ihbar ve şikâyet hususları düzenlenmiştir. Madde metninden de anlaşılacağı üzere ihbarın yapılabilmesi için illaki şiddetin fiile dönüşmesine gerek yoktur. Ortada bir şiddet tehlikesi varsa ihbarın yapılması mümkün kılınmıştır.

Uygulama Yönetmeliği m.3’de ihbar ve şikâyetin tanımı yapılarak; ihbarın, üçüncü kişilerce ilgili makam veya mercilere olayın yazılı, sözlü veya başka bir iletişim kanalıyla bildirilmesini, şikâyetin ise şiddet mağdurunun şiddet veya şiddet tehlikesi halinde ilgili makam veya mercilere müracaat etmesini ifade ettiği belirtilmiştir. Ayrıca yine Uygulama Yönetmeliği m.4/1’e göre; şiddetten ya da şiddet tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları durumu hemen yetkili mercilere haber vermek zorundadır.

İhbar ve şikâyet hususunun 6284 Sayılı Kanun ve Uygulama Yönetmeliği’nde ayrı ayrı düzenlemiş olması önem arz etmektedir. Çünkü geçmişe bakıldığında şiddet mağdurları çevre baskısı, ekonomik olarak bağımlılık, bilgi eksikliği gibi nedenlerle yetkili mercileri şiddetten haberdar etmediklerinden telafisi güç sorunlar ortaya çıkmıştır. Ancak 6284 Sayılı Kanun ile şiddet bakımından yetkili mercilerin açıkça gösterilmesi, ihbar müessesesinin olması mağdurlar için faydalı olacaktır. En azından belli sebeplerle şikâyette bulunamayan şiddet mağdurları için üçüncü kişiler ihbarda bulunarak ilerde daha fena sonuçlarla karşılaşma ihtimali azaltılmış olacaktır⁴⁹⁷.

Şiddet mağdurları veya üçüncü kişiler şiddeti ya da şiddete uğrama tehlikesini yetkili merciler olan kolluğa, Cumhuriyet Savcılıklarına, hâkime, mülki amire, Aile, Çalışma ve sosyal Hizmetler Bakanlığı il veya ilçe müdürlüklürine ya da ŞÖNİM’e

497 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 158-159; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 74; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 104-105.

şikâyet ya da ihbar edebilirler. Şayet ihbar ya da şikâyet kolluğa⁴⁹⁸ yapılmışsa kolluk amiri 6284 Sayılı Kanun'da belirtilen tedbirlere gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kendiliğinden karar vermelidir. Eğer olaya uygulanacak tedbir yetki sınırlarını aşıyorsa durum tedbirin niteliğine göre ya mülki amire ya da hâkime bildirilmelidir. Ayrıca bu hallerde kolluk amiri gecikmeksizin ŞÖNİM'i de haberdar etmelidir⁴⁹⁹.

Uygulama Yönetmeliği m. 5/2' ye göre Cumhuriyet savcılığına yapılan ihbar veya şikâyetlerde olayla ilgili gerekli belgeler düzenlenir ve önleyici veya koruyucu tedbir hakkında karar vermek üzere hâkime ya da mülki amire gönderilir.

İhbar veya şikâyet doğrudan mülki amire yapılmışsa mülki amir, 6284 Sayılı Kanun m.3'te ifade edilen koruyucu tedbirlerden birisine ya da birkaçına karar verebilir⁵⁰⁰.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı' na veya ŞÖNİM'e yapılan ihbar veya şikâyetlerde olayın şartlarına göre kolluğa, mülki amire, Cumhuriyet Savcılığına ya da hâkime gecikmeksizin haber verilmelidir. Aile mahkemesi hâkimi, bilgi ve belgeler ile somut olayın niteliğine göre koruyucu ya da önleyici tedbir kararlarına hükmedebilir. Sonrasında verilen kararı gereği için ilgisine göre kolluğa, Cumhuriyet Savcılığına veya mülki amire gönderir. Ayrıca ŞÖNİM'e de verilen tedbir kararını hemen gönderir⁵⁰¹.

İhbar ve şikâyetin şekli konusunda Kanun'da herhangi bir sınırlama mevcut değildir. Bu durumda ihbar da şikâyet de sözlü veya yazılı olarak yapılabilecektir. Fakat sözlü yapılan ihbar ya da şikâyet hemen tutanağa geçirilmelidir⁵⁰².

498 6284 Sayılı Kanun' a ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-h: Kolluk, Polis, jandarma ve sahil güvenlik birimlerini ifade etmektedir.

499 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 159. ; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 19-20.

500 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 195; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 159; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 20.

501 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.20; Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ", s. 678.

502 Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler ", s. 675; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 19.

(2). Talep

6284 Sayılı Kanun'da tedbir kararının ilgilinin talebi, Bakanlık, kolluk görevlileri, Cumhuriyet Savcısı veya ŞÖNİM'in talepleri üzerine verileceği belirtilmiştir. Kanunda belirtilen kişi ve kurumlar dışında başka kurum ya da kişilerin tedbir kararı verilmesinde talepte bulunma yetkileri mevcut değildir⁵⁰³. Bununla birlikte karar mercileri olan hâkim, mülki amir ve kolluk kuvvetlerinin şiddet bakımından kişi veya kurumların ihbar olarak değerlendirip resen tedbir kararı verebilirler⁵⁰⁴.

(3). Yetki

Tedbir kararları bakımından olayın özelliği gereği şiddet mağduru veya üçüncü kişilerin hızlı, kolay bir şekilde ve az masrafla ulaşabilecekleri yer mahkemesi, mülki amir ya da kolluk birimi kanun koyucu tarafından yetkili yerler olarak belirtilmiştir⁵⁰⁵. Yer Mahkemesi ile anlatılmak istenen aile mahkemesidir. Fakat aile mahkemesinin olmadığı yerlerde asliye hukuk mahkemesi tedbir kararları bakımından yetkilidir⁵⁰⁶.

Aile mahkemesi hakimi hem koruyucu tedbir kararları hem de önleyici tedbir kararları almaya, mülki amir yalnızca koruyucu tedbir kararı almaya, kolluk amiri ise istisnai durumlarda ve sınırlı sayı ile koruyucu ve önleyici tedbir kararları almaya yetkilidir⁵⁰⁷.

HMK m. 103'te geçici hukuki koruma taleplerine ilişkin duruşma ve işlerin adli tatilde de görülebileceği belirtildiği için hakim tarafından verilen tedbir kararları da geçici hukuki koruma sağlayan kararlar olduğundan bu tür kararlar adli tatilde de

503 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.21; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.166.

504 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 21; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.166.

505 Ceylan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler" s. 43; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 106.

506 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.166.

507 Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler", s. 673.

istenebilecektir⁵⁰⁸.

(4). Süre

6284 Sayılı Kanun m. 8/2’de “*Tedbir kararı ilk defasında en fazla altı ay için verilebilir. Fakat şiddet veya şiddet uygulanma tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı durumlarda, resen, korunan kişinin ya da Bakanlık veya kolluk görevlilerinin istemi üzerine tedbirlerin süresinin veya şeklinin değiştirilmesine, bu tedbirlerin kaldırılmasına ya da aynen devam etmesine karar verilebilir.*” denilerek tedbirlerin süresine ilişkin düzenleme yapılmıştır.

6284 Sayılı Kanun’da ifade edilen tedbir kararları geçici hukuki koruma sağlamaları sebebiyle süreye tabi tutulmuş ve bu sürenin azami miktarı da belirtilmiştir. Bu azami ölçü kanun tarafından ilk seferde en fazla 6 ay olarak belirlenmiştir⁵⁰⁹.

Süre, koruyucu tedbir kararlarında hakim veya mülki amir tarafından takdir edilir. Önleyici tedbir kararında ise süre hakim tarafından belirlenmektedir. Kolluk amirinin kanunda belirtilen hallerde sınırlı olarak koruyucu veya önleyici tedbir kararı verme yetkisi olsa da tedbir süresini belirlemede yetkisi yoktur. Tedbir kararının süresini belirlemede yetkili kişiler hakim ve mülki amirlerdir. Kolluk amiri tarafından süre belirlenemediğinden onay için sunulduğunda hakim veya mülki amir tedbir kararının süresini de belirlemektedir. Tedbir kararlarında sürenin belirlenmesinde olayın şartları, aile içinde meydana gelip gelmediği, tarafların maddi ve sosyal durumları, şiddete karşı eğilim dereceleri, tedavi gerekip gerekmediği gibi esaslar dikkate alınmalıdır⁵¹⁰.

6284 Sayılı Kanunda ilk kez verilecek tedbir kararının süresinin en çok 6 ay olabileceği hükme bağlanmıştır. Fakat şiddet yada şiddet tehlikesinin devam edeceği kanaatine varıldığında yetkili mercilerce tedbirlerin süresinin veya şeklinin

508 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.167- 168.

509 Ceylan, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler” s. 43; Günay, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, s. 675. ; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.168.

510 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.55-56; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 107.

değiştirilmesine, kaldırılmasına ya da devamına karar verilebilir. Tedbir kararlarının süresi noktasında kanunda belirsizlik vardır. Çünkü ilk defadan sonraki verilen tedbir kararlarında Kanun'da süre sınırı bulunmamaktadır. Uygulamada ilk defadan sonraki verilen tedbir kararlarında da üst sınırın 6 ay olduğu kabul edilmektedir⁵¹¹.

(5).Delil ve Belgelerin Değerlendirilmesi

6284 Sayılı Kanun m. 8/3'de; *“Koruyucu tedbir kararına hükmedilebilmesi için, şiddet uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu Kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez.”* şeklindeki hükümlerle türlerine göre verilecek tedbir kararlarında bilgi ve belgelerin nasıl değerlendirileceği belirlenmiştir.

Koruyucu tedbir kararları bakımından 6284 Sayılı Kanunda mülki amir ve hâkim tarafından koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için şiddet uygulanmış olduğuna veya tehlikenin varlığına dair delil ve belge gösterme zorunluluğu yoktur. Dolayısıyla koruyucu tedbir kararı alınması için soyut bir iddia ve dilekçe yeterli görülüp başkaca delil aranmamaktadır⁵¹². Önleyici tedbir kararları bakımından kanunda belirsizlik mevcuttur. Koruyucu tedbir kararları için delil ve belge aranmayacağı açıkça ifade edilirken önleyici tedbir kararları bakımından bir açıklama getirilmemiş, sadece bu tedbirlere ivedi olarak karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir⁵¹³. Kanaatimizce önleyici

511 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.55-56.

512 Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 56. ; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 170; Adana Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi, 25.01.2018 T. , 2018/50 E. , 2019/84 K.; *“... Somut olayda; davalı-karşı davacının, davacı-karşı davalının yeğeni olan dava dışı Tuğba Karabulut'un eşi olduğu ve aralarındaki boşanma sebebiyle davalı-karşı davacının, davacı-karşı davalı hakkında birden fazla kez Bahçe ve Mersin Cumhuriyet Başsavcılığı'na şantaj, tehdit, iftira, yalan tanıklık gibi suçlamalarla şikayette bulunduğu, soruşturma dosyalarında davacı-karşı davalı hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği, iddiaların davalı-karşı davacının boşanma aşamasında olduğu eşi Tuğba Karabulut ile aralarındaki ihtilaftan kaynaklandığının ve iddiaların soyut beyanlar kapsamında kaldığının belirtildiği, yine davacı-karşı davalı hakkında Adana Valiliği İl Polis Disiplin Kurulu tarafından davalı-karşı davacının aynı yöndeki iddiaları doğrultusunda iki kez disiplin soruşturması yapıldığı, soruşturma sonucunda iddialarla ilgili somut delil bulunmadığından davalı-karşı davacı hakkında ceza tayinine mahal olmadığına ilişkin karar verildiği, her ne kadar davalı-karşı davacının talebi doğrultusunda 6284 sayılı Kanun kapsamında tedbir kararı verilmiş ise de; kararın ilgili kanunun 8/3. maddesinin ilk cümlesinde düzenlenen "Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz" hükmü göz önünde bulundurularak verildiği, bu nedenle tedbir kararının tek başına davalı-karşı davacının iddialarını doğrular nitelikte kabul edilemeyeceği...”* www.uyp.gov.tr, (27.10.2020).

513 Ceylan, “6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler” s. 44. ; Kanun' da bu konuda

tedbirler bakımından soyut iddialar ile tedbir kararı vermek doğru değildir. Sadece soyut bir bayanla şiddet uygulayana sonuçları ağır olan tedbir kararlarının uygulanması hakkaniyetle bağdaşmamaktadır.

(6). Gizlilik

Şiddet fiilinin tekrarlanması hali, niteliği ve benzeri sebeplerle gerekli görülmesi durumunda yetkili merciler tedbir kararı verirken şiddet mağduru ve aile bireylerinin kimlik bilgilerini, adres bilgilerini ve korumanın daha etkin olabilmesi için önem taşıyan diğer bilgileri resmi kayıtlarda gizli tutabilir⁵¹⁴. Gizlilik işlemlerinin uygulanması için talep şart değildir. Yetkili mercilerce gerekli görülen hallerde de gizlilik ilkesi uygulanabilir⁵¹⁵.

Adli işlemlerde, şiddete uğrayan kişiye ilişkin gizlilik iş ve işlemleri Cumhuriyet Başsavcılıkları tarafından Tanık Koruma Tedbirlerine İlişkin Yönetmelik hükümleri uygulanarak yerine getirilir. Şiddet mağduruna yapılacak tebligatlar ŞÖNİM'e ait adreslere yapılır. Bilgilerinin gizli kalmasına karar verilen mağdurun Sosyal Güvenlik Kurumu, UYAP sistemi, bankalar, sağlık kurumları ve benzeri kurumlarda kayıt altına alınan bilgileri gizli tutulur⁵¹⁶.

Gizlilik kararıyla korunan mağdur hakkında uygulanan tedbir ŞÖNİM müdürü aracılığıyla tedbir kararının uygulandığı yerdeki Nüfus Müdürlüğü'nde mağdurun nüfus kaydına işlenir. Gizliliğine karar verilen tüm kayıtlar elektronik ortamda tutulur⁵¹⁷. Korunan mağdurun nüfus kaydına işlenen gizlilik şerhi yetkililerce verilen tedbir kararının süresinin bitimini takip eden 15. gün mernis veri ağından silinir⁵¹⁸.

açık bir ibarenin bulunmaması sebebiyle Hâkim ya da kolluk amiri olayın özelliğine göre delil ve belge arayacaktır. Uygulama ve doktrinde de önleyici tedbir kararları için belge aranacağı kabul edilmektedir: Günay, "6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler", s. 674.

514 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 107. ; Gökçalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 172 – 173.

515 Gökçalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 173. ; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.70-71.

516 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 108; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 72.

517 Gökçalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 173.

518 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 108.

2.Mülki Amir ve Kolluk Amiri Tarafından Verilecek Tedbir Kararları

a.Mülki Amir Tarafından Verilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Kadınların ve aile bireylerinin ve 6284 Sayılı Kanun'da ifade edilen diğer şiddet mağdurlarının korunması ve şiddetin tekrarlanmasının önlenmesi için şiddet uygulayanı caydırıcı bazı tedbirlerin alınması gerekir. Bu tedbirler de 6284 Sayılı Kanunda koruyucu ve önleyici tedbirler olarak düzenlenmiştir.

Mülki Amir⁵¹⁹ tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları 6284 Sayılı Kanun m.3'te düzenlenmiştir. Koruyucu tedbir kararları şiddet uygulanan kişinin ve şiddete dahil edilen veya tanık olarak bulundurulmuş çocukların korunmasını amaçlamıştır. Bu amaç için mülki amirin tedbir kararlarını etkin ve acele olarak vermesiyle şiddet mağdurlarının tekrar şiddete maruz kalması engellenmeye çalışılmıştır. Bu amaç kapsamında mülki amir şiddet mağduru kadınların, çocukların, aile fertlerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunması için 6284 Sayılı Kanun m.3'te sayılan koruyucu tedbirlere karar verebilmektedir⁵²⁰. Söz konusu maddede verilecek kararlar *“Mülki amir, a) Kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması. b) Diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılması. c) Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi. ç) Hayatî tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması. d) Gerekli olması hâlinde, korunan kişinin çocukları varsa çalışma yaşamına katılımını desteklemek üzere dört ay, kişinin çalışması hâlinde ise iki aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla, on altı yaşından büyükler için her yıl belirlenen aylık net asgari ücret tutarının yarısını*

519 Mülki Amir ifadesinden, illerde Vali veya bu konuda yetkilendirdiği yardımcısı, ilçelerde ise Kaymakam anlaşılmalıdır. Detaylı bilgi için bakınız: Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 75.

520 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 118; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadına Karşı Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 78-79; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 27; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 127; Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 349; Ceylan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler" s. 21.

geçmemek ve belgelendirilmek kaydıyla Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak suretiyle kreş imkânının sağlanması gibi tedbirlere karar verebilecektir.” şeklinde düzenlenmiştir. Fakat belirtmek gerekir ki kanundaki tedbirler sınırlı olarak belirlenmemiştir. Mülki amirin bahsi geçen tedbirlerden birine, birkaçına veya kendisinin uygun gördüğü başkaca koruyucu tedbirlere karar verme noktasında takdir hakkı vardır⁵²¹.

(1).Barınma Yeri Sağlanması

6284 Sayılı Kanun m. 3/1'd yer alan “*Mülki amir, şiddet mağdurlarının kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklarına, bulunduğu yerde ya da başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması tedbirine karar verebilmektedir.*” şeklindeki hükümle barınma yeri sağlanması tedbiri düzenlenmiştir. Şiddete uğrayan kişilerin bu şiddet eylemlerine razı olmalarının sebeplerinden birisi de şiddet eylemlerinden kaçarak sığınacak güvenli bir yerlerinin olmamasıdır⁵²².

Ay. m.2'de belirtildiği üzere sosyal devlet ilkesi gereği şiddete uğrayan veya şiddet tehlikesiyle karşı karşıya kalan kimselere mağduriyetleri sebebiyle uygun bir barınma yeri sağlanması imkânı sağlamıştır⁵²³.

Uygulama Yönetmeliği m. 7'de yer alan “*Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen şiddet mağdurları, Bakanlığa ait yada Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında bulunan yerlerde; barınma yerlerinin yetersiz kaldığı durumlarda ise mülkî amirin, acele hâllerde kolluk amirinin yada Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde güvenli nakli sağlanıncaya kadar geçici olarak barındırılır. Korunan kişilerin yerleştirildiği yer ŞÖNİM'e bildirilir ve barınması ile ilgili giderler de Şönim*

521 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 117; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 335; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 21 – 22; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 934; Öztürk vd. , *Türk Hukukunda Kadın (Temel Kanunlar, Uluslararası Sözleşmeler ve Uygulama)*, s. 118.

522 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 119; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 79; Sağroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 74-75.

523 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 119.

tarafından karşılanır.” şeklindeki hükümde barınma yeri sağlanmasına dair işlemlerin nasıl yapılacağı belirtilmiştir. ŞÖNİM, şiddet mağdurunun isteklerini de dikkate alarak uygun olan ve sığınma hizmeti sunulan yeri belirler ve şiddet mağdurunun oraya yerleştirilmesini sağlar. ŞÖNİM tarafından il içi veya il dışı nakillerde ulaşımın sağlanması için araç tahsis edilir ve ulaşım giderleri ile birlikte şiddet mağdurunun zorunlu giderleri de karşılanır⁵²⁴.

Sığınma ve konukevlerinin açılması ve bu kapsamda verilecek hizmetlere uygun bir zemin oluşturmak amacıyla 2013 yılında “Kadın Konukevlerinin Açılması İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (KKAİHY) yayınlanmıştır⁵²⁵. Yönetmelik m.3/1-i’ye göre konukevleri, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri ve kadın konukevi, sığınmaevi, kadın sığınağı, kadinevi, şefkatevi ve benzeri adlarla açılmış veya açılacak yatılı sosyal hizmet kuruluşunu, konukevlerinin çalışma esasları ve ilkeleri de bu yönetmelik ile belirlenmiştir⁵²⁶. Yönetmelik m.12/1’e göre; kadınlar ve

524 Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s. 79-80; Karakaya, Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s. 28; Sağıroğlu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s.75; Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 117-118; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 8.

525 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 120; Sağıroğlu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s.75.

526 KKAİHY m. 4: “Bakanlık, yörenin ihtiyacına, sosyo-kültürel yapısına göre uygun görülecek il ve ilçelerde konukevi açar. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu yüzünü geçen belediyeler ihtiyaca cevap verebilecek nitelik ve sayıda konukevi açar. İl özel idareleri ile sivil toplum kuruluşları da konukevi açabilir. Gerçek kişiler tarafından konukevi açılmaz. Konukevi açılış izni verilmesi, denetimi, devri, açılış izinin iptali gibi hususların düzenlenmesi Bakanlığın yetkisindedir. Konukevi işleyişinde bu Yönetmelik kapsamında verilecek destek ve hizmetlerde aşağıdaki hususlara uyulur: a) İnsan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygunluk esas alınır. b) Kişiye saygı ve yararlı olma ilkeleri temel alınır. c) Yapılan çalışmalarda kadın odaklı yaklaşım esastır. ç) Konukevinde yapılacak işlemlerde kadının beyanı esas olup, delil göstermek zorunda bırakılmaz. d) Konukevinde çalışanlar, kadını korumak gerekçesiyle bu Yönetmelikle belirlenen kurallar dışında kadının temel hak ve özgürlüklerine yönelik herhangi bir sınırlandırma getiremez, kadın adına karar alamaz e) Kadınlar hakkında yapılacak işlemlerde kadınların bilgilendirilmesi esastır. Konukevinde kalan kadınlar aldıkları kararlardan ve kararların olumlu veya olumsuz sonuçlarından kendileri sorumludur. f) Kadınların ekonomik, sosyal ve psikolojik açıdan güçlendirilmesi temel amaçtır. g) Şiddetsiz yaşam hakkının korunması anlayışıyla faaliyet gösterilir. ğ) Çalışanlar tarafından, kadınlara şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişi ile ilgili herhangi bir uzlaşma teklif edilemez ve arabuluculuk yapılamaz. h) Kanuni hükümler saklı kalmak kaydıyla, konukevinin adresi, telefon numarası, kadınların, çocukların ve

çocukları konuk evlerine mülki amir veya gecikmesinde sakınca olan hallerde kolluk amirinin kararı ile ŞÖNİM tarafından kabul edilirler. Bu iki yetkili merci tarafından konukevlerine doğrudan doğruya başvuru mümkün değildir. Şayet böyle bir başvuru olursa başvuru ŞÖNİM'e yönlendirilir⁵²⁷.

ŞÖNİM'e yapılan başvurularda şiddet mağdurunun yazılı talebi alınır ve yapılan inceleme sonucunda barınma yerinde ihtiyaç sahibi olanlar ilk kabul birimine yönlendirirler⁵²⁸. Şiddete uğrayan veya uğrama ihtimali olan mağdur kadınlar ve beraberindeki çocukları konukevlerine kabul edilirler. 12 yaşından büyük erkek çocuğu olan şiddet mağdurları ile çocuğunda engel bulunan mağdurların can güvenliğinin yeterince korunması şartı ile talep edilerek ve gerekli sosyal inceleme raporu alınarak ŞÖNİM tarafından kira bedeli ve iaşesi karşılanarak bağımsız bir ev kiralanır.

Kolluk amirince verilen barınma yerinin sağlanması tedbirinde; barınma yeri sağlanması tedbirinin kolluk amirince uygulandığı veya korunan kişinin kollukta bulunduğu hallerde, kolluk tarafından kişi ŞÖNİM'e ivedilikle ulaştırılır. Bunun mümkün olmaması halinde barınma ve iâşe giderleri Bakanlık bütçesinin ilgili tertibinden karşılanmak üzere kendisine ve beraberindekilere geçici barınma imkânı sağlanır. Resen hakkında barınma yeri sağlanması tedbirine karar verilen kişinin barınma yerinde kalmak istememesi halinde aydınlatılmış rızası alınarak kalmak istediği yere ŞÖNİM tarafından ulaştırılır. Kişinin hayatı tehlikesinin bulunması halinde kolluk refakati talep edilir⁵²⁹.

Konukevlerinde kalma süresi, mağdur kadının ilk kabul birimine kabul edildiği tarihten itibaren 6 aydır. Bu süre gerekli görülen hallerde değerlendirme Komisyonu

konukevi çalışanlarının kişisel bilgilerinin gizli tutulması esastır. Bütün ilgililer bu gizliliğin korunmasından sorumludur. ;” E. Ceylan“Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 32-33.

527 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.121; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 80; Gökçalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 118; Ali Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” *International Journal of Academic Value Studies*, 2017, s.186..

528 Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 76.

529 6284 Sayılı Kanun' a ilişkin Uygulama Yönetmeliği m. 7/4,6.

tarafından incelemeler yapıldıktan sonra uzatılabilir⁵³⁰.

(2). Geçici Maddi Yardım Yapılması

6284 Sayılı Kanun kapsamında mülki amirce alınabilecek tedbirlerden birisi de m.3/1-b’de düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre; mülki amir, diğer kanunlar kapsamında yapılacak yardımlar saklı kalmak üzere, geçici maddi yardım yapılmasına karar verebilir.

Mülki amir, olayın değerlendirilmesini yaparak korunan şiddet mağduruna geçici olarak maddi yardım tedbirine başvurabilir. 6284 Sayılı Kanun bu hallerde mülki amire takdir hakkı tanımıştır. Mülki amir şiddet mağdurunun şiddet uygulayana ekonomik olarak bağlı olduğu durumlarda şiddet mağdurunun gelirinin olmaması gibi hallerde bu tedbire karar vermelidir. Özellikle aile içi şiddet olaylarında şiddet mağduru şiddetten kaçarak kurtulmaya çalışırken en çok ihtiyacı olan eşyalarını dahi alamamaktadır. Bu hallerde de söz konusu tedbirin şiddet mağduru için önemi ortaya çıkmaktadır⁵³¹.

Mülki amir tarafından verilen geçici maddi yardım tedbiri, ilgili şiddet mağduruna tebliğ edilir ve uygulanması için ŞÖNİM’e gönderilir. Ödemenin nasıl, ne şekilde, ne kadar yapılacağı da Uygulama Yönetmeliği m.8’de belirlenmiştir. 6284 Sayılı Kanun m.17/2’ye göre mağdura yapılan yardım Bakanlık bütçesinde geçici maddi yardımlar için toplanan ödenekten karşılanır. Sonrasında şiddet mağduruna yapılan ödemeler, Yönetmelik m.42’de belirtildiği üzere şiddet uygulayana rücu edilir. Korunan mağdurun gerçeğe aykırı beyanda bulunduğu tespit edilirse yine Yönetmelik m.42’ye göre ödenen yardımlar korunan mağdurdan tahsil edilir.

Şiddet mağduruna diğer kanunlara göre yapılan yardımların varlığı geçici maddi yardım yapılması tedbirine engel olmaz⁵³².

KKAIHY m.23/1’e göre şiddet mağduruna geçici olarak maddi yardım yapılmamış olsa dahi gerekli ve yeterli şartların oluşması durumunda ilk kabul birimi

530 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 76.

531 Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s. 188; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 29.

532 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.29. ; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 78.

veya konukevi hizmetlerinden yararlanan, geliri de bulunmayan şiddet mağduru kadınlara ve çocuklara 6284 Sayılı Kanun m.17’de belirtilen orana göre harçlık ödenir⁵³³. Tedbir kararının yetkili mercilerce kaldırılmasına veya değiştirilmesine karar verilirse, tedbir kararının geçirli olduğu gün üzerinden hesaplama yapılarak ödeme gerçekleştirilmektedir. Değiştirme veya kaldırma kararına kadar olan miktar şiddet mağduru kadına ödenmelidir⁵³⁴.

(3).Rehberlik ve Danışma Hizmeti Verilmesi

Rehberlik ve danışmanlık hizmetinin sağlanması, şiddet mağdurunun üzerindeki depresyon, kaygı ve korku gibi olumsuzlukların hızlı ve etkili bir biçimde rehabilite edilmesi açısından önem arz etmektedir⁵³⁵.

Uygulama Yönetmeliği m.9’a göre; mülki amirin vereceği rehberlik ve danışmanlık hizmeti şiddet mağdurunun psikolojik, sosyolojik, ekonomik, kültürel durumunun değerlendirmesi yapılarak yetkili kamu kuruluşları ile işbirliği ve yardım içerisinde yerine getirilir. Yerine getirilmeye çalışılan bu hizmetlerin koordinasyonundan ŞÖNİM sorumludur⁵³⁶.

Şiddet mağduru kişinin önemli bir ihtiyacı da hukuki yardım noksanlığıdır. Bu noktada da şiddet mağdurunun şiddetten kurtulması, haklarını bilmesi, yasaların kimi koruyup kimi cezalandırdığını öğrenmesi için kendisine hukuki olarak yardım yapılabilir. Şiddet mağdurunun hukuki yardıma muhtaç olması durumunda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından davaya müdahaleyi de gerekli kılabilen destek ve danışmanlık hizmeti verilmektedir⁵³⁷.

533 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 102- 121.

534 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 85.

535 Günay, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, s. 661; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 122; Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s.187; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 124; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 79.

536 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 124; E. Ceylan“Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 34-35.

537 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 87; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 125.

Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri özellikle ŞÖNİM’de bulundurulmuş pedagoğ, psikoloğ, sosyal çalışmacı gibi görevlilerce yerine getirilmektedir⁵³⁸. Şiddet mağdurunun şiddetten kurtulmak ve sosyal hayata uyum sağlayabilmesi bakımından da destek alması gerekmektedir. Mağdurun sosyal haklarının bilinip kullanılabilmesi için de kendisine destek verilmektedir⁵³⁹.

(4). Geçici Koruma Altına Alınması

Şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin olması halinde mülki amir resen veya ilgililerin talebi üzerine geçici olarak koruma altına alma tedbirine karar verebilir⁵⁴⁰. Bu tedbirin verilmesi esnasında en önemli kriter korunan kişinin hayati tehlikesinin olup olmadığıdır. Bu konu tamamen takdiri olarak düzenlenmiş ve herhangi bir sınır yada şart belirlenmediği için somut olayın değerlendirilmesi yapılarak takdiren sözkonusu tedbire karar verilebilecektir⁵⁴¹.

Şiddet mağdurunun hayati tehlikesi bulunması halinde kolluk tarafından gerekirse teknik cihazlarla takip yapıp, şiddet uygulayandan veya böyle bir tehlike bulunan kişilerden gelebilecek olan zararlardan şiddet mağdurunu korumak için şiddet mağduru koruma altına alınabilmektedir⁵⁴².

Geçici koruma altına almak tedbirinin uygulanmasından hakkında koruyucu tedbir kararı verilen şiddet mağdurunun yerleşim yeri kolluk birimi yada tedbirin uygulanacağı yerdeki kolluk birimi görevli ve aynı zamanda yetkilidir⁵⁴³.

Koruma altına alınan şiddet mağdurunun nasıl korunacağı mağdura yönelik muhtemel risk ve tehdit esas alınıp değerlendirme yapılmak suretiyle Cumhuriyet Başsavcılıkları ve mahkemelerce alınacak Tanık Koruma Tedbirine İlişkin Esas ve

538 Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s. 188.

539 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 87; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 10.

540 Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s. 188; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 79.

541 Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s. 188.

542 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 79; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 87-88.

543 E. Ceylan“Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 35; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 125.

Usuller Hakkında Yönetmelikte bulunan fiziki koruma tedbirleri yetkili mercilerce belirlenir⁵⁴⁴.

Şiddet mağduru kişiye geçici koruma kararının kapsamı, içeriği, şiddet bakımından zor durumda kaldığında ulaşabileceği telefon numarası, hangi hallerde yetkili ve görevli kolluk kuvvetlerine haber vermesi gerektiği ve benzeri bilgiler kolluk kuvvetlerince açıklanarak tutanağa geçirilip tebliğ edilir⁵⁴⁵.

(5). Kreş İmkanının Sağlanması

6284 Sayılı Kanunla sadece şiddet mağduru kadınlar korunmamış, onların çocukları da düşünülmüştür. Bu tedbir kararı mülk amirin şiddet olaylarında çocukları da koruyucu tedbir kararı verebileceğini ortaya koymaktadır⁵⁴⁶. Söz konusu tedbir kararı şiddet mağdurunun çalışma durumuna göre farklılık göstermektedir. Eğer korunan kişi çalışmıyorsa çalışmasını desteklemek için 4 aylık, çalışıyorsa 2 aylık süre ile sınırlı olmak kaydıyla giderler Bakanlık bütçesinden karşılanıp kreş imkanından faydalanmaları sağlanmıştır⁵⁴⁷. 16 yaşından büyük çocuklar için de kreş imkanı sağlanması tedbiri mümkündür⁵⁴⁸.

Uygulama Yönetmeliği m.11/2' ye göre korunan kişinin kreş imkanından faydalanan çocuğunun kamuya veya özel kurumlara ait bir kreşe kayıt yapıldığına dair belgeyi ve kreşin aylık ödemesini gösterir belgeyi Aile ve Sosyal Hizmetler

544 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 79; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 125-126; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 88.

545 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 80; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 126; Özkan, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", s. 11.

546 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 89; Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 11.

547 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.32; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 80; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 89; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 126; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 124.

548 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.32.

Müdürlüğü'ne ibrazı durumunda müdürlük gerekli incelemeleri yapıp hizmet alım süresine göre aylık ödeme yapmaktadır⁵⁴⁹. Uygulama Yönetmeliği m.11/4' e göre kreş imkanı sağlanmasına dair tedbirin suistimalinin öğrenilmesi halinde ödenen meblağ korunan kişiden tahsil edilir.

(6). Benzer Koruyucu Tedbirler

6284 Sayılı Kanun m.3'te mülki amir tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları bent halinde sayılırken aynı zamanda mülki amirin uygun gördüğü tedbir kararlarını da verebileceği belirtilmiştir. Fakat unutulmamalıdır ki mülke amir tarafından verilecek bu tedbir kararları da m,3'teki tedbir kararları gibi mağdurun korunması amacına hizmet etmelidir⁵⁵⁰.

b. Kolluk Amiri Tarafından Verilen Koruyucu ve Önleyici Tedbir Kararları

(1). Kolluk Amiri Tarafından Verilen Koruyucu Tedbir Kararları

6284 Sayılı Kanun'da kolluk amiri tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları ayrı bir maddede düzenlenmemiştir. 6284 Sayılı Kanun m. 3/2'de mülki amir tarafından verilebilecek tedbir kararlarının bazılarının gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amirleri tarafından da verilebileceği ifade edilmiştir. Söz konusu maddeye göre gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri, şiddet mağduruna ve uygun görürse çocuklarına uygun bir barınma yeri sağlanmasına, şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması durumunda resen veya talep üzerine mağdurun geçici olarak koruma altına alınmasına karar verebilmektedir⁵⁵¹.

549 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 90; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 126; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 80; Balkan, "Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri" s. 188; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s.36.

550 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 91; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.32.

551 E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 42; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 96; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 34.

Uygulama Yönetmeliği m.3/1-c’de gecikmesinde sakınca bulunan halin tanımı “Gecikmesinde sakınca bulunan hal: Kolluk tarafından yapılacak tahkikat ve risk değerlendirilmesi sonucunda, derhal işlem yapılmadığı takdirde, şiddet eyleminin önlenememesi, kişinin can güvenliği, hak ve hürriyetlerinin korunmasının tehlikeye girmesi, korunan kişinin zarar görmesi, şiddet eyleminin iz, eser, emare ve delillerinin kaybolması, şiddet uygulayanın kaçması veya kimliğinin tespit edilememesi gibi ihtimallerin ortaya çıkması ve resen veya ilgilinin talebi üzerine mülki amirden ya da hâkimden karar almak için yeterince vakit bulunamaması halini....ifade eder.” şeklinde yapılmıştır. Kolluk amirine sadece 2 tane koruyucu tedbir kararı verebilme yetkisi tanınmış ve bu yetkinin gecikmesinde sakınca olan hallerde kullanılabileceği madde metninde ifade edilmiştir⁵⁵².

6284 Sayılı Kanun m.3/2’ye göre kolluk amiri gecikmesinde sakınca olan durumlarda verdiği koruyucu tedbir kararını evrak ile beraber kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde mülki amirin onayına sunmalıdır. Mülki amir tarafından 48 saat içinde onaylanmayan tedbirler kendiliğinden kalkar⁵⁵³. Fakat kolluk amirince verilen koruyucu tedbir kararlarının geçerli olması mülki amirin onayına bağlı tutulmamıştır. Tedbir kararı alındığı zaman hukuki sonuçlarını doğurmaya başlayacaktır. Tedbir kararı reddedilirse veya kanunda belirlenen sürede onaylanmazsa ya da kolluk amirince bu sürede onaya sunulmazsa sürenin dolduğu andan itibaren kolluk amirince verilen koruyucu tedbir kararları kendiliğinden kalkar⁵⁵⁴. Kanaatimizce kolluk amirinin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde barınma yeri sağlama ve geçici olarak mağduru koruma altına alma kararı verebilme yetkisinin olması şiddet mağduru için önem arz etmektedir. Şiddet mağdurunun şiddet olayı ile karşılaştığında en kolay ulaşabileceği yer kolluk kuvvetleri olacaktır. Kolluk

552 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 96; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 937; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 127; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 42.

553 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 97; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 34-35; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.82; Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s.189.

554 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 35-36.

amirine verilen yetki ile şiddet mağdurunun diğer yetkili birimlere ulaşana kadarki sürede uğrayacağı telafisi güç zararların doğma ihtimali azaltılmıştır. Kolluk amirince verilen bu tedbir kararlarının belli bir sürede onaya sunulması da yerinde olmuştur. Ayrıca teyit ve kontrol açısından iki dereceli bir sistem olması başkaca zararların doğmaması için hakkaniyetli olmuştur.

(2). Kolluk Amiri Tarafından Verilen Önleyici Tedbir Kararları

6284 Sayılı Kanun'da kolluk amirinin önleyici tedbir kararı verebileceği m.5'te düzenlenmiştir. Esasen bu madde hâkimin verebileceği önleyici tedbir kararlarını düzenlemiş olsa da maddenin ikinci fıkrasında gecikmesinde sakınca bulunan hallerde belirtilen bentlerde yer alan tedbirlerin kolluk amirleri tarafından da verilebileceği ifade edilmiştir⁵⁵⁵.

6284 Sayılı Kanun m. 5/2'de yer alan "*Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde birinci fıkranın (a), (b), (c) ve (d) bentlerinde yer alan tedbirler, ilgili kolluk amirlerince de alınabilir.*" :

a) *Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması,*

b) *Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi,*

c) *Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması,*

d) *Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması*" şeklindeki düzenleme ile tedbir kararları kollu amirince verilebilmektedir. Unutulmamalıdır ki bu tedbirlerin verilebilmesi için mutlaka gecikmesinde sakınca bulunan bir durum olmalıdır. Yine kanun, kolluk amirine sınırsız bir yetki tanımayıp kolluk amirinin sadece 4 bentte sayılan önleyici tedbirlere

555 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 49; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 111; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 128; Ercöşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s.444.

karar verebileceğini belirtmiştir. Aynı bentte kolluk amirlerince verilen önleyici tedbir kararlarının geçerli olabilmesi için kararın verildiği tarihi takip eden ilk iş gününde hakim onayına sunulması gerekliliği vurgulanmıştır. Hakim tarafından 24 saat içinde onaylanmayan bu kararlar kendiliğinden kalkacaktır⁵⁵⁶.

Kolluk amiri tarafından verilebilecek ve 4 bentte sayılan önleyici tedbir kararları “*Hakim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları*” başlığı altında incelenecektir.

556 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 111; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.50; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 128; Balkan, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri” s. 190; Ercöşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s.444.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

6284 SAYILI AİLENİN KORUNMASI ve KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİNE DAİR KANUN KAPSAMINDA HÂKİM TARAFINDAN VERİLEBİLECEK TEDBİR KARARLARI

I.Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu Tedbir Kararları

Şiddete maruz kalan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kişilerin korunabilmesi amacıyla hâkime koruyucu tedbirler alma yetkisi tanınmıştır⁵⁵⁷. Hâkim hem koruyucu hem önleyici tedbirleri alma yetkilerinin olması bakımından mülki amirden farklılık göstermektedir⁵⁵⁸.

6284 Sayılı Kanun m.4'te şiddete maruz kalan veya şiddete uğrama tehlikesi olan kişilerin korunması, güvenliğinin sağlanması için hâkimin verebileceği tedbir kararları belirtilmiştir. Bu nedenle koruyucu tedbir kararları şiddet uygulayan hakkında verilemez. Söz konusu düzenlemeye göre hâkim, “ a) İşyerinin değiştirilmesi. b) Kişinin evli olması hâlinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesi. c) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunundaki şartların varlığı hâlinde ve korunan kişinin talebi üzerine tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması. ç) Korunan kişi bakımından hayatî tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı Tanık Koruma Kanunu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi” şeklindeki tedbir kararlarına hükmedebilir⁵⁵⁹. Maddede belirtilen bu

557 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 129. ; Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s. 91.

558 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 129; Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 129; Karakaya, Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s. 36; Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s. 91; Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri, s. 36.

559 Uygulamada Hakim tarafından verilen belirli bir yer ve zaman diliminde önleyici veya koruyucu tedbir kararlarına ilişkin istatistiklere ulaşmak için bakınız: İstanbul Barosu, “Adli Yardım Bürolarına

tedbirler kanun tarafından sınırlı olarak belirtilmemiş ve hâkimin somut olaya göre benzer tedbirler alabileceği ifade edilmiştir⁵⁶⁰. 6284 Sayılı Kanun kapsamında koruma kararı verilen kişilerle alakalı olmak şartıyla hâkim; talep üzerine, resen, Bakanlık, kolluk görevlileri veya Cumhuriyet savcısının başvurması halinde şiddet uygulandığına dair belge ve delil aramaksızın mülki amirce alınacak tedbirler de dâhil olmak üzere uygun göreceği koruyucu tedbir kararlarına hükmedebilecektir⁵⁶¹.

Koruyucu tedbir kararlarının en önemli özelliği bu kararın verilebilmesinde sadece şiddet mağdurunun beyanının yeterli olması, şiddete dair herhangi delil veya belge aranmamasıdır. Yani bu tür tedbir kararlarında şiddet uygulayan kimse dinlenmeden ve deliller toplanmadan da karar verilebilmektedir⁵⁶². Doktrinde, şiddet konusunda delil bulunmazsa hâkimin uyarı nitelikte tedbirler vermesi, delil bulunması halinde ise sonuçları daha ağır olan tedbirlere karar vermesi gerekliliği savunulmuştur⁵⁶³. Kanaatimizce haksızlıklara yol açabilecek bir düzenleme karşısında en azından haksızlıkların seviyesini düşürmek için doktrinin savunduğu görüş daha isabetlidir. Çünkü Avrupa ve bazı diğer ülkelerin savunduğu “kadının beyanı esastır” ilkesi bazı yazarlar ve Yargıtay⁵⁶⁴ tarafından kabul görmüştür. Bu ilkenin yerine şiddetin niteliği bakımından ayırım yapıp hangilerinde delil ve/veya belge aranıp, hangilerinde aranmayacağı hususunda değerlendirme yapılarak karar verilmesi daha isabetli ve faydalı olacaktır. Ayrıca hâkimler şiddet vakalarını değerlendirirken karşı tarafı da dinlemeli ve tarafları dinleme anında uzman bir psikolog da bulundurulmalıdır.

Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu”, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, İstanbul 2020.

560 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 124; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 36; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.87; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s.438.

561 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 36; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 12.

562 Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 13.

563 Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 13.

564 Yarg. 5 C.D., 27.10.2009 T, 2007/7587 E., www.uyap.gov.tr, (12.11.2020); 2009/ 12054 K; Yarg. 5 C.D., 05.04.2006 T, 2004/4408E, 2006/2852 K., www.uyap.gov.tr, (12.11.2020)

A.İş Yerinin Değiştirilmesi

Söz konusu tedbir 6284 Sayılı Kanun m. 4/1-a ve Uygulama Yönetmeliği m. 13 te düzenlemiştir. Söz konusu düzenlemelere göre hakim, korunan kişinin talebi gereği veya onayını alarak işyerini duruma göre il içinde veya il dışında değiştirmeye karar verebilir⁵⁶⁵. Şiddet mağdurunun memur, işçi veya serbest meslek sahibi olması hakim tarafından verilecek söz konusu tedbir kararının uygulamalarında farklılık oluşturabilir⁵⁶⁶.

Uygulama Yönetmeliği m.13 gereği tedbir kararı, hakim tarafından şiddet mağduru için en uygun şartlar değerlendirilerek uygulanma amacıyla korunan mağdurun çalıştığı işyerine tebliğe çıkarılır. Verilen bu tedbir yetkili olan kişi veya kurumca yerine getirilir. Aynı şekilde iş yerinin değiştirilmesi kararının kaldırılması durumunda da bu karar işyerine tebliğ edilir⁵⁶⁷. Kanaatimizce iş yerinin değiştirilmesi tedbiri, şiddetin bir nebze de olsa önüne geçilebilmesi için faydalı olabilecek bir tedbirdir. Bu tedbir sayesinde şiddet uygulayanın mağdura işyeri araçlarıyla ulaşması, iş yerine telefon ederek rahatsız etmesi ve bizzat iş yerine gelip mağdura şiddet uygulaması engellenir. Fakat bu tedbir sadece aile dışında kadına uygulanan şiddet için önleyici olabilir. Kanaatimizce aile içi şiddet olaylarında bu tedbirin uygulanması özellikle de aynı evde yaşamaya devam eden kişiler için faydalı olmayacaktır. Ancak şiddet mağduru konukevi hizmetinden yararlandırılır sonrasında böyle bir tedbir uygulanırsa faydalı olma ihtimali daha yüksektir. Özellikle bu tedbir kararının verilmesi için yapılan başvurularda, kötüye kullanımları engellemek amacıyla söz konusu koruma tedbirine gerçekten ihtiyaç olup olmadığı her somut olayın özelliklerine göre değerlendirilerek sonucuna göre karar verilmelidir.

565 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 37; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 92; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 12.

566 Mesela şiddet mağdurunun kamu görevlisi olması durumunda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Devlet Memurlarının Yer Değiştirilmesi Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre uygun bir şekilde iş yerinin değiştirilmesi tedbirine karar verilebilir: Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 87.

567 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 37; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 92; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 12; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 37.

B.Evlilik Birliği Devam Ettiği Durumlarda Müşterek Yaşam Yerinden Ayrı Yaşam Yeri Belirlenmesi

Söz konusu tedbir 6284 Sayılı Kanun m. 4/1-b ve Uygulama Yönetmeliği m. 14' te düzenlenmiştir. Hükme göre hakim tarafından şiddet mağdurunun istemi üzerine, kişilerin evli olması halinde mağdur bakımından müşterek yerleşim yeri⁵⁶⁸ haricinde başka bir yerleşim yeri belirlenebilir⁵⁶⁹. Bu tedbirin uygulanabilmesi için şiddet mağdurunun evli olması ve şiddet uygulayan kişi ile ortak yerleşimde bulunması gerekir. Şiddet mağduru ile şiddet uygulayan arasındaki evlilik, mevzuatın tanıdığı anlamda resmi evliliktir. Resmi evlilik dışındaki birliktelikler durumunda bu tedbire başvurulamaz⁵⁷⁰.

Hakim tarafından ayrı yerleşim yeri belirlenmesine dair karar verilen kişinin başvurusu ile nüfus müdürlüğüne kişinin talebi ile orantılı uygun olan adres ile ilgili gerekli işlemler yerine getirilir. Yine belirtilmelidir ki; ayrı yerleşim yeri olarak gösterilen yer farklı muhitte olabileceği gibi aynı muhitte de olabilir⁵⁷¹. Ayrı yerleşim yeri belirlenen eşin o yerleşim yerinde yaşamını devam ettirmesi hakim kararına dayandığından, ayrı yerleşim yeri edinme nedeniyle şiddet mağduru aleyhine boşanma davası açılmaz. Tedbir devam ettiği sürece TMK m.164 uyarınca mağdur olan eş hakkında ihtar çekilemez. Bu ihtara dayanılarak açılan boşanma davası da reddedilmelidir⁵⁷².

C.Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi Konulması

Tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması tedbiri 6284 Sayılı Kanun m. 4/1-

568 TMK m. 19 : “Yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduđu yerdir.”

569 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 131; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 92; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 12; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 37.

570 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 37; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 93; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 88.

571 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 37.

572 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 38; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 93.

c ve Uygulama Yönetmeliği m. 15'te düzenlenmiştir. Hükümlerde yer alan gerekli şartların varlığı halinde hakim tarafından bu tedbire hükmedilebilmektedir.

Aile konutu, eşlerin ve çocukların kullanımını için özgülenmiş, aile fertlerinin birlikte yaşadığı sabit bir yeri ifade eder⁵⁷³. TMK m. 194/1'de “Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz.” hükmü yer almaktadır. Yine aile konutu TBK m. 349'da da düzenlenmiştir. Söz konusu “Aile konutu olarak kullanılmak üzere kiralanan taşınmazlarda kiracı, eşinin açık rızası olmadıkça kira sözleşmesini feshedemez. Bu rızanın alınması mümkün olmazsa veya eş haklı sebep olmaksızın rızasını vermekten kaçınırsa kiracı, hâkimden bu konuda bir karar vermesini isteyebilir. Kiracı olmayan eşin, kiraya verene bildirimde bulunarak kira sözleşmesinin tarafı sıfatını kazanması hâlinde kiraya veren, fesih bildirimini ile fesih ihtarına bağlı bir ödeme süresini kiracıya ve eşine ayrı ayrı bildirmek zorundadır.” şeklindeki hükümle aile konutu açıklanmıştır.

Tapu Müdürlüğünde aile konutu şerhi konulabilmesi için talepte bulunan kişinin nüfus kaydına göre halen evli bulunması ve şerh konulması istenilen konutun da ailenin fiilen yaşamını devam ettirdiği ev olması gerekir. Konuta aile konutu şerhi konulmasından itibaren tapusu kendi adına olan eş, diğer eşin açık rızası olmadıkça konutla ilgili yapılan kira sözleşmesini feshedemez, bu konutu devredemez ve konut üzerindeki hakları sınırlayamaz⁵⁷⁴. Mahkemeve verilen tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması kararı, ivedilikle ilgili tapu müdürlüğüne yerine getirilmek üzere gönderilir⁵⁷⁵.

TMK m. 194/2'de yer alan “Rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep

573 Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 133; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 142; Günay, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu ve Önleyici Tedbirler”, s. 658; Öner, “Aile Konutunun Özellikleri, Unsurları, Koruma Süresi ve Koruma Nedenleri,” s. 132; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 93.

574 Öner, “Aile Konutunun Özellikleri, Unsurları, Koruma Süresi ve Koruma Nedenleri,” s. 132; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 38-39.

575 Öztan, *Aile Hukuku*, s. 72; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 94; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 13; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 37; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 132.

olmadan kendisine rıza verilmeyen eş, hâkimin müdahalesini isteyebilir” şeklindeki hüküm eşler arasında ortaya çıkan rızaya ilişkin sorunlardan hakimin müdahalesini düzenlemiştir. Kanunun tanımış olduğu rıza verme yetkisini haklı bir sebebe dayanmadan eşinden sakınan eş hakkını kötüye kullanmış olur. Bu hallerde de rıza verilmeyen eş hakime başvurarak müdahalesini isteyebilir⁵⁷⁶.

Tapu kütüğüne aile konutu şerhi konulması tedbirinin uygulanması için evliliğin devam ediyor olması gerekir. Eşler hakkında verilen boşanma davası kesinleşmiş ise bu tedbir kararı verilemez⁵⁷⁷.

Hakkında şerh istenilen konut mutlaka aile konutu olmalıdır. Bu amaca tahsis edilmeyen eşlerden birine ait yazlık, devremülk ve sair yapılar söz konusu tedbir kararı için aile konutu olarak kabul edilmez. Belirtmek gerekir ki, eşler aile konutu olarak kabul ettikleri yerden ayrılıp başka bir konutu aile konutu olarak belirlemişlerse önceki oturulan yer aile konutu niteliğini kaybetmiştir. Bu konuya dair şerh talepleri reddedilmelidir⁵⁷⁸. Ayrıca eşlerden birisinin aile konutu olan yerin maliki olması gerekmektedir. Aile konutu olarak benimsenip oturulan yer bir başkasına aitse, o yer aile konutu olsa da aile konutu şerhi verilmesine ilişkin tedbir kararı verilemez⁵⁷⁹.

Aile konutuna konulan şerh açıklayıcı niteliğe sahiptir ve tapu kütüğünü kilitleyici bir özelliğe sahiptir. Bu sebeple diğer eşin rızası olmadıkça tapu memuru şerh konulmuş taşınmaza yöneltilen tescil taleplerini kabul etmemelidir⁵⁸⁰.

6284 Sayılı Kanun’un gerekçesinde; hakim tarafından verilen koruyucu tedbir kararlarının amacının şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi altında bulunan mağdurların korunması olduğu ifade edilmiştir. Fakat tapu kayıtlarına aile konutu

576 Hatemi, *Aile Hukuku (Evlilik Hukuku)*, s. 29; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 39; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 89.

577 Öner, “Aile Konutunun Özellikleri, Unsurları, Koruma Süresi ve Koruma Nedenleri,” s. 132; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 39; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 89.

578 Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 131; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 89-90.

579 Öner, “Aile Konutunun Özellikleri, Unsurları, Koruma Süresi ve Koruma Nedenleri,” s. 134; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 89-90.

580 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 132.

şerhi ihdası tedbiri kişinin şiddeti uğramasını engelleyen, can güvenliği için gerekli olan bir tedbir değildir⁵⁸¹. Kanaatimizce, TMK m. 194'te açıkça düzenlenmiş olan aile konutuna şerh konulmasının, 6284 Sayılı Kanunda tekrar ele alınıp hakim kararına bağlı kılınması uygulamada karışıklıklara sebep olabileceğinden yerinde olmamıştır.

D.5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu Gereğince Kimlik ve İlgili Diğer Belgelerin Değiştirilmesi

6284 Sayılı Kanun m.4/1-ç ve Uygulama Yönetmeliği m.16 ile düzenlenen söz konusu tedbire, şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması ve diğer tedbirlerin alınmasının yeterli olmayacağına anlaşılması durumunda şiddet mağdurunun aydınlatılmış rızası da alınarak Tanık Koruma Kanunu'na göre hakim tarafından gerekli görülürse karar verilebilecektir⁵⁸².

581Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 132

582 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 90; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 933; Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 13; Alanya 2 Aile Mahkemesi T: 22.07.2019, 2019/330 D.iş, 2019/328 "...Tedbir isteyen 22/07/2019 havale tarihli dilekçesinde özetle; şiddet uygulayan ile gayri resmi eş olduklarını, müşterek iki çocuklarının bulunduğunu, müşterek çocukların kendisi ile birlikte yaşadığını, müşterek çocuklardan lehine şiddet uygulayan hakkında koruma kararı verildiğini, şiddet uygulayan ile ayrılmak istediğini, ancak bunu istemediğini, şiddet uyguladığını, kötü davranışlarda bulunduğunu, şiddet uygulayan hakkında Diyarbakır 2. Aile Mahkemesince verilmiş uzaklaştırma kararı bulunduğunu, hayatını zor şartlar altında yürüttüğünü, haricen öğrendiğine göre şiddet uygulayanın adreslerini tespit etmesi halinde kendilerini öldüreceğini beyan ettiğini, şiddet uygulayan hakkında 6284 Sayılı Yasa gereğince tedbir kararı verilmesini, adresinin gizlenmesi hususunda karar verilmesini talep etmiştir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanununun 4/1-ç maddesinde korunan kişi bakımından hayati tehlikenin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması halinde ve ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak 27/12/2007 tarihli ve 5726 sayılı tanık koruma kanununu hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilebileceği ortaya konulmuştur. 5726 Sayılı Tanık Koruma Kanununun 5/1-d maddesinde kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesinin yapılabileceği ortaya konulmuş, anılan yasanın 13.maddesinde bu konudaki işlemlerin Tanık Koruma Kurulu tarafından yapılabileceği düzenlenmiştir. 6284 sayılı ve Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliğininin 16.maddesi kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbirinin hakim tarafından korunan kişinin hayati tehlikesinin bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması halinde ilgilinin aydınlatılmış rızasına dayanılarak tanık koruma kanunu hükümlerine göre verilen tedbir kararı olduğunu açıklamış, yönetmeliğin 16/2 maddesinde kararın İçişleri Bakanlığı'nca gereği yerine getirilmek üzere hakim tarafından Cumhuriyet Başsavcılığına gönderileceği düzenlenmiştir. Tüm evrak kapsamı incelendiğinde; davacının talebi gereği şiddet uygulayan yönünden can güvenliğinden endişe duyduğundan bahisle ikametgahını değiştirerek Alanya'ya yerleştiği, ancak kendisini bulup zarar vereceğinden bahisle adres ve kimlik bilgilerinin saklı tutulması yönünde 6284 sayılı yasa kapsamında tedbir kararının uygulanmasını talep ettiği görülmekle talebin kabulü ile 6 ay süreyle

Kimlik bilgileri ve diğer belgelerin değiştirilmesi tedbiri, mağdurun aydınlatılmış rızası esas alınarak verilmektedir. Şiddet mağdurunun tedbir kararının sebepleri, kademeleri ve neticeleri bakımından anlaşılabilir bir biçimde bilgilendirilmesi ve mağdurn tüm hususları anlayıp kabul ettiğine ilişkin yazılı beyanının alınması gerekmektedir⁵⁸³.

TKK m.1’de kanunun amacı “*Ceza muhakemesinde tanıklık görevi sebebiyle, kendilerinin veya bu Kanunda belirtilen yakınlarının hayatı, beden bütünlüğü veya malvarlığı ağır ve ciddi tehlike içinde bulunan ve korunmaları zorunlu olan kişilerin korunması amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin esas ve usulleri düzenlenmektedir*” şeklinde ifade edilmiştir. Tanık Koruma Kanunu, sadece ceza yargılamasında görev yapan tanıkların korunması için esas ve usuller içerse de 6284 Sayılı Kanun m. 4/1-ç maddesinin atfıyla şiddet mağduru içinde uygulama alanı bulmuştur⁵⁸⁴.

TKK m.5/1-d’de “*Kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi: 1) Adli sicil, askerlik, vergi, nüfus, sosyal güvenlik ve benzeri bilgi ve kayıtlarının değiştirilmesi ve düzenlenmesi. 2) Nüfus cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport, evlilik cüzdanı, diploma ve her türlü ruhsat gibi resmî belgelerin değiştirilmesi ve düzenlenmesi. 3) Taşınır ve taşınmaz mal varlığıyla ilgili haklarını kullanmasına yönelik işlemlerin yapılması*” tedbirleri yer almaktadır. Söz konusu hükümlere göre tedbir kapsamında vergi, nüfus, adli sicil, askerlik, nüfus cüzdanı, evlilik cüzdanı, sürücü belgesi, pasaport, diploma ve sair resmi belgelerin düzenlenip değiştirilebilir⁵⁸⁵.

Hakim, Tanık Koruma Kanunu esas alınarak vereceği tedbir kararını Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderir. Başsavcılık ise kararın yerine getirilmesi için ivedilikle İçişleri Bakanlığı'na gönderir. Hakim kararı çerçevesinde Bakanlık gerekli değişikliklerin yapılması için talimat verir. Yapılan işlemlerin sonucu, Bakanlık

6284 sayılı yasanın 8/6 maddesi gereğince kimlik bilgilerinin ve mernis adresinin kayıtlarda gizli tutulmasına...”www.uyap.gov.tr. (08.01.2021).

583 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 40; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 133; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 133.

584 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 90.

585 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.41; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.133.

tarafından Başsavcılığa bildirilir⁵⁸⁶.

Önemle belirtmek gerekir ki; Tanık Koruma Kanunu'nda yer alan tedbirlerin uygulanabilmesi için üç şartın varlığı gerekir. Bu şartlar⁵⁸⁷; şiddet mağduru bakımından hayati tehlikenin varlığı, hayati tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirleri yeterli olmaması ve şiddet mağdurunun aydınlatılmış rızasının alınmasıdır. Bu şartların hepsinin mevcut olması halinde yalnızca TKK m. 5/1-d bendinde yer alan tedbir uygulanabilir⁵⁸⁸.

E.Benzer Koruyucu Tedbirler

6284 Sayılı Kanunu m.4'de belirtildiği üzere hâkim tarafından verilebilecek koruyucu tedbir kararları sınırlı sayıda değildir. Kanun benzer koruyucu tedbirler konusunda hâkime takdir yetkisi tanımıştır. Buna göre hâkim, somut olayın değerlendirmesini yapıp özelliklerini dikkate alarak Kanun m.4'de belirtilen tedbirlerle benzerlik gösteren, amacı aynı olan başka tedbirlere de hükmedebilecektir⁵⁸⁹. Mesela, velayet yetkisi kendinde bulunmayan eşin müşterek çocuğu kaçırıp eşine teslim etmemesi hali bir tür şiddet eylemi olduğundan hâkim, çocuğun velayet yetkisi olan eşe teslim edilmesine yönelik bir koruyucu tedbir kararı verebilir⁵⁹⁰. Bu gibi kanunun verilecek tedbir kararını hâkimin takdirine bıraktığı durumlarda, en önemli kıstas tedbir kararının koruyucu nitelik taşımasıdır⁵⁹¹.

586 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 41.

587 Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 13; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 90.

588 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.133; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 90.

589 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s.134; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 95.

590 Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s.439.

591 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.95-96.

II. Hâkim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları

A.6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Hâkim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları

6284 Sayılı Kanun m.4'te şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi olan mağdurları korumaya yönelik tedbirlere yer verilirken, m.5'de şiddete uygulayan kişilerle ilgili onların eylemlerini engellemeye yarayan önleyici tedbirlere yer verilmiştir⁵⁹². Bu nedenle önleyici tedbir kararları mağdurlar hakkında verilemez. Kanun mağdurlar için koyucu tedbirleri öngörülmiştir⁵⁹³.

Önleyici tedbir kararının tanımı Uygulama Yönetmeliği m. 3/1-p'de "*Önleyici tedbir kararı: Kanunda belirtilen merciler tarafından şiddet uygulayan veya uygulama tehlikesi bulunan kişi hakkında, olayın niteliği dikkate alınarak hükmedilecek tedbirlere ilişkin kararını ifade eder.*" şeklinde düzenlenmiştir.

6284 sayılı Kanun m.5/1'de ifade edildiği gibi hakim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları sınırlı değildir. Hakim somut olayın özelliğine göre tedbirlerden birine, birkaçına veya benzer tedbirleri hükmedebilir. Burada önemli olan husus verilen tedbir kararlarının şiddeti önlemeye veya ortadan kaldırmaya yetecek nitelikte ve seviyede olmasıdır⁵⁹⁴.

Hakim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararları 6284 Sayılı Kanun m. 5/1' de sayılmıştır. Bu tedbirler;

a) *Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya*

592 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 134; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s.131; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.93; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s.938.

593 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 41.

594 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 131-132; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 93; Ceylan, "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler" s. 22-23; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s.439.

küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması.

b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi.

c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması.

ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlanması ya da tümüyle kaldırılması.

d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması.

e) Korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesi.

f) Korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi.

g) Bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi.

ğ) Silah taşınması zorunlu olan bir kamu görevi ifa etse bile bu görevi nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesi.

h) Korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması.

ı) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması.” şeklindedir.

Hakimin yukarıdaki tedbirlere karar verebilmesi için kişinin şiddet uyguladığı veya şiddet uygulama tehlikesinin bulunduğu dair verilerin olması gerekir⁵⁹⁵. Söz konusu tedbirlerin şiddet uygulayanın hak ve özgürlüklerini kısıtlayabileceği nazara alınarak somut olayın özelliklerine uygun ve gerekli olacak tedbirin seçilmesi

595 Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 93; Erdem, *Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, s. 59.

gerekir⁵⁹⁶.

6284 Sayılı Kanun m. 8/3'te koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için şiddetin varlığı ve uygulandığı hususlarında delil yada belge aramayacağı açık bir şekilde ifade edildiği halde önleyici tedbir kararları hususunda böyle bir ifadeye yer verilmemiştir. Kanunda önleyici tedbir kararının gecikme olmaksızın verilmesi gerektiği ve kararın verilmesinin kanunun amacını tehlikeye sokacak bir şekilde geciktirilemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Bu noktada doktrinde farklı görüşler olmakla birlikte çoğunluk görüşe göre, önleyici tedbir kararları verilebilmesi için şiddet uyguladığı iddia edilen kişinin bu eylemleri yaptığı veya yapma tehlikesinin olması hususunda kesin delil olmasa da yeterli delillerin varlığı gerekir⁵⁹⁷.

Kanaatimizce, önleyici tedbir kararları bakımından belge aranmayacağı hususunda kanun koyucu iradeli olarak susmuştur. Çünkü önleyici tedbir kararları kişi hak ve özgürlükleri bakımından ciddi sınırlamalar getirebilmektedir. Böylesine ciddi yaptırımın sadece soyut iddia veya beyanlarla uygulanması başlı başına hukuka aykırılık oluşturacaktır. Fakat belirtmek gerekir ki şiddet veya şiddet tehlikesi olgusu ispatı güç bir olgudur. Bu nedenle önleyici tedbir kararı vermek için yaklaşık ispat ve delillerin varlığı yeterli olmalıdır. Kesin delil arayıp mağdurun şiddeti kesin delillerle ispatının istenmesi olayın niteliğine uygun düşmez.

1.Şiddet Uygulayan Kişinin Şiddet Mağduruna Karşı Belirli Söz ve Davranışlarda Bulunmaması

Hakim tarafından verilebilecek önleyici tedbir kararlarından ilki; şiddet uygulayanın şiddet mağduruna karşı tehdit, hakaret, küçük düşürme, aşağılama ve bu neviden söz ve davranışlara son vermesi hususunda ikaz edilmesidir. Şiddet mağduruna yönelik söz ve eylemlerde bulunmamak tedbiri ile failin, şiddet uygulanana yönelik ve şiddet barındıran söylemlerde bulunmaması amaçlanmaktadır. Burada gaye, şiddet uygulayanın tedbir kararının ihtarı ile birlikte mağdura yönelik

596 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 93. ; Erdem, *Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, s. 59.

597Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 93; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 440.

şiddet eylemlerini tekrarlamamasıdır⁵⁹⁸. Mülga 4320 Sayılı Kanun'da da bu tedbire, şiddet uygulayan eşin veya aile bireylerinin, diğer aile bireylerine yönelik şiddet ya da korkuya yönelen eylemleri halinde karar verilmekteydi. Fakat 6284 Sayılı Kanun'da eylemler somutlaştırılarak ifade edilmiş, soyutluk giderilmiş ve fail ve mağdur bakımından birlikte yaşama ve aile olma koşulu aranmamıştır. Yani bu tedbir için şiddet uygulayan ile şiddet mağdurunun aynı evde yaşıyor olması veya olmaması farklılık göstermemektedir⁵⁹⁹.

Uyarı niteliğinde olan bu tedbir ile amaçlanan, şiddet uygulayanın şiddet mağduruna karşı dövme, fiziksel veya sözel şiddet, aşağılama, alay etme, zora koşma ve benzeri yöntemlerle şiddet uygulamasının önüne geçilmesi yahut tekrar yaşanmasının engellenmesidir⁶⁰⁰.

Kanun maddesinde tehdit, aşağılama, küçük düşürme, hakaret sözlerinin yanında davranışların da yasaklandığı ifade edilmiştir. Böylelikle her somut olaya göre hakim fiziksel, psikolojik, ekonomik ve sair şiddet türlerinin varlığı halinde de bu tedbire karar verebilir⁶⁰¹.

Sadece ihtar niteliğinde olan bu tedbir kararının ne kadar etkili olacağı tartışmalı olmakla birlikte şiddet mağduru şiddet uygulayana karşı korunduğunu

598 E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s.38; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 134-135; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 43.

599 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 98; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 136; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 440.

600 Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 116.

601 Alanya 2 Aile Mahkemesi T: 24.07.2019, 2019/335 D.İş, 2019/334 K.;" ...Mağdur vekili 24/07/2019 havale tarihli dilekçesinde özetle; mağdur ile şiddet uygulayanın resmi nikanlı eş olduklarını, taraflar arasında şiddetli geçimsizlik bulunduğunu, şiddet uygulayanın sürekli mağdura sözlü ve fiziki saldırılarda bulunduğunu, hakaretler ettiğini, iş yerine gelerek saldırgan tutumlar sergilediğini, şiddet uygulayan CÖ hakkında 6284 Sayılı Yasa gereğince tedbir kararı verilmesini talep etmiştir... Tüm evrak kapsamı incelendiğinde; mağdurun şiddet uygulayan tarafından şiddet gördüğüne ilişkin beyanı ve video kayıtları dikkate alınarak şiddet mağduru AÖ lehine 6284 Sayılı Kanununun 5/1-a maddesi uyarınca 2 AY süre ile önleyici tedbir kararı verilmesine..." www.uyap.gov.tr, (08.01.2021) ; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 136; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 137.

düşünerek kendisini daha güçlü hissedecektir⁶⁰². Ayrıca söz konusu tedbir uyarı mahiyetinde olsa da tedbire uyulmamasının sonucunun zorlama hapsi olduğu bildirilen şiddet uygulayan için caydırıcılık etkisi de mevcuttur. Yani uyarı amacına ulaşmasa bile zorlama hapsi ile şiddetinin önüne geçilebilmesi kanun tarafından amaçlanmıştır⁶⁰³.

Unutulmamalıdır ki, hakim somut olayın özelliğine göre bu tedbir kararının yeterli olmayacağı kanaatine varırsa bu tedbir ile birlikte ilave tedbir kararları da verebilir⁶⁰⁴. 6284 Sayılı Kanun m. 5/2' de düzenlendiği üzere bu tedbire gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk amiri tarafından da karar verilebilecektir. Bu tedbir kararını veren kolluk amiri tedbire ilişkin belgeleri en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde hakimın onayına sunmalıdır⁶⁰⁵. Hâkim tarafından 24 saat içinde onaylanmayan tedbir kararları kendiliğinden kalkar.

2.Şiddet Uygulayan Kişinin Müşterek Konuttan veya Bulunduğu Yerden Derhal Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsis Edilmesi

6284 Sayılı Kanun m.5/1' de düzenlenen diğer bir önleyici tedbir kararı, şiddet uygulayanın şiddet mağduru ile birlikte yaşadıkları müşterek konuttan uzaklaştırılıp müşterek konutun şiddet mağduruna tahsis edilmesidir⁶⁰⁶.

602 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 137-138.

603 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 136-137; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 15.

604 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 939.

605 Alanya 2 Aile Mahkemesi T: 31.12.2019, 2019/551 D.iş, 2019/551 K; ...*Alanya İlçe Emniyet Müdürlüğü Cumhuriyet Polis Merkezi Amirliğinin 31/12/2019 tarih ve 3614 sayılı tahkikat evrakında ilgili kişinin başvurusu üzerine ilgili kişi AYTEN TUNCER lehine 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a, b, c ve d maddeleri uyarınca 60 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının 30/12/2019 tarihinde verildiği ve bu kararın onaylanması için 31/12/2019 tarihinde mahkememize gönderildiği, olayın oluş şekli, niteliği ve ilgili kişi beyanı, karşı tarafın dolaylı anlatımı, adli tıp raporu dikkate dikkate alınarak talebin kabulü ile 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,b, c ve d maddeleri uyarınca verilen 60 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının onaylanmasına karar verilmesi gerekmiş..” www.uyap.gov.tr (14.11.2020).*

606 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 93; Erdem, *Aile İçi Şiddet ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun*, s. 93; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 43; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 15; Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 16.08.2019; 2019/378 D.iş, 2019/376 K; “... *Alanya Kaymakamlığı İlçe Emniyet Müdürlüğü Saray Polis Merkezi Amirliğinin 16/08/2019 tarih ve ...sayılı tahkikat evrakında mağdurun başvurusu üzerine şiddet mağduru YK lehine 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,b, c,d maddeleri*

Şiddet uygulayan ile şiddet mağdurunun müşterek bir konutu yoksa söz konusu tedbir kararını vermekte hukuki yarar da yoktur. Bu tedbir kararında koruma, müşterek konutla sınırlı olmaktadır. Okul ve iş yeri gibi yerlerden uzaklaştırma kararı verilmesi Kanunun m.5/1-b kapsamında mümkün değildir⁶⁰⁷.

Şiddet uygulayana evden uzaklaştırma tedbir kararı verildiği zaman, talep halinde hakim tarafından kişisel eşyalarının, belgelerinin ve yakınlarının eşyalarının kolluk tarafından kendisine teslim edilmesine karar verilebilir. Bu karar kolluk vasıtasıyla yerine getirilir. Kararın infazının sağlanması için eşyaların verilmesi kararının yerine getirilmesi mümkün ve tereddüt oluşturmayacak şekilde açık olması gerekir. Kararda teslimine karar verilecek eşyalar tek tek ve kolayca ayırt edilebilecek şekilde yazılmalıdır⁶⁰⁸. İfade etmek gerekir ki Kanun'da kişisel eşya ve belgelerinin tesliminde mülkiyet hususu çekişmeli ve davaya konu olma ihtimali olan eşyaların teslimi yapılmamalıdır⁶⁰⁹.

Uygulama Yönetmeliği m.19'da; *“Bu tedbirin uygulanması, şiddet uygulayanın uzaklaştırıldığı konutun kira, elektrik, su, telefon, doğalgaz ve benzeri giderlerini karşılamaya devam etmesine engel teşkil etmez. Hâkim şiddet uygulayanın, koruma kararı süresince aile konutunun kira sözleşmesini feshetmemesine, kamu konutu tahsisinin kaldırılması yönünde talepte bulunmamasına ve bu tür yükümlülüklerinin devamı ile uygun göreceği diğer tedbirlere de karar verebilir. Kira sözleşmesine ilişkin tedbir kararı kiralayana, kamu konutu tahsisinin*

*uyarınca 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının 15/08/2019 tarihinde verildiği ve bu kararın onaylanması için 16/08/2019 tarihinde mahkememize gönderildiği, olayın oluş şekli, niteliği ve mağdur beyanı, telefon kayıtları dikkate alınarak talebin kabulü ile 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a, c ve d maddeleri uyarınca verilen 90 GÜN olarak verilen önleyici tedbirinin kararının 60 GÜN OLARAK onaylanmasına, her ne kadar kolluk amirliği tarafından 6284 SK'nun 5/1-b maddesi uyarınca da 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararı verilmiş ise de, **tarafların aynı konutta oturmadıkları, dosya kapsamındaki adres bilgilerinden ve tarafların beyanlarından anlaşılma**kla, 6284 SK'nun 5/1-b maddesi uyarınca verilen önleyici tedbir kararının uygulanabilirliği olmadığından onaylanmasına yer olmadığına...”www.uyap.gov.tr, (08.01.2021)*

607 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 43; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 940.

608 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 138; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 43.

609 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 43; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 39.

kaldırılmamasına yönelik tedbir kararı ise ilgili kamu kurumuna bildirilir.” şeklindeki düzenleme ile söz konusu tedbir uygulanırken şiddet uygulayanın yükümlülüklerinin devam edeceği hüküm altına alınmıştır.

Şiddet uygulayanın tedbir kararıyla uzaklaştırıldığı konutun mülkiyetinin şiddet uygulayana ait olmasına gerek yoktur. Konutun kira olması da bu tedbirin verilmesine engel teşkil etmez⁶¹⁰. Kanun m. 5/1- b’de düzenlenen tedbir eşler arasında uygulanma imkanı olduğu gibi evli olmayıp fakat aynı evi paylaşan kişiler için de uygulanabilmektedir⁶¹¹.

Ortak konutun sadece ikamet için kullanılan ev olmak zorunda değildir. Kişilerin birlikte belirli bir sürede bir amaç için kullandıkları yazlık evleri, dağ evleri gibi konutlar da Kanun’un aradığı anlamda konut olarak kabul edilmektedir⁶¹².

Önleyici tedbir kararının düzenlendiği m.5’te, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu tedbir kararının kolluk amiri tarafından da verileceği hükme bağlanmış ve tedbir kararını veren kolluk amirinin bu kararı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde hakim onayına sunulması gerekliliği de belirtilmiştir. 24 saat içinde hakim tarafından onaylanmayan tedbir kararları kendiliğinden kalkacaktır⁶¹³.

3.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişilere ve Buldukları Yerlere Yaklaşmaması

Hakim tarafından şiddet uygulayan kişinin şiddet mağduruna, konutuna, okuluna, işyerine ve şiddet mağdurunun bulunabileceği diğer yerlere yaklaşmamasına dair karar verilebilmektedir⁶¹⁴. Söz konusu tedbir kararıyla amaçlanan şiddet

610 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 100; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 138.

611 E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 38; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 44.

612 Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 17; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 940-941; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 139.

613 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 139; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 37.

614 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 44; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 140; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin*

uygulayanın mağdurun bulunduğu ortamdan uzaklaştırılması ve yaklaşmasına engel olunmasıdır⁶¹⁵.

Yaklaşmama tedbir kararına konu olan konutun mutlak surette aile konutu olmasına gerek yoktur. Otel, bağ evi ve pansiyon gibi yerler de bu tedbir kapsamındadır⁶¹⁶.

Yaklaşmama kararı verilirken hakim yaklaşmama mesafesini de belirtmelidir⁶¹⁷. Belirlenen bu mesafenin de şiddeti engellemeye yetecek kadar uzaklıkta olması gerekmektedir. Hakim her olayın özelliğine göre mesafeyi belirlemelidir. Verilen tedbir kararında metre yada kilometre gibi uzunluk ölçü birimleri kullanılabilir gibi somut olaya göre ilçeye, köye, mahalleye ve caddeye

Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 139; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 39.

615 Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s.100; Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 09.08.2019; 2019/370 D.İş, 2019/369 K; “ ... Mağdur velisi 09/08/2019 havale tarihli dilekçesinde özetle; şiddet uygulayan ile birlikteliklerinden olan ŞG'nin velayetinin kendisinde olduğunu, kendi yanında ikamet ettiğini, şiddet uygulayanın sürekli olarak şiddetine maruz kaldığından dolayı kendisi için koruma ve gizlilik kararı verildiğini, çocuk için ayrı bir soruşturma yapılması gerektiğinden çocuk hakkında talep ettiği koruma ve gizlilik kararı talebinin red edildiğini, şiddet uygulayanın adına kayıtlı telefon numarası üzerinden adres bilgilerine ulaşmaya çalıştığını, bulunduğu takdirde öldüreceği yönünde tehditler savurduğunu bildirerek çocuk Şahin hakkında 6 ay süre ile 6284 Sayılı Yasa gereğince tedbir kararı verilmesini, adresinin gizlenmesi hususunda karar verilmesini talep etmiştir... 1-a bendi gereğince tedbirene mağdura yönelik şiddet tehditi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, 1-c bendi gereğince korunan kişilere bu kişilerin buldukları konuta, okula ve iş yerine yaklaşmamasına, 1-d bendi gereğince Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına, 1-e bendi gereğince korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine, 1-f bendi gereğince korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine, 1-g bendi gereğince bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi. Verilen tedbir kararlarının 6 AY boyunca uygulanmasına ve ilgililere tebliğine...” www.uyap.gov.tr. (08.01.2021); Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 24.07.2019; 2019/335 D.İş, 2019/334 K; “ ... Tüm evrak kapsamı incelendiğinde; mağdurun şiddet uygulayan tarafından şiddet gördüğüne ilişkin beyanı ve video kayıtları dikkate alınarak şiddet mağduru AÖ lehine 6284 Sayılı Kanunun 1-a bendi gereğince tedbirene mağdura yönelik şiddet tehditi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, 1-c bendi gereğince korunan kişilere bu kişilerin buldukları konuta, okula ve iş yerine yaklaşmamasına, 1-f bendi gereğince korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine, Tedbir kararının 2 AY boyunca uygulanmasına, ilgililere tebliğine ...” www.uyap.gov.tr. (09.01.2021)

616 Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 117; Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 81.

617 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 140; Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s.100; Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 16.

giriş yasağı gibi sınırlamalar getirilmesinde sakınca yoktur⁶¹⁸.

Söz konusu tedbirin uygulanmasında dikkat edilmesi gereken bir husus şiddet uygulayan ile şiddet mağdurunun aynı işyerinde çalışması durumudur. Bu gibi hallerde şiddet uygulayanın çalışma hürriyetini ortadan kaldıracak biçimde işyerine yaklaşmama tedbirine karar verilemez. Söz konusu durumda şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun çalıştığı birime yaklaşmaması şeklinde verilen tedbir kararı daha doğru ve faydalıdır. Fakat şiddet uygulayan ile şiddet mağduru aynı birimde çalışıyorsa o zaman 6284 Sayılı Kanun m. 4/1-a maddesi uyarınca iş yerinin değiştirilmesi tedbiri daha isabetli olacaktır⁶¹⁹.

Önleyici tedbir kararlarının düzenlendiği m5'te gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu tedbir kararının kolluk amiri tarafından da verilebileceği hükme bağlanmış ve tedbir kararını veren kolluk amirinin bu kararı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde hakimın onayına sunması gerektiği belirtilmiştir⁶²⁰. Onaya sunulan tedbir kararını hakim 24 saat içinde onaylamazsa tedbir kararı kendiliğinden kalkacaktır.

618 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 140; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.100; Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 16.

619 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.45.

620 Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 10.06.2019; 2019/236 D.ış, 2019/236 K; " ... Alanya İlçe Emniyet Müdürlüğü Saray Polis Merkezi Amirliğinin 10/06/2019 tarih ve ... sayılı tahkikat evrakında mağdurun başvurusu üzerine şiddet mağduru NK lehine 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,b,c,d maddeleri uyarınca 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının 07/06/2019 tarihinde verildiği ve bu kararın onaylanması için 10/06/2019 tarihinde mahkememize gönderildiği, olayın oluş şekli, niteliği ve mağdur beyanı dikkate alınarak talebin kabulü ile 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,b, c ve d maddeleri uyarınca verilen 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının onaylanmasına karar verilmesi gerekmiş..." www.uyap.gov.tr, (09.01.2021); Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 16.08.2019; 2019/378 D.ış, 2019/376 K; " ... Alanya Kaymakamlığı İlçe Emniyet Müdürlüğü Saray Polis Merkezi Amirliğinin 16/08/2019 tarih ve ... sayılı tahkikat evrakı ile şiddet uygulayan KY'nin şiddet mağduru YY'ye karşı gerçekleştirdiği eylemlerden dolayı 6284 sayılı kanunun 5/1-a, c ve d maddeleri uyarınca verilen 90 gün olarak verilen önleyici tedbir kararının 60 GÜN olarak onaylanmasına..." www.uyap.gov.tr, (08.01.2021) ; Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 29.07.2019; 2019/343 D.ış, 2019/342K; " ... Alanya İlçe Emniyet Müdürlüğü Cumhuriyet Polis Merkezi Amirliğinin 29/07/2019 tarih ve ... sayılı tahkikat evrakında mağdurun başvurusu üzerine şiddet mağduru FY lehine 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,c,d maddeleri uyarınca 180 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının 29/07/2019 tarihinde verildiği ve bu kararın onaylanması için 29/07/2019 tarihinde mahkememize gönderildiği, olayın oluş şekli, niteliği ve mağdur beyanı, mesaj kaydı dikkate alınarak talebin kabulü ile 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a, c ve d maddeleri uyarınca verilen 180 GÜNLÜK talebin kısmen kabulü ile 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararının onaylanmasına, dosya kapsamı dikkate alınarak mahkememizce re'sen 6284 Sayılı Kanunun 5/1-f maddesi uyarınca 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararı uygulanmasına dair karar verilmesine..." www.uyap.gov.tr, (10.01.2021)

4.Şiddet Uygulayan Kişinin Çocuklarla Kişisel İlişkinin Refakatçi Eşliğinde Yapılması, Sınırlandırılması veya Kaldırılması

TMK m.182/1’de “*Mahkeme boşanma veya ayrılığa karar verirken, olanak buldukça ana ve babayı dinledikten ve çocuk vesayet altında ise vasinin ve vesayet makamının düşüncesini aldıktan sonra, ana ve babanın haklarını ve çocuk ile olan kişisel ilişkilerini düzenler.*” hükmü düzenlenmiştir. TMK m.182/2’de “*Velâyetin kullanılması kendisine verilmeyen eşin çocuk ile kişisel ilişkisinin düzenlenmesinde, çocuğun özellikle sağlık, eğitim ve ahlâk bakımından yararları esas tutulur. Bu eş, çocuğun bakım ve eğitim giderlerine gücü oranında katılmak zorundadır.*” şeklindeki hükümle kişisel ilişkinin ne şekilde kurulacağı ele alınmıştır. Yine TMK m.324’te⁶²¹ de kişisel ilişki bakımından anne babadan herbirine yükümlülük yüklenmiştir. Şiddet durumunda acil önlem alınması için 6284 Sayılı Kanun m.5/1-ç’de “*Önceden verilen bir kişisel ilişki kararının sınırlandırılmasına, kaldırılmasına, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılmasına karar verilebileceği*” şeklindeki düzenleme ile kişisel ilişkinin nasıl yapılacağı düzenlenmiştir⁶²². Söz konusu tedbir kararı şiddet uygulayanın eylemlerini ve şiddet uygulama tehlikesinin önlenmesine yöneliktir⁶²³.

Uygulama Yönetmeliği m. 21’de düzenlendiği üzere, eşler boşanmış, ayrı yaşama kararı almış, hiç evlenmemiş olsalar da bu ilişkide herhangi biri diğerine şiddet uygulamışsa hakim, çocuğun güvenliğini sağlamak, kaçırılmasını önlemek, önceden verilen kişisel ilişki kararının varlığı halinde bu kişisel ilişkiyi refakatçi eşliğinde yaptırmak, şartlara göre kişisel ilişkiyi sınırlandırmak ve tamamen kaldırmak hakkında önleyici tedbir kararı verebilmektedir⁶²⁴.

Aile içi şiddetlerde çoğu zaman çocuklar anne ve baba arasında kalmaktadırlar. Şiddetin bu derece yakınlarında olması çocukların şiddete tanık olmaları onlarda

621 TMK m. 24: “*Ana ve babadan her biri, diğerinin çocuk ile kişisel ilişkisini zedelemekten, çocuğun eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlüdür. Kişisel ilişki sebebiyle çocuğun huzuru tehlikeye girer veya ana ve baba bu haklarını birinci fıkrada öngörülen yükümlülüklerine aykırı olarak kullanırlar veya çocuk ile ciddi olarak ilgilenmezler ya da diğer önemli sebepler varsa, kişisel ilişki kurma hakkı reddedilebilir veya kendilerinden alınabilir.*”

622 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 140.

623 Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s.100.

624 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 140.

psikolojik olarak derin izler bırakmaktadır. Olay sonrasında taraflar birbirine ders vermek amacıyla, birbirlerini çaresiz bırakmak veya başkaca saiklerle çocukları kullanabilmektedirler. Söz konusu tedbir kararıyla ebeveynlerin çocukları kullanmaları engellenmeye çalışılmıştır⁶²⁵.

Bazı durumlarda şiddet uygulayan, çocukla kişisel ilişki kurma sırasında şiddet mağduruna ulaşmayı amaçlayabilir. Bu esnada yeni şiddet uygulayabilir⁶²⁶. Somut olaya göre bu gibi hallerde hakim tarafından bir refakatçi eşliğinde kişisel ilişki kurma tedbir kararı vermesi yerinde olacaktır. Şiddet uygulayanın ciddi bir şekilde çocuğu kaçırma ihtimali varsa bu gibi hallerde de hakim kişisel ilişkinin kaldırılmasına karar vermelidir. Unutmamak gerekir ki kanun bu tedbire hükmetme yetkisini sadece hakime vermiştir. Kolluk amiri yada mülki amirin böyle bir tedbir kararı verme yetkisi yoktur.

5.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişinin Yakınlarına, Tanıklarına, Çocuklarına Yaklaşmaması

6284 Sayılı Kanun m. 5/1-d ve Uygulama Yönetmeliği m. 22'ye göre hakim gerekli gördüğü durumlarda şiddet uygulayanın şiddet mağdurunun yakınlarına, annesine, babasına ve şiddete tanık olanlara yaklaşmama kararı verebilir⁶²⁷. Şiddet

625 Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 18; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 140.

626 Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 942.

627 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 140; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.102; Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 12.11.2020, 2019/154 D.ış, 2019/153 K; " ... Tüm dosya kapsamının birlikte değerlendirilmesi sonucunda; tedbir isteyen vekilince karşı taraflar aleyhine 6284 Sayılı Kanun uyarınca önleyici tedbir kararı verilmesi istemiyle mahkemeye başvurulduğu, Alanya 1. Aile Mahkemesi'nin 16/10/2020 tarih ve 2020/380 Esas sayılı kararı ile talebin reddine dair karar verildiği, tedbir isteyen vekilince itiraz edilmesi üzerine dosyanın mahkememize gönderildiği anlaşılmıştır. Tedbir talep edeninin talebinin güncel şiddet tehdidi bulunduğu ve davacının ısrarlı takip mağduru olduğu kanaatine varılarak karşı tarafların gerçekleştirdikleri iddia olunan eylemleri nedeniyle itirazın kabulü ile karşı taraf MS'nin eylemleri nedeniyle 6284 Sayılı Kanun'un a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması b) Karşı tarafın müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi c) Korunan kişiye, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması, d) **Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması f) Karşı tarafın korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesi suretiyle 2 AY süre ile önleyici tedbir kararı uygulanmasına...**" www.uyap.gov.tr, (11.01.2021); Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 22.07.2019,

olaylarında yalnızca şiddete tanık olan ve durumu yetkililere ihbar eden kişiler, akrabalar, komşular ve şiddet mağduruna yardım eden herkes tehdit altında olabilir⁶²⁸. Eğer böyle bir tehdit hali veya tehlikesi söz konusu ise yani şiddet uygulayanın sırf mağdura yardım ettiler diye bu kişilere de şiddet uygulaması ihtimali varsa hakim tarafından bu tedbire karar verilebilir⁶²⁹.

Söz konusu tedbir kararında çocuk bakımından kişisel ilişki kurulmasına dair durumlar saklı tutulmaktadır. Çünkü bu tedbir kapsamında şiddet uygulayana çocuklara yaklaşmama kararı verilebilmesi için daha önceden verilmiş kişisel ilişki kurulması kararının olmaması gerekmektedir⁶³⁰. Şayet önceden verilen bir kişisel ilişki kurma kararı varsa bu tedbir kararı kişisel ilişki kurulabilmesi için belirtilen süreler haricindeki zamanda da verilebileceğinden bu ihtimal değerlendirilmelidir⁶³¹.

Önleyici tedbir kararlarının düzenlendiği Kanun m.5’de gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu tedbir kararının kolluk amiri tarafından da verilebileceği hükme bağlanmış ve tedbir kararını veren kolluk amirinin bu kararı en geç kararın alındığı tarihi takip eden ilk iş günü içinde hakimın onayına sunması gerektiği de belirtilmiştir. Hükme göre onaya sunulan tedbir kararını hakim 24 saat içinde onaylamazsa tedbir

2019/330 D.ış, 2019/328 K; “... *Tedbir isteyen GB 22/07/2019 havale tarihli dilekçesinde özetle; şiddet uygulayan ile gayri resmi eş olduklarını, müşterek iki çocuklarının bulunduğunu, müşterek çocukların kendisi ile birlikte yaşadığını, müşterek çocuklardan Seval lehine şiddet uygulayan hakkında koruma kararı verildiğini, şiddet uygulayan ile ayrılmak istediğini, ancak bunu istemediğini, şiddet uyguladığını, kötü davranışlarda bulunduğunu... 1-a bendi gereğince tedbiren mağdura yönelik şiddet tehditi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, 1-c bendi gereğince korunan kişilere bu kişilerin buldukları konuta, okula ve iş yerine yaklaşmamasına, 1-d bendi gereğince **Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına, Tedbir kararının 3 ay boyunca uygulanmasına, ilgililere tebliğine...***” www.uyap.gov.tr. (13.01.2021)

628 Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s. 19; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 140.

629 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 140.

630 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 142-143; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.46.

631 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 142-143; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.46.

kararı kendiliğinden kalkar⁶³².

6.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişinin Eşyalarına Zarar Vermemesi

4320 Sayılı Mülga Kanun'da korunduğu gibi 6284 Sayılı Kanun'da da şiddete maruz kalan veya böyle bir tehlikeyle karşılaşan kişilerin fiziksel ve ruhsal bütünlüklerinin yanında mal varlıkları da korunmaktadır⁶³³. Şiddet mağdurunun ev eşyalarına ve şahsi eşyalarını şiddet uygulayan tarafından zarar verilmemesini amaçlayan bu tedbir kararında, kanun koyucu şiddet mağdurunun sadece canını korumamakta aynı zamanda malvarlığı değerlerini de korumaktadır. Şiddet uygulayan tarafından bu eşyaların kırılması, tahrip edilmesi, yok edilmesi ve bu gibi davranışlar halinde hakim söz konusu tedbir kararına hükmedebilecektir⁶³⁴.

6284 Sayılı Kanun'da koruma tedbir kararına konu olan eşyanın niteliği ile ilgili sınırlandırma yapılmamıştır. Doktrinde taşınır ve taşınmaz eşyaların, maddi değeri olan eşyaların, maddi değeri olmayıp manevi olarak değerli olan eşyaların söz konusu tedbir kararına konu olabileceği savunulmuştur⁶³⁵. Kanaatimizce de korunan eşyanın taşınır ve taşınmaz olması veya maddi ve manevi değeri olması arasında fark bulunmamakta tedbire konu eşya tabiri tümünü kapsamaktadır.

7.Şiddet Uygulayan Kişinin, Korunan Kişiyi İletişim Araçlarıyla veya Sair Surette Rahatsız Etmemesi

Bu tedbir kararında hakim, şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali olan kişinin görsel, yazılı, işitsel, internet ve benzeri iletişim araçları ile ya da başka yollarla şiddet mağdurunu rahatsız etmemesine yahut korkutmamasına dair karar

632 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.47; Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 20.

633 Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 103. ; Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 118. ; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 141.

634 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 143.

635 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 143. ; Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s. 16.

vermektedir⁶³⁶.

Şiddet uygulayanın e-posta, telefon, sms, mektup gibi iletişim araçlarıyla hakaret etmesi, tehdit etmesi, korkutma gibi eylemlerle şiddet mağdurunu rahatsız etmesi durumunda hakim bu tedbire başvurabilir. Tehdit veya hakaret içermeksizin sadece mağduru rahatsız etmek için geceleri arayıp mesaj atmak, telefonda müzik ve nefes seslerini dinletmek gibi şiddet mağdurunu tedirgin edecek eylemlerde bulunulması durumunda hakim aynı tedbire karar verebilecektir⁶³⁷. Şiddet mağdurunu tehdit etmek veya tedirgin etmek için bir kişiyle söylenmek istenen mesajın iletilmesi de aynı tedbir kapsamında değerlendirilmektedir⁶³⁸. Söz konusu iletişim araçları hem bireysel iletişim araçlarını hem de kitlesel iletişim araçlarını içermektedir⁶³⁹.

Şiddet mağdurunu telefon, e-posta ve sms gibi iletişim araçlarıyla rahatsız eden şiddet uygulayanın eylemleri bazı yazarlar tarafından siber şiddet olarak adlandırılmaktadır. Siber şiddet, dijital teknolojiler kullanılarak gerçekleştirilen bir şiddettir. Bu tür şiddetler sosyal medyada, mesajlaşma platformlarında, oyun platformlarında ve cep telefonlarında görülebilir. Hedef seçilen kişileri korkutmaya, kızdırmaya, tedirgin etmeye veya utandırmaya yönelik olarak tekrarlanan bir davranıştır. Mesela sosyal medyada bir kişi hakkında yalanlar yaymak veya utandırıcı

636 Yağcıoğlu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, s. 942; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 442; Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 144; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 39.

637 Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 09.09.2020, 2020/109 D.İş, 2020/107 K; "... Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; talep eden EB'nin 07/09/2020 tarihli dilekçesi ile karşı taraflar aleyhinde koruma kararı talep edildiği, talep edenin 07/09/2020 havale tarihli dilekçesi ile Alanya 1. Aile Mahkemesinin 01/09/2020 tarih, 2020/754 D.İş Esas, 2020/755 D.İş karar sayılı kararına itirazda bulunarak karşı tarafların sürekli kendisini ve aile fertlerini aramak kaydıyla tehdit, tahrik ve taciz ettiklerini, kendilerine ait ses kayıtlarını aldıklarını belirterek tehdit ettiklerini, buna ilişkin whatsapp kayıtlarını sunduğunu beyan ederek karşı taraflar hakkında uzaklaştırma kararı verilmesini talep ettiği görülmekle beyan doğrultusunda şiddet tehdidinin varlığı kanısına varılarak talep edenin itirazının kabulü ile karşı taraflar hakkında 9/09/2020 tarihinden itibaren 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a ve f bentleri uyarınca 3 ay süre ile önleyici tedbir kararının uygulanmasına..." www.uvyap.gov.tr, (08.01.2021); Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 143; Sarı, "Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet", s. 104; Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 144.

638 Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s. 143-144; Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 143.

639 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 144-145.

fotoğraflar yayınlamak, mesajlaşma platformlarından incitici mesajlar yada tehditler yollamak, çeşitli oyunlarla şiddet eylemlerine devam etmek bu kapsamdadır. Hakim bu gibi hallerde siber şiddeti önlemek için şiddet mağdurunun bu tedbir kapsamında korunmasına karar verebilir⁶⁴⁰.

8.Şiddet Uygulayan Kişinin Kanunen İzin Verilen Silahları Kolluğa Teslim Etmesi

6284 Sayılı Kanun m. 5/1-g ve Uygulama Yönetmeliği m. 25' e göre; hâkim tarafından şiddet mağdurunun korunması için şiddet uygulayana ait silahların kolluğa teslimine ve tedbir süresinin sonuna kadar emanetine dair karar verilebilir⁶⁴¹. Bu tedbire başvurulabilmesi için daha önceden şiddet mağdurunun silahla vurulması, silahla tehdit edilmesi gibi eylemlere gerek yoktur⁶⁴². Önemli olan silah ile ileride doğma tehlikesi yüksek zararların önlenmesidir⁶⁴³.

640 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 104; Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 24.07.2019; 2019/335 D.iş, 2019/334 K; “ ... Tüm evrak kapsamı incelendiğinde; mağdurun şiddet uygulayan tarafından şiddet gördüğüne ilişkin beyanı ve video kayıtları dikkate alınarak şiddet mağduru lehine 6284 Sayılı Kanununun 1-a bendi gereğince tedbiren mağdura yönelik şiddet tehditi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, 1-c bendi gereğince korunan kişilere bu kişilerin buldukları konuta, okula ve iş yerine yaklaşmamasına, **1-f bendi gereğince korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine**, Tedbir kararının 2 AY boyunca uygulanmasına, ilgililere tebliğine ...” www.uyap.gov.tr. (12.01.2021)

641 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 47;E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 39; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 145; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 143.

642 Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 19.12.2019; 2019/537 D.iş, 2019/538K; “ ... İlgili kişi MP vekili AV. RG'nin 18/12/2019 havale tarihli dilekçesinde özetle; karşı tarafın müvekkiline 13/12/2019 tarihinde şiddet uyguladığını, buna ilişkin Döşemealtı Polis Karakolunda evrak düzenlendiği ve adli tıp raporunun aldırıldığı, müvekkilinin gördüğü şiddet nedeniyle kendini güvende hissetmediğinden kişisel eşya ve evraklarını almadan Alanya ilçesinde bulunan ablasının evine sığındığını, müvekkilinin kanser hastası olması sebebiyle hem ablasının ... Alanya adresi ile ... Meram/Konya adresinde bulunacağını, karşı tarafın emekli polis memuru olması sebebiyle silahının da olma ihtimaline karşın müvekkili lehine karşı taraf BY hakkında 6284 Sayılı Yasa gereğince tedbir kararı verilmesini talep etmiştir. Tüm evrak kapsamı incelendiğinde; Aleyhine tedbir istenen BY hakkında ilgili kişi MY'ye karşı gerçekleştirdiği iddia olunan eylemler nedeniyle 6284 Sayılı Yasanın 5. Maddesinin; 1-a bendi gereğince tedbiren mağdura yönelik şiddet tehditi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmamasına, 1-c bendi gereğince korunan kişilere bu kişilerin buldukları *... Alanya/Antalya adresi ile *... Meram/Konya adreslerinde bulunan konutlarına, okula ve iş yerine yaklaşmamasına, **1-f bendi gereğince korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine, 1-g bendi gereğince bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesi**, Tedbir kararının 2 AY boyunca uygulanmasına, ilgililere tebliğine...” www.uyap.gov.tr. (10.01.2021)

643 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 143-144.

Silah ve benzer araçların hangileri olduğu “Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmeliği” m.2’de⁶⁴⁴ açıklanmıştır. Hakim söz konusu kararı verip şiddet uygulayana ait olan silahların kolluğa teslim edilmesine karar verirken silah ve benzeri aletlerin neler olduğunun tespitini söz konusu yönetmeliğin ikinci maddesindeki düzenlemeye dayanarak yapmalıdır⁶⁴⁵.

6284 Sayılı Kanun bakımından silah kavramına nelerin dahil olduğu konusu ise doktrinde tartışmalara sebep olmuştur. Bir görüşe göre, silah tanımı TCK m. 6/1-f’deki⁶⁴⁶ aletleri de kapsar şekilde tanımlanır ve bu aletlere tedbir kararının uygulanması gerekir⁶⁴⁷. Diğer görüşe göre ise 6284 Sayılı Kanun m. 5/1-g’deki düzenleme lafzen yorumlanarak “*bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahlar*” ifadesinden sadece tabanca, tüfek gibi silahların anlaşılması

644 Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Yönetmelik m. 2: “*Silah: Uzaktan veya yakından canlıları öldürebilen, yaralayan, etkisiz bırakan, canlı organizmaları hasta eden, cansızları parçalayan veya yok eden, ruhsata tabi araç ve aletlerin tümünü, Armağan silah: Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı, Başbakan ve Genelkurmay Başkanı tarafından veya yabancı ülkelerin devlet veya hükümet başkanları, hükümet üyeleri, genelkurmay başkanları, kuvvet komutanları veya hükümetleri adına yetkilendirilmiş kurum veya kuruluş başkanları tarafından armağan olarak verildiği usulüne uygun olarak belgelendirilen tabancalar ile av veya sporda kullanılan her nevi ateşli, ateşsiz silahları ve bıçakları, Hatıra silah: Kanununun 11 inci maddesinin dördüncü fıkrası ile Kanunda değişiklik yapan 22/11/1990 tarihli ve 3684 sayılı Kanunun geçici 1 inci maddesine göre tesbit edilen ateşli ve ateşsiz silahları, Ateşli silah: Mermi çekirdeği veya saçma tabir edilen özel şekil ve nitelikteki maddeleri, barut gazı veya bu neviden patlayıcı ve itici güç ile uzak mesafelere kadar atabilen silahları, Tabanca: Tam otomatik olmamak şartıyla, namlu uzunluğu fişek yatağı hariç otuz santimetreyi ve tüm uzunluğu elli santimetreyi geçmeyen, dumanlı veya dumansız barut veya bu neviden bir patlayıcı ve itici güç ile güllü, mermi, saçma veya füze ile gaz ya da diğer nesnelere atabilen, belli bir çapta namluya uygun imal edilmiş ateşli silahları, Tam otomatik silah: Tetik çekili tutulduğunda sürekli atış yapabilen ateşli yivli silahları, Yivli av tüfeği: Namlu uzunluğu fişek yatağı hariç otuz santimetreden fazla, uzun menzilli ve delici güce sahip, sabit dipçikli, tam ve yarı otomatik atış yeteneği olmayan ve münhasıran avda veya atıcılıkta kullanılan ateşli-yivli silahları, Spor ve nişan tüfek ve tabancaları: Çapı ve diğer nitelikleri bakımından Uluslararası Atış Birliği (U.I.T) Tüzüğünde belirtilen, yarışmalarla uluslararası askeri yarışmalara katılmaya elverişli ve münhasıran spor amacıyla kullanılan yivli ve yivsiz tüfek ve tabancaları, Diğer saldırı ve savunma aletleri: (b), (c), (d), (e), (f), (g), (h) ve (i) bentlerinde sözü edilen ateşli ve ateşsiz silahlar dışında kalan bıçaklar ile özel olarak saldırı ve savunmada kullanılmak amacıyla yapılmış her türlü ateşli ve ateşsiz aletleri ifade eder.”*

645 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s. 144.

646 TCK m. 6/-f: “*Silah deyiminden; 1. Ateşli silahlar, 2. Patlayıcı maddeler, 3. Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet, 4. Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler, 5. Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler anlaşılır.*”

647 Öztürk, “Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s.17; Bozkurt Şener, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Değerlendirilmesi*, s. 101.

gerekir⁶⁴⁸. Kanaatimizce kanundaki silah ifadesini Türk Ceza Kanunu'ndaki gibi geniş anlamda değerlendirirsek hüküm uygulanamaz hale gelir ve hiçbir fayda sağlamaz. Mesela herhangi bir şemsiye, ekmek bıçağı, cam şişe, çatal ve sair araçlar Türk Ceza Kanunu'na göre silah olarak kabul edilmiştir. Fakat bu tedbir kapsamında şiddet uygulayanın söz konusu araçları kolluğa teslim etmesinin hiçbir faydası bulunmamaktadır. 6284 Sayılı Kanun m. 5/1-g'deki tedbir kararında ifade edilen “bulundurulması veya taşınmasına kanunen izin verilen silahlar” ifadesinde anlaşılan tabanca ve tüfek gibi araçlardır. Aksini düşünmek çantamızda cam şişe taşırken ruhsat almak için izin isteme sonucunu doğurur ki böyle bir uygulamanın dünyada örneği yoktur.

Söz konusu tedbir kararı neticesinde yapılan silah teslimi müsadere⁶⁴⁹ değildir. Hakim kararına göre sağlanan bir koruma tedbiridir. Bu nedenle tedbir süresi bitiminde silah başka suçta kullanılmamışsa veya hakkında tekrar tedbir kararı verilmemişse şiddet uygulayana teslim edilecektir⁶⁵⁰.

9.Şiddet Uygulayan Kişinin Görev Nedeniyle Zimmetinde Bulunan Silahı Kuruma Teslim Etmesi

Şiddet uygulayan silah taşınması zorunlu olan herhangi bir kamu görevinde bulunuyorsa, hakim bu görev nedeniyle zimmetinde bulunan silahı kendi kurumuna teslim etmesi kararı verebilir⁶⁵¹. 6284 Sayılı Kanun m.5/1-ğ ve Uygulama Yönetmeliği m. 26'da şiddet uygulayan kişinin kamu görevi nedeniyle silah taşınması mümkün olsa da görevi gereği zimmetindeki bu silahı kurumuna teslimi tedbiri düzenlenmiştir. Bu tedbire başvurulabilmesi için şiddet uygulayan kişinin şiddet eylemlerinde silah

648Hüseyin,Tıgılı “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler ve Bunların Uygulanması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 1, S. 5, 2011, s. 524; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 442; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 145.

649 TCK m. 54: “İyiniyetli üçüncü kişilere ait olmamak koşuluyla, kasıtlı bir suçun işlenmesinde kullanılan veya suçun işlenmesine tahsis edilen ya da suçtan meydana gelen eşyanın müsadere sine hükmolunur. Suçun işlenmesinde kullanılmak üzere hazırlanan eşya, kamu güvenliği, kamu sağlığı veya genel ahlak açısından tehlikeli olması durumunda müsadere edilir.”

650 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 145; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 145.

651 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 47; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 40.

kullanmış olması aranmamaktadır. Karar için hakim o kişinin silah bulundurmasını tehlikeli olarak görmesi ve yorumlaması yeterlidir⁶⁵².

Şiddet uygulayan kişinin kamu görevlisi statüsü devam etse dahi şiddet uygulama ihtimali veya böyle bir tehlikesi mevcutsa silahını bu tedbir çerçevesinde teslim etmekle yükümlüdür⁶⁵³.

4320 Sayılı Mülga Kanun'da görevi gereği zimmetinde bulunan silahın teslimi tedbiri düzenlenmemiştir. Bu konuda da doktrinde tartışmalara, belirsizliklere sebep olmuştur. Fakat 6284 Sayılı Kanun ile söz konusu tedbir düzenlenmiş belirsizlik ortadan kaldırılmıştır⁶⁵⁴. Tedbir kararı polis hakkında verilmişse, Cumhuriyet Savcısı veya mahalli karakol tarafından, askeri personel hakkında verilmişse bu işlem ile ilgili inzibat birimi tarafından yerine getirilmektedir⁶⁵⁵. Kanaatimizce buradaki silah kavramı da bir önceki başlıkta açıklandığı üzere dar yorumlanmalı ve tabanca, tüfek gibi silahlar bu tedbirin konusunu oluşturmalıdır.

10.Şiddet Uygulayan Kişinin Korunan Kişilerin Buldukları Yerde Alkol, Uyuşturucu veya Uyarıcı Madde Kullanmaması, Bu Maddelerin Etkisi İle Korunan Kişilere ve Buldukları Yerlere Yaklaşmaması, Bağımlılığın Hastaneye Yatmak Dâhil Muayene ve Tedavisinin Sağlanması

6284 Sayılı Kanun, bağımlılık yapan ve ayırt etme yetisini etkileyen uyuşturucu madde veya alkol ile şiddet arasında meydana gelebilecek ilişkiyi dikkate alarak söz konusu sarhoşluk veren bu maddelerin etkisinde kalan şiddet uygulayanın şiddete başvurma tehlikesinin varlığını dikkate alarak hakime, şiddet uygulayan kişinin şiddet mağduru korunan kişilerin buldukları yerlerde sarhoşluk veren maddelerin kullanılmaması veya bu gibi maddelerin etkisi altındayken şiddet mağduruna ve bulunduğu yerlere yaklaşmaması, eğer bu hal bağımlılık oluşturmuşsa

652 Öztürk, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler." s.17.

653 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 106.

654 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 145.

655 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 106.

hastaneye yatma gibi tedavi edici yöntemleri karar verme yetkisi tanınmıştır⁶⁵⁶.

Uyuşturucu, alkol, uyarıcı maddeler kişilerin kendilerini kaybederek istemedikleri eylemleri yapmalarına neden olmaktadır. Çoğu yazar ve mahkeme kararlarında alkol ve uyuşturucunun şiddet uygulamayı ve şiddeti kolaylaştırdığı benimsenmiştir⁶⁵⁷. Söz konusu tedbire hükmedilebilmesi için şiddet mağdurunun fiziksel olarak şiddete maruz kalması aranmaz⁶⁵⁸. Şiddet uygulayanın uyarıcı madde etkisindeyken şiddet mağdurunun bulunduğu yere gidip bağırması, hakaret etmesi, kişiyi çevresinin yanında rezil etmesi gibi davranışlar tedbir kararı verilmesi için haklı neden olarak kabul edilmiştir⁶⁵⁹. Şiddet uygulayan kişinin herhangi bir kişiye zarar vermeden uyarıcı madde kullanması halinde hakim bu tedbir kararına hükmetmeyecektir⁶⁶⁰.

Hakkında tedbir kararı verilen kişi sağlık kuruluşuna gitmeyerek tedaviyi reddetmesi durumunda tutanak düzenlenir. Bu tutanak hakkında Cumhuriyet Savcılığına ve ŞÖNİM' e bildirimde bulunulur. Şiddet mağduru hakkında hastanede tedavi olma konusunda tedbir kararı verilen kişinin sağlık giderleri 6284 Sayılı Kanun m.19 ve Uygulama Yönetmeliği m.44 düzenlemeleri gereği Bakanlık bütçesinden karşılanır⁶⁶¹.

Hastanede tedavi olması için tedbir kararı verilen şiddet uygulayanın tedavisinin sonuçları, bu tedbirin kişide meydana getirdiği etki ve değişiklikler ŞÖNİM tarafından ilgili kuruluşların da yardımıyla takip edilmelidir. Gereken hallerde

656 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 145-146; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 48; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 40; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 443.

657 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 116.

658 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 86.

659 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 146.

660 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 146.

661 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 147; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 146; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 48; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 40.

ŞÖNİM kolluk birimlerinden yardım isteyebilir⁶⁶². Bu tedbir kararı ile amaç şiddet uygulayan kişi için alkol veya uyarıcı madde yasağı koymak değildir. Amaç, şiddet mağdurunun olduğu yerde kullanımını ve söz konusu maddelerin etkisi altındayken mağdura zarar vermesini önlemektir⁶⁶³.

Şiddet uygulayanın alkol ve uyarıcı maddeler sebebiyle kısıtlanıp vesayet altına alınması durumunda vesayet kararını veren hakim, 6284 Sayılı Kanun m. 5/1-h'de yer alan tedbiri hükmetmesi için Aile Mahkemesi hakimine ihbarda bulunması gerekmektedir. Aile Mahkemesi hakimi somut olaya göre bu tedbire hükmedebilecektir⁶⁶⁴.

662 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 48;E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 40; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 147.

663 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 147; Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 31.12.2018, 2018/24D.iş, 2018/24 K; "...Mağdur AÖ, 31/12/2018 havale tarihli dilekçesinde; halen evli olduğu ayrı yaşadığı eşinin kendisine ve müşterek çocuğa fena muamelede bulunduğunu, can güvenliği sebebi ile 27/12/2018 tarihinden itibaren ayrı yaşadıklarını, kendisinin alkol ve madde bağımlısı olup hakkında adli sicil kaydında sabıklarının bulunduğunu, şiddet uygulayanın 27/12/2018 tarihinde kendisini evden kovduğunu, "bundan sonra senin eşin annen ve babandır" dediğini, çocuğu istediğinde onu götüremezsin, yoksa seni öldürürüm diyerek alıkoyduğunu, 28/12/2018 tarihinde çocuğunu görmek istediğini söylediğinde kayınvalidesinin evine getirdiği kızını kendisine gösterdiğini, sonrasında taşkınlık çıkartarak anne ve babasını darp ettiğini, halen Gazipaşadaki adreste kızı ile birlikte ikamet ettiğini, kızına bakmasının mümkün olmadığını, kendisine Cuma günü mesaj atarak "kızımız senin adını söyleyerek ağlıyor" diye kendisini taciz ettiğini, sen tek başına gel yoksa sana çocuğu göstermem diyerek kızlarının kişisel ilişkilerine kurban ettiğini belirterek 6284 sayılı yasanın 5/-1c, d, e, f ve h bendi ile 6284 sayılı yasanın 5/3.maddesi gereğince müşterek çocukları HÖ ile kişisel ilişki tesisi ile kızlarının kendisine ivedilikle verilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir... Tüm dosya kapsamı ve mağdurun beyanı birlikte değerlendirildiğinde; Şiddet uygulayan AÖ'ye 6284 sayılı yasanın 5.maddesinin 1-c bendi gereğince korunan kişilere bu kişilerin buldukları konuta, okula ve iş yerine yaklaşmamasına, 1-d bendi gereğince korunan kişinin, şiddete uğramış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin haller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmamasına, 1-e bendi gereğince korunan kişinin, şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine, 1-f bendi gereğince korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine, 1-h bendi gereğince korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol yada uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisinde iken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, bağımlılığının olması halinde, hastaneye yatmak dahil, muayene ve tedavisinin sağlanmasına, Tedbir kararının 3 ay boyunca uygulanmasına, ilgililere kolluk tarafından tebliğine..." www.uyap.gov.tr, (08.01.2021)

664 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 147.

11.Şiddet Uygulayan Kişinin Muayene veya Tedavi İçin Sağlık Kuruluşuna Başvurma ve Tedavisini Sağlama

6284 Sayılı Kanun m. 5/1-1'ya göre; şiddet uygulayanın bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması ve tedavisinin sağlanması tedbir kararının amacı, şiddet uygulayan kişinin rahatsızlığı olup olmadığının tespit edilmesi, eğer rahatsızlığı varsa bu rahatsızlığın tedavi edilerek şiddetin yok edilmesidir⁶⁶⁵. Bu tedbir kararı şiddet uygulayanın şiddet eğilimi ile bağlantılıdır. Ezilmiş hissetme, hayal kırıklığı, sevgisizlik, duygusal baskılar, sinirlilik, öfke nöbeti ve fobi gibi psikolojik nedenli davranışlarla şiddet uygulama ihtimalinin varlığı söz konusu ise hakim bu tedbir kararına hükmederek kişinin tedavisini sağlayacaktır⁶⁶⁶.

Şiddet uygulayanın şiddete esas davranışları sosyolojik bakımdan toplumun dayattığı cinsiyetçi anlayış olabileceği gibi psikolojik veya nörolojik rahatsızlıklar da olabilir. Bu gibi rahatsızlıkları olan kişilerin tedavi edilmesi gerekmektedir. Söz konusu tedaviye razı olmayan kişiler hakkında hakim tarafından verilecek tedbir kararı ile şiddet uygulayan kişinin tedavisi sağlanmaktadır⁶⁶⁷.

Şiddet uygulayan kişinin muayene ve tedavisinin sağlanması için tedbir kararı verildiği durumda illerde Halk Sağlığı Müdürlüğü'ne; ilçelerde Toplum Sağlığı Merkezi'ne başvurulması gerekecektir. Hakkında tedbir kararı verilen kişi illerde İl Halk Sağlığı Müdürlüğü ruh sağlığı şubesi tarafından, ilçelerde Toplum Sağlığı Merkezi tarafından kamuya ait olan sağlık kuruluşuna sevk edilir. İlgili kişinin tedaviyi devam ettirip ettirmediği yapılan işlemlerin sonucu ŞÖNİM'e bildirilir. Şiddet uygulayanın tedaviyi reddetmesi halinde bu durum tutanakla tespit edilip Cumhuriyet Savcılığına ve ŞÖNİM'e bildirilir⁶⁶⁸.

665 Karınca, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, s. 87; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 148; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 146-147.

666 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 48.

667 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 147; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 48.

668 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 48-49; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 147; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 148-149; Öztürk, "Ailenin

Uygulama Yönetmeliği m. 44'e göre; kişinin rehabilitasyon ihtiyacı olduğuna karar verirse, genel sağlık sigortası tarafından karşılanamayan giderler Bakanlık bütçesinden karşılanacaktır.

Ergin olan kişiler bakımından akıl hastalığı ve akıl zayıflığı gibi hallerde süreli olarak belirlenen bu tedbir kararı yerine TMK m.405 ve 432⁶⁶⁹ uyarınca işlem yapıp karar verilmesi daha isabetli olacaktır⁶⁷⁰.

B.5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda Yer Alan Hâkim Tarafından Verilebilecek Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararları

Çocuğun zihinsel, fiziksel, duygusal ve ahlaki bakımından yetiştirilmesi, toplum içinde ve aile içinde yerinin hukuk kuralları ile korunması toplumların en temel görevlerindedir. Çocuğun ihmal, istismar ve şiddet gibi eylemlere maruz kalmaması için Anayasa'da, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'de ve kanunlarda hükümler bulunmaktadır⁶⁷¹. Özellikle de Türk Medeni Kanunu ve Çocuk Koruma Kanunu'nda çocukların korunması ve yetiştirilmesi konularında önemli düzenlemeler yer almaktadır⁶⁷².

6284 Sayılı Kanun'da belirtilen önleyici ve koruyucu tedbirlerin yanı sıra hakim, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlere de karar verebilir. Nitekim bu husus 6284 sayılı kanun m.5/3'te; *“Bu Kanunda belirtilen tedbirlerle birlikte hâkim, 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlere de hükmedebilir”*

Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler ve Öneriler.” s.17-18; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 40-41.

669 TMK m. 405: “Akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini göremeyen veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gereken ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokan her ergin kısıtlanır.” TMK m. 432: “Akıl hastalığı, akıl zayıflığı, alkol veya uyuşturucu Madde bağımlılığı, ağır tehlike arzeden bulaşıcı hastalık veya serserilik sebeplerinden biriyle toplum için tehlike oluşturan her ergin kişi, kişisel korunmasının başka şekilde sağlanamaması hâlinde, tedavisi, eğitimi veya ıslahı için elverişli bir kuruma yerleştirilir veya alıkonulabilir.”

670 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 49.

671 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.148. ; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 95.

672 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.148.

şeklinde ifade edilmiştir⁶⁷³.

ÇKK m.1'e göre kanunun amacı; korunmaya ihtiyacı olan yada suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve güvenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir. Yine aynı Kanun m.7'de; “Çocuklar için koruyucu ve destekleyici tedbir kararı; çocuğun annesi, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine yada re'sen çocuk hâkimi tarafından alınabilir” denilerek çocuklar için tedbirlere hükmetme yetkisinin çocuk mahkemesine ait olduğu belirtilmiştir. Fakat bu kanuna atıf yapan 6284 Sayılı Kanun'un ilgili maddesi aile mahkemesi hakiminin de Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan tedbirlere hükümedebileceğini ifade etmiştir⁶⁷⁴.

Çocuk Koruma Kanunu'nda yer alan tedbirler m.5'te düzenlenmiştir. Söz konusu maddeye göre; koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlar; a) *Danışmanlık tedbiri*, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermek, b) *Eğitim tedbiri*, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirmek, c) *Bakım tedbiri*, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırmak veya bu kurumlara yerleştirmek, d) *Sağlık tedbiri*, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri

673Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.148; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 942; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s.41; Kahveci, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü*, s. 92.

674 Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 150; ; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s.41; Yağcıoğlu, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar*, s. 938.

kullananların tedavilerini yaptırmak, e) *Barınma tedbiri*, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamak, tedbirleridir. Yukarıda sayılan tedbirler genellikle şiddete maruz kalan çocuğun korunmasına yönelik tedbirlerdir. Oysa 6284 Sayılı Kanun m. 5/3' te Çocuk Koruma Kanunu'na atıf yapılan tedbir kararları önleyici tedbir kararları başlığı altında düzenlenmiştir. Kanaatimizce düzenlendiği yer bakımından koruyucu tedbir kararları başlığı altında Çocuk Koruma Kanunu'na atıf yapılması daha yerinde olurdu. Fakat 6284 Sayılı Kanun m. 5/3'te açıkça hakim, Çocuk Koruma Kanunu'ndaki koruyucu ve destekleyici tedbirlere de hükmedebileceği ifade edildiğinden uygulamada karışıklık olmayacaktır.

C.4721 sayılı Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Velayet, Kayyım, Nafaka ve Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına İlişkin Hâkim Tarafından Verilebilecek Önleyici Tedbir Kararları

6284 Sayılı Kanun'da belirtilen koruyucu ve önleyici tedbirler ile birlikte hakim, şiddet uygulayan veya şiddet uygulama ihtimali olan kişilerle ilgili olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre velayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında karar verebilecektir⁶⁷⁵.

Velayet kavramı, TMK m.335 ve devamında “*Ergin olmayan çocuk, ana ve babasının velâyeti altındadır. Yasal sebep olmadıkça velâyet ana ve babadan alınamaz.*” şeklinde düzenlenmiştir. Velayet, ana ve babanın bakımı ve gözetimleri amacıyla küçüklerin, kısıtlıların kendileri ve mal varlıkları üzerinde sahip oldukları yetki ve haklarını düzenler⁶⁷⁶. Velayet hakkını kullanan anne ve baba TMK m. 339'a göre, çocuğun bakım ve eğitimi, TMK m. 339/son'a göre, çocuğun adını koyma, TMK m. 341 gereğince, dini eğitimini belirleme ve TMK 352/1 gereğince mallarını yönetme gibi sorumluluk ve yükümlülüklerle sahiptir⁶⁷⁷. Çocuğun hak ve menfaatinin tehlikeye uğraması ve velilerin çözüm bulmaması durumunda hakim çocuğun korunması için

675 Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 96; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 152.

676 Öztan, *Aile Hukuku*, s.3; Könezoğlu, *Aile ve Ailenin Korunması*, s. 57; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 142; Dural vd. , *Türk Özel Hukuku*, s. 340; Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 142.

677 Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 27; Dural vd., *Türk Özel Hukuku*, s. 341; Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s.48.

gerekli ve uygun önlemleri alır⁶⁷⁸.

Çocuk, aile içinde şiddetin mağduru ise veya aile içinde şiddetin tanığı ise ve bu durum çocuğun psikolojisinde, gelişiminde olumsuzluklar oluşturuyorsa hakim 6284 Sayılı Kanun'da yer alan tedbirlerle birlikte çocuğun ailesinin gözetiminden alınarak yetkili kurumlara verilmesine karar verebilmektedir. Hakim bu yetkiyi 6284 Sayılı Kanun m. 5/3 atfı ile TMK m.347'den almaktadır. Bu durum; "*Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesi tehlikede bulunur veya çocuk manen terk edilmiş hâlde kalırsa hâkim, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirebilir.*" şeklindeki hüküm ile düzenlenmiştir. Yine 6284 Sayılı Kanun kapsamında hakim, şiddet uygulayana ait olan velayet görevinin yerine getirilmediğinden yola çıkarak TMK m.348'e göre velayetin kaldırılmasına da hükmedebilir⁶⁷⁹. Velayetin anne ve babadan ikisinden de kaldırılması durumunda çocuğa vasi atanır⁶⁸⁰. Şiddet mağduru bir çocuk ise hakim 6284 Sayılı Kanun kapsamında alınacak koruyucu ve önleyici tedbirlerin yetersiz kalacağı ya da hiç koruma sağlamayacağı kanaatine varırsa şiddet uygulayanın veya uygulama tehlikesi olan kişinin şiddet mağduru çocuk üzerindeki velayet hakkını kaldırabilecektir⁶⁸¹.

Kayımlık müessesesi TMK m. 403 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. TMK m. 403'e göre kayyım, belirli işleri görmek yada malvarlığını yönetmek amacıyla vesayet makamı⁶⁸² tarafından atanır. Kayyım, kendisine kayyım olarak atandığı kişiyi temsil ile yükümlüdür. Kayyım sadece yapmakla görevlendirildiği işleri yapar, sorumluluğu da bu görevler kapsamında belirlenir⁶⁸³.

678 Dural vd., Türk Özel Hukuku, s. 442; Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 27; Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s.49; Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 137.

679 Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 137; Sağıroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 97; Dural vd., Türk Özel Hukuku, s. 443; Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 25. 680 Hatemi ve Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, s. 72; Dural vd. , Türk Özel Hukuku, s. 345; *Kandemir, Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 134-135; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 143.

681 Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 142; Dural vd. , Türk Özel Hukuku, s. 355; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 151.

682 TMK m. 397/2: "*Vesayet makamı, sulh hukuk mahkemesi; denetim makamı, asliye hukuk mahkemesidir.*"

683 Dural vd., Türk Özel Hukuku, s. 446; Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, s. 523; Hatemi ve Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, s. 77; Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 142; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 158; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 158.

TMK m. 426 “*Vesayet makamı, aşağıda yazılı olan veya kanunda gösterilen diğer hâllerde ilgisinin isteği üzerine veya re'sen temsil kayyımı atar: 1. Ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse, 2. Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa, 3. Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa*” şeklindeki hüküm ile kayyım atanma hallerini düzenlemiştir. Re'sen ya da istemi üzerine sulh hukuk hakimi kısıtlının temsil edilmesi için temsil kayyımı atar. Ayrıca TMK m.360'da yer alan anne ve babanın çocuğun mallarına zarar vermesi hallerinde çocuğun mallarını yönetmek için, TMK m.301/3, 303/2'de yer alan evlilik dışında dünyaya gelen çocukların menfaatlerini korumak için, TMK m.291'de yer alan soybağının reddi davasında, TMK m. 301'de yer alan babalık davasında ve Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen benzeri hallerde temsil kayyımı atanabilecektir⁶⁸⁴.

6284 Sayılı Kanun'daki şartların varlığı halinde hakim, gerekli tedbirleri almanın yanında Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen kayyımlik müessesesine ilişkin koruyucu olan düzenlemelerden şiddet mağdurunu yararlandırılıp karar verebilecektir⁶⁸⁵.

Nafaka ve türlerine Türk Medeni Kanunu'nda yer verilmiştir. Söz konusu nafaka türlerine örnek olarak iştirak, yoksulluk, tedbir ve yardım nafakası gösterilebilir⁶⁸⁶. TMK m.175'e göre; yoksulluk nafakası, boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek tarafın, kusuru daha ağır olmamak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak isteyebildiği nafakadır⁶⁸⁷. TMK m. 364'e göre yardım nafakası, yardım etmediği takdirde yoksulluğa düşecek olan üstsoyu ve

684 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.150.

685 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 152.

686 Hatemi ve Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, s. 77; Helvacı ve Erlüle, *Medeni Hukuk*, s. 142; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 158; Dural vd. , *Türk Özel Hukuku*, s. 158.

687 Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 108; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 158; Dural vd., *Türk Özel Hukuku*, s. 159; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s.150; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 157.

altsoyu ile kardeşlerine verilen nafakadır⁶⁸⁸. Ergin olmayan çocukların TMK m. 327 ve devamı maddeleri uyarınca görevini yerine getirmeyerek çocukların bakımları konusunda giderleri karşılamayan anne ve babadan isteyebildikleri nafakaya iştirak nafakası denir. Tedbir nafakası ise, boşanma yada ayrılık davası devam ederken bir eşin diğer eş ve çocuklarının geçimini sağlamak için ödediği geçici nitelikteki nafakadır⁶⁸⁹. Tedbir nafakası verilmesi için talep aranmaz. Hakim re'sen karar verebilir. Nafaka tedbirine hükmedilmesi için şiddet uygulayanın ailenin geçimini sağlayan kişi olması ve şiddet mağdurunun nafakaya ihtiyaç duyacak halde olması gerekmektedir. Daha önceden tedbir nafakasına hükmedilmiş olması şartı da önem arz etmektedir. Bu gibi özel şartların varlığı halinde hakim, 6284 Sayılı Kanun kapsamında verdiği tedbirlerin yanı sıra veya sadece tedbir nafakasında hükmedebilir⁶⁹⁰.

Nafaka konusu ayrıca 6284 Sayılı Kanun m.18'de düzenlenmiş olup söz konusu madde *“Bu Kanun hükümlerine göre nafakaya karar verilmesi hâlinde, kararın bir örneği, resen nafaka alacaklısının veya borçlusunun yerleşim yeri icra müdürlüğüne gönderilir. (2) Nafaka ödemekle yükümlü kılınan kişinin Sosyal Güvenlik Kurumu ile bağlantısı olması durumunda, korunan kişinin başvurusu aranmaksızın nafaka, ilgilinin aylık, maaş ya da ücretinden icra müdürlüğü tarafından tahsil edilir. İcra müdürlüklerinin nafakanın tahsili işlemlerine ilişkin posta giderleri Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden karşılanır.”* şeklindedir. Yine Kanun m.20 uyarınca hükmedilen bu nafakanın tahsili nedeniyle harç ve diğer masraflar alınmamaktadır⁶⁹¹.

Şiddet nedeniyle 6284 Sayılı Kanun m.5/4 e göre verilebilecek olan nafaka için kötü niyetle hareket eden, şiddete maruz kalmadığı halde sadece nafaka alabilmek için

688 Öztan, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, s. 533; Hatemi ve Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, s. 77; E.Ceylan, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler, 23.

689 Akıntürk, *Aile Hukuku*, s. 111; Zapata, *Medeni Hukuk*, s. 162; Dural vd. , *Türk Özel Hukuku*, s. 360; Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 152-153; Hatemi ve Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, s. 78-79; Hatemi ve Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, s. 81.

690 E.Ceylan, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler, 23- 24.

691 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 153; Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s. 110.

bu yola başvurular olması ihtimaline karşı hakimın iyi niyet kötü niyet değerlendirmesi yapması gerekmektedir. Fakat 6284 Sayılı Kanun kapsamında verilebilecek tedbir kararları için delil veya tanıkla ispat şartı kesin olarak aranmadığı için nasıl bir uygulama yapılacağı konusunda belirsizlik vardır.

TMK m.323'e göre, çocuğun velayeti kendisinde bulunmayan taraf çocuk ile kişisel ilişki kurulmasını talep edebilir. Yine velayetin kaldırıldığı durumlarda hakim, takdir yetkisini kullanarak kişisel ilişkinin kurulması konusunda karar verebilir. Türk Medeni Kanunu'ndaki kişisel ilişki gerektiren haller dışında 6284 Sayılı Kanun m.5/3'e göre hakim, Türk Medeni Kanunu'ndaki koşulların varlığı halinde şiddet uygulayan ve çocuk arasında kişisel ilişki kurulmasına hükmedebilir. Ancak önceden verilen bir kişisel ilişki kurma kararı varsa bu sefer m. 5/3'e göre değil, m.5/1-ç' ye göre bu kişisel ilişkiyi sınırlandırılabilir veya şartları varsa kaldırılabilir⁶⁹².

III.Tedbir Kararı Verildikten Sonra Yapılacak İşlemler

A.Kararların Tefhim ve Tebliği

6284 Sayılı Kanun m. 8/4'teki "Tedbir kararı, korunan kişiye ve şiddet uygulayana tefhim veya tebliğ edilir. Tedbir talebinin reddine ilişkin karar ise sadece korunan kişiye tebliğ edilir." şeklindeki düzenlemede kararların tebliğine yer verilmiştir. Koruyucu ve önleyici tedbir kararları şiddet mağduruna ve şiddet uygulayana tefhim edilebileceği gibi yazılı olarak da bildirilebilir. Fıkranın devamında tedbir talebinin reddi halinde kararın sadece şiddet mağduruna bildirileceği belirtilerek tedbir talebini duyan şiddet uygulayanın yeniden şiddet eylemlerinde bulunması engellenmeye çalışılmıştır⁶⁹³.

6284 Sayılı Kanun m.10/5'de ifade edildiği gibi tedbir kararlarının yerine getirilmesi için tebliğ zorunluluğu yoktur. Gecikmesinde sakınca olan durumlarda kolluk amiri tarafından verilen tedbir kararları da derhal tutanak ile şiddet uygulayana

692 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 136; Detaylı bilgi için bakınız; Dural vd., *Türk Özel Hukuku*, s.331.

693 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 62; Ercöşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 446; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 107.

tebliğ edilir. Devamında ŞÖNİM ve mahkeme bilgilendirilir⁶⁹⁴.

Tefhim veya tebliğ işlemleri sırasında tedbir kararına uyulmamasının yaptırımını olan zorlama hapsi anlatılarak bilgilendirme yapılır⁶⁹⁵. Tebligat Kanunu'na göre yapılan tebliğlerde tebligat geçersiz olup karar kesinleştirilse de şiddet mağdurunun veya şiddet uygulayanın itiraz hakkı ortadan kalkmayacaktır⁶⁹⁶.

B. Tedbir Kararlarına İtiraz

Tedbir kararlarına karşı itiraz kanun yolu açıktır. Bu kanun yoluna hem koruyucu hem önleyici tedbir kararlarında başvurulabilir. Ayrıca hakim tarafından verilen tedbir kararları ve zorlama hapsi kararları itiraza tabi olduğu gibi mülki amir tarafından verilen tedbir kararları da itiraza tabiidir⁶⁹⁷. 6284 Sayılı Kanun m. 9/1 ve 2'de yer alan *“6284 Sayılı Kanun hükümlerine göre verilen kararlara karşı tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde ilgililer tarafından aile mahkemesine itiraz edilebilir. Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz üzerine dosya, o yerde aile mahkemesinin birden fazla dairesinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen daireye⁶⁹⁸, son numaralı daire için birinci daireye, o yerde aile mahkemesinin tek dairesi bulunması hâlinde asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine gecikmeksizin gönderilir.”* Şeklindeki

694 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 62; Gökalp, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet*, s. 171.

695 Bilgin, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi*, s.67.

696 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.63.

697 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.64; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.110.

698 Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 14.10.2020; 2020/135 D.ış, 2020/135 K; *“...itiraz dilekçesi ile tedbir isteyen ile müvekkili aralarında boşanma davaları görüldüğünü, iddiaların aksine müşterek çocukların ve müvekkilinin psikolojik şiddet mağduru olduğunu, çocuklarla müvekkilinin mahkemece belirlenen şahsi ilişki günlerine muhalefet ettiğini, çocukların tedbir isteyen de bulunduğunu ve uzaklaştırma kararı nedeniyle müşterek çocuklarla müvekkilinin görüşemediğini, tedbir isteyen tarafından müvekkiline gönderilen mesajlarda tedbir isteyen saldırgan bir tavırda olduğunun görüleceğini bildirerek müvekkili hakkında verilen önleyici tedbir kararının kaldırılmasını talep etmiştir. Dosyanın incelenmesinden, tedbir isteyen tarafından kolluk amirliğine başvuruda bulunduğu ve önleyici tedbir kararına hükmedildiği, kolluk amiri kararının Alanya 1. Aile Mahkemesi'nce itiraza konu kararla onaylandığı, önleyici tedbir kararına itiraz üzerine dosyanın mahkememize gönderildiği, tüm dosya kapsamından mahkemece delillerin değerlendirilmesinde herhangi bir isabetsizlik olmadığı, itiraz eden tarafça aksine yeni bir delil yahut yaklaşık ispata yakın herhangi bir emare bulunmadığı anlaşıldığından...”* www.uyap.gov.tr, (12.11.2020)

hükümler ile itiraz usulü ele alınmıştır. İtiraz üzerine itiraz mercii kararını 2 hafta içinde verir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesin olup İstinaf veya Temyiz kanun yolu kapalıdır⁶⁹⁹. Kolluk amiri tarafından verilen tedbir kararlarına karşı doğrudan itiraz kanun yoluna başvurulamaz. Ancak kolluk amirinin verdiği kararları Mülki Amir veya Hakim onaylarsa bu halde itiraz mercii uygulama alanı bulabilir⁷⁰⁰.

Lehine veya aleyhine tedbir kararı verilen kişiler bu karara itiraz edebilecekleri gibi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı da verilen tedbir kararlarına itiraz edebilir⁷⁰¹.

C.Tedbir Kararlarının Bildirimi ve Uygulanması

Kanun koyucu tedbir kararlarının bildirimine 6284 Sayılı Kanun m. 10'da ve Uygulama Yönetmeliği m. 35'te yer vermiştir. İlgili madde şu şekildedir: “Bu *Kanun hükümlerine göre alınan tedbir kararları, Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlükleri ile verilen kararın niteliğine göre Cumhuriyet başsavcılığına veya kolluğa en seri vasıtalarla bildirilir. Mercilere yapılan başvurular ile bu başvuruların kabul ya da reddine ilişkin kararlar, başvuru yapılan merci tarafından Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine derhâl bildirilir.*” Kurumlara yapılan bu bildirim ile ŞÖNİM tarafından verilen destek hizmetlerinin aksamaması ve kurumlar arası işbirliği sağlanması amaçlanmaktadır⁷⁰².

Yetkili merciler tarafından verilen tedbir kararları ilgililere tebliğ edilip bildirilmezse bu durumun tedbir kararlarının uygulanmasında engel olmayacağı unutulmamalıdır. Ayrıca tedbir kararlarının uygulanması için kesinleşmesine gerek

699 Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD.,T: 09.09.2020; 2020/1108 E, 2020/1086 K, “...6284 sayılı Kanunun 4/1-ç maddesi uyarınca kimlik bilgilerinin değiştirilmesi talebine dair ilk derece mahkemesince verilen kararlar aynı kanunun 9.maddesine göre itiraza tabi olup bu kararın istinaf yolu ile incelenmesi mümkün değildir...” www.uyap.gov.tr (15.11.2020)

700 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.66.

701 6284 Sayılı Kanun m. 20/2: “Bakanlık, gerekli görmesi hâlinde kadın, çocuk ve aile bireylerine yönelik olarak uygulanan şiddet veya şiddet tehlikesi dolayısıyla açılan idarî, cezaî, hukukî her tür davaya ve çekişmesiz yargıya katılabilir”; Yağcıoğlu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, s. 951-952.

702 E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 46.

yoktur⁷⁰³.

Tedbir kararlarının bildirimi ve uygulanması başlıklı 10. maddenin 6⁷⁰⁴. ve 7⁷⁰⁵. fıkralarında barınma tedbir kararı ve iş yerinin değiştirilmesi tedbir kararının nasıl yerine getirileceği de düzenlenmiştir.

Tedbir kararlarının uygulanmasında hakim kararı ile teknik araçlar ve yöntemlerinin kullanılabilmesi ancak bu suretle kişilerin sesleri ve görüntülerinin dinlenemeyeceği, izlenemeyeceği ve kayda alınamayacağı 6284 sayılı Kanun m.12’de düzenlenmiştir⁷⁰⁶.

D.Tedbir Kararlarına Aykırılık ve Zorlama Hapsi

Kural olarak kişiye emredilen yükümlülükleri yerine getirmediği için özgürlüğü kısıtlayan bir yaptırım uygulanamaz. Fakat bazı hallerde kişiler yükümlülüklerini yerine getirmeleri için zorlanabilir ve özgürlükleri ellerinden alınabilir. Bu yaptırım türüne disiplin hapsi yaptırımı denilmektedir. 5271 sayılı CMK m.2/1’de disiplin hapsinin tanımı şöyle yapılmıştır: “Kısmî bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, önödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilmeyen hapsi, *İfade eder.*” Disiplin hapsi mevzuatta zorlama hapsi ve tazyik hapsi ifadeleri ile de yer almaktadır. Nitekim 6284 sayılı Kanun’da disiplin hapsi kavramı yerine zorlama hapsi ifadesine yer almıştır⁷⁰⁷.

Disiplin Hapsi, 6284 sayılı Kanun m.13’te tedbirlere aykırılığın yaptırımı olarak şu şekilde düzenlenmiştir: “Bu Kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı

703 Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 142; Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 74.

704 6284 Sayılı Kanun m. 10/6:“Hakkında barınma yeri sağlanmasına karar verilen kişiler, Bakanlığa ait veya Bakanlığın gözetim ve denetimi altında bulunan yerlere yerleştirilir. Barınma yerlerinin yetersiz kaldığı hâllerde korunan kişiler; mülki amirin, acele hâllerde kolluğun veya Bakanlığın talebi üzerine kamu kurum ve kuruluşlarına ait sosyal tesis, yurt veya benzeri yerlerde geçici olarak barındırılabilir. “

705 6284 Sayılı Kanun m. 10/7:“İşyerinin değiştirilmesi yönündeki tedbir kararı, kişinin tabi olduğu ilgili mevzuat hükümlerine göre yetkili merci veya kişi tarafından yerine getirilir.”

706 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s. 73.

707 Bölükbaşı, *6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması*, s. 168-169.

verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararıyla üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur. (2) Tedbir kararının gereklerine aykırılığın her tekrarında, ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre zorlama hapsinin süresi onbeş günden otuz güne kadardır. Ancak zorlama hapsinin toplam süresi altı ayı geçemez. (3) Zorlama hapsine ilişkin kararlar, Cumhuriyet başsavcılığınca yerine getirilir. Bu kararlar Bakanlığın ilgili il ve ilçe müdürlüklerine bildirilir.”

Tedbir kararlarına aykırılıkta inceleme yapacak ve karar verecek görevli mahkeme aile mahkemesidir⁷⁰⁸. Tedbir kararına aykırı davranışların varlığı halinde kolluk tutanak tutarak bu tutanağı Cumhuriyet Savcılığına gönderir. Cumhuriyet Savcılığı tutanakta belirtilen aykırılık iddiası hakkında iddianame düzenlemeden tutanağı aile mahkemesine gönderir⁷⁰⁹. Aile mahkemesi tedbir kararlarına aykırılık olduğu kanaatine varırsa somut olayın özelliğine göre duruşma yaparak veya dosya üzerinden zorlama hapsine karar verebilir⁷¹⁰. Zorlama hapsi kararını, tedbir kararını

708 Yarg. 19.CD., T: 08.06.2016; 2016/7885E. 2016/19324K, “... Hükümden önce, 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve aynı gün yürürlüğe giren 08.03.2012 gün ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 23/1.maddesi ile 14.01.1998 tarihli ve 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un tümüyle yürürlükten kaldırıldığı, anılan Kanun'un 13/1.maddesinde "Bu kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi halinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararı ile üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur." şeklindeki düzenleme ile tedbire muhalefet eyleminin yaptırımının yeniden düzenlendiği, tanımlar başlıklı 2.maddesinin (c) bendinde ise hâkim tanımının Aile Mahkemesi hâkimini ifade edeceği düzenlemesi karşısında tedbir kararlarına aykırılık halinde görevli mahkemenin Aile Mahkemesi olduğu...”, www.uyap.gov.tr, (10.11.2020); Yarg. 19. C.D, T: 30.06.2020; 2020/2021E. 2020/9188K.; “...Bu kanun hükümlerine göre hakkında tedbir kararı verilen şiddet uygulayan, bu kararın gereklerine aykırı hareket etmesi halinde, fiili bir suç oluştursa bile ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın ağırlığına göre hâkim kararı ile üç günden on güne kadar zorlama hapsine tabi tutulur." şeklindeki düzenleme ile tedbire muhalefet eyleminin yaptırımının yeniden düzenlendiği, tanımlar başlıklı 2. maddesinin (c) bendinde ise hâkim tanımının Aile Mahkemesi hâkimini ifade edeceği düzenlemesi karşısında tedbir kararlarına aykırılık halinde görevli mahkemenin Aile Mahkemesi olduğu ve bu nedenle görevli mahkemenin yeniden düzenlendiği anlaşıldığından görevsizlik kararı verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması...” www.uyap.gov.tr (20.11.2020).

709 Karakaya, Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s. 77.

710 Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 06.08.2019; 2019/332 D.ış, 2019/332 K; “ ...Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; Alanya Kaymakamlığı Konaklı Jandarma Karakol Komutanlığının 23/07/2019 tarih ve .../Asyş. sayılı tahkikat evrakında mağdurun başvurusu üzerine kolluk amirliğince şiddet mağduru NG lehine 6284 Sayılı Kanununun 5/1-a, c,d maddeleri uyarınca 3 AY süre ile önleyici tedbir kararı verildiği, iş bu kararın mahkememiz 23/07/2019 tarih, 2019/332 D.ış sayılı ilamı ile onaylanmasına karar verildiği, mağdurun tedbir kararının süresi içerisinde kolluğa müracaatla şiddet uygulayanın tedbir kararını ihlal ettiğini bildirdiği, kolluk amirliğince tahkikat

veren mahkeme vermektedir. Fakat tedbir kararına aykırılık başka aile mahkemesinin yargı alanı içerisinde yapılmışsa mükerrerliğe neden olmamak için yetkili olan mahkeme, tedbir kararı veren mahkemeye durumu bildirerek bu konuda daha önceden zorlama hapsine hükmedilebilip hükümedilmediğini sormalıdır. Aykırılık için zorlama hapsi veren mahkeme, zorlama hapsi kararlarının tedbir kararını veren mahkemede toplanması için kararının bir suresini de tedbir kararını veren mahkemeye gönderir⁷¹¹.

6284 Sayılı Kanun'da belirtildiği gibi şiddet uygulayanın tedbir kararlarına aykırılığı halinde zorlama hapsi kararı verilebilir. Yani zorlama hapsi önleyici tedbir kararları için verilebilecektir. Koruyucu tedbir kararları, şiddet mağduru için verildiğinden bu tedbirlere aykırılık halinde zorlama hapsi uygulanmayacaktır⁷¹².

Zorlama hapsinin uygulanabilmesi için tebligat kanununa uygun olarak tebliğ yapılmalı veya tedbir kararı tefhim edilmelidir. Unutulmamalıdır ki tedbir kararlarının uygulanması için tebliğe yada tefhime gerek yoktur. Fakat tedbirlere aykırılığın sonucunda zorlama hapsi verilebilmesi için tedbir kararı verildiğinde bu tedbirin

evraki düzenlendiği, dosya kapsamının incelenmesinde, her ne kadar kolluk amirliğince verilen önleyici tedbir kararının onaylanmasına dair mahkememiz 23/07/2019 tarih, 2019/332 D.ış sayılı ilamının şiddet uygulayana tebliğine ilişkin tebliğ tebellüğ tutanağının olmadığı görülsede, şiddet uygulayanın kollukta alınan 04/08/2019 tarihli ifadesinde hakkında 24/07/2019 tarihinde tedbir kararı verildiğinden haberdar olduğu, tahkikat evrakı içerisinde mevcut mesaj tespit tutanaklarından da görüleceği üzere hakkında devam eden önleyici tedbir kararını mağdura attığı mesaj içerikleriyle ihlal ettiği görülmekle, şiddet uygulayanın 6284 sayılı yasanın 13/1. maddesi gereğince olayın oluş şekli gözönüne alınarak 3 gün zorlama hapsine tabi tutulmasına...”www.uyap.gov.tr, (12.01.2021); Alanya 2. Aile Mahkemesi T: 08.08.2019; 2019/236 D.ış, 2019/236 K; “ ... Tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; Alanya İlçe Emniyet Müdürlüğü Saray Polis Merkezi Amirliğinin 10/06/2019 tarih ve ... sayılı tahkikat evrakında mağdurun başvurusu üzerine şiddet mağduru NK lehine 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,b,c,d maddeleri uyarınca kolluk amirliğince 90 GÜN süre ile önleyici tedbir kararı verildiği, iş bu önleyici tedbir kararlarının mahkememiz dosyası üzerinden 10/06/2019 tarih, 2019/236 d.ış esas sayılı kararla onaylanmasına karar verildiği, tedbir kararının süresi içerisinde mağdurun, şiddet uygulayan tarafından koruma kararının ihlal edildiğinden bahisle müracaatta bulunduğu ve kolluk amirliğince tahkikat evrakı düzenlendiği, 07/08/2019 tarih, ... sayılı tahkikat evrakı içeriğinden, mağdurun beyanları ve beyanlarını doğrular mahiyette mevcut şiddet uygulayanın ikrar içerir beyanlarından şiddet uygulayanın eylemleriyle hakkında mevcut 6284 Sayılı Kanunun 5/1-a,b,c maddelerinde bulunan önleyici tedbir kararlarını ihlal ettiği anlaşıldığından fiilin ağırlığı dikkate alınarak şiddet uygulayanın 10 gün zorlama hapsine tabi tutulmasına...”www.uyap.gov.tr, (28.12.2020); Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s.171.

711 Bölükbaşı, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının ve Aile Bireylerinin Korunması, s.171; Karakaya, Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s. 77; Sağiroğlu, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s.112.

712 Karakaya, Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, s.80; E. Ceylan “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.”, s. 52; Bilgin, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi, s.72-73.

uygulanmaması halinde zorlama hapsi kararı verileceğine dair ihtar içeren tebliğ veya tefhim şarttır⁷¹³. Yine zorlama hapsi uygulanabilmesi için tedbir kararının kesinleşmesi de şarttır. Tedbir kararının kesinleşmesi, karara itiraz etmeyerek veya itiraz edilip bu itirazın reddi üzerine olacaktır⁷¹⁴. Zorlama hapsinin amacı şiddet uygulayanı cezalandırmak değil yükümlülüğün ifasını sağlamaktır. Burada aykırılık nedeniyle yaptırım söz konusudur. Bu sebeple Uygulama Yönetmeliği m. 38/7'de düzenlendiği gibi zorlama hapsi kararları tekerrüre esas alınmaz, koşullu salıverilme şartları uygulanmaz ve adli sicile kaydedilmez⁷¹⁵.

IV. Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri ve Destek Hizmetleri

6284 Sayılı Kanun m.14'te yer alan "*Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmidört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar. Kurulan merkezlerde şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik izleme çalışmaları yapılır ve destek hizmetleri verilir.*" hükmü ile şiddeti önlemek, izlemek ve tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla verilecek destek hizmetlerini yürütecek merkezler kurmuştur. ŞÖNİM'ler getirilen hükümler ile hem mağdur hakkında verilen koruyucu tedbirlerin hem de şiddet uygulayan için uygulanan önleyici tedbirlerin uygulanmasına yönelik destek hizmeti vermeye başlamıştır⁷¹⁶.

ŞÖNİM'ler şartlar sağlandığında il merkezlerinde, kolay ulaşılabilen yerlerde, bağımsız veya mevcut olan hizmet binalarının bünyesinde Bakanlık onayı ile

713 Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 354; Kandemir, *Kadına Karşı Şiddet ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, s. 143-144.

714 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.79; E. Ceylan "Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler.", s. 53; Ercoşkun Şenol, "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", s. 49.

715 Uğur, "Kadın ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri", s. 359; Sağiroğlu, *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.115.

716 Karakaya, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, s.87; Bircan Reçber, "Türkiyede Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Etkin Mi?" *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2018, s. 369.

açılmaktadır⁷¹⁷. Bu merkezlerde şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi olan kişiler ile şiddet uygulayan ya da uygulama tehlikesi olan kişilere hukuki, psikolojik ve benzeri yönlerden güçlendirilmesi için destek hizmetleri vermektedir⁷¹⁸. Bu destek hizmetleri üç grup olmak 6284 Sayılı Kanun'un 15. maddesinde düzenlenmiştir⁷¹⁹.

ŞÖNİM'lerin hem şiddet mağduruna hem şiddet uygulayana yönelik hizmetler vermesi durumunda iki tarafın tekrar karşı karşıya gelerek ikinci mağduriyetlere yol açılacağı düşünülmüş ise de kanun bu konuya açıklık getirmiş ve şiddet mağduru ile şiddet uygulayan kişiye yönelik uygulamaların mecburi durumlar haricinde farklı

717 Reçber, "Türkiyede Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Etkin Mi?" *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, s. 369.

718 Reçber, "Türkiyede Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Etkin Mi?" *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, s. 370; Hatice Kumcağız, İlknur Aydın Avcı, Tuğba Talay, Senem Gürkün ve Damla Nur Kinsiz, "Samsun Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezine Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları ve Gereksinimleri", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2018, s.406-407.

719 6284 Sayılı Kanun m. 15: "Bu Kanun kapsamında şiddetin önlenmesi ve verilen tedbir kararlarının etkin olarak uygulanmasının izlenmesi bakımından şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır: a) Koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplayarak bilgi bankası oluşturmak, tedbir kararlarının sicilini tutmak. b) Korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetleri koordine etmek. c) Gerekli hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunmak. ç) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılmasına yönelik bireysel ve toplumsal ölçekte programlar hazırlamak ve uygulamak. d) Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanunun amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan müracaatların izlenmesini sağlamak. e) Bu Kanun kapsamındaki şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapmak. (2) Korunan kişilerle ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır: a) Kişiye hakları, destek alabilecekleri kurumlar, iş bulma ve benzeri konularda rehberlik etmek ve meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak. b) Verilen tedbir kararıyla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesine yönelik önerilerde bulunmak ve yardımlar yapmak. c) Tedbir kararlarının uygulanmasının sonuçlarını ve kişiler üzerindeki etkilerini izlemek. ç) Psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözümünde yardım ve danışmanlık yapmak. d) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak. e) İlgili merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak. f) 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek sağlanması konusunda gerekli rehberliği yapmak. (3) Şiddet uygulayanla ilgili olarak şiddet önleme ve izleme merkezleri tarafından verilecek destek hizmetleri şunlardır: a) Hâkimin isteği üzerine; kişinin geçmişi, ailesi, çevresi, eğitimi, kişisel, sosyal, ekonomik ve psikolojik durumu ile diğer kişiler ve toplum açısından taşıdığı risk hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlayıp sunmak. b) İlgili makam veya merci tarafından istenilmesi hâlinde, tedbirlerin uygulanmasının sonuçları ve ilgililer üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlamak. c) Teşvik edici, aydınlatıcı ve yol gösterici mahiyette olmak üzere kişinin; 1) Öfke kontrolü, stresle başa çıkma, şiddeti önlemeye yönelik farkındalık sağlayarak tutum ve davranış değiştirmeyi hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına, 2) Alkol, uyuşturucu, uçucu veya uyarıcı madde bağımlılığının ya da ruhsal bozukluğunun olması hâlinde, bir sağlık kuruluşunda muayene veya tedavi olmasına, 3) Meslek edindirme kurslarına katılmasına, yönelik faaliyetlerde bulunmak."

birimlerce sunulacağı belirtilmiştir⁷²⁰.

ŞÖNİM Hakkında Yönetmelik m.12/1’de, ŞÖNİM’de sunulan hizmetlerden ev içi şiddete maruz kalan yada böyle bir ihtimali olan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının yararlanabileceği düzenlenmiştir⁷²¹. Bu kişilerin ŞÖNİM’e nasıl başvuracağı ise aynı Yönetmelik m.13’te düzenlenmiştir. İlgili hükümlerde yer alan yöntemler şunlardır⁷²²:

“a) Yetkili makam veya merci tarafından verilen koruyucu veya önleyici tedbir kararı,

b) Hizmetlerden yararlanacak kişilerin bizzat başvurusu veya şikâyeti,

c) Üçüncü kişilerin ihbarı doğrultusunda ulaşılan kişinin şikâyeti,

ç) Cumhuriyet savcılığı, kamu kurum ve kuruluşları, meslek kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile sivil toplum kuruluşlarının bildirimini,

d) Alo 183’e yapılan başvurular.” Ayrıca şiddet mağdurlarının telefonlarına indirecekleri Kadın Acil Destek İhbar Sistemi (KADES) uygulaması ile kolay bir şekilde yetkili mercilere ulaşmaları sağlanmıştır. KADES, kadınlara ve çocuklara uygulanan şiddet, taciz gibi kötü fiileri mümkün olduğunca hızlı ve etkin bir şekilde engellemek adına kullanıcılara sunulmuş resmi merciler tarafından kurulup düzenlenen bir çözüm sistemidir. KADES, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından kurulmuş ve acil durumlarda hızlı çözümlere ulaşmak amacıyla ilk olarak tercih edilmesi gereken ve beklenen bir uygulamadır. KADES uygulaması, artarak devam eden kadına ve diğer aile bireyelerine yönelik şiddeti engellemek ve aile bireyelerine yardımcı olarak onların vücut ve sağlık bütünlüğünü korumak gayesiyle kurulmuştur⁷²³.

Akıllı telefona sahip olan her birey, mobil uygulama mağazası

720 Gökalp, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın ve Şiddet, s. 196.

721 Kumcağız, vd. “Samsun Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezine Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları ve Gereksinimleri”, s.406.

722 Ayrıntılı bilgi için bakınız: Reçber, “Türkiyede Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Etkin Mi?” *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, s. 372 vd; Kumcağız, vd. “Samsun Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezine Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları ve Gereksinimleri”, s. 409 vd.

723 <https://www.icisleri.gov.tr>, (15.11.2020)

uygulamalarından kuracağı Kadın Destek Uygulamasını(KADES), T.C. Kimlik Numarasını girerek uygulama kayıt işlemleri tamamlaması ile şiddet durumunda 155 Polis İmdat Acil Çağrı Merkezine ulaşarak, yardım çağrısının yapıldığı olay yerine en yakın güvenlik birimine sevk edilerek olaya müdahalesi sağlanacaktır⁷²⁴.

724 <https://www.icisleri.gov.tr>, (15.11.2020)

SONUÇ

Aile, toplumun temelini oluşturan ve korunması gerekli olan kurumların başında gelen bir kurumdur. Devletler ve hukuk sistemleri aile bireylerini ve aile kurumunun devamı için gerekli olan her türlü önlemleri almalıdır. Bu hususta dikkat edilmesi gereken hususlardan birisi de aile bireylerinin maruz kaldığı şiddetin önlenmesidir. Bu nedenle özellikle ailede cinsiyet ayrımı yapılmaksızın zayıf konumda olan bireylerin şiddete karşı korunması büyük önem arz eder.

Genel anlamda aile, aile bir evde var olan karı koca, çocuklar ve akrabalarından oluşan topluluk anlamına gelmektedir. Dar anlamda aile, hayatını birlikte yaşamaya karar veren eşlerden oluşan aile tipidir ve yalnızca eşlerin oluşturduğu yapısal birlikteliği ifade eder. Geniş anlamda aile ise; anne ve babanın çocuklara karşı, çocukların anne babalarına karşı, eşlerin birbirlerine karşı hak ve yükümlülüklerinin olduğu bir aile tipidir. Diğer aile kavramlarına göre geniş bir kapsama sığıp olan en geniş anlamda aile ise, ev başkanının otoritesine bağlı olmak şartıyla aynı çatıyı paylaşan eşler ve çocuklar haricinde aileye kan bağı veya kayın bağı ile bağlı olan kişiler ya da sözleşme ilişkisi çerçevesinde bir arada yaşayan hizmetçi, bahçıvan, bakıcı ve sair insanların oluşturduğu topluluk şeklinde tanımlanır.

Şiddet, insanlık tarihi kadar eski dönemlerden beri var olan, sözel, duygusal, cinsel, siyasal gibi birçok geniş alanlarda etkisini gösterebilen neticesinde tahrip, sıkıntı, huzur bozma bulunan iradeli bir fiildir. Şiddetin aile içi şiddet, ev içi şiddet ve kadına yönelik şiddet olarak üç türü bulunmaktadır. Aile içi şiddet, aile bireylerince ailede yer alan diğer bireyin hayatını, fiziksel, ekonomik, psikolojik bakımdan varlığını, bağımsızlığını tehdit eden, psiko-sosyal gelişimine önemli boyutlarda zarar veren hareket veya hareketlerin ihmalidir. Ev içi şiddet; şiddet mağduru ve şiddet uygulayanla aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler imzalanın, arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddettir. 6284 Sayılı Kanun'da yer alan bu tanımlamaya göre, 4320 Sayılı Kanun ile İstanbul Sözleşmesi'nden ayrı bir şekilde "ev içi şiddet" terimi kullanılmıştır. 6284 sayılı Kanun, bilinçli olarak aile içi şiddet kavramı yerine ev içi şiddet tabirini kullanarak, Kanunun uygulanma alanını genişletilerek evlilik birliği olmadan aynı evde yaşayan kişilerin de Kanun kapsamında korunması amaçlanmıştır.

Kadın yönelik şiddet ise, özel veya kamusal alanda kadınların fiziksel, cinsel, psikolojik olarak zarara uğramasına sebep olan ya da olabilecek baskı, tehdit, zorlama, özgürlüğünü elinden alma gibi her türlü cinsiyet temelli hareketlerdir.

Şiddetin, fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel olmak üzere bir takım biçimleri bulunmaktadır. Fiziksel şiddet, kişinin vücut bütünlüğüne zarar verme ile uygulanan bir şiddet türüdür. Psikolojik şiddet, şiddet eyleminin psikolojik baskı ile uygulanarak bireyin ruh sağlığının tahrip edilmesidir. . Ekonomik şiddet; para, mal veya gelir getirecek kaynakların bir kişi üzerinde baskı ve kontrol vasıtası olarak sistematik biçimde kullanılmasıdır. Cinsel şiddet ise; her tür cinsel saldırı veya her türlü fiziksel ya da sözel taciz şeklinde gerçekleşir. Şiddetin bireysel sebepleri arasında; şiddet uygulayanın çocukluk ve gençlik döneminde şiddeti tanınması ve görmesi, psikolojik durumu, kötü alışkanlıkları başta gelmektedir. Şiddetin toplumsal sebepleri, toplumun yapısı, dini inançlar, örf ve adetler, toplumsal cinsiyet algısı ve benzeri sebeplerdir. Şiddetin ekonomik sebepleri ise; maddi darlık ve sıkıntılı çalışma hayatıdır.

Ayrımcılık; haklılık durumlarına bakılmaksızın aynı şartlar altındaki kişilere farklı ya da dezavantajlı şekilde muamelede bulunulmasıdır. Aile bireylerine ve kadına karşı yönelik şiddet ve ayrımcılık, Dünya’da ve Türkiye’de yaşanan kronik sorunlardan bir tanesidir ve bu sorunu çözebilmek amacıyla uluslararası ve ulusal çeşitli hukuki ve sosyolojik çalışmalar yapılmış ve yapılmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Sözleşmesi (CEDAW) bu hususta düzenlemeler içeren uluslararası alanda yapılan başlıca metinlerdir. Özellikle kadına karşı şiddetin önlenmesi ve bunlarla mücadelenin yollarını gösteren uluslararası düzenlemelerin başında Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) gelmektedir. İstanbul Sözleşmesi geniş kapsamda düzenlemeleri ile birçok ülkenin iç hukuk düzenlemelerine de kaynak teşkil etmektedir. İstanbul Sözleşmesinin dayanağını oluşturduğu iç hukuk düzenlemelerinden birisi de, Türkiye’de aile bireylerine ve kadına karşı şiddetin önlenmesinde takip edilecek usul ve esasları gösteren metin olarak 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun karşımıza çıkar. Türkiye’de aile bireylerine ve kadına karşı şiddeti engellemek amacıyla hızlı ve etkili çözümleri içerisinde barındıran ve İstanbul Sözleşmesi’nden

hareketle hazırlanmış olan 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 20 Mart 2012’de yürürlüğe konulmuştur.

20 Mart 2021 Tarih ve 31429 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 3718 Karar sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile İstanbul Sözleşmesi’nin Türkiye Cumhuriyeti bakımından feshedilmesine karar verilmiş ve böylece Türkiye’nin sözleşmeye taraf sıfatı sona erdirilmiştir. Karar; karar tarihinde ve halen yürürlükte olan ve hakkında Anayasa’ya aykırı olduğu ve iptalinin gerektiği yönündeki başvurunun Anayasa Mahkemesince reddedildiği 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi m.3’e dayanarak verilmiştir.

Cumhurbaşkanlığı sisteminde milletlerarası sözleşmeye taraf olma ve taraf olma sıfatının sona erdirilmesine karar verme yetkisi Yürütme erki olan Cumhurbaşkanı’ndadır. Zira idare hukukunun temel ilkelerinden birisi olan ve idari işlemi yapmaya yetkili olan organın ve işlemi yaparken takip edilecek usulün o işlemi kaldırırken de yetkili ve geçerli olmasını ifade eden “yetkide paralellik” ilkesi gereğince; milletlerarası andlaşmaya taraf olma yetkisi bulunan Cumhurbaşkanı’nın bu andlaşmadan taraf olmaktan çıkma kararı verme yetkisi de vardır. Türkiye’nin sözleşmeye taraf olma sıfatının sona ermesi, kadına ve aileye karşı şiddetin önlenmesi uygulamalarında herhangi bir değişikliğe neden olmaz. 6284 Sayılı Kanun; İstanbul Sözleşmesi mehz alınarak hazırlanmış, aile ve kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair geniş ve kapsamlı uygulamalara yer veren ve hususlarda da alınacak önleyici ve koruyucu tedbir kararlarını gösteren, doğrudan uygulamaya yönelik halen yürürlükte bulunan bir Kanundur.

6284 sayılı Kanundan önce yürürlükte bulunan ve benzer hükümleri düzenleyen 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun sorunlara tam çözüm olamamış ve şiddetin önlenmesini sağlayamamıştır. 6284 sayılı Kanunda 4320 sayılı Kanuna getirilen eleştiriler ve bulunan eksiklikler giderilmeye çalışılmıştır. 6284 Sayılı Kanun korunan bireylerin kapsamı, mücadelenin kurumsallaştırılması, şiddete uğrayanları korumaya ve şiddet uygulayanın eylemlerini önleme gibi birçok konuda 4320 sayılı Kanun’a göre çok daha geniş usuller içermektedir. Bu hususta özellikle ŞÖNİM kurularak mücadelede devlet kurumsallaşması sağlanmış, ayrıca yasanın koruması eş

ve aile bireyleri ile sınırlı tutulmayıp şiddet gören ve şiddet görme tehlikesi olan bireyler şeklinde genişletilmiştir.

6284 Sayılı Kanun aile fertlerinin, kadının, çocukların ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurunun en hızlı ve etkin bir şekilde şiddetten korunmasını amaçlar. 6284 Sayılı Kanun'un amacı herhangi bir insana uygulanan şiddeti önlemek olduğundan yabancı kişiler de Kanun kapsamındadır. Aynı hanede birlikte yaşansın veya yaşanmasın 6284 sayılı Kanun ile koruma altına alınan kişilerin her zaman aile bireyi sıfatına haiz olması da şart değildir. Kanunda geçen aile bireyi sıfatı kişiler arasındaki duygusal, fiziksel, kişisel veya mekâna bağlı bir yakınlık ilişkisi taşıyan akrabalık ya da kan bağı gibi bağlarla birbirlerine bağlı olan bireyleri ifade eder. Buna göre hukuki anlamda aile olarak kabul edilmese de aile fertleri arasında bir yakınlık ilişkisinin varlığı halinde aile içi şiddetin varlığı kabul edilir ve Kanunun koruma kapsamı içerisine girer. Şiddete maruz kalan veya maruz kalma tehlikesi olan tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişiler de Kanun ile korunmaktadır. İsrarlı takibin varlığından bahsedebilmek için üç unsurun birlikte varlığı gereklidir. Bunlardan ilki; takip mağduruna karşı rahatsız edici eylemlerde bulunmak, ikincisi; açık ya da kapalı olarak tehditkâr davranışlar, üçüncüsü ise; tehdit edici eylemler sonunda makul bir kimsenin korku veya endişe duymasıdır.

Şiddet konusunda aile bireylerinin yaşamış olduğu ölümler ve yaralanmaların yapılan her türlü çalışmalara rağmen engellenememesi 6284 sayılı kanunun uygulama çerçevesinin genişlemesine ve alınacak özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirlere erişimin kolaylaştırılmasına sebep olmuştur. Bu noktada Kanunun ve tedbirlerin uygulanabilmesi için resmi nikâhlı olma zorunluluğunun bulunmaması, aynı çatı altında olan arkadaşlığın dahi yeterli olması, koruyucu tedbir kararları için delil veya belgenin aranmaması ve önleyici tedbirler için yaklaşık ispatın yeterli olması gibi hususlar kanunun uygulamalarının genişliğini gösterir.

6284 sayılı Kanun'un ve bu kanunda yer alan tedbirlerin uygulanması için bir takım şartların varlığı gerekir. Kanunun uygulanması için; bir şiddete uğranması veya şiddete uğrama tehlikesinin bulunması, mağdurun kanunda sayılan kişilerden olması, mağdur veya üçüncü kişilerin ihbar ya da şikayette bulunması ve hakim, mülki amir veya kolluk amiri tarafından karar verilmesi gerekir.

6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararları geçici hukuki koruma sağlama niteliğinde kararlardır. Kanun şiddet haberi alındığında uygulanacak tedbirleri koruyucu tedbirler ve önleyici tedbirler olarak iki kısma ayırmıştır. Kanun kapsamında verilecek koruyucu tedbir kararları şiddet mağdurunu şiddetten veya şiddet tehlikesinden koruyan şiddet uygulayana yönelik olmayan tedbirlerdir. Tedbir kararları; şiddet mağdurları veya üçüncü kişiler şiddeti ya da şiddete uğrama tehlikesini yetkili merciler olan kolluğa, Cumhuriyet Savcılıklarına, hâkime, mülki amire, Aile, Çalışma ve sosyal Hizmetler Bakanlığı İl veya İlçe müdürlüklerine ya da ŞÖNİM'e şikâyet ya da ihbarı üzerine verilir. Tedbir kararlarının verilebilmesi için ayrıca mağdurun talebi de gerekir. Tedbir kararları, geçici hukuki koruma sağlamaları sebebiyle ilk seferde en fazla 6 ay süre ile verilebilir. İkinci defa verilen tedbir kararının üst sınırı da kanunda açık hüküm olmamasına rağmen 6 ay olarak kabul edilmektedir. Süre, koruyucu tedbir kararlarında hakim veya mülki amir tarafından takdir edilir. Önleyici tedbir kararında ise süre hakim tarafından belirlenmektedir. Kolluk amirinin kanunda belirtilen hallerde sınırlı olarak koruyucu veya önleyici tedbir kararı verme yetkisi olsa da tedbir süresini belirlemede yetkisi yoktur.

6284 Sayılı Kanunda mülki amir ve hâkim tarafından koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için mağdurun, şiddete maruz kaldığına veya şiddet tehlikesi altında bulunduğu dair delil ve belge gösterme zorunluluğu yoktur. Önleyici tedbir kararlarının verilebilmesi için ise yaklaşık ispata elverişli delil veya belge gösterilmelidir. Koruyucu tedbirler; mülki amir, barınma yeri ve rehberlik ve danışmanlık hizmeti ile sınırlı olmak üzere gecikmesinde sakınca bulunan hal kapsamında kolluk amiri ve hâkim tarafından verilebilir. Ancak herhalde işyerinin değiştirilmesi, ayrı yerleşim yeri belirlenmesi, tapu kütüğüne aile konutu şerhi verilmesi ve kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi koruyucu tedbir kararları ancak hâkim tarafından verilebilir. Önleyici tedbir kararları ise; şiddet uygulayanın, mağdura yönelik şiddetini önlemeye yönelik, şiddet uygulayanın hak ve özgürlüklerini sınırlayan tedbirler içeren kararlardır. Önleyici tedbir kararları kural olarak hâkim tarafından verilebilmekle birlikte, gecikmesinde sakınca bulunan hallerle sınırlı olmak üzere tehdit, hakaret, aşağılama veya küçük düşürücü söz ve davranışlarda bulunamama, müşterek konuttan veya bulunduğu yerden uzaklaştırma ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi, korunana ve konuta, okula ve işyerine

yaklaşmama, korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulması saklı olmak üzere çocuklarına yaklaşmama tedbirleri kolluk amiri tarafından da alınabilir.

Kolluk amiri tarafından verilen koruyucu tedbir kararları en geç kararın verildiği tarihi takip eden ilk iş günü içerisinde mülki amirin onayına; önleyici tedbir kararları ise aile hâkiminin onayına sunulur. Hâkim tarafından 24 saatlik sürede onaylanmayan kararlar kendiliğinden sona erer.

Koruyucu ve önleyici tedbir kararları şiddet mağduruna ve şiddet uygulayana tefhim edilebileceği gibi yazılı olarak da bildirilebilir. Bununla birlikte tedbir kararlarının yerine getirilmesi için tebliğ zorunluluğu yoktur. Ayrıca tedbir kararlarının uygulanması için kesinleşmesine gerek yoktur. Gecikmesinde sakınca olan durumlarda kolluk amiri tarafından verilen tedbir kararları da derhal tutanak ile şiddet uygulayana tebliğ edilir. Tedbir kararlarına karşı tefhim veya tebliğden itibaren iki hafta içerisinde aile mahkemesine itiraz edilebilir. Hâkim tarafından verilen tedbir kararlarına itiraz ise o yerde birden çok aile mahkemesi varsa, kendisinden sonra gelen numaralı aile mahkemesine, son numaralı mahkeme için birinci mahkemeye, o yerde tek aile mahkemesi varsa asliye hukuk mahkemesine, aile mahkemesi hâkimi ile asliye hukuk mahkemesi hâkiminin aynı hâkim olması hâlinde ise en yakın asliye hukuk mahkemesine yapılır.

6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararına aykırı hareket eden şiddet uygulayan 3 günden 10 güne kadar zorlama hapsine alınır. Aykırılık devam ederse ihlal edilen tedbirin niteliğine ve aykırılığın orantısına göre zorlama hapsi 15 günden 30 güne kadar uygulanabilir. Ayrı ayrı olmak üzere her ihlal edilen tedbir için toplam zorlama hapsinin süresi en fazla 6 ay olabilir. Söz konusu zorlama hapsinin koşullarının oluşup oluşmadığına ve zorlama hapsine aile mahkemesi hakimi karar verir. Aile mahkemesi tedbir kararlarına aykırılık olduğu kanaatine varırsa somut olayın özelliğine göre duruşma yaparak veya dosya üzerinden zorlama hapsine karar verebilir. Şiddet uygulayana, tedbir kararına aykırı davrandığı için verilen tedbir kararı, yapısı gereği ancak önleyici tedbir kararlarına aykırılık halinde verilebilir. Tedbirlere aykırılığın sonucunda zorlama hapsi verilebilmesi için tedbir kararı verildiğinde bu tedbirin uygulanmaması halinde zorlama hapsi kararı verileceğine dair ihtarı içeren tebliğ veya tefhim şarttır.

Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), şiddeti önlemek, izlemek ve 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla verilecek destek hizmetlerini yürüten merkezlerdir. Bu merkezlerde şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi olan kişiler ile şiddet uygulayan ya da uygulama tehlikesi olan kişilere hukuki, psikolojik ve benzeri yönlerden güçlendirilmesi için destek hizmetleri vermektedir.

Şiddet mağdurlarının, şiddet tehlikesi ve/veya şiddet tehlikesinden hızlı ve etkin bir şekilde korunması amacıyla kurulan ve mağdurların telefonlarına indirecekleri Kadın Acil Destek İhbar Sistemi (KADES) uygulaması, mağdurların, kolay bir şekilde yetkili mercilere ulaşmalarını sağlayan faydalı bir uygulamadır. KADES, kadınlara ve çocuklara uygulanan şiddet, taciz gibi kötü fiilleri mümkün olduğunca hızlı ve etkin bir şekilde engellemek adına kullanıcılara sunulmuş resmi merciler tarafından kurulup düzenlenen bir çözüm sistemidir.

6284 sayılı Kanunun düzenleniş amacı dikkate alındığında kanun koyucunun belirlediği hususların ve tedbirlerin etkin ve hızlı bir şekilde uygulanması gerekliliği şüphesizdir. Bu konuda uygulayıcıların ve devlet birimlerinin büyük sorumlulukları bulunmaktadır. Kanunda yer alan özellikle şiddete uğrama tehlikesinin sınırlarının ne olduğu, tedbir kararlarında aranacak delilin niteliği ve tedbir kararlarının ne kadar süre ile verilebileceği hususlarındaki belirsizlikler gerekli yasal düzenlemeler ile sona erdirilmelidir. Ayrıca çalışmanın değişik başlıklarında da belirtildiği üzere ailenin korunması amacını taşıyan Kanun'un, bu amaç göz ardı edilip ölçülülük ve orantılılık ilkeleri gözetilmeksizin rastgele en üst haddeden tedbirlerin uygulanması, telafisi güç zararların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple tedbir kararları verilirken, kararın, şiddet mağdurunu korumaya ve şiddet uygulayanı önlemeye yönelik olması yanında somut olayın hal ve şartlarına uygun ölçülü ve orantılı olmasına da dikkat edilmeli, böylelikle aile kurumu ve aile bireyleri korunmaya çalışılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akın, Merve, “Aile İçi Şiddet”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2013, Ss. 27-42.
- Akıntürk, Turgut, Derya Ateş Karaman, *Türk Medeni Hukuku, Aile Hukuku*, Beta Yayınları, C.2, 15. Basım, İstanbul 2013.
- Akkuş, Sedat Ve Şeyda Yıldırım, “Erkeklerin Kadına Yönelik Fiziksel Şiddet Uygulamasına Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi”, *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Makalesi*, 2018, Ss.1368-1388.
- Akkutay, Ali İbrahim, *Uluslararası Antlaşmaların Türk İç Hukukundaki Konumu Ve Etkileri Yrd. Doç. Dr. İbrahim Ongün'e Armağan*, C. 11, Ankara 2007.
- Aksu, Bora, *Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayırmacılık*, 2012, www.secbir.org.
- Arslan, Gülay, “Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına Dair Sözleşme (Öngörülen Haklar Ve Öngörülen Usuller)”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2004, Ss.3-43.
- Aslan, Volkan, “İstanbul Sözleşmesi'nin Türkiye Cumhuriyeti Bakımından Feshedilmesi Hakkında Kararın 1982 Anayasası Bakımından Değerlendirilmesi”, www.blog.lexpera.com.tr, (16/05/2021).
- Aşkın, Elif Özlem Ve Umur Aşkın, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ve Yoksulluk İlişkisi: Aile İçi Şiddet Mağduru Kadınlar Üzerine Bir Araştırma.” *Kapadokya Akademik Bakış Dergisi*, 2017, Ss.16-37.
- Aybay,Rona, *Açıklamalı İnsan Hakları Evrensel Bildirisi*, [Http://Tbbayinlari.Barobirlik.Org.Tr/ Tbbbooks/Iheb.Pdf](http://Tbbayinlari.Barobirlik.Org.Tr/Tbbbooks/Iheb.Pdf), (03.01.2021).
- Aytaç, Serpil, Fatma Sert Eteman, Gülşen Çetin Aydın, Bircen Reçber Ve Hayrettin Kemal Sezen, “Kadına Yönelik Şiddetin Dünü, Bugünü, Yarını”, *Sosyoloji Konferansları*, Uludağ Üniversitesi, İstanbul 2016, Ss. 275-297.
- Balkan, Ali, “Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Uygulanabilecek İdari Koruma Tedbirleri”, *International Journal Of Academic Value Studies*, 2017, Ss. 183-191.
- Baydur, Emel Ve Burcu Erken, “Kadına Yönelik Evlilik İçi Şiddetin Hukuki Boyutları; Ceza Kanunu, Medeni Kanun Ve Ailenin Korunmasına Dair Kanun Kapsamında Bir İnceleme”, *Tbb Dergisi*, 2006, Ss.89-118.
- Bayraktar, Tuğba, “İstanbul Sözleşmesi Ve 2017 Türkiye Gölge Raporuna İlişkin Bir Değerlendirme”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2018, Ss.87-111.
- Bilgin, Gülaser Çelik, “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Yasanın Kadını Şiddete Karşı Koruma Rejimi”, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Kocaeli 2019.
- Blake Elizabeth, “Rawls And Feminism: What Should Feminists Make Of Liberal Neutrality?”, *Journal Of Moral Philosophy*, Cilt 1, Sayı 3, 2004.
- Bölükbaşı, Özge, *6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Kapsamında Kadının Ve Aile Bireylerinin Korunması*, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- Canikoğlu, Seher Kırbaş, “Kadınlara Yönelik Şiddetin Ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Ulusal Ve Uluslararası Mevzuat(İstanbul Sözleşmesi Ve 6284 Sayılı Kanun)”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2015, Ss.355-378.
- Centel, Nur Ve Hamide Zafer, *Ceza Muhakemesi Hukuku*, Beta Yayınları, 10. Basım, İstanbul

2013.

- Ceylan, Ebru, “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna Göre Kanun Kapsamına Girenlerin Korunmasıyla İlgili Değerlendirmeler”, *İstanbul Barosu Dergisi*, 2017, Ss.13-54.
- Ceylan, Ebru, “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler”, *Tbb Dergisi*, 2013, Ss.13-54. (Kısaltılışı: Ceylan, “Türk Hukukunda Aile İçi Şiddet Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi İle İlgili Yeni Düzenlemeler”).
- Ceylan, Handan, “Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddetin Kadının Toplumsal Ve Siyasal Hayatındaki Etkisinin İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi”, *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2019.
- Cihan, Ümran Ve Handan Karakaya, “Kadın Erkek Kavramları Bağlamında Şiddet Ve Şiddetle Mücadelede Sosyal Hizmetin Rolü”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2017, Ss.297-324.
- Çalı, Hasan Hüseyin, “Aile İçi Şiddet: Bir Kamu Politikası Analizi”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, Ss. 1-25.
- Danık, Şükran, “Aile İçinde Kadına Yönelen Şiddet”, *Toplum Ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 2000, Ss.77-87.
- Davarcı, Yasemin Ve Hasan Kayıklık, “Çocukların Aile İçinde Şiddete Maruz Kalmaları Ve Dindarlıkları Üzerine Ampirik Bir Araştırma”, *Bilimname: Düşünce Platformu*, 2016, Ss. 109-145.
- Demir, Şamil, “Arabuluculuk İle Aile İçi Şiddet Ve Uzlaşmaya Tabi Suçların İlişkisi”, *Ankara Barosu Dergisi*, 2014, Ss. 211-228.
- Demir, Ümran, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet”, *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2000, Ss. 57-61.
- Deryal, Yahya, *Medeni Hukuk Bilgisi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010.
- Diñer, Feyza Ve Müge Yüksel, “Aile İçi Şiddete Şahit Olan Çocuklar”, *Marmara Üniversitesi Kadın Ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 2018, Ss. 130-141.
- Dural, Mustafa, Tufan Öğüz Ve Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku*, Cilt:3, İstanbul 2013.
- Durğun, Akif, “Türkiye’de Aile İçi Sorunlara Yönelik Sosyal Politikalar Ve Şiddetin Önlenmesi”, *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2018, Ss.1-12.
- Dür, Orhan, *Arabuluculuk Faaliyeti Ve Arabulucuların Hak Ve Yükümlülükleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2018,
- Erbay, Hürol, “Tarihsel Süreçte Dünyada Ve Türk Toplumunda Kadın Algısı Ve Haklarının Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2019, Ss. 1-25.
- Ercan, Nilay, Funda Aslan Ve Oya Nuran Emiroğlu, “Aile İçi Şiddetin Önlenmesi İçin Bir Model Önerisi: Halk Sağlığı Hemşiresinin Ev Ziyareti İle Aile İzlemi”, *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, Cilt:5, Sayı:3, 2018, Ss.247-259.
- Erdem, Mehmet, “Aile İçi Şiddet Ve 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun”, *Tbb Dergisi*, Sayı:73, 2007, Ss. 46-77.
- Ertürk, Şükran Ve Demet Özdamar, “Kadınlara Karşı Şiddet Ve Ayrımcılık”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2009, Ss.1169-1218.

- Eşkinat, Rana, “Türkiyede Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013, Ss. 289-302.
- Gökalp, Özge Tuçe, “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunda Kadın Ve Şiddet”, *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi*, İstanbul 2014.
- Gözler, Kemal, *Türk Anayasa Hukuku Dersleri*, Ekin Yayınları, Bursa 2014.
- Gözler, Kemal, “Cumhurbaşkanının Uluslararası Sözleşmeleri Feshetme Yetkisi Var Mi? İstanbul Sözleşmesinin Feshi Hakkında 3718 Sayılı Cumhurbaşkanî Kararı Üzerine Eleştiriler”, (Www.Anayasa.Gen.Tr/Ua-Sozlesme-Fesih.Htm) (Yayın Tarihi: 20 Mart 2021), (17/05/2021).
- Güleç, Yasemin, “Ergenlik Ve Gençlik Döneminde Kadına Şiddete Karşı Dini, Ahlakî, Sosyal Bir Model Denemesi”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2015, Ss. 123-158.
- Günay, Mehmet, “6284 Sayılı Kanuna Göre Koruyucu Ve Önleyici Tedbirler”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 2012, Ss. 647-686.
- Gür, Mehmet, Mehmet Şamil Güneş Ve Ömer Bilen, *Aile Eksenli Şiddetten Sosyal Travmalara*, Samsun Valiliği, Hegem Yayınları, Ankara 2018.
- Gürgey, Fatma İrem Çağlar, “Ev İçi Şiddet Davalarında Yargıcın Tarafsızlığı” *Ankara Barosu Dergisi*, 2015, Ss. 55-75.
- Hatemi, Hüseyin, *Aile Hukuku (Evlilik Hukuku)*, Vedat Yayıncılık, İstanbul 2015.
- Hatemi Hüseyin Ve Burcu Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, Oniki Levha Yayıncılık, 2. Basım, İstanbul 2013.
- Helvacı, Helvacı Ve Fulya Erlüle, *Medeni Hukuk*, Legal Yayınevi, 2. Basım, İstanbul 2011.
- İbilioglu, Aslıhan Okan, “Aile İçi Şiddet”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 2012, Ss.204-222.
- İkinci, Sinem Somunoğlu, “Toplumun Kanayan Yarası; Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kavramı Ve Yansımaları”, *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2014, Ss. 21-28.
- İnan, Esra Günay, *Aile Hukukunda Geçicî Hukukî Himaye Tedbirleri*, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.
- İpek, Evren Ve Özlem Ayvaz Kızılgöl, “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Ve Kadının İşgücüne Katılımına İlişkin Mikroekonometrik Analiz: Türkiye”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19/2, 2019, Ss.455-474.
- İspir, Zeynep, “Bir İnsan Hakları Olarak Cinsiyete Dayalı Ekonomik Ayrımcılık”, *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara 2016/3, Ss. 167-197.
- İstanbul Barosu, “Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu”, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, İstanbul 2020.
- Kahveci, Ayşegül Dalkır, “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddeti Önlemedeki Rolü”, *Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2019.
- Kandemir, Fersu Ege, *Kadına Karşı Şiddet Ve Ailenin Korunması Sorununun Türk Hukuk Mevzuatı Ve Uluslararası Sözleşmelerdeki Yeri*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019.
- Karakaya, Ramazan, *Uygulamada Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun*, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.

- Karınca, Eray, *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal Ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler*, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara 2008.
- Karınca, Eray, *Sorularla Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, Tbb Yayınları, Ankara 2010. (Kısaltılışı: Karınca, Aile İçi Şiddet).
- Kaya, Funda, Nadire Özdemir Ve Gülriz Uygur, *Kadına Yönelik Şiddet Ve Ev İçi Şiddet*, Savaş Yayınevi, Ankara 2014.
- Kılıç, Gülden, “Kadın Akademisyenlerin Kadına Yönelik Ekonomik Şiddet Algısı: Düzce Üniversitesi Örneği”, *Muhakeme Dergisi*, 2019, Ss. 1-33.
- Kızmaz, Zahir, “Okullardaki Şiddet Davranışının Kaynakları Üzerine Kuramsal Bir Yaklaşım”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, Ss. 47-70.
- Konan Belkis, “Hukuk-I Aile Kararnamesi ' Nde Kadinin Hukuki Durumu İle İlgili Düzenlemeler”, İkinci Türk Hukuk Tarihi Kongresi Bildirileri, Www.Cdn.Istanbul.Edu.Tr, (Erişim Tarihi:28/10/2020).
- Könezoğlu, Bilge, “Aile Ve Ailenin Korunması”, *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2006.
- Kumcağız, Hatice, İlknur Aydın Avcı, Tuğba Talay, Senem Gürkan Ve Damla Nur Kinsiz, “Samsun Şiddeti Önleme Ve İzleme Merkezine Başvuran Şiddet Mağduru Kadınların Başvuru Durumları Ve Gereksinimleri”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2018, Ss.402-413.
- Kurtoğlu, Ayça, Gökçe Bayralıçeken Ve Gülsen Ülker, *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Mekanizması İzleme Modeli*, Cem Soydemir(Düz.), Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği Yayınları, Ankara 2014.
- Kuyucu, Nisan, *Aihm İçtihadında Ayrımcılık Yasağı Çerçevesinde Kadına Yönelik Şiddet*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2014.
- Mackinnon, Catharine A., *Feminist Bir Devlet Kuramına Doğru*, (Çev.: Türkan Yöney, Sabir Yücesoy), Metis Yayınları, İstanbul 2003.
- Maraşlı, Sema, *Çocuk Ve Aile.Net Sitesi*, 04/07/2018, [Http://Www.Cocukaile.Net/](http://Www.Cocukaile.Net/) (Erişildi: Mart 03, 2020).
- Moroğlu, Nazan, “Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi, 6284 Sayılı Yasa Ve İstanbul Sözleşmesi”, *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*, 2019, Ss. 357-380.
- Moroğlu, Nazan, “Birleşmiş Milletlerden Şiddetle Mücadelede Kararlı Bir Adım: Cedaw Genel Tavsiye No.35”, *İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi*, 2019, Ss. 114-119
- Öncü, Gülay Arslan, “Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Sisteminde Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Olgusu Ve Bununla Mücadele Araçları”, *Milletlerarası Hukuk Ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 2012, Ss. 1-37.
- Özbilen, Arif Barış Ve Mualla Buket Soygüt Arslan, “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Değerlendirilmesi”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:22 Güz 2012/2, Ss.365-387.
- Özbudun, Ergun, *Türk Anayasa Hukuku*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 13. Basım, Ankara 2012.
- Özcan, Begüm, “Kadına Yönelik Şiddet Konusunda Feminist Hareketin Ve Devletin Karşılaştırmalı Yaklaşımı: İstanbul Sözleşmesi Örneği”, *İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul 2019.
- Özcan, Şadiye Ve Nurcan Kirca, "Çözümlemeyen Sorun: Aile İçinde Kadına Yönelik

Şiddet Ve Hemsirenin Rolü", *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6/2, Balikesir 2017, Ss.87-96.

- Özkan, Gizem, "Kadına Yönelik Şiddet- Aile İçi Şiddet Ve Konuya İlişkin Uluslararası Metinler Üzerine Bir İnceleme", *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:7, Sayı:1, Ankara 2017, Ss. 533-564.
- Öztan, Bilge, *Medeni Hukukun Temel Kavramları*, Turhan Kitabevi, Ankara 2013.
- Öztürk, Necla, "Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun Getirdiği Yenilikler Ve Öneriler", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2017, Ss. 1-32.
- Öztürk, Necla, Güven Yarar Ve Şule Arslan, *Türk Hukukunda Kadın (Temel Kanunlar, Uluslararası Sözleşmeler Ve Uygulama)*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- Reçber, Bircan, "Türkiyede Şiddet Önleme Ve İzleme Merkezleri Etkin Mi?" *Yönetim Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2018, Ss. 367-376.
- Sarı, Kibar Seyhun, "'Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve Aile Mahkemeleri Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet"', *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2010.
- Saygılı, Sefa. *Türkiye Yazarlar Birliği*, 22/02/2020, [Http://www.tyb.org.tr/](http://www.tyb.org.tr/) (Erişildi: Mart 03, 2020).
- Şenol, Hatice Kübra Ercoşkun, "Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Üzerine Bir İnceleme", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, 2019, Yıl:7 Sayı:13, Ss. 423-459.
- Şen, Ayşe Alican, "Türkiyede Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kurumlararası İşbirliği Süreci Ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği", *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 2018, Ss. 141-161.
- Şener, Esin Bozkurt "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddeti Önlemede 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun Ve Değerlendirilmesi", *T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi*, Ankara 2011.
- Şirin, Ahsen, "Kadın İstismarı Ve Kadına Yönelik Şiddet", *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 1998, Ss.71-80.
- Şirin, Tolga, "Uluslararası Sözleşmelerden Çekilme Usulü Ve Başlıca Tartışmalar", <https://www.tolgasirin.com/post/uluslararasi-sozlesmelerden-cekilme-usulu>, (17/05/2021)
- Tatlıhoğlu, Kasım, "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015'in Genel Bir Değerlendirilmesi", *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2014, Ss. 115-122.
- TBMM, TBMM Kadın Erkek Fırsak Eşitliği Komisyonu, *Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Mevzuattaki Ve Uygulamadaki Noksanlıkların Tespitine İlişkin Komisyon Raporu*, Temmuz 2010, Tbm Basımevi, Ankara 2010.
- Tekindal, Melike, Şevval Özge Özlem Ve Meryem Emre, "Şiddet Mağduru Kadına Yönelik Sosyal Hizmet Müdahalesi: Ayşen Ve Zehra Vakası", *Ufku Ötesi Bilim Dergisi*, 2018, Ss. 45-72.
- Tercan, Erdal, "Türk Aile Mahkemeleri", *Ankara Üniversitesi Dergisi*, C. 52, S. 3, [Http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/281/2567.pdf](http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/281/2567.pdf), (10.01.2021).
- Teziç, Erdoğan, *Anayasa Hukuku*, Beta Yayınları, 14. Basım, İstanbul 2012.

- The World's Women 2010: Trends And Statistics*, Key Findings For Asia And Pacific, Un Statics Division, 2010.
- Tıgılı Hüseyin, “Ailenin Korunmasına Dair Kanunda Yer Alan Tedbirler Ve Bunların Uygulanması”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y. 1, S. 5, 2011.
- Uçar, Ayhan, “İstatistiki Verilerle Ulusal Basında Kadına Karşı Şiddet”, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2016, Ss.315-364.
- Uğur, Hüsamettin, “Kadın Ve Aile Bireylerine Yönelik Şiddete Karşı 6284 Sayılı Kanunun Getirdikleri”, *Tbb Dergisi*, 2012, Ss.333-366.
- Ulusoy, Ali Dursun, “İstanbul Sözleşmesi’nden Çekilmeye Hukuksal Gerçekler”, [Www.T24.Com.Tr](http://www.T24.Com.Tr),(17/05/2021).
- Ustaoglu, Ayşe Gül, *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması*, Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara 2015.
- Uyumaz, Alper Ve İdris Akdağ, “Türk Özel Hukukunda Şiddet Ve Israrlı Takip Kavramı İle Israrlı Takip Mağdurunun Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2015, Ss. 45-94.
- Yağcıoğlu, Ali Haydar, “6284 Sayılı Ailenin Korunması Ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun Ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Üniversitesi Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan*, 2017, Ss.913-966.
- Yalçın, Melike, “Aile İçi Şiddet Nedeniyle Kadın Konukevinden Hizmet Alan Şiddet Mağduru Kadınlar İle Kurulmuşta Görev Yapan Meslek Elemanlarının Kadın Konukevi Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri: Ankara Örneği”, *Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2014.
- Yıldız, Songül Tamgoç, “Kadına Yönelik Şiddetin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Iğdır Üniversitesi Felsefe Ve Din Bilimleri Yüksek Lisans Tezi*, Iğdır 2019.
- Yılmaz, Hüseyin, “Aile İçi Şiddet Ve Huzur”, *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2010, Ss. 93-124.
- Yirmibeşoğlu, Gözde Ve Aycan Demir, “Aile İçi Şiddet Ve Koruma Mekanizmaları: Antalya Örneği”, *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 2016, Ss. 659-669.
- Yüksel, Aytan Buket, “Kadına Yönelik Şiddete Ve Töre Cinayetleri”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale 2016.
- Wollstonecraft Mary, *Kadın Haklarının Gereçeklendirilmesi*, (Çev. Hakyemez, Deniz), B. 4, İstanbul, 2017.
- Zapata, Tan Tahsin, *Medeni Hukuk*, Savaş Yayınları, 12. Basım, Ankara 2012.
- Zevkliler, Aydın, Beşir Acabey, Emre Gökyayla, *Medeni Hukuk*, Turhan Yayıncılık, B.6, Ankara 2000.

İnternet Siteleri:

- Anayasa Mahkemesi, <http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/>
- Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>
- TBMM Mevzuat Bilgi Sistemi, <https://mevzuat.tbmm.gov.tr/mevzuat>
- Yargıtay Kararları, <https://karararama.yargitay.gov.tr/>,
- Mahkeme Kararları, www.uyap.gov.tr
- Lexpera Blog, www.blog.lexpera.com.tr,
- Elektronik Kaynaklar, www.millikutuphane.gov.tr
- Elektronik Kaynaklar, www.turcademy.com.tr